

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Jessica Bruder

İthaki Arşiv

Göçebeler Diyarı

Yirmi Birinci
Yüzyılda
Amerika'da
Hayatta Kalmak

Jessica Bruder

Alt kültür ve kamusal sorunlar hakkında yazan bir gazeteci olan Jessica gençliğinde Starbucks'ta baristalık yaptı, kamp danışmanı yardımcısı ve garson olarak çalıştı. Amherst Üniversitesi'nde İngilizce ve Fransızca bölümlerinden mezun oldu. Aynı zamanda Columbia Gazetecilik Okulu'nda dergi yazarlığı alanında lisansüstü eğitimi aldı. Yazılarıyla *The New York Times*, *WIRED*, *The Washington Post* gibi saygın yayınlara katkıda bulundu. Columbia Gazetecilik Okulu'nda hikâye anlatıcılığı dersleri veriyor. 2017'de yayımlanan *Göçebeler Diyarı* Ryszard Kapuściński Edebi Habercilik Ödülü'nü kazandı, yirmi dörtten fazla dile çevrildi. Kitaptan esinlenen film 2021 Oscar'larında En İyi Film Ödülü'nü kazandı. Bruder, Brooklyn'de Max isimli köpeğiyle beraber yaşıyor ve sayamayacağınız kadar çok bitkiye sahip. Diğer kitapları: *Burning Book: A Visual History of Burning Man* [Yanan Kitap: Burning Man Festivali'nin Görsel Tarihi] (2007), Dale Maharidge'le beraber *Snowden's Box: Trust in the Age of Surveillance* [Snowden'in Kutusu: Denetleme Çağında Güven] (2020).

Göçebeler Diyarı
Yirmi Birinci Yüzyılda Amerika'da Hayatta Kalmak
Jessica Bruder

Orijinal Adı: *Nomadland: Surviving America In The Twenty First Century*

İthaki Yayınları - 2012
İthaki Arşiv - 2

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Yayıma Hazırlayan: *Emirhan Burak Aydın*
Düzelti: *Gökay Sıra*

Kapak Tasarımı: *Barış Şehri*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *Mehmet Büyüktırna*
1. Baskı, Kasım 2021, İstanbul

ISBN: 978-625-8475-35-7

Sertifika No: 46603

Türkçe Çeviri © Burcu Denizci, 2021
© İthaki, 2021
© Jessica Bruder, 2017

Türkçe telif hakkı Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla yapılan anlaşmayla
alınmıştır.

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguin Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Jessica Bruder

Göçebeler Diyarı

**Yirmi Birinci Yüzyılda
Amerika'da Hayatta Kalmak**

Çeviren
Burcu Denizci

**“Her şeyde bir çatlak vardır. Işık böyle girer içeri.”
–Leonard Cohen**

**“Kapitalistler kendi ekonomik sistemlerinin dışında
hiç kimsenin yaşamasını istemiyor.”
–AZDAILYSUN.COM’da İsimsiz Bir Yorum Sahibi**

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
-------	---

BİRİNCİ KISIM

1	Squeeze Inn	15
2	Son	41
3	Amerika'da Hayatta Kalmak	52
4	Kaçış Planı	82

İKİNCİ KISIM

5	Amazon Kasabası	111
6	Toplanma Yeri	131
7	Rubber Tramp Randevuları	152
8	Halen	181
9	Bazı “Tatlı” Deneyimler	201

ÜÇÜNCÜ KISIM

10	E Sözcüğü	219
11	Yuvaya Dönüş	225

FİNAL: Hindistan Cevizindeki Ahtapot	261
Teşekkür	270

Önsöz

Ben bu satırları yazarken, onlar ülkenin dört bir yanına dağılmış durumdalar–

Drayton, Kuzey Dakota’da altmış yedi yaşındaki eski bir San Francisco taksi şoförü, yıllık şekerpancarı hasadında çalışıyor. Güneşin doğuşundan batışına kadar, donma noktasının altına düşen sıcaklıklarda, tarlalardan gelen kamyonların tonlarca pancarı boşaltmasına yardım ediyor. Uber’in onu taksi sektöründen silip attığı ve kirayı karşılamayı imkânsız hale getirdiği günden beri evi olan panelvanda geçiriyor gecelerini.

Kentucky, Campbellsville’de, altmış altı yaşındaki eski bir müteahhit, Amazon deposundaki gece vardiyasında, taşıma arabasını beton zemin boyunca kilometrelerce iterek mal istifliyor. İnsanı canından bezdiren bir iş ve kovulmamayı umarak her bir ürünü doğru bir şekilde taramak için çabalıyor kadın. Sabah, kendisi gibi göçebe işçilerin konaklaması için Amazon ile sözleşme yapan birkaç karavan parkından birine sabitlenmiş küçük karavanına geri dönüyor.

New Bern, Kuzey Carolina’da, evi bir damla karavan olan –o kadar küçük ki bir motosikletle bile çekilebilir– bir kadın, iş ararken bir arkadaşının kanepesinde kalıyor. Yüksek lisans mezunu otuz sekiz yaşındaki Nebraskalı, yalnızca geçen ay yüzlerce başvuru yapmasına rağmen iş bulamıyor. Şekerpancarı hasadında iş bulabileceğini biliyor ancak ülkenin diğer yarısına seyahat etmek için elindekinden daha fazla paraya ihtiyacı olacak. Birkaç

yıl önce kâr amacı gütmeyen bir şirketteki işini kaybetmesi, parası tükendikten sonra öğrenim kredisi borcuna ek olarak kirayı karşılayamaması, ilk etapta karavana taşınmasının nedenlerinden biri.

San Marcos, Kaliforniya’da, 1975 model GMC karavanda yaşayan otuzlu yaşlardaki bir çift, boş bir araziye beş günde sıfırdan kurdukları bir çocuk oyun alanını ve evcil hayvanat bahçesini işletiyor, yol kenarındaki tezgâhta balkabağı satıyor. Birkaç hafta içinde Noel ağacı satmaya başlayacaklar.

Colorado Springs’te, kamp alanı bakımında çalışırken üç kaburgasını kıran yetmiş iki yaşındaki bir karavan sakini, ailesinin yanında yeniden sağlığına kavuşuyor.

Gezginler, serseriler, berduşlar, huzursuz ruhlar her zaman olmuştur. Fakat şimdi, üçüncü binyılda, yeni bir tür gezgin kabile belirliyor. Göçebe olmayı hiç hayal etmemiş insanlar düşüyor yollara. Bazılarının “tekerlekli menkul” adını verdiği yerlerde – minibüsler, ikinci el karavanlar, okul otobüsleri, açık kamyonetler, çekme karavanlar ve geleneksel aile arabaları– yaşamak için geleneksel evlerden ve apartman dairelerinden vazgeçiyorlar. Tekerlekli menkullerine binip eskiden orta sınıfın yüz yüze olduğu imkânsız seçimlerden, şu kararlardan, uzaklaşıyorlar:

Yemeyi mi tercih ederdin yoksa dışçıye gitmeyi mi? İpoteğini mi yoksa elektrik faturanı ödemeyi mi? Arabanın taksidini ödemeyi mi yoksa ilaç almayı mı? Kiranı mı yoksa öğrenim kredisi borcunu mu? Kışlık kıyafetler mi, benzin mi?

Çoğu insan için cevap, ilk başta radikal gibi geliyordu.

Maaşınıza zam yapamazsınız, peki ama en büyük harcamanızı kısmaya ne dersiniz? Yerleşik bir düzenle tekerlekler üzerinde bir hayatı takas etmeyi ister misiniz?

Bazıları onlara “evsiz” diyor. Yeni göçerler, bu etiketi reddediyor. Hem barınağa hem de ulaşımına sahip olarak, kendilerine farklı bir tanım benimsiyorlar. Kendilerinden, gayet basit bir şekilde, “evi olmayan” diye bahsediyorlar.

Uzaktan bakınca, pek çoğu, kaygısı tasası olmayan emekli karavancılarla karıştırılabilir. Kendilerini sinema ya da restoranda bir akşam yemeğiyle ödüllendirdikleri günlerde, kalabalığa karışırlar. Düşünce yapıları ve görünüşleriyle büyük ölçüde orta sınıftırlar. Çamaşırhanelerde çamaşırlarını yıkar, duş almak için spor salonlarına üye olurlar. Birçoğu, tasarrufları büyük durgunluk tarafından yok edildikten sonra yola çıktı. Benzin depolarını ve karınlarını tok tutabilmek için zorlu fiziksel işlerde uzun saatler boyunca çalışıyorlar. Sabit ücretlerin ve artan konut maliyetlerinin olduğu bir dönemde, geçinebilmek için kendilerini kiran ve ipotekten kurtarmanın bir yolunu buldular. Amerika'da hayatta kalıyorlar.

Ancak onlar için –herkes için olduğu gibi– hayatta kalmak yeterli değil. Böylece, son bir çaba olarak başlayan şey, daha büyük bir şey için bir savaş çılgılığı hâline geldi. İnsan olmak, geçinmekten daha fazlasını istemek demektir. Yiyecek ya da barınma kadar umuda da ihtiyacımız var.

Ve yolda umut var. Bu, ileri ivmenin bir yan ürünüdür. Ülkenin kendisi kadar geniş bir fırsat duygusu. Daha iyi bir şeyin geleceğine dair derin bir inanç. Hemen ileride, bir sonraki kasabada, bir sonraki işte, şans eseri karşılaşılan bir sonraki yabancıda.

Aslında bu yabancılardan bazıları da göçebe. Tanıştıkları zaman –internette, bir işte, veya kamp alanında– kabileler oluşmaya başlıyor. Ortak bir anlayış, bir yakınlık mevcut. Birinin karavanı bozulunca para toplarlar aralarında. Bulaşıcı bir his bu: Büyük bir şey gerçekleşiyor. Ülke hızla değişiyor, eski yapılar parçalanıyor ve onlar yeni bir şeyin merkezindeler. Ortak bir kamp ateşinin etrafında, gecenin bir yarısında, bir ütopyaya göz kırpılıyor.

Ben bunları yazarken, mevsim sonbahar. Yakında kış gelecek. Mevsimlik işlerde rutin işten çıkarmalar başlayacak. Göçebeler, kampı toplayacak ve ülkenin damarlarında kan hücreleri gibi dolaşarak, gerçek evlerine –yola– dönecekler. Arkadaş, aile ya

da sadece sıcak bir yer aramak için yola koyulacaklar. Bazıları, kıtayı boydan boya geçecek. Amerika'yı bir film şeridi gibi ustaca sergileyen kilometreleri sayacak. Hazır yemek zincirleri ve alışveriş merkezleri. Ayaz altında uyuyan tarlalar. Otomobil bayileri, dev kiliseler, bütün gece açık lokantalar. Özelliği olmayan düzlükler. Besi yerleri, atıl fabrikalar, parsellenmiş araziler, mega mağazalar. Karla kaplı tepeler. Yol kenarı manzaraları gündüz ve gece boyunca hızla geçip gidiyor, ta ki yorgunluk bastırana kadar. Mahmur gözler, durup dinlenecek yerler buluyor. Walmart otoparklarında. Sakin banliyö sokaklarında. Kamyon duraklarında, rölantide çalışan motorların ninnileri arasında. Sonra sabahın erken saatlerinde –kimse fark etmeden– tekrar otoyola dönecekler. Direksiyonlarının başında, emin oldukları tek bir şey var:

Amerika'daki son bedava alan bir park yeridir.

Birinci Kısım

Birinci Bölüm

Squeeze Inn

Los Angeles sınırından yaklaşık bir saatlik mesafe içeride, Foothill Otoyolu'nda, kuzeye giden trafiğin ilerisinde, banliyöyü aniden sona erdiren bir dağ sırası belirir. Bu el değmemiş yaban, Amerika Birleşik Devletleri Jeolojik Araştırma Kurumu'nun sözleriyle “uzun, sarp bir kayalık” olan, San Bernardino Dağları'nın güney sırtıdır. On bir milyon yıl önce San Andreas Fayı boyunca büyümeye başlayan, Pasifik ve Kuzey Amerika plakaları her yıl birbirlerini aşındırırken birkaç milimetre kazanarak bugün hâlâ yükselmekte olan bir oluşumun parçasıdır. Zirveler, doğrudan onlara doğru giderken, daha hızlı büyüyor gibi duruyor. Bu öyle bir manzara ki daha dik oturmanıza neden oluyor ve göğüs kafesinize belki de sizi alıp götürmeye yetecek kadar helyum gazı doluyormuş gibi hissediyorsunuz.

Linda May direksiyonunu kavırıyor ve yaklaşan dağları pembe çerçeveli çift odaklı gözlüklerinden izliyor. Omuzlarını geçen gümüş rengi saçlarını, yüzüne düşmesin diye lastik bir saç tokasıyla toplamış. Foothill Otoyolu'ndan City Creek Yolu olarak da bilinen Otoban 330'a dönüyor. Birkaç kilometre boyunca düz ve geniş uzanan asfalt, daha sonra San Bernardino Ulusal Ormanı'na doğru yükselmeye başlayarak her iki yönde sadece tek bir şeritle dik kavisli bir yola sivriliyor.

Altmış dört yaşındaki büyükanne, çekili araç otoparkından satın aldığı, toplanmış ve kurtarılmış Grand Cherokee Laredo

model bir cip kullanıyor. “Motor arıza” ışığı mızımız –bir sorun yokken yanıp sönmek gibi bir alışkanlığı var– ve yakından bakıldığında, çökmüş ve değiştirilmiş kaportanın üzerindeki beyaz boyanın, gövdenin geri kalanından yarım ton farklı olduğu belli oluyor. Ancak aylar süren tamiratın ardından, araç sonunda yola çıkabilecek durumda. Tamirci yeni bir eksantrik mili ve subap iticileri taktı. Linda, eski bir tişört ve böcek kovucuyla sisli farları ovarak elinden geldiğince çekidüzen verdi. Bir kendi işini kendin yap numarası. Cip, Linda’nın evini ilk kez çekiyor: “Squeeze Inn” adını verdiği soluk sarı renkte minik bir karavan. (Eğer ziyaretçiler ilk bahsettiğinde anlamazsa, cümle içinde kullanıyor –“Evet, yer var, sığışalım!”– ve derin çizgilerini ortaya çıkararak kocaman gülümsüyor.) Kalıplanmış fiberglas kalıntısı olan karavan, 1974’te inşa edilmiş bir Hunter Compact II. “Açık yolda bir yavru kedi gibi takip edecek, işler zorlaştığında bir kaplan gibi iz sürecek, eğlence amaçlı gezilerde parlak bir başarı” olarak reklamı yapılmıştı. Squeeze Inn, kırk yıldır büyüleyici bir retro yaşam destek kapsülü gibi hissettirmekte: Bir zamanlar hamburgercilerde kullanılan strafor kapaklı kapları anımsatan, yuvarlak köşeli ve eğik kenarlı bir kutu. İçi, bir uçtan bir uca üç metre uzunluğunda; kabaca bir asırdan fazla bir süre önce Linda’nın büyük büyükannesini taşıyan üstü kapalı vagonun uzunluğuyla neredeyse aynı. 70’lere ait bazı belirgin dokunuşlara sahip: Duvarlar ve tavan kapitoneden krem rengi suni deriyle, zemin ise avokado desenli hardal rengi muşambayla kaplı. Tavan, Linda’nın ayakta durabileceği kadar yüksek. Bin dört yüz dolara müzayedede satın aldıktan sonra, karavanı Facebook’ta şöyle tarif etti: “İçerisi yüz altmış, benim boyum yüz elli yedi santimetre. Tam sığıyorum.”

* Linda, karavanına verdiği “Squeeze Inn” isminde, “squeeze in” (=sığışmak) fiili ile “inn” (=han, konak) sözcüğünü birleştirerek bir tür kelime oyunu yapıyor. Kitabın geri kalanında da Squeeze Inn olarak geçecektir. –çn

Linda May ve köpeği Coco.

Linda, Squeeze Inn'i Big Bear Gölü'nün kuzeybatısındaki çam ormanında bir kamp alanı olan Hanna Flat'e götürüyor. Mayıs ayında ve eylüle kadar orada kalmayı planlıyor. Ancak, her yıl San Bernardino Ulusal Ormanı'na (Rhode Island eyaletinden daha büyük bir yabani alan) keyif için seyahat eden binlerce ziyaretçinin aksine, Linda bu yolculuğu iş için yapıyor. Kamp konakçısı olarak çalıştığı üçüncü yazı: Kapıcı, kasiyer, saha görevlisi, güvenlik görevlisi ve karşılama komitesinden oluşan mevsimlik bir iş bu. İşe başlamak ve geri dönen işçilere verilecek yıllık zammı –saatlik ücreti bir önceki yıla göre yirmi sent artışla dokuz dolar, otuz beş sente çıkacak– almak için hevesli. (O zamanlar, Kaliforniya'nın asgari ücreti saatte dokuz dolardı.) Linda ve diğer kamp konakçıları şirketin yazılı istihdam politikasına göre “istedikleri zaman” işe alınsalar da –yani “herhangi bir zamanda, haberli veya habersiz, nedeni veya nedensiz, işten kovulabilirler”– her hafta tam kırk saat çalışacağı söylendi.

Kamp alanında ilk kez konakçılık yapacaklardan bazıları, cennette maaşlı bir tatil beklentisi içindeler. Onları suçlamak zor. İş ilanları, ıslıklı derelerin ve yabani çiçeklere boğulmuş ça-

yırların fotoğraflarıyla dolu. Linda'nın işvereni olan özel temsilci Kaliforniya Arazi Yönetimi'nin broşüründe, güneşle kaplı göl kıyısında keyifle gülümseyen, bir yaz kampındaki en iyi arkadaşlar gibi kol kola girmiş kır saçlı kadınların fotoğrafları var. Bir diğer şirket American Land & Leisure, kamp konakçılarını "Hem kamp yapın hem para kazanın!" sloganıyla tavlıyor. Başlığın altında şöyle övgüler yer alıyor: "Çalışanlarımız diyor ki: 'Emeklilik hiç bu kadar eğlenceli olmamıştı!' 'Ömürlük dostlar kazandık', 'Yıllardır olmadığımız kadar sağlıklıyız.'"

Acemiler, işin pek hoş olmayan taraflarıyla karşı karşıya kaldıklarında ayak diremekle –ve bazen de işi bırakmakla– tanınırlar: Sarhoş ve gürültücü kampçılara bebek bakıcılığı yapma, kamp ateşi çukurundan kürekle kül ve kırık cam yığını toplama (kaba ziyaretçilerin, patlatmak için ateşe şişe atmak gibi alışkanlıkları var) ve günde üç kez yapılan ev dışı temizliği. Tuvalet temizliği, çoğu kamp konakçısının en sevmediği iş olsa da Linda bundan pek etkilenmiyor hatta görevini iyi bir şekilde yerine getirmekten biraz da gurur duyuyor. "Temiz olmalarını istiyorum çünkü benim kampçılarımla kullanıyor," diyor. "Temizlik hastası değilim – lastik eldivenlerini takarsın ve temizlersin, bu kadar basit."

Linda, San Bernardino Dağları'na ulaştığında, vadi manzarası olağanüstü fakat dikkat dağıtıcı. Yol kenarı dar, ancak yamaç demeye yetecek kadar bir sırt var. Bazı kısımlar boyunca, yamaca tutunan kaldırım şeridinin ötesinde boşluktan başka bir şey yok. Yön levhaları sürücülerini uyarıyor: "Dikkat! Kaya Düşebilir" ve "Yüksek ısınmadan kaçının: Yirmi kilometre boyunca klimayı çalıştırmayın." Yine de bunların hiçbiri Linda'yı rahatsız ediyor gibi durmuyor. Yaklaşık yirmi yıl önce, uzun yol kamyon şoförlüğü yapmış biri için bu zorlu yollar çocuk oyuncağı.

Linda'nın hemen önünde karavan kullanıyorum. Bir gazeteci olarak, bir buçuk yıldır ara ara onunla zaman geçiriyorum. Yüz yüze ziyaretler arasında, telefonda o kadar çok konuştuk ki her aramada daha telefonu açmadan o tanıdık selamını bekliyorum. Melodik bir "Mer-haaa-baaa," bir bebekle ce-e oynarken "Seni

görüyorum!” demek için kullanacağınız üç notalı tekdüze bir ritim gibi ağzından dökülüyor.

Amerikan göçebelerinin, sürekli yollarda yaşayan bu insanların gelişen alt kültürü üzerine araştırma yaparken tanıştım Linda'yla.* Linda gibi, bu gezen ruhların pek çoğu, ekonomik bir ikilemden kaçmaya çalışıyordu: artan kiralardan ve sabit ücretlerin çarpışması, durdurulamayan bir gücün hareket ettirilemeyen bir nesneyle buluşması. Tüm zamanlarını, kirayı ya da ipoteği karşılamaya zar zor yeten yorucu hayattan bezdiren işlere harcarken, kapana kısılmış gibi hissediyorlardı. Üstelik uzun vadede durumlarını iyileştirmenin yolu, bir gün emekli olma ihtimalleri de yoktu.

Bu hisler, somut gerçeklere dayanıyordu: Ücretler ve barınma maliyetleri o kadar çarpıcı bir şekilde birbirinden uzaklaştı ki giderek artan sayıda Amerikalı için orta sınıf yaşam hayali zordan imkânsıza döndü. Bunu yazarken, Amerika'da tam zamanlı bir asgari ücretli işçinin adil piyasada tek odalı bir daireyi karşılayabileceği sadece bir düzine eyalet ve bir başkent var. Böyle bir daireyi, gelirin yüzde otuzundan fazlasını harcamadan kiralamak için, saatte en az on altı dolar, otuz beş sent –federal asgari ücretin iki katından fazla– kazanmanız gerekir. Sonuçlar, özellikle de kazandıklarının yarısından fazlasını barınmaya ayıran altı hane-den biri için korkunç. Birçok düşük gelirli aile için bu, yiyecek, ilaç ve diğer temel ihtiyaçları karşılamak için çok az ya da hiçbir şey kalmaması anlamına gelir.

Tanıştığım insanların çoğu, hileli bir oyunu kaybetmeye çok fazla zaman harcadıklarını hissederek sisteme zarar vermenin bir yolunu buldular. Kira ve ipotek zincirlerini kırıp geleneksel evlerden vazgeçtiler. Panelvanlara, motokaravanlara ve çekme karavanlara taşındılar; güzel havayı takip ederek bir yerden bir yere seyahat ettiler ve mevsimlik işlerde çalışarak benzin depolarını doldurdular. Linda bu kabilenin bir üyesi. Batıya göç ederken, onu takip ediyorum.

* Bu hikâyeye ilk başladığımda, üç yıl süren raporlama ve yüzlerce röportajla, daha büyük bir projeye dönüşeceğinin farkında değildim.

San Bernardino Dağları'na tırmanmaya başlarken, tepeleri uzaktan göre göre sersemleşen başım düzeliyor. Aniden endişeleniyorum. Tıknaz karavanımda vites değiştirme fikri beni biraz korkutuyor. Linda'nın külüstür cipiyle Squeeze Inn'i çekmesini izlemek beni çok korkutuyor. Daha önce bana önünde ilerlememi tembihledi. Arkada olmak, takip etmek istiyordu. Ama neden? Karavanının çözülüp geri kayabileceğini mi düşünmüştü? Bunu hiç öğrenemedim.

San Bernardino Ulusal Ormanı'na yaklaştığımızı gösteren ilk tabelayı geçtikten sonra, Squeeze Inn'in arkasında cılalı bir petrol tankeri belli belirsiz görünüyor. Sürücü sabırsız, dikiz aynasından Linda'yı görmemi engelleyen bir dizi viraja girdiklerinde biraz fazla yaklaşmış gibi. Cipini gözlemeye devam ediyorum. Yol tekrar düzleştğinde ortaya çıkmıyor ama tanker yokuşun yukarısında yeniden beliriyor. Linda'dan iz yok.

Karavanımı bir sapağa çekip cep telefonunu arıyor ve o tanıdık "Mer-haaa-baaa"yı duymayı umut ediyorum. Telefon çalıyor, çalıyor, sonra sesli mesaja düşüyor. Karavanı park ediyorum, iniyorum, sürücü tarafında endişeli bir şekilde volta atıyorum. Bir kez daha deniyorum. Cevap yok. Belki yarım düzine araba virajdan düzlüğe çıktı ve sapağın yanından geçti. Tatsız duyguyu bastırmaya çalışıyorum, dakikalar geçerken adrenalin paniğe dönüşüyor. Squeeze Inn ortadan kayboldu.

Linda aylardır yollara geri dönmeyi ve kamp konakçısı olarak işine başlamayı arzuluyordu. Los Angeles'in yetmiş kilometre güneydoğusundaki Mission Viejo'da, kızı ve damadı, Audra ve Collin'in kiraladığı evde, hepsi de ergenlik çağındaki üç torunuyla birlikte mahsur kalmıştı. Yeterince yatak odası yoktu, bu yüzden torunu Julian mutfak dışındaki kapısı olmayan yemek alanına sığındı. (Gerçi bu daire, torunlarından birinin elbise odasında uyumak zorunda kaldığı son dairelerinden daha rahattı.)

Linda'nın payına ön kapının yanındaki kanepede düşmüştü. Burası onun adasıydı. Ailesine her ne kadar hayran olsa da, özellikle

cipi tamirhanede sıkışıp kalmışken, kendisini hâlâ orada mahsur kalmış gibi hissediyordu. Ne zaman hane halkı onu içermeyen bir gezi planlasa, kapıdan çıkmak için Linda'nın koltuğunun yanından geçmek zorundaydılar. Durum garip bir hâl almaya başladı. Linda endişelendi: Onsuz vakit geçirdikleri için kendilerini suçlu mu hissediyorlardı? Ayrıca özgürlüğünü de özlüyordu. Bir keresinde bana, “Kızım bile olsa, başka bir evin kraliçesinin boyunduruğu altında yaşamaktansa kendi evimin kraliçesi olmayı tercih ederim,” demişti.

Aynı zamanda, sağlık sorunları aileyi –duygusal ve finansal olarak– zorlamaya başlamıştı ve bu durum Linda'nın onlara sırtını yaslamasını daha da güçleştirmişti. Torunu Gabbi üç yıldan fazla bir süredir hastaydı, aralıklı olarak yatağa bağlı yaşıyordu ve sinir sisteminde nedeni anlaşılamayan bir sorun vardı; daha sonra otoimmün bir hastalık olan Sjögren sendromu olduğu anlaşıldı. Torunu Julian ise tip 1 diyabetti. Kızı Audra'nın eklem iltihabı kötüleşmişti. Ve bütün bunlar yetmezmiş gibi, evin geçimini sağlayan kişi Collin de son zamanlarda şiddetli migren atakları ve onu işinden eden vertigodan muzdaripti.

Linda, bir noktadan sonra, gezici işçileri işe almak amacıyla yaratılan CamperForce programı aracılığıyla Amazon deposunda mevsimlik bir pozisyona başvurmaya düşünmüştü. Ancak aynı işi bir yıl önce yapmıştı ve barkod tarayıcıyı aşırı kullanmaktan kas zedelenmesi yaşamıştı. Ardında görünür bir iz, sağ bileğinde üzüm büyüklüğünde bir yumru kalmıştı. Daha da kötüsü gözün görmediği: Sağ kolu boyunca başparmağından bileğine, dirseğine ve omzuna kadar yayılan ve boynuna ulaşan keskin bir ağrı. Büyük bir kahve fincanını veya bir tavayı kaldırmak, acı veren bir sarsıntıyı tetiklemeye yeterliydi. Bunun kötü bir tendonit vakası olduğuna inanıyordu ama bunu bilmek acıyı ortadan kaldırmaya yaramıyordu. Ve iyileşmeden geri dönemezdi.

Beş parasız bir hâlde kanepeden adasına esir olan Linda, Squeeze Inn'in sahibi ve tek sakini olarak geleceğine odaklanmaya çalıştı. Ailesiyle birlikte kalmadan önce, artık dağılmaya

başlayan benzin canavarı 1994 model El Dorado karavanıyla iş-ten işe seyahat ediyordu. Squeeze Inn'in elden geçmeye ihtiyacı olsa bile, küçük bir karavana geçmek iyi hissettirdi. Eski sahipleri, onu Oregon kıyılarının tuzlu havasında bırakmış, bazı metal parçaları paslanmaya başlamıştı; turuncu bir pas çizgisi, fiberglas gövdeyi lekelemişti. Linda, boş zamanını mobil ev geliştirme projelerine harcamaya başladı. İlk işi, pas lekesini çıkarmak için kullandığı aşındırıcı bir temizleyici yapmaktı – gizli bileşen, karıştırıcıdan geçirilen yumurta kabuklarıydı. Sıradaki iş rahat bir yatak yaratmaktı. Karavanın arka duvarı boyunca küçük bir yemek odası vardı, bu yüzden Linda masayı kaldırdı ve sıraların üzerine kartondan bir şablon kesti. Komşularının çöplüğünde bulduğu yepyeni görünen minderli şilteyi yarıp açarak yaylarını çıkardı ve çok büyük bir avın kemiklerini ayıklayan bir şövalye gibi kenara attı. Daha sonra dolgu katmanlarını çıkardı, keçeli bir kalemle şablona uyacak şekilde işaretledi ve bir maket bıçağıyla fazla malzemeyi kesti. Dış kumaşı eşleşecek şekilde ayırdıktan sonra kılıfı tekrar dikti ve yeniden doldurdu, bir seksene doksan santim boyutlarında kusursuz bir mini şilte yarattı. Yatak arkadaşıyla daha dar bir yerde uyumanın eğlenceli olacağını düşünmemiştim, dedi bana, Coco'yu –Cavalier King Charles Spaniel cinsi köpeğini– işaret ederek. “Bu yüzden ikimiz için doksan santim yaptım.”

Linda, Hanna Flate gitmeden bir gün önce ona heyecanlı olup olmadığını sordum. Sanki bu dünyadaki en bariz şeymiş gibi bana baktı. “Ah evet!” dedi. “Arabam yok. Param yok. Ben o kanepede mahsur kaldım.” Aylık beş yüz yirmi dört dolarlık Sosyal Güvenlik çekleri, onu yeni işinin ilk maaş gününe kadar idare edecekti.* Linda, bir kanepede boyutuna küçülmüş olan dünyasının yeniden açıldığını hissetmeye artık hazırды. Çok uzun bir süredir, alışkın olduğu özgürlüğünden yoksun, yolda olmanın getirdiği yenilik ve olasılık telaşına hasretti. Yola çıkma vakti gelmişti.

* Linda birkaç hafta sonra altmış beş yaşına girecek, Medicare primleri dü-şüldükten sonra zaten yetmeyen yardım parası dört yüz yirmi dört dolara inecek.

6 Mayıs sabahı, hava ılık ve kapalıydı. Linda ve ailesi, birbirlerine sarılıp vedalaştılar. “Varınca sizi arayacağım,” diye söz verdi. Coco’yu cipe bindirdi ve birbirine uymayan, çatlamış ve kelleşen lastiklerini şişirdiği tamirciye doğru yola çıktı. Cipun yedek lastiği yoktu. Sıradaki durak Shell istasyonuydu. Depoyu doldurdu, sonra fiş ve birkaç paket Marlboro Red almak için içeri girdi. Eskiden bir çeyrekliğe bir galon alırdık dediğinde, genç tezgâhtar başını yukarı aşağı salladı. Şu an üç dolar, yetmiş dokuz sent olan rayiçten ne kadar da uzak. “Depoya bir dolar koyup bütün gün etrafta dolaşabilirdin,” dedi başını iki yana sallayıp gülümseyerek.

Hiçbir şey Linda’nın moralini bozamaz gibi duruyordu. Cistine döndüğünde kapıları kilitli bulması ve anahtarların içeride kalması bile. Coco, arka ayakları üzerinde, patilerini sürücü kapısına dayamış, kuyruğunu sallıyordu. Linda, köpeğin mandala bastığını tahmin etti. Yine de pencere birkaç santim açıktı. Karavanımdan uzun saplı bir barbekü çakmağı aldım, elimi aralıktan sıkıştırdım ve kilidi açmak için kullandım. Ve böylece yolculuk devam etti.

Squeeze Inn, bir depoda bekliyordu. Depo, Kaliforniya’nın kıyı bölgesini daha sert çöl içlerinden ayıran yarımada sıralarından biri olan Santa Ana Dağları’nın uzak ucundaki Perris’in eteklerindeydi. Oraya gitmek, Ortega Otoyolu’nda seyahat etmek anlamına geliyordu. Bu eyaletteki en tehlikeli yollardan biri, Bir *Los Angeles Times* muhabirinin sözleriyle, “çarpık kentleşmenin, kötü sürüşün ve modası geçmiş yol yapım tekniklerinin kafa kafaya çarpıştığı bir yer”. Dolambaçlı cadde, Orange County ile Inland Empire arasında gidip gelen yolcularla sık sık tıkanır, ancak öğlen saatlerinde trafik insafı bir şekilde sakindi. Çok geçmeden, Linda diğer taraftaydı ve Elsinore Gölü’nün batı kenarına kaya midyesi kolonileri gibi yapışan yarım düzine karavan parkından bazılarını geçiyordu. Üç yıl önce Shore Acres Gezici Ev Parkı’nda, otoyoldan sahile uzanan çatlak bir asfalt şeritte, kirası ayda altı yüz dolar olan bir karavanda yaşamıştı.

Linda, Target mağazasından yiyecek bir şeyler satın aldı: büyük bir karton kutu Quaker Yulaf, on sekiz tane yumurta, kıyma, sucuk, hamburger ekmeği, balık kraker, Nutter Butter bisküvi, domates, hardal ve bir buçuk litre süt. Sosyal güvenlik çeki gelene kadar bir hafta boyunca bunlarla idare edecekti. İşe başlamasına hâlâ birkaç gün olmasına rağmen otoparktan müstakbel patronunu aradı. Linda güvenilir olduğunu ve işi ciddiye aldığını bilmesini istiyordu. Yoldayım, dedi, hava kararmadan Hanna Flat'e varmayı planlıyordu.

Dikenli teller ve güneşte ağarmış Amerikan bayraklarıyla çevrili bir tel örgünün yanından geçince, Squeeze Inn, Otoyol 74'ün kuzey tarafındaki depodaydı. Linda cipiyle kapıdan geçti. Van Dyke tarzı kır sakallı sıska bir adam olan tamirci Rudy onu karşılamak için çıktı. Linda karavanı hazırlayıp bir yandan da yapılacaklar listesindeki her şeyi hatırlamaya çalışırken şakalaştılar. "Zihnim çelik bir tuzak gibi: Hiçbir şey içeri girmez, hiçbir şey dışarı çıkmaz," diye espri yaptı Rudy. Linda karavanın kapısından çok hızlı inip dengesini bozduğunda hâlâ sohbet ediyorlardı. Squeeze Inn, tek aksında tahterevallı gibi aşağı yukarı sallandı. Arka kenarı yere çarptı. "Sabah o son tarçınlı çöreği yemeyecektin," diyerek alay etti Rudy. Linda kendini toparladı. "Telaştan, telaştan!" dedi. Neyse ki ne Squeeze Inn'de ne de Linda'da kırık çıkık vardı.

Linda, buzdolabını, set üstü ocağı ve küçük bir fırını besleyen yirmi librelik propan tankını tutan karavanın önündeki dişli çubuğu sağlamlaştırdı. Sonunda Rudy, Squeeze Inn'i cipe bağlamasına yardım etti. Gaza bastı ve başta tereddüt ederek ilerledi. Vedalaşarak kapıdan çıktı. Tıpkı eski reklam broşürünün vadettiği gibi, karavan "bir yavru kedi gibi takip etti."

Linda, San Bernardino Dağları'ndaki ilk dönüşten sonra yeniden ortaya çıkmayınca, beynim olası felaket listesini gözden geçirdi. Belki motoru bozuldu. Belki lastiği patladı –yedeği olmaması kötü haber– ya da daha kötüsü, bir patlama oldu. Endişeler gi-

derek iç karartıcı bir hâl aldı. Ya Squeeze Inn'in bağlantısı kesilip tepeden aşağı yuvarlanıp gittiye? Ya cip geniş bir dönüşte, *Thelma & Louise*'deki o can alıcı sahnede olduğu gibi, yol kenarından kanyona düştüyse?

Telefon çaldığında, geri dönmek ve onu aramak için karavanı çalıştırıyordum. Hemen geliyorum, dedi Linda. Yol ayrımında ortaya çıktığında bir rahatlama dalgası hissettim ama kısa sürdü. Linda kenara çekti ve karavanındaki tuhaflığa dikkat çekti: Propan rafı boştu. Her iki tank da dar virajlarda fırlayıp gitmişti. Tank hâlâ hortuma bağlıyken, Squeeze Inn'in peşinden sekerek fiberglas gövdesinden on santimlik bir ısırık almıştı. Diğeriyse tamamen ayrılmış ve otoyolda yanıcı bir çalı topağı gibi yuvarlanmıştı. Hemen arkasından gelen petrol kamyonu, ondan kaçınmak için yoldan çıktı ve neyse ki kenara çekilebileceği bir sapak bulan Linda'nın yanından hızla geçti. Kaçan tank, otoyolun uzak tarafında durdu. Linda durumu değerlendirdi – kör bir virajın dış kenarına tünemiş durumdayken karşıdan gelen araçlar tarafından görünmüyordu ve karşıdan karşıya geçip onu geri alma dürtüsüne direndi. “Bu yirmi dolarlık bir propan tankı, ben ise paha biçilmez bir insanım!” diye düşündüğünü hatırlıyor. Diğer tankı hortumundan söktü ve karavana sakladı.

Bu talihsizliğin ardından, Linda yokuş yukarı sürmeye devam etti. Alplere özgü yamaçları, kış aylarında kayakçıları ve snowboardcuları, bu sezonda ise dağ bisikletçileri ve yürüyüşçüleri çeken Arrowbear Lake ve Running Springs topluluklarının yanından geçti. Karla beslenen bir rezervuar olan Big Bear Gölü'ndeki asırlık barajın ardından kel kartalların doğal yaşam alanı boyunca kuzey kıyısını takip etti. Sırada Grout Koyu ve küçük kasaba Fawnskin vardı – yeni ismi, yirminci yüzyılın başlarında, “Grout” adlı bir yerin tatilcileri cezbetmeyeceğini düşünen imarcılar tarafından verilmişti. Taşra marketinde, bir vahşi doğa maceracısının ihtiyaç duyabileceği her şey vardı: çakmak takımı, bira çömlekleri, kızaklar, lastik zincirleri, uyku tulumları, güneş şemsiyeleri ve av tüfeği şeklindeki hediyelik likör şişeleri.

("Tekila kadehleri," diye açıkladı kasiyer.) Yakındaki şehir parkı, beyzbol oyuncusu, Kızılderili şefi, kovboy, asker, savaş uçağı pilotu, korsan ve otoyol devriye polisi gibi camdan yapılmış üniformalı erkek anıtlarıyla doluydu. Her an bir "Y.M.C.A." şarkısı söylemeye başlayacak gibi görünüyorlardı. "Şu heykellere bak!" diye haykırdı Linda, Fawnskin'e daha sonraki bir ziyareti sırasında. "Neden hiç kadın yok?" Sonra başka heykelleri fark etti: Üstü kapalı bir vagona bağlanmış bir çift öküz. Linda, bu ikisinin muhtemelen kadın olduğunu varsaydı çünkü fark edilebilir bir cinsel organları yoktu ve iş yapan sadece onlardı. O günden sonra ne zaman parkın önünden geçse onlara "Selaaam, kızlar!" diye seslenecekti.

Rim of the World Otoyolu'nda, Linda ağır kilitli kapıların ve "İzinsiz Girilmez" tabelalarının ardından aykırı biçimde düzenli çimenliği görünen özel bir mülkün yanından geçti. Coxey Kamyon Yolu'na dönerken cipi yavaşlattı. Burada asfalt yerini toprak yola bıraktı. Bozuk yol, semaver şeklindeki pembe çiçeklerle kaplı kayalar ve manzanita çalıları arasında uzanan batı duvar çiçeklerinin sarı dallarıyla çevriliydi. Ayrıca 2007'deki Butler II orman yangınının kalıntıları vardı: Kömürleşmiş ağaç gövdelerinin kalıntıları dev kirpi okları gibi yükseliyordu. Bu yangın, onarımı 2009 yılına kadar süren Hanna Flat de dahil olmak üzere on dört bin dönümden fazla ormanı sarmıştı. Linda kamp alanına yaklaşırken hızını azalttı ve zorlu yola odaklanarak sertleşmiş topraktaki derin tekerlek izlerinden kaçındı. Squeeze Inn arkasından sekti ve tangırdadı.

Kamp alanı girişine vardığında, akşamüstü altıydı, hava hâlâ aydınlıktı. Deniz seviyesinden iki bin yüz metre yüksekteki Hanna Flat, yolculuğunun başlangıç noktası Mission Viejo'dan bin altı yüz metre daha yüksekti. Hava daha soğuk ve daha hafifti. Bir ilan tahtasını gizlice gözetledi ve okumak için cipten indi. Bildirimler, ziyaretçileri yılanlardan sakınmaları, kamp ateşlerini söndürmeleri ("HER KIVILCIM SÖNDÜRÜLMELİDİR") ve yakacak odunlarla istilacı kaçak yolcular getirmekten kaçınma-

ları konusunda uyardı: Altın benekli meşe kurdu gibi böcekler ve “zift kanseri” ve “ani meşe ölümü” gibi hastalıklara neden olan kötü patojenler. Büyük bir haritada, her biri geceliği yirmi altı dolara kiralananabilecek seksen sekiz numaralı kamp alanından geçen bir yol gösteriliyordu. Ayrıca numarası olmayan bir yol vardı, girişe o kadar yakındı ki Linda bulunduğu yerden görebiliyordu. Sağladığı birkaç kolaylık vardı: Döşeli bir park alanı, su ve elektrik bağlantıları ve masası ve kamp ateşi çemberi olan bir piknik alanı. Dışarıda ön tarafta, ateş karıncaları tarafından kolonize edilmiş çürüyen bir kütüğün yanında, “KAMP KONAKÇISI” yazan bir tabela vardı.

Linda sonraki dört ay boyunca evindeydi.

İşe başlayacak olmanın dışında, Linda’nın gün saydığı başka bir şey daha vardı: Bir arkadaşı onunla birlikte çalışmaya geliyordu. Altmış yaşındaki Sylvianne Delmars daha önce hiç kamp konakçılığı yapmamıştı ama denemek için heyecanlıydı. “Yanımda Linda May varken bir orduya bile göğüs gerebilirim!” demişti birkaç ay önce. Sylvianne, 1990 model bir Ford E350 Econoline Super Club vagonda yaşıyordu. Craigslist’ten satın almadan önce, yaşlılar için bir transit minibüs ve mahkûm işçiler için bir iş aracıydı. Sızdıran kafa contaları, kötü frenler, çatlamış hidrolik direksiyon hortumları, yıpranmış lastikler ve uğursuz sesler çıkaran bir marşı vardı. Bazen güneş ışığının yolcu tarafına vurduğu yerde, üzeri uzun zaman önce boyanmış “Holbrook Yaşlılar Derneği” yazısı okunuyordu.

Sylvianne’in arkadaşları karavanına isim önermişti: “Kraliçe Marry” ve “Esmeralda.” Birini diğerine tercih etmek istemeyerek, ismini Kraliçe María Esmeralda koydu. İçini mücevher renginde eşarplar, işlemeli yastıklar, Noel ışıkları ve Bakire Guadalupe adak mumunu ve aslan başlı Mısır tanrıçası Sekhmet’in heykelciğini taşıyan bir sunakla süsledi. Sylvianne yaşadığı bir dizi zorluğun ardından karavanıyla yola çıktı: Arabası çalınmış, bileği kırılmıştı (sigortası yok) ve New Mexico’da satamadığı bir evi

vardı. “Şehir merkezinde arabanızda ilk kez uyuduğunuzda, kendinizi korkunç bir fiyasko veya bir evsiz gibi hissediyorsunuz,” dedi. “Ama insan olmanın en güzel yanı şu: Her şeye alışıyoruz.”

Silvianne, Linda ile ilk kez bir buçuk yıl önce, Linda’nın bileğini incittiği Amazon deposunda gece vardiyasında çalışırken tanışmıştı. Silvianne bir tarot kartı okuyucusuydu –aynı zamanda sağlık ve yeme içme sektörlerindeki işlerinin yanı sıra garson, akupunkturcu, satış görevlisi olarak da çalışmıştı– ve Tanrıça’nın ilahi etkisiyle onu karavanına bindiren, bir çingene gibi yollara döken olaylar zincirini keşfetmeye geldi. (Silvianne Wanders blogunda, geçişi şu şekilde de ifade etti: “Henüz emeklilik çağında olmayan bir baby boomer,* eski kulübesini ve yarı zamanlı üç işini bırakıyor. Bu paramparça Amerikan Rüyası kalıntısının, kederli ruhunda hâlâ güven yanılması yaratabilecek her türlü bağıllığından vazgeçiyor. Hedef: Tarot okuyucusu – Şamanik Astrolog – Kozmik Değişim Ajanı olarak macera dolu göçebe bir yaşam için yola çıkmak.”)

Silvianne, Kraliçe María Esmeralda adlı karavanında.

* İkinci dünya savaşı ile soğuk savaş arasında, doğum oranının yüksek olduğu dönemde doğmuş kimse. –çn

Silvianne, “karavan sakininin marşı” adını verdiği şarkısını benim için ilk kez söylediğinde, Kraliçe María Esmeralda Arizona’da bir Burger King otoparkına park etmişti. İçeride bir yandan röportaj yaparken, tavuk kanadının derisini soyup –çünkü öyle yemeyi seviyordu– yeşil gözlü kedisi Layla’ya yediriyorduk. Akordu “King of The Road”a* ayarladı. Silvianne, Arizona’daki Otoyol 95’in üçra bir köşesinde şarkı sözü yazmaya başladığından beri birkaç kez yeniden düzenlediği şarkının en son versiyonu şöyle:

*Tavanı yüksek eski hurda karavanda,
Yaşıyorum sanki geniş bir teneke kutuda,
Kirasız, kuralsız, erkeksiz,
Bağlı değilim hiçbir toprağa.*

*Yazın soğuk ormanlarım,
Kışın çöl güneşim var.
Amaçları yeni, bir çingene ruhuyum,
Yolun Kraliçesi!*

*Arkadaşlarım deli diyor bana,
Oysa ne sıkıcı hayatları.
Bazen blues söylüyorsam,
Ödediğim küçük bir bedeldir seçtiğim hayata.*

*Anladım ki her yer kutsal,
Bakarsak etrafımıza
Mukaddes Yeni Dünya arayışımızda.
Yolun Kraliçeleri!*

*Beş batı eyaletindeki bütün arka yolları biliyorum.
Mavi bir otoyolsa, tereddüt etmiyorum.*

* Amerikan folk müzik şarkıcısı Roger Miller’ın ilk olarak 1964’te kaydettiği “King of The Road” parçasının sözleri, fakir olmasına rağmen özgürlüğünün tadını çıkaran, kendisini alaycı bir şekilde “yolun kralı” olarak tanımlayan bir evsizin günlük yaşamını anlatır. –çn

*Her küçük kasabanın bütün tuhaf hikâyelerini öğreniyorum.
Oraya yavaşça varabilirim ama etrafta dolanıyorum...*

*...Benzine doymayan yüksek tavanlı Ford'umda.
Bazen korkuyorum, ama asla sıkılmıyorum,
Çünkü sonunda bağımlı kopardım
Toplumun tüketici sürüsünün aksine.*

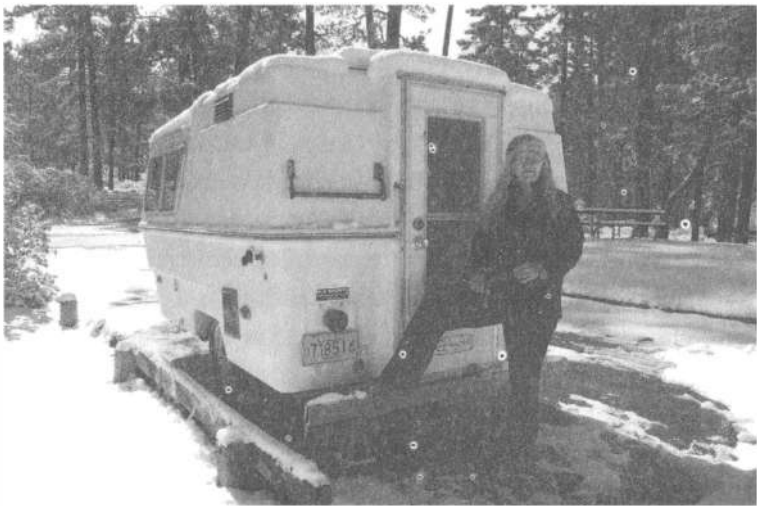
*Aklımı koruyan büyük bir kedim var,
Tatlı Layla'dır adı,
Ne çok vahşi ne de çok evcil
Yolun Kraliçeleri!*

Linda, Hanna Flate'ye vardığında, Silvianne güneyde, hâlâ iki saatlik mesafedeydi. Kraliçe María Esmeralda'sını bir arkadaşının Escondido'daki apartman dairesinin dışına park etmiş, çamaşırhanenin ve sıcak banyonun keyfini çıkarıyordu. (Karavan sakinlerinin argosuyla söylersek, "yolda sörf yapıyordu".) Cebinde kırk doları, on yıl sonra sahip olduğu ilk kredi kartının postalanmasını bekliyordu.

Linda'nın kamp alanındaki ilk birkaç günü sakindi. Çakal ve dağ aslanı söylentileri vardı. Birkaç santim kar yağdı ve Squeeze Inn'i ısıtmak için ısıtıcı çalıştırdı. Yedek bir propan tankı satın aldı. Buzdolabının üzerinde, *The Andy Griffith Show*'daki kâhyanın fotoğrafının yanında "Her gününü, Bee Hala izliyorum gibi yaşa" yazan bir mıknatıs ve kendisini Mobile Kodger olarak da tanıtan Randy Vining'in göçebe hayatını anlatan "A Full Set of Stuff" [Tam Bir Malzeme Seti] adlı şiiri asılıydı. Şiir, "Tam bir malzeme setiyle tam zamanlı seyahat ediyorum / İhtiyacımdan daha azı veya yeterli olandan fazlasıyla değil" diye başlıyordu. Karavan sakini bir arkadaşı, *Woodswoman: Living Alone in the Adirondack Wilderness* [Orman Kadını: Adirondack Yabanında Tek Başına Yaşamak] isimli kitabı tavsiye etmişti ve Linda, *Walden*'den ilham alan ve sadece altı yüz dolarlık kütükle

kendi kulübesini inşa eden ekolojist yazar Anne LaBastile'in bağımsızlığına ve tutumluluğuna hayran kalarak kitabı bir çırpıda bitirdi. Ardından, tatmin edici bir gelecek kurma konusunda tavsiye almak için araştırırken denk geldiği, *Making Ideas Happen: Overcoming the Obstacles Between Vision and Reality* [Fikirleri Gerçekleştirmek: Hayal ve Gerçek Arasındaki Engelleri Aşmak] adlı kişisel gelişim kitabına başladı. Ve ortak şiltelerinde yanına oturan, bazen yüzünü yalamak için aşırı hareketli bir şekilde üzerine atlayan Coco'ya sokuldu. "Ah öpücükler, öpücükler!" dedi köpeğe. "Dilini eskiteceksin! O dili yeniletmen gerektiğinde bil bakalım faturasını kim ödeyecek?"

Silvianne'in geleceği pazar günü, Linda yıkanıp paklanmak için en yakın duş kabinlerine, Big Bear Gölü kıyısında bulunan sekiz kilometre uzaktaki Serrano Kamp Alanı'na gitti. Su tasarrufu için armatürler kısa aralıklarla açılıyordu. Duş almak, aynı krom düğmeye defalarca basmak anlamına geliyordu. Park yerine dönünce uzun buklelerini güneşte taradı, şampuan reklamlarındaki gibi savurdu. "Saçlarım yeterince parlak mı?" diye sordu.

Hanna Flat Kamp Alanı'nda, üzerini saran karla Squeeze Inn.

Silvianne o öğleden sonra, üzerinde hardal sarısı Frida Kahlo tişörtü, yama işi dökümlü eteği, pembe çorapları ve süet makoseneriyle çıkageldi. Linda'ya sarıldı ve Squeeze Inn'in içine göz attı. "Fotoğraflarda daha büyük görünüyordu!" dedi. Silvianne zayıf, uzun boylu. Kâkül kestirdiği kırılan kumral dalgali saçlarını arkada saç tokasıyla tutturuyor. Karavana girmek için eğilmek zorunda kaldı. Linda karavanında yaşamayı ne kadar sevdiğini anlattı ona. Eski karavanında özlediği tek rahatlık duşu ve tuvaletiydi. Tuvalet işini kovayla hallediyordu ve şimdilik sorun yoktu.

Kamp konakçıları için oryantasyon pazartesi sabahı sekiz buçukta başladı ve ABD Orman Hizmetleri tarafından işletilen bir eğitim tesisi olan Big Bear Keşif Merkezi'nde iki gün boyunca devam etti. Kaliforniya Arazi Yönetimi denetmenleri, sınıfa katılan kursiyerleri ödüllendirmek için onlara paketlenmiş Moon Pies fırlattı. Çalışanların dört gözle beklediği şey bedava öğle yemeğiydi: bir gün sosisli sandviç, diğer gün El Pollo Loco'dan tavuk. Yiyecekler dışında kamp konakçılarının her birine, üç yüz elli sayfalık Kaliforniya Arazi Yönetimi operasyonları el kitabıyla bordo renkli üç halkalı bir klasör ve yapılacak işin ayrıntılı sözlü özeti verildi. Kamp alanlarını "mikro-çöp"ten –şeffaf ambalaj parçaları, folyo artıkları, sigara izmaritleri ve diğer ıvır zıvırlardan– arındırmaları ve bireysel kamp alanlarını, ormanın yüksek Jeffery çamlarından düşen greyfurt büyüklüğündeki kozalaklar gibi tehlikelerden uzak tutmaları öğütlendi. Kaçınmaları gereken hatalar hakkında uyarıcı hikâyeler de duyular. Bir keresinde bahtsız bir işçi, kamp ateşi çemberinden külleri kürekle temizlerken köz olup olmadığını kontrol etmeyi unutmuş ve bu dikkatsizliği golf arabasının yanmasıyla sonuçlanmıştı. *O adam olma.* Başka bir sefer, bir kamp konakçısı, zinciri yeniden bağlamak için kendini bir çöp kutusuna iterek kaldırdığında kaburgasını kırmış. Linda, kurbanının orada olduğunu fark etmeden hikâyeyi anlatan patronlarını hayal kırıklığına uğratarak, "O bendim!" diye haykırdı. (Bu kaza, geçen yaz Linda, Mammoth Lakes, Kaliforniya'da çalı-

şırken meydana gelmişti. Bir müddet her şey canını yaktı: nefes almak, yerleri süpürmek, engebeli yollarda golf arabasını sürmek, eğilmek hatta kampçılarla birlikte gülmek. Arkadaşları ve ailesi bir doktora görünmesi için ısrar etti. Doktor, kaburgasının kırıldığını doğruladı ve iyileşirken dört kilodan daha ağır bir şeyi kaldırmaktan kaçınmasını istedi.)

Çarşamba günü sabah saat sekizde, Linda ve Silvianna, uyumlu üniformalarıyla ilk iş günleri için yola çıktılar: kahverengi pantolonlar ve sol göğsüne dağ zirvesi logosu dikilmiş haki rüzgârlıklar. Bu renklerle, ilk bakışta federal orman korucularına benziyorlardı: İtaatsiz kampçılarla uğraşırken bunun faydalı bir kamuflaj olduğu söylenmişti. Silvianna sabah diyetini uygulamak için saatler önce uyanmıştı. Diyetinin geri kalanı gibi şeker, et, süt ürünleri veya rafine tahıl içermeyen kahvaltısından ve meditasyondan önce detoks otları alıyordu. Bu, bir tür deri kanseri olan, sağ gözünün altındaki bazal hücreli karsinomu tedavi etmesini umduğu şifa rutiniydi. Golf arabaları aletlerle doluydu: iki tırmık, iki süpürge, bir kürek, metal bir kül kutusu ve içinde temizlik malzemeleri olan kovalar. Ayrıca pahalı doğa turlarının –deniz paraşütü, helikopter, Segway, çelik halatla iniş, dört çekerli arazi aracı ve *Miss Liberty* adında çarklı tekne turu– reklamını yapan broşürler vardı. Golf arabasını kullanmayı yeni öğrenen Silvianna, direksiyona geçmek için heyecanlıydı. Linda sağ koltuğa geçti. Sabah soğuk fakat çamların arasından süzülen güneşle aydınlıktı. Kuzgunlar dallarda gıklandı ve dağ bülbülleri “Three Blind Mice” [Üç Kör Fare] ile eşleşen üç notalı bir melodi söylediler. Ağaçların dibinde, parlak kırmızı kar bitkileri –ilkbaharın sonlarında çiçek açan ve kozalaklı ağaçların köklerinden besin almak için mantar kullanan kuşkonmaz şeklindeki saplar– çam iğnelerinden oluşan halıyı deşmeye başlıyordu. Batı çit kertenkeleleri çakıl parçaları arasında seğirtti. Golf arabası yaklaşırken, yer sincapları yuvalarına daldı.

Linda’nın yöntemlerinden bu işte tecrübeli olduğunu anlayabiliyordunuz. Dış tuvaletleri dezenfekte ederken, kimyasallarla

buğulanmalarını önlemek için tuvalet kâğıdı rulolarının üzerine bir kâğıt havlu örttü. Pam pişirme spreyi –ya da WD-40, ama Pam daha ucuzdu– almaktan bahsetti çünkü tuvalet oluklarının duvarlarını bununla kaplamak atıkların yapışmasını önlüyordu. Çöp sepetini boşalttıktan sonra, kapaktan aşağı kaymaması için yeni bir plastik astarı hızlı şekilde düğümlemenin yolunu gösterdi. Piknik masalarının etrafını tırmıklarken her vuruşun sonuna bir bilek hareketi ekledi. “Böylece nerede bitirdiğin anlaşılmaz,” diye açıkladı. “Daha doğal görünür.”

Dağınık bir kamp alanında –toplanmamış uyku tulumu ve bir rulo tuvalet kâğıdı, boş erişte paketleriyle birlikte toprağa saçılmıştı– pişirme ateşi söndürülmemiş hâlde bırakılmıştı. Linda ve Silvianna ateşe sırayla su döktüler, duman ve buhar yükselip korlar tıslarken öksürüyorlardı. Gizli kıvılcımlar yeniden alev almasın diye çorba gibi kaynayan külleri bir kürekle karıştırdılar. O günün ilerleyen saatlerinde, kampçılar –yirmili yaşlarında bir ekip– yürüyüşten suyla dolu ateş çukurlarına döndüler. Üşümüşlerdi. Karlı bir hava tahminine rağmen biri kısa kollu giymiş, yanına ceket almamıştı, diğeryse yürüyüşe yanında getirdiği tek çift ayakkabısıyla gitmişti: Yatak odası terlikleri. Linda onları çaresizce ateşi yeniden yakmaya çalışırlarken buldu. “Kamp alanınızdan ayrılırken, elinizi kamp ateşine sokmanız gerek,” dedi sabırla. “Orman korucuları bulmadığı için şanslısınız.” Yoksa ceza yiyeceklerdi. Gençler bolca özür diledi. “Üzgünüz, hanımefendi!” dediler. “Bunun için çok üzgünüz.”

Linda ve Silvianna haftada iki kez, Hanna Flat’ın tamamından sorumluydu. Diğer üç gün, bölgeyi bilen başka bir kamp konakçısıyla iş bölümü yapıyorlardı. (Geçen yıl bu ormanda çalışırken şahit olduğu hikâyeyi anlattı. Üzerinde Amerikan bayrağından başka bir şey olmayan teşhirci, polis gelene kadar etrafta koşturmuştu.) İsteki zamanlarının çoğunu, Hanna Flat’ın on sekiz tuvaletini ve seksen sekiz kamp yerini temizlemekle geçiriyorlardı. Temizlik görevlerinin yanı sıra yeni kampçılarını kontrol ettiler, ücret topladılar, site rezervasyon etiketlerini belirlediler, yürüyüş

tavsiyesi verdiler, küçük anlaşmazlıkları çözdüler, ateş çukurlarını kürekle temizlediler ve evrak işlerini yaptılar. Kampçılar, şirketin sekiz dolarlık odun demetini satın almak için onlara geldi. Çoğu zaman Linda ve Silviannne'in tavsiyesini dinleyerek bir şey satın almadan çekip gittiler: Ormanda, hâlihazırda kesilmiş kuru odunlardan faydalandılar. Bazen devriyelerin sonunda Linda nefes nefese kalır ve şekerleme yapması gerekirdi.

"KAMP KONAKÇISI" yazan bir tabelanın yanında yaşamak kolay değildir. Bu, kampçıların ihtiyaçlarına sürekli esir olduğun anlamına gelir. Peki, izin saatleri ne zamandı? Etrafta bir kamp konakçısı ve yapılacak bir iş varsa konakçının yapması bekleniyordu. Bir gece on buçukta iki kampçı Hanna Flat'e geldiğinde doğrudan Kraliçe María Esmeralda'ya gittiler ve girişlerini yapması için Silviannne'i uyandırdılar.

Kamp konakçılarının geceleri sessizliği sağlamaları ve gürültü şikâyetleriyle uğraşmaları da bekleniyordu. Linda sorunları dostane bir şekilde çözmeye çalıştı. Parti yapmayı seviyor gibi görünen bir grup geldiğinde, "Eğlenmenizi istiyoruz ama gece ondan sonra *gerçekten sessizce* eğlenmenizi istiyoruz," derdi. Bira şişeleriyle dolu bir kamp yeri gördüğünde, kampçılardan temizlik yapmalarını talep etmek yerine yararlı bir teklifte bulunurdu: "Size büyük çöp torbaları getirebilirim."

Linda ve Silviannne haftada tam kırk saat çalışmak üzere işe alınmışlardı ama bunun garantisi yoktu. İki hafta sonra, amirleri aniden onlara kamp alanı rezervasyonlarının azaldığını ve şirketin maliyetleri düşürmesi gerektiğini söyledi. Sonuç olarak Linda ve Silviannne önümüzdeki iki hafta boyunca programın dörtte üçü kadar çalışacaklardı. Bu, Linda'nın haftalık maaşını iki yüz doksan doların altına düşürdü. (Silviannne daha da düşük bir ücret alıyordu çünkü Linda'nın maaşına geri dönen işçi zamları ekleniyordu.)

Linda ve Silviannne, bu düşük ücretli işin, düzensiz ve bazen de sınırı olmayan doğasından şikâyet etmediler, ancak diğer kamp işçileri ettiler. Kamp konakçıları tarafından dile getirilen

ortak hüsrân, faturalandırabilecekleri saatlerden daha fazlasını yapmalarının beklenmesi. İlk kez 2016 yılında Kaliforniya Arazi Yönetimi tarafından işe alınan altmış yaşlarındaki bir işçi, bu konuda konuşmak için bana e-posta gönderdi. “Kamp konakçılığı, bir yolculuktur,” diye yazdı. “Yönetimden bir sürü karışık mesaj gelir. Otuz saatlik bir alandayım ancak bazı haftalar kırk beş saatin üzerine çıktığı oldu. Direndim ve taleplerini düşürdüler.” Ancak yöneticileri, hâlihazırda çalıştığı fazla saatler için ödeme yapmadı.

Bu, altmışlarının ortalarındaki Greg ve Cathy Villalobos’un, 2014 yılında yasal bir haber sitesine anlattıklarını hatırlattı. Kaliforniya Arazi Yönetimi ve bir başka imtiyaz sahibi Thousand Trails için kamp konakçısı olarak çalışırken, kendi zaman çizelgelerine koymalarına izin verilenden daha fazla saat çalışmalarının beklendiğini söylediler. Greg Villalobos gazeteciye verdiği demeçte, “Bu hikâyenin anlatılmasını, en çok da diğer emeklilere yardım etmek ve bu uygulamanın durdurulması için istiyorum,” diyordu. “Gerçekten çok kötü, özellikle de federal hükümet bu şirketlerle sözleşme yaptığı için.”

2015 yılında Kaliforniya Arazi Yönetimi tarafından işe alınan bir diğer kamp işçisi, Yelp uygulamasında şirkete bir yıldız vererek, eşiyle belirli bir günde on iki saat ya da daha uzun süre çalıştıklarını ama sekiz saatten fazlasını doldurmalarına izin verilmediğini iddia etti. “Paraya ihtiyacı olan yaşlı çiftlere bunu yapmaları yanlış ve araştırılması gerekiyor!” diye yazdı.

Kamuya açık kamp alanlarını yönetmek için özel imtiyaz sahipleri tutan ABD Orman Hizmetleri de şikâyetler aldı. Bazılarını okuyabilmek için, ajansın Pasifik Güneybatı Bölge Ofisi’nde Bilgi Edinme Özgürlüğü Yasası ile dilekçe doldurdum. Belgeler geldiğinde, sansür görevlileri çalışanların isimlerini, yaşlarını ve iletişim bilgilerini karartmıştı. Bir mektupta, on dört yıllık bir Kaliforniya Arazi Yönetimi çalışanı, sıcakta çalışırken iş arkadaşlarına su verilmediğini söylüyordu. “Arazi işçilerine bile gölgelik ve içmeleri için soğuk su veriliyor. Neden kendi çalışanlarınız

bundan mahrum ediliyor?” yazıyordu. İki kampta (Sierra Nevada eteklerindeki Upper and Lower Coffee Kampı) sıcaklığın kırk iki dereceyi bulduğu günlerde tek başına çalışmak üzere görevlendirilen ve “güneş çarpması nedeniyle ambulansla iki kez hastaneye nakledilen” bir kamp sahibinin acılarını anlatıyordu. Aynı çalışan, diye devam ediyordu mektup, “birçok saat fazla mesai yaptı [ancak] site yöneticisi tarafından zaman çizelgesine fazla mesai yazmaması söylendi. Diğer çalışanlara da aynı şekilde davranıldığından eminim.”

Başka bir şikâyetle, Sequoia Ulusal Ormanı’ndaki Kaliforniya Arazi Yönetimi için çalışan eski bir kamp konakçısı şunları yazmıştı:

Çok kırıncı bir şekilde, göçmen işçi muamelesi gördüm... “Kırk saat” için saatte sekiz dolar, elli sente çalışıyordum ama rutin olarak fazla mesai ve hatta düz mesai olmadan aynı kırk saatlik ücret için elli ila altmış saat çalışmak zorundaydım. Yani yönetim asgari ücret ödemiyor. “Çalışma” ile kastettiğim de hazırlık zamanı değil, sekiz saatlik yoğun tırmıkla temizlik, çer çöp kaldırma, Ten-Mile ve Landslide’in yanı sıra Hume, Princess ve Stony Creek Kamp Alanlarında temizlik ve günde birkaç kez çok sayıda kuyu tuvaletini, ateş çukurlarını, yolları temizlemeyi kastediyorum. Ve ardından neredeyse akşam dokuza kadar kayıt işleri. İlk haftamda beni altı gün, günde on bir on iki saat çalıştırdılar... Sonunda bu endişelerimden bazılarını dile getirdiğim tartışmaların ardından [yöneticim] bana “kapa serseri çeneni” ve “serseri kıcını al da Oregon’a dön,” dedi.

Kaliforniya Arazi Yönetimi’ne bu şikâyetleri ilettim ve şirketin başkanı Eric Mart’tan şöyle bir cevap aldım: “Politikalarımızın, (ki kopyaları bütün çalışanlarımıza açıktır), eğitimimizin ve standart çalışma prosedürlerimizin bu çalışanların iddia ettiklerinin tamamen aksi olduğuna sizi temin edebilirim.” Kaliforniya

Arazi Yönetimi, diye devam etti sözüne, bu şikâyetlerden en az üçünü araştırmış ve onları haksız bulmuştu. (Yine de ödenmemiş saatleri olduğu iddiasında bulunan bir işçi geri ödeme aldı.) Vakaların sonuncusuna –bir yöneticinin bir çalışana eksik para ödemesi ve “serseri” diye hitap etmesi– ABD Orman Hizmetleri tarafından ayrı bir inceleme başlatıldı, diye ekledi.

Federal görevliler tersini söyledi. Bu çalışanların özel mektupları hakkında ABD Orman Hizmetleri’ne başvurduğumda, ajansın bu tür şikâyetleri doğrudan incelemeyeceği, mektupları işçilerin şikâyet ettiği imtiyaz sahibine – yani Kaliforniya Arazi Yönetimi’ne ilettikleri söylendi. ABD Orman Hizmetleri, imtiyaz sahiplerinin işletme izinlerini vermekten ve yenilemekten ve nihayetinde kamu arazilerinin nasıl yönetildiğinden sorumlu olsa da, ajansın resmi politikası budur.

Basın görevlisi John C. Heil III, bir e-postada, “Orman Hizmetleri, iş kanunu ihlalleri, ayrımcılık veya özel işverenlere yönelik şikâyetler için soruşturma yürütmek de dahil olmak üzere, harekete geçme yetkisine sahip değildir,” diye yazdı. Takip eden bir telefon görüşmesi sırasında, ona ajansın cevabının bu olmasını gerçekten isteyip istemediğini sordum. “Görünürde kontrolünüz altındaki üstlenicilerinizin üzerinde hiçbir kontrolünüzün olmaması tuhaf duruyor,” diye ekledim.

Heil, Orman Hizmetleri’nin bütün mektupları iletme protokolünü araştırdığını ve bu hususta daha fazla söyleyecek bir şeyi olmadığını ifade etti.

Linda, Hanna Flat’e alışıırken, oradaki ilk iki buçuk haftasını gözlemledim. Geceleri saatlerce karavanda oturduk. Hayat hikâyesini taksit taksit, biraz cimrice dağıttı. Üç kardeşin en büyüğü olan Linda, eksikliklerine rağmen ebeveynlerine hayrandı. Annesi kronik depresyonla savaşıırken, San Diego tersanelerinde arada sırada makinistlik yapan babası çok içki içerdi. Bir yılda yedi kez taşındılar ve bir noktada Güney Dakota, Black Hills’teki ailelerinin yanında kalmak için Kaliforniya’dan ayrıldılar. Doğu-

ya giderken, Linda anne babası ve iki erkek kardeşi, ayrıca tüm eşyaları ve Peter Jones Perry adındaki sosis köpekleriyle bir kam-yona sıkıştı. Linda'nın annesi aşağı yukarı aynı dönemde dişlerini çek-tirmek zorunda kaldı. "Babam annemin takma dişlerinin parasını karşılayamadı," diye hatırladı. "İşte bu üstü açık büyük kam-yonda, arkada bütün eşyalarımız, dişsiz annem, üç çocuk ve kahrolası bir köpekle yola düşmüştük."

Zaman içinde Linda'nın babasının öfkesi giderek daha şid-detli bir hâl aldı. Bazen yemek masasında en küçük kardeşinin kafasına servis kaşığıyla vururdu. Annesini döver, merdivenler-den atar, "bir bez bebek gibi savururdu." Bu kavgalardan birinde, aşağı yukarı yedi yaşında olan Linda, yatak odasındaki ranzası-nın arkasına saklandı ve o gün kendisine bir söz verdi. *Bu benim başıma asla gelmeyecek.*

Bu sırada Linda, kimse bilmese de disleksiyle mücadele edi-yordu. Karnesinde, "Linda'nın üniversiteye girme potansiyeli var ama kendisini derslere vermiyor," gibi şeyler yazıyordu. Linda kendisini bir ördek gibi hissetti. Kıyıda bakanlara göre hiç çaba sarf etmeden sürükleniyormuş gibi duruyordu, oysa suyun altın-da ayaklarını öfkeyle çırpıyordu.

Liseyi bıraktı ama sonunda inşaat teknolojisi sertifikası ve ön lisans derecesiyle birlikte genel yeterlilik diplomasını aldı. Kam-yon şoförü, kokteyl garsonu, müteahhit, döşeme mağazası sa-hibi, sigortacı, yapı denetçisi, gelir idaresinde telefon temsilcisi, travmaya bağılı beyin hasarı tesisinde bakıcı, köpek besleme ve köpek kulübesi temizlikçisi –bir Shih Tzu ısırığından kalan yara-yı hâlâ taşıyor– ve bir avcı kulübesinde hizmetli olarak –ördek ve bıldırcın tüylerini yoluyordu– çalıştı. Ve Linda, çoğunlukla tek başına, iki kız evlat yetiştirdi.

Anlattıklarını, elimden geldiğince özümseyerek, pürdikkat dinledim. Aklımı kurcalayan soruları anlamama yardımcı ola-cağını umuyordum: Altmış dört yaşında çalışkan bir kadın nasıl olur da bir evi ya da kalıcı bir yeri olmadan, hayatta kalabilmek için sonu bilinmeyen düşük ücretli işlere bel bağlar? Aralıklı ola-

rak kar yağan ve belki de dağ aslanlarının bulunduğu, kilometrelerce yükseklikteki dağlık vahşi doğada, küçük bir karavanda, fevri olarak çalışma saatlerini azaltabilecek hatta onu kovabilecek işverenlerin insafına kalarak nasıl yaşar? Böyle biri için gelecek nasıl görünüyordu?

Sorularıma cevap bulamasam da eve dönme vaktim gelip çatmıştı. Fazladan yiyeceklerimi bıraktım: biraz soğuk meze, domates, yumurta, domuz pastırması, peynir, lahana, hazır çorba, havuç ve lavaş. Silvianna'nın sıkı diyeti nedeniyle çoğu Linda'ya gitti.

“Çok minnete geçecek,” dedi Linda sakın bir şekilde. “Maaş gününe kadar on dolarım var.”

Eşyalarımı toparlarken, Linda ve Silvianna kamp ateşi yaktılar. Ateşi tutuşturmak için, hangi kamp alanlarının rezerve edildiğini gösteren günlük varış raporunun kopyalarından oluşan bir yığın eski evrak kullandılar. Raporların yakılması veya parçalanması gerekiyordu. Çıkan duman göğe bir mesaj taşıyabilseydi, ne olurdu diye sordum. “Kampa gittik! Çok güzel zaman geçirdik! Banyolar tertemizdi!” diye yanıtladı Linda.

Güneş iyice alçalmıştı ve soğuk gizlice içeri sızdı. Kapüşonlular ve ekose astarlı iş ceketlerini giymiş olan Linda ve Silvianna titreyerek akşam yemeğine başlamaktan bahsettiler. Bu gece giriş yapacak başka kampçı olmayacaktı. Girişe “KAMP ALANI DOLU” yazan bir tabela koymuşlardı bile.

Vedalaşıp karavanı çalıştırdım. Kamp konakçıları ayaklanıp el salladılar. “Kampçıların ormanı yakmasına izin vermeyin!” diye bağırdım. Linda başını iki yana salladı ve bağırdı.

“Yakarlarsa işsiz kalırım!”

İkinci Bölüm

Son

Linda May, 2010 yılının şükran gününde –göçebe hayatına başlamadan önce –Arizona, New River’da yaşadığı karavanında bir başına oturuyordu. Hizmet faturasını karşılayamadığı için kır saçlı, altmış yaşındaki büyükannenin elektriği ve suyu yoktu. İş bulamıyordu. İşsizlik maaşı bitmişti. Düşük ücretli çeşitli işlerde çalışırken yıllarca birlikte yaşadığı büyük kızının ailesi, yakın zamanda daha küçük bir daireye geçmişti. Altı kişi için üç yatak odası vardı, yanlarına geri taşınamazdı. Gidecek yeri olmadan karanlık bir karavanda mahsur kalmıştı.

“Bütün içkileri içeceğim. Gazı açacağım. Sızacağım ve bitecek,” dedi kendi kendine. “Ve olur da uyanırsam, bir sigara yakıp hepimizi cehenneme uçuracağım.”

İki küçük köpeği, Coco ve Doodle, dik dik ona bakıyordu. (Kaniş cinsi Doodle, Linda, Squeeze Inn’e taşınmadan önce ölecekti.) Duraksadı – gerçekten onları da havaya uçurmayı düşünebiliyor muydu? Böyle bir seçenek yoktu. Bunun yerine bir arkadaşının şükran günü yemeği davetini kabul etti.

Fakat kararlılığının sarsıldığını gördüğü o an, kolay kolay unutabileceği bir şey değildi. Linda kendisini “mutlu, neşeli bir insan” olarak görüyor. Her şeyden vazgeçme fikrini asla ciddi olarak düşünmemişti. “O kadar kötü bir ruh hâli içindeydim ki bir çıkış yolu göremedim,” diye anımsadı daha sonra. Bir şeylerin değişmesi gerekiyordu.

Birkaç yıl sonra, Linda kendisini yeniden uçurumun kıyısında buldu. Lake Elsinore, Kaliforniya'daki Home Depot mağazasında saati on dolar, elli sente kasiyer olarak çalışıyordu. Bazı haftalar sadece yirmi ila yirmi beş saat arasında çalışıyordu, bu da kasabanın diğer ucundaki Shore Acres Mobil Ev Parkı'nda kiralandığı, aylığı altı yüz dolar olan karavanı karşılamaya zar zor yetiyordu. Bu işe girmesi aylar sürmüştü, oysa özgeçmişinde inşaat alanında yaptığı iki derecenin yanı sıra Las Vegas'taki bir Home Depot'ta –burada saatte yaklaşık on beş dolar kazanmıştı ve yaptığı işten keyif almıştı çünkü işi müşterilerin sorunlarını yüz yüze çözmekti– bir buçuk yıl süren bir iş tecrübesi de yer alıyordu. O pozisyonundan sonra kasada çalışmak bir düşünüş gibi geldi. Yine de elinden gelenin en iyisini yapmaya çalıştı. “Bütün bu deneyime sahipken beni kasiyer yaptılar,” diye hatırladı. “Ben de ‘Tamam, buradaki en iyi kasiyer olacağım’ dedim!” Linda müşterileriyle sohbet ederek projelerini sordu ve elinden geldiğince yardım etti. Bir ev sahibi, bir çatı için yanlış keresteyle tezgâha geldiğinde, “yönlendirilmiş şerit levha” adı verilen farklı bir malzeme önerdi, daha iyi bir sonuç alacağını söyledi (hem de beş yüz dolar daha ucuza). Home Depot neden bu tür bir tecrübeyi kasanın arkasında israf ediyordu? “Bence yaş konusunda biraz önyargılılar,” dedi Linda.

Linda, insanların yaşlanmayı maddi olarak nasıl karşılayabildiklerini merak ediyordu ve bu soru aklına ilk kez gelmiyordu. Hayatında yaptığı birçok işten hiçbirini, bir nebze bile kalıcı bir maddi istikrar getirmemişti. “Emekli maaşı almayı asla başaramadım,” dedi.

Linda yakında Sosyal Güvenlik için uygun olacağını biliyordu. Yine de yıllık hesap özetlerine hiç dikkat etmemişti, aylık kazancının beş yüz dolar civarında olacağını –kiraya bile yetmezdi– öğrendiğinde şaşırdı.

Linda, iki kızını tek başına yetiştirmişti. Ucu ucuna geçinmenin ne demek olduğunu biliyordu. Linda ve erkek kardeşlerini doyurmak için yarım kilo hamburgerden bir haftalık öğün çıkaran

annesinden böyle öğrenmişti. Akşam yemeğinde bolonez soslu makarna varsa –tabaklarında et parçası göremezdiniz– kıymayı çorabın içine koyup tavanın üzerinde gezdirdin galiba, diyerek anneleriyle dalga geçerlerdi. Zaman zaman, anne babası zor durumdaki bir çocuğu aileye kabul ettiklerinde, Linda, yeni gelene yer açmak için annesinin “çorabın içindeki hamburgeri tavanın üzerinde bir kez daha sallayacağını” söyleyerek şaka yapardı.

Belki de bu hikâyesi yüzünden, Linda şansı yaver gitmeyen insanlara karşı anlayışlıydı. 1990’ların başında, Arizona, Bullhead City’de Cherokee Interiors isimli bir halı ve fayans dükkânı işletiyordu Evsizler, mesai saatlerinden sonra binanın arkasındaki çeşmenin başında yıkanmak ve mataralarını doldurmak için toplanırlardı. “Hiç sorun değil,” dedi. “İşiniz bitince çeşmeyi kapattığınızdan emin olun, yeter. Sakın unutmayın!” Ahşap kulübe tarzındaki yapının, güneşliğinin altına sıkıştırılmış bağlantı direkleri ile bir verandası vardı. Evsizler geceleri de orada kalmaya başlayınca, onlara görev verdi. “Peki, burada uyuyacaksanız, göreviniz gece bekçiliği yapmak,” dedi. Polis onları oradan kovalamaya çalışırsa böyle söylemelerini tavsiye etti.

Adamlardan biri, eski bir ağaç budayıcısı, Linda’ya sokaklardan kurtulmak istediğini söyledi. Ot bürümüş mülkleri temizlemek için usta gönderen belediye için çalışarak para kazanabileceğini düşünüyordu. Linda başlangıç için bağış toplamasına yardım etti: tırmıklar, çim biçme makinesi, biraz benzin parası. Birlikte belediyenin ihaleye çıkardığı ormana dönmüş arazilere bakarak dolaştılar. Linda’nın işletme ruhsatı sayesinde, adam birkaç iş bağladı.

Sonra iki kötü olay yaşandı. Döşeme mağazası battı çünkü ortağının kârın bir kısmını cebine indirmek için iki muhasebe defteri tuttuğu ortaya çıktı. Ve eski ağaç budayıcısı, Las Vegas’ta ev boyama işi alınca, Linda’nın ayarladığı işleri bırakıp kasabadan ayrıldı.

Yine de Linda kendini şanslı hissediyordu. “Tanrı’ya şükür ki bıraktığı işler sayesinde geçimimi sağladım,” diye hatırladı. Çok

geçmeden, sıcaklıkların bazen kırk beş dereceye çıktığı kurak yaz günlerinde bir çim biçme makinesi itiyordu. Güneş çarpmasının semptomlarına aşınaydı: “Güneşin altında üşümeye başlasan, orada bir saniye durma!” İş başına, yaklaşık yüz elli dolar kazandı. Çoğu zaman işe şafakta başlar, öğlene kadar bitirir, çer çöpü toplamayı ve torbalamayı bitirmek için günün ilerleyen saatlerinde geri dönerdi.

“İlk seferimde, ödemeyi almadan önce, torbaladıklarımı çöplüğe götürecek param yoktu, bu yüzden göle götürüp ateş yak-tık. Hava çok rüzgârlıydı,” dedi, Mead Gölü’ne yaptığı yolculuğu anımsayarak. “Rüzgâr kurumuş otları yakalayıp göl kıyısına püs-kürtmeye başladı. Gelen devriye, ‘Burada ateş yakamazsın,’ dedi. ‘Hallettim bile. Üzerine toprak atıp söndürüyorum,’ dedim.

“Orada kendi kendime düşündüm, ‘Kırk beş derecenin altında yabani otları yolmak için okumadım!’” O sırada Linda’nın büyük kızı ve damadı, hareketli günler yaşayan kumarhane sektöründe iş bulmuşlardı: Kızı bir restoranda çalışıyor, damadıysa valeydi. Linda da çok geçmeden Nevada, Laughlin’in hızla gelişen kumar kasabasındaki Riverside Kumarhanesi’nde sigara satmaya başladı. (Kasabanın adaşı –Riverside’in sahibi Don Laughlin– aslında adını “Kumarhane” koymak istemişti ama isteği ABD Posta Servisi tarafından reddedildi.) Linda, bu fırsat için o kadar minnettardı ki Don Laughlin’e iki düzine gül gönderince ofisine çağrıldı. “Bu nedir?” diye sordu Laughlin, şaşkın bir şekilde.

“Yürekten bir teşekkür sadece, Don,” dedi Linda. “Başka bir nedeni yok. İş için teşekkür etmek istedim, başka bir şey aramıyorum.” Kumarhanede, Linda, şeker, çiçek ve sigara sattı. Om-zuna asarak taşıdığı tepsi o kadar ağırdı ki başlangıçta destek olması için sırt korsesi takmak zorunda kaldı. Korseyle bile ciddi bir idman yaptı. “Sigara satarken iki beden küçülmüştüm,” diye anımsadı.

Linda, gülleri tanesi doksan altı sente toptan satın aldı ve daha sonra genellikle bir dolar bahşişle dört dolara sattı. Kar-tonuyla satın aldığı sigaraları paket başına elli sent kârla sattı.

Yavaş yavaş kumarbazları tanımaya başladı, tıpkı her zaman başı ağrıyan ve yirmi beş sentlik bir aspirin paketine beş dolar ödeyeceği kesin olan adam gibi. İyi bir gecede, iki yüz ila üç yüz dolar arasında para kazanabiliyordu. Ayrıca kumarhanenin suni ipek bitkilerini temizlemek için insanları işe alıp denetleyerek ikinci bir gelir kaynağı edinmişti.

Ancak Riverside'daki sigara kızlarının parlak günleri, sigara otomatlarının gelişiyle aniden sona erdi. Don, işinin modasının geçtiği haberini vermek için Linda'yı ofisine geri çağırdı. Ama onu kovmak istemiyordu. Başka bir pozisyon bulması için genel müdür Dale ile konuşmasını önerdi. Linda, Dale'i buldu ve hemen konuya girdi.

"Bu yerde en çok parayı kim kazanıyor?" diye sordu.

"Hımm, krupiye ile kokteyl garsonu arasında," diye yanıtladı Dale.

"Sanırım kokteyl garsonu olmayı tercih ederim," dedi Linda.

Yeni iş, üniformasıyla birlikte geldi: ipeksi kırmızı bir kuşağın üzerine kısa bir kuyruklu ceket, uzun dans külotu, naylon çoraplar ve topuklu ayakkabılar. Hayal gücüne fazla bir şey bırakmıyordu ve bu Linda'yı tedirgin etti. "Bunu giyebilir miyim, bilmiyorum!" diye düşündü ama denemeye karar verdi. İlk kez giydiğinde, amiri ona güzel görüldüğünü söyledi. Hayrettir ki Linda da aynı fikirdeydi. Kumarhane katında, kumarbazların kokteyl garsonlarına saygısızlık etmesine göz yummayan fedailer tarafından korunduğunu hissediyordu. "Güvenliğin insanları ensesinden yakalayıp yüzleriyle ön kapıyı açtıklarına şahit oldum," dedi.

Linda, Riverside yıllarını sevgiyle hatırlıyor. Üzerinde üniforması, kısa kesilmiş siyah saçlarıyla gülümsediği ve arkasında Colorado Nehri'nin olduğu fotoğrafını hâlâ saklıyor. Ama o zamanlar kırklı yaşlarındaydı. Çalışma seçenekleri, yılların deneyimini yansıtacak şekilde genişlemek yerine yaşla birlikte azalıyordu. Düşük ücretli işlerin tekdüzeliğinden kurtulmanın bir yolu yok gibi görünüyordu.

Altmışlı yaşlarında şu soru belirdi: Çalışmayı bırakmayı nasıl göze alabilirdi? Hayatının çoğunu, kayda değer hiçbir birikimi olmadan, ay sonunu zor getirerek geçirmişti. Tek güvenlik ağı olan Sosyal Güvenlik, tehlikeli derecede zayıftı. Ayda yaklaşık beş yüz dolarla emeklilik nasıl olurdu.

Linda, Riverside Kumarhanesi'nde üniformasıyla.

Aynı zamanda, Linda'nın geleceği için uzun vadeli bir hayali vardı. Florida'da kapalı bir sitede yaşamak hatta birkaç tur golf oynamak gibi eski klişelerden hiçbirini içermiyordu. Umutları, kelimenin tam anlamıyla, topraktan ve diğer insanların çöplerinden yapılmıştı.

Bir Earthship inşa etmek istiyordu: Taşıyıcı duvarları için toprak dolgulu lastikler ve teneke kutular ve şişeler gibi atık malzemeler kullanacağı bir tür pasif güneş evi. 1970'lerden beri bu evlerle uğraşan radikal New Mexico mimarı Michael Reynolds tarafından icat edilen Earthship evler, sakinlerini tamamen sistemin dışında tutmak için tasarlandı. Lastik duvarlar, gündüzleri güneşe bakan bir dizi pencereden güneş ısını emip daha sonra gece iç sıcaklığı düzenlemek için serbest bırakarak pil görevi gö-

rür. Yağmur ve eriyen kar suları, çatıdan bir sarnıca akar, süzülerek içme ve temizlik için yeniden kullanılan suyu sağlar, kapalı meyve ve sebze bahçelerini besler ve tuvalette kullanılır. Elektrik, güneş panelleri ve bazı durumlarda yel değirmenleri tarafından sağlanır.

Bütün faydacılıklarına karşın, pek çok Earthship fantastik dokunuşlara sahiptir – kuleler ve kulecikler, sütunlar ve kemerler, canlı tonlarda kerpiç duvarlar ya da vitray görünümünde işlemeli şişe sıraları. Yapımları karmaşık teknikler içermez, bu yüzden amatör inşaatçılar kolaylıkla ulaşabilir ve yaratıcılıklarını kullanabilir. Büyük Dünya Earthship Topluluğu olarak bilinen bir parselde, düzinelerce Earthship New Mexico, Taos’un dışındaki çöle dağılmıştır. Hepsi birlikte, Dr. Seuss, Antoni Gaudí ve *Yıldız Savaşları* set tasarımcıları tarafından ortaklaşa üretilen bir ay kolonisine benziyor.

Kendi kendine yeten, ekolojik olarak sağlam ve eşsiz bir konut yaratma fikri, Linda’ya son derece çekici geldi. “Seri üretim değil,” dedi. “Bir sanat eserinde yaşamak gibi ve kendi ellerimle inşa edebileceğim bir şey.” Earthship’e olan hayranlığı, *Gunsmoke* dizisi oyuncusu Dennis Weaver’ın 1989 yılında Earthship yapmak için Colorado’ya taşınmasından sonra başladı. Weaver, süreç üzerine devlet televizyonunda senelerce yayınlanan bir belgesel yaptı ve konsepti ana akım Amerika’ya tanıttı. Filmin açılış sahnesinde, kır saçlı aktör, alçak bir duvarın tepesinde, balyozla bir lastiğin içine toprak doldurmaktadır. Yukarı bakar ve kararlı bir şekilde kameraya doğru yürür. “Elektriği, kliması, ısıtma kanalları olmayan bir evde yaşamaya ve en soğuk kış gecesinde veya en sıcak yaz gününde bile rahat etmeye ne dersiniz?” diye sorar. “Kulağa çılgınca mı geliyor?” Sevinçle inşaat ekibine katılır. Bir çatı kirişi yapmak için bir kütüğün kabuğunu tıraş eder ve ardından yatak odasının duvarı olacak lastiklerin ve tenekelerin üzerine çamur, kum ve saman karışımı döker.

Aktörün görkemli bir lastik yığnında yaşama tutkusunu herkes anlamadı. Yerli halk, “Michelin Konağı” ismini taktı. *The*

Tonight Show'da Jay Leno, çöpü dışarı çıkardığında komşuların eve ek bir bina inşa ettiğini düşünüyor mu, diye sordu. “Çöpçü geldiğinde, çöpün nerede başlayıp evin nerede bittiğini nereden biliyor?” derken kahkahalara boğuldu.

Mütevazı malzemeler bir yana, Dennis Weaver'ın yüz bin metrekairelik konutunun inşası bir milyon dolara mal oldu. Bu, “zengin ve ünlülerin Earthship'i” diyebileceğimiz şeye uç bir örnek olabilir. Yeni Zelandalı bir aile yirmi bin dolardan daha az bir bütçeyle başarılı olsa da çoğu Earthship evini inşa etmenin bedeli geleneksel bir ev kadardır. Beş çocuk babası Brian Gubb, internette yazdığı bir yazıda, “Çocuk işçiliğine inanıyorum,” diyerek, karısının başlangıçta Earthship inşa etmek istediği için onun bir “çılgın” olduğunu düşündüğünü ekledi. Seattle'da bir grup Earthship meraklısı, çöpe atılan malzemeleri, gönüllü emeği ve bir arkadaşlarının cömertlik ederek bağışladığı garajı kullanarak küçük, basitleştirilmiş bir versiyonunu bedavaya yapmaya karar verdi. Minik yapının inşası devam etmektedir.

2004'te Hint Okyanusu'nda yaşanan tsunami, 2010 Haiti depremi ve 2013'te Filipinler'deki Haiyan Tayfunu gibi felaketlerin ardından afet yardım gönüllüleri tarafından inşa edilen Earthship evleri, Antarktika dışında her kıtada mevcut. Muhtemelen şu âna kadarki en kötü şöhretli Earthship, New Mexico'da Heaven's Gate tarikatı tarafından inşa edilendi. 1997'deki toplu intiharlarının ardından yaşanan medya çılgınlığında, mimar Michael Reynolds Amerika'ya Eartship evlerinin bununla hiçbir ilgisi olmadığına dair güvence verdi. Associated Press'e verdiği röportajda, “Çılgın tarikat müritlerinin de herkes gibi barınmaya ihtiyacı var,” dedi. “Biz insanlara gezegenle bağ kurmayı öğretiyoruz, gezegeni terk etmeyi değil.”

Linda, Reynolds'ın en ateşli hayranlarından biri. *Garbage Warrior* filminde, hayalini gerçekleştirmek için, gizli konut düzenlemelerini destekleyen bürokratlara karşı verdiği mücadelesine saygı duyuyor.

“Onun zihninde bir gezintiye çıkmak istemez miydin? Yet-

mişlerden beri mücadele ediyor,” dedi hayranlıkla. “İlk evleri başarısız olduğu için mimarlık lisansını elinden aldılar.”

Son yıllarda Reynolds, Earthship evlerinin piyasanın insafına kalmaksızın temel insani ihtiyaçların karşılanmasında rol oynayabileceğini savundu. İnternet sitesinde, “Ekonomi denen canavara tabi olmayan insanlar için güvenli bir dayanak bulmalıyız,” diye yazıyor. “Ekonomi bir oyundur. Bu oyun, hayati önemi olmayan şeyler (motosikletler, bilgisayarlar, televizyonlar) hakkında olmalıdır. Ailesini besleyen, hayatta kalan, barınacak yeri olan bir kişi... ekonomiye tabi olmamalıdır.”

Linda yaklaşık on yıl önce, internette Earthship zemin planlarını, sistem şemalarını ve iç mekân fotoğraflarını araştırmaya başladı. En çok beğendiklerinin çıktılarını alır ve kapağı ahşap desenli üç telli bir dosyada düzgünce derler. Facebook profil resminde, pembe bir New Mexico güneybatısının altında gür çöl çalılarından yükselen bir Earthship var. Fotoğrafın yanına “Hayalindeki ev” diye yazmış. Açıklamaya şunları ekledi: “Earthship evler, geri dönüştürülmüş lastiklerden, şişelerden ve kutulardan yapılır. Müstakildirler, elektrik bağlantısına ihtiyaçları olmaz; enerji için güneş ve/veya rüzgâr yeter, su gökten gelir. Su dört kez kullanılır. Kapalı bahçelerde yiyeceğin yetişir. Fatura ödemedi, özgürce yaşayabileceğiniz anlamına gelir. İpoteği ödeyebilmek için bunu yapmam gerektiğini daha kaç kez söyleyebilirim?”

Linda’nın umudu, imar kanunu sıkı olmayan bir yerde ucuz bir arsa bulmaktı. Reynolds böyle yerlere “özgürlüğün kovukları” diyor. Linda’nın ücretsiz materyal temin etmek ve işe yardımcı olacak gönüllüleri işe almak konusunda kaba fikirleri vardı. Ancak, Sosyal Güvenlik çeklerinin yetmeyeceğini bile bile, düşük ücretli işlerde sıkışıp kalmış bir hâlde maaş çeklerini kiraya aktarırken, böyle hırslı bir işe nasıl girişecekti? Yaşamak için yeni bir yola, zaten az olan giderlerini düşürürken gelir elde etmeye devam etmesini sağlayacak bir stratejiye ihtiyacı vardı. Başka bir deyişle, Earthship’e giden bir köprüye ihtiyacı vardı.

Linda bekleyemeyeceğini biliyordu. Gençleşmiyordu ve yeni evini yaratmak makul düzeyde bir fiziksel zindelik gerektiriyor-

du. Kaynakları biriktirmek de zaman alacaktı. Ama başarabilirse, proje emekliliğini yaşayacağı tuhaf bir yerden daha fazlası olacaktı. Earthship bir yüzyıl veya daha uzun süre ayakta kalabilecek bir anıt, gelecek nesle bırakacağı girişimiydi. “Bütün eğitimi, bilgi birikimi ve yüreğimi alacak ve ardımda kalıcı bir şey bırakacağım. Bunu çocuklarıma ve torunlarıma bırakmak istiyorum,” dedi.

Linda, kendi kendine yetmek için yanıp tutuşuyordu. Yiyecek, elektrik, iklim kontrolü ve su sağlamak için bağımsız sistemleriyle Earthship’in neredeyse simbiyotik bir organizma gibi davranacağına inanıyordu. Böyle bir yapıyı yaratabilir ve koruyabilirse yapının ona bakabileceğini düşünüyordu. Bu tür bir istikrar, güven veriyordu. Sonuçta Linda, belirsiz bir demografik yapıda yaşlanıyordu. 2015 nüfus sayımına göre yalnız yaşayan yaşlı kadınlar arasında altı kişiden biri yoksulluk sınırının altındaydı. Amerika’daki yaşlı kadınların neredeyse iki katı (2,71 milyon) erkek akranlarından (1,49 milyon) daha yoksul. Sosyal Güvenlik yardımları söz konusu olduğunda, toplam bordro vergisi katkıları daha düşük olan kadınlar ayda ortalama üç yüz kırk bir dolar daha az alıyorlar. Cinsiyete dayalı ücret farkının pek bilinmeyen bir sonucu bu. 2015 yılında, kadınlar hâlâ erkeklere oranla daha az kazanıyorlardı ve küçük çocuklara ve yaşlanan ebeveynlere ücretsiz bakma olasılıkları daha yüksekti. (İki çocuğunu büyütenin yanı sıra Linda daha sonra 1990’ların ortalarında agresif bir beyin kanserine yakalanan annesine bakmıştı.) Kadınların yaşam boyu kazançları daha düşük ve birikimleri daha az. Ve daha uzun ömürlü oldukları için –ortalama olarak kadınlar erkeklerden beş yıl daha uzun yaşıyor– gelecekte paraya daha çok ihtiyaç duyuyorlar.

1 Haziran 2012’de Linda May altmış iki yaşına girdi. Ertesi ay, ilk Sosyal Güvenlik çeki postayla geldi. “Altmış beş yaşımı beklemeliydim,” dedi daha sonra, “ama benim kazancım o kadar azdı ki, ‘Bunun üzerine ne kadar yüzde koyacakları umurumda değil, o kadar da artış olmaz,’ diye düşünmüştüm.”

Her hâlükârda bir sorunu vardı. “Hayatımın geri kalanında, çalışmak zorunda kalmadan ve çocuklarıma yük olmadan, nasıl yaşayacağım?” diye merak ediyordu. Linda, uzun vadeli çözümünün bir Earthship olmasını istiyordu. Ama o noktaya nasıl varacaktı?

Üçüncü Bölüm

Amerika'da Hayatta Kalmak

Linda'nın 2010 yılının Şükran Günü'nde karavanını havaya uçurma kararından vazgeçmesinin ardından, tam bir hafta sonra, kuzeybatı Nevada'daki Black Rock Çölü'nün arkasına kene gibi yapışan üç yüz kişilik fabrika köyü Empire'a kötü haber geldi. Amerika'daki son geleneksel şirket şehirlerinden biri olan Empire, alçıpan üreten U.S. Gypsum şirketine aitti. Burası, fabrikanın işçilere orta sınıfta sağlam bir yer edinme ve yerinden edilme korkusu olmadan bir aile kurma şansı sunduğu zamanların, Amerika sanayisinin romantik altın çağının izlerini taşıyordu.

Empire, Selenite sıradağlarının eteğinde yer alan açık ocaklı bir alçı madeninin dokuz kilometre kuzeyindeydi. Madenciler, en büyüğü bir kilometre genişliğinde olan teraslı çukurlardan beyaz, kireçli cevher parçalarını çıkarmak için amonyum nitrat ve akaryakıtın patlayıcı bir karışımı olan anfo patlayıcıları patlatırdı. Nakliye kamyonları, altmış tonluk alçıyı karayolunun yukarısına, kasabanın kenarındaki bir alçıpan fabrikasına taşıır, işçiler tarafından toz hâline getirilip devasa kazanlarda beş yüz dereceye kadar ısıtılırdı ve Amerika'nın batısındaki evlerde bulunan duvar panosuna dönüştürülürdü.

Empire'ın fabrikasını geçince, tek katlı kulübeler, kavak ağaçları, karaağaçlar ve akçakavaklarla kaplı dört ana yerleşim caddesine sıralanmıştı. Alçıtaşı daire için yüz on dolara, müstakil ev için ise iki yüz elli dolara kadar düştüğü kiralara mali destek sağ-

ladı. (Alçıpan fabrikasındaki teknisyenlerin ücreti saatte yirmi iki dolara kadar çıkıyordu ve ekipman operatörleri biraz daha az kazanıyorlardı, bu da çalışanların genellikle bir veya iki günlük çalışmayla bir aylık kirayı karşılayabileceği anlamına geliyordu.) Şirket ayrıca televizyon, kanalizasyon, çöp, ve internet hizmetini de karşılıyordu. Çalışanların giderleri düşük ve gelirleri güvenilir olduğundan, ay sonunu zor getirme kavramı –dış dünyada çok yaygın olan bu sinir bozucu, güvencesiz varoluş biçimi– buraya nispeten yabancıydı. Empire, savaş sonrası ekonomi hiç sona ermemiş gibi, 1950’lerde kalmış bir kasaba hissi veriyordu. Alçıpanı test eden fabrika laboratuvarında çalışan on beş yıllık bir çalışan olan Anna Marie Marks, bana “Para biriktirmek için gerçekten iyi bir yer,” dedi.

U.S. Gypsum’un dergisi *Gypsum News*’un Temmuz 1961 sayısında belirtildiği gibi, kasabanın zirvesinde yedi yüz elliden fazla insan yaşıyordu. Dergide “Empire’da evlerini kuran insanlar büyük ve mutlu bir ailedir,” diye yazıyordu. Nüfus, modernleşme sürecinde azalsa da duygu değişmedi. Empire’ın tüm sakinleri birbirini tanıdığından, evlerin ön kapıları kilitlenmez ve arabalar genellikle anahtarları içeride bırakılarak park edilirdi. Fabrika müdürünün eşi Tonja Lynch, “Çete yok, siren yok, şiddet yok” diyerek kasabaya övgüler yağdırdı. Empire tecrit edilmiş olduğu için –yıllarca 447 numaralı devlet karayolunda “Hiçbir Yere Hoş Geldiniz” yazan iki katlı bir tabelayla işaretlenmişti– insanların kendilerini ve birbirlerini eğlendirmekten başka seçeneği yoktu. Davetlilerin kendi yemeklerini getirdiği toplu akşam yemekleri, açık hava partileri, Bunco isimli zar oyununu oynadıkları oyun geceleri, geyik, antilop ve kınalı keklik –gri ve tarçın renkli çizgili kanatları ve parlak kırmızı gagası olan bir keklik türü– avlamak için yaban gezileri kasaba halkının sevdiği etkinlikler arasındaydı. Çorak araziye başkaldırarak ve yaşadıkları yere duydukları hayranlıkla, şaşkınlık verecek şekilde yeşil çimenler yetiştirdiler. Topraklarını belirleyen çimenliğin bittiği yerde, Black Rock Çölü başlıyor, kesintisiz biçimde ufka uzanıyordu. Uydu fotoğrafların-

da Empire açıkça görülüyordu: Kahverengi ve çorak bir arazide yeşil bir leke.

Tecritin dezavantajı vardı. Fabrikanın bakım ustası Aaron Constable, “Mahalle izleme programımız var,” diye espri yaptı. “Komşunuz isteseniz de istemeseniz de sizi gözetliyor.” Bu, iş arkadaşlarının birbirine yakın yerlerde oturduğu on yıllar boyunca yerel yaşam tarzı olmuştu. 1923’te işçiler, daha sonra kasaba olacak olan yerde bir çadır kolonisi kurdular. Bazı beyanlara göre Empire ilk defa 1910’da Pacific Portland Çimento Şirketi’nin işletme hakkı kazandığı bölgeyi kazarak ülkedeki en uzun süre aralıksız çalışan maden olmakla övünüyordu.

2 Aralık 2010’da bu hikâyenin sonuna gelindi. Çelik burunlu ayakkabılı ve baretli işçiler zorunlu toplantı için sabah yedi buçukta toplantı salonunda toplandı. Alçı fabrikasının yumuşak başlı yöneticisi Mike Spihlman, şaşkın yüzlerle dolu bir odaya korkunç bir emir verdi: Empire kapanıyordu. Herkesin 20 Haziran’a kadar gitmesi gerekiyordu. Önce sessizlik, ardından gözyaşları geldi. Mike daha sonra, “Doksan iki kişinin önünde durup, ‘Artık bir işiniz olmadığı gibi eviniz de yok,’ demek zorunda kaldım,” diye derin derin içini çekerek anlattı. Çalışanlar günün geri kalanında izin aldı. Soğuk ve bulutlu kış sabahına adım attılar, olanları sindirip ailelerine haber vermek için, artık onların olmayan evlerine döndüler.

Dört milyar dolar değerindeki U.S. Gypsum, 2010 yılında ağır kayıplara uğradı ve üçüncü çeyreğin sonunda iki yüz seksen dört milyon dolar zarar etti. Dönemin CEO’su William C. Foote, şirketin azalan servetini “devam eden zayıf piyasa koşullarına ve olağanüstü düşük nakliye hacimlerine” bağladı. Bu sözlerin altında daha basit bir hikâye vardı: Artık Empire’in yaptığı şeye yeterince talep yoktu. Alçıpan üreticilerinin kaderi, yerli inşaat sektörüne bağlıdır ve konut piyasasının çöküşünün neden olduğu ani düşüş çok uzun sürmüştü. Bu yüzden birçok kasaba sadece durgunluktan etkilenmişken, Empire tamamen ortadan kalkacaktı.

Ocak 2011’de bir dergiye yazacağım haber için Empire’i ziyaret ettim. Daha önce kalite kontrol şefi ve ondan önce genel ustabaşı olan Calvin Ryle, 1 Temmuz 1971’de fabrikada çalışmaya başladığını söyledi. “Otuz dokuz yıl yedi aydır buradayım,” dedi sakince. “Tek bir günü kaçırmadım, hiç yaralanmadım.” En uzun kesintisiz hizmet rekorunu elinde tuttuğundan, üretim hattını durdurma onuru onun oldu. Oğlunun da bakım teknisyeni olarak çalıştığı fabrikada bir konveyör bandının yanında duran altmış iki yaşındaki Calvin, iş arkadaşlarına bakarken sağ elini kaldırdı. Dur düğmesine bastı ve ağladı. Calvin, “Bir fabrikada duyabileceğiniz en kötü şey sessizliktir,” dedi. “Amerika’nın inşasının bir parçasısınız; burada sadece alçıpan yapmadınız.” Ve Empire, diye ekledi, evinizi geçindirirken çocuklarınızı doğada büyüteceğiniz harika bir yerdi. Kasabanın hızla yabani otlar tarafından ele geçirileceğini düşündüğünden, giderken yanında götürmek için bahçesine diktiği gülleri kazmayı planladı. “Muhtemelen *Tepenin Gözleri* filmine benzeyecek,” dedi ciddi bir sesle. (Yıkık evler ve gizlenen yamyamlarla dolu, terk edilmiş bir nükleer test köyü, 2006’da yeniden çevrilen bu kült korku filminde dikkat çekici bir biçimde yer alıyor.) “2011’in hayalet şehri olacak.”

Fabrikanın görüş alanı içinde, İşçi Aziz Joseph’in Katolik misyonu son ayinlerinden birini kutluyordu. Kilisede, cemaatin üyelerinden biri olan, fabrikada otuz bir yıl boyunca tam zamanlı elektrikçi olarak çalışan altmış bir yaşındaki Tom Anderson’ın yaptığı oyma ahşap tabela vardı. Çiçeklerini götürecek olan Calvin gibi, Tom da ayrılmadan önce tabelayı geri alacağını söyledi. Ayine onlarca komşusuyla birlikte katıldı. Ayinin sonuna doğru, papaz, özel dua etmek isteyen olup olmadığını sordu. Lila rengi prenses elbisesi giymiş altı yaşında bir kız çocuğu konuştu. “Ev bulmak için yardıma ihtiyacı olan insanlar için dua etmek istiyorum,” dedi duraksayarak. “Ve yaşamak için paraya ihtiyacı olanlara.” Oda sessizliğe gömülmüştü.

Kasabanın güneyindeki taş ocağında yollar, araçları dışa-

rıda tutmak için dev çakıl setleriyle tıkanmıştı. Çok geçmeden Empire'in çöküşünün başka işaretleri de ortaya çıkmaya başladı. Kasabanın çevresi boyunca dikenli tellerle çevrili yaklaşık üç metre boyunda bir tel örgü yükseldi. Yerel halk, bunun yeri "toplama kampı gibi" gösterdiğini söyledi. Yeni işsizler, inşaat miğferlerini postanenin karşısındaki bir ağacın dallarına fırlatarak derme çatma bir anıt yarattılar. (Bir zamanlar, U.S. Gypsum baretleri, takım formalarının kurumsal eşdeğeri gibi, kullanıcıları için gurur kaynağı olmuştu. Birçoğu çıkartmalarla, bazıları boya veya kalıcı işaretlerle kişiselleştirilmişti. Yirmi beş yılını fabrikaya veren Calvin gibi işçiler için, altın renkli özel baretler vardı.)

Yavaş yavaş dağılma başladı. Konut piyasasındaki çöküşle bozuma uğrayan ekonomi, altın fiyatlarındaki fırlayışa tanıklık etti. Nevada madenleri işçi alıyordu. Eskiden Empire'da çalışan onlarca işçi, civardaki çeşitli iş sahalarının sahibi Barrick Altın İşletmesi'nde çalışmak için ayrıldı. Ancak tahliye edilmiş işçiler arasında zor zamanlar geçirenler vardı.

Eski tedarik zinciri müdürü Dan Moran, "Birkaç yere özgeçmiş yolladım, hiç dönüş alamadım. Geçinmek için odun kesmeye başlayabilirim," dedi. Empire'da büyüyen yirmi iki yaşındaki Monica Baker, fabrikada çalışma vaadiyle, iki küçük çocuğuyla birlikte kısa süre önce Oahu'dan şehre geri dönmüştü ama fabrikanın kapanmasıyla planları suya düştü. "Gerçekten çok sinirlendim çünkü bana burada bir işim olacağını söyleyip durdular," dedi. Monica, altın madenlerinin işe aldığını duymasına rağmen, zehirli maden göletinin yakınında çalışmaktan endişeliydi ve cıva yüzünden kuzey Nevada'da kimsenin balık yiyemediğini belirtti. Şansını yüz kilometre güneyde zincir mağazaların bulunduğu küçük Fernley şehrinde denemeyi düşünüyordu. Ulusal ekonominin gidişatına yön verecekti: İmalattan uzakta, perakende ve hizmet sektörlerine doğru. "Walmart veya Lowe's'da bir iş bulacağım," dedi.

İşçi ailelerinin göçü haziran ayı boyunca devam etti. Sonuncu aile de ayrıldığında, kasaba, güvenlik kameraları ve izinsiz giriş

yasaktır levhaları ile tel örgüler ardında mühürlendi. Halka açık bir havuz, iki kilise, bir postane ve dokuz delikli bir golf sahasıyla birlikte kulübeler çürümeye bırakıldı. Yerel posta kodu 89405 bile kayıttan silindi. Şirket yabancı otları azaltmak için, yeni hayalet kasabada organik çim biçme makineleri gibi dolaşan iki düzine keçi ithal etti. Yıllar sonra ziyaretçiler burayı, kesintiye uğrayan hayatların kataloğu, Çernobil'e benzeteceklerdi. Fabrikada, masalarda içilmemiş kahve fincanları kaldı ve takvimler hâlâ fabrikanın kapandığı tarihi gösteriyordu.

Tüyer ürpertici bir şekilde, Empire'in yaşamaya devam ettiği bir yer var. 2017 itibariyle, Google Haritalar Sokak Görünümü'ne girip 2009'dan beri güncellenmemiş fotografik bir manzarada donmuş hâlde olan, park etmiş arabalara, bahçe mobilyalarına ve bahçelerini sulayan insanlara bakarak etrafta dolanabilirsiniz.

Empire ölürken, yüz kilometre güneyde farklı türde yeni bir şirket kasabası geliyordu. Pek çok yönden, Empire'in zıttı gibiydi. Orta sınıf istikrarı sunmaktan ziyade kasabanın nüfusunu "prekarya" üyeleri –düşük ücretler karşılığında kısa süreli işler yapan geçici işçiler– oluşturunuyordu. Daha belirgin olarak, sakinleri, karavanda, kamyonette hatta çadırdaki yaşayan yüzlerce gezgin işçiydi. Her sonbahar başında, Fernley'yi çevreleyen mobil ev parklarını doldurmaya başladılar. Linda, henüz farkında olmasa da yakında onlara katılacaktı. Birçoğu altmışlarında ve yetmişlerindeydi. Aralarında geleneksel emeklilik yaşını dolduran da vardı, yaklaşan da. Geçici depo işlerinde saatte on bir dolar, elli sent daha fazla mesai ücreti kazanmak için yüzlerce kilometre yol katetmişler, sabıka kaydı kontrolleri ve bir kaba işeyerek yapılan uyuşturucu testleri gibi gurur kırıcı rutinlere maruz kalmışlardı. Tekerlekli evlerinin çoğu sıfırın altındaki sıcaklıklara göre tasarlanmamasına rağmen kışa kadar kalmayı planladılar. İşverenleri Amazon.com'du.

Amazon, bu işçileri CamperForce adını verdiği bir programın parçası olarak işe almıştı: Şirketin "İcra merkezleri" olarak

adlandırdığı depolarının birçoğunda mevsimlik işçi olarak çalışan göçebelerden oluşan bir iş birimi. Binlerce geleneksel geçici işçinin yanı sıra, tüketim çılgınlığının yaşandığı Noel'den üç ila dört ay öncesine yayılan “yoğun sezon”un ağır nakliye taleplerini karşılamak için işe alınırlar.

Amazon tam personel sayısını basına açıklamaz, ancak Arizona'da bir Amazon işe alım standında görevli CamperForce yöneticisine programın büyüklüğünü sorduğumda, tahmini aşağı yukarı iki bin işçiydi. (Bu 2014 yılındaydı. Eski bir program yöneticisinin Facebook gönderisine göre 2016'da “başvurularda rekor kırılmıştı”, bu yüzden de Amazon, CamperForce çalışanlarının işe alımını her zamankinden daha erken durdurdu.)

İşçilerin vardiyaları, on saat veya daha uzun sürer; bu süre zarfında bazıları, beton zeminde yirmi dört kilometreden fazla yürür, eğilir, çömelir, uzanır, merdiven çıkar. Ürünleri tarar, sıralar ve kutular. Tatil telaşı sona erdiğinde, Amazon artık CamperForce'a ihtiyaç duymaz ve işlerine son verir. Yöneticilerin kendi aralarında neşeyle “arka lamba resmigeçidi” adını verdikleri törenle araçlarına binip uzaklaşırlar.

CamperForce'un aylarca uzun uzun yazıştığım ilk üyesi Don Wheeler –gerçek adı bu değil, nedenlerini daha sonra açıklayacağım– asıl kariyerinin son iki yılını, bir yazılım sistemi yöneticisi olarak Hong Kong, Paris, Sidney ve Tel Aviv'e seyahat ederek geçirmişti. 2002'de emekli olması, sonunda tek bir yerde kalabileceği anlamına geliyordu: Eşiyle birlikte Berkeley, Kaliforniya'da 1930'ların koloni dönemine ait İspanyol Revival tarzında inşa edilmiş evinde. Ayrıca, ömür boyu süren hızlı araba takıntısının keyfini çıkarabilecekti. Kırmızı beyaz renklerde bir Mini Cooper S satın aldı ve arabayı 210 beygir gücüne çıkardı, ABD Turing Otomobil Şampiyonası profesyonel serisinde üçüncü olana kadar pratik yaptı.

Hızlı zamanlar uzun sürmedi. Don ile yazışmaya başladığımda, altmış dokuz yaşında, boşanmış, Fernley'deki deponun yanındaki Desert Rose Karavan Parkı'nda kalıyordu. Ev, eşinde

kalmıştı. 2008 piyasa çöküşü, tasarruflarını buharlaştırmıştı. Mini Cooper'ı satmak zorunda kalmıştı.

Don yedi kiloluluk Jack Russell terrier cinsi köpeği Rizzo ile "Ellie" adını verdiği –model numarası 300LE'ye göndermeydi– 1990 Airstream karavanında yaşıyordu. Ön panelde dans eden plastik bir Havai bebeği, panjurların üzerinde yarış arabası posterleri vardı. Eski yaşantısında yılda yüz bin dolar harcar-ken, yeni yaşantısında haftada yetmiş beş dolarla idare etmeyi öğrenmişti.

2013 tatil sezonunun sonunda, Amazon deposunda –öğle ye-meği için otuz dakika ve iki on beş dakikalık molalarla toplamda on iki saat– haftanın beş gecesini şafak sökene kadar çalışacağını tahmin ediyordu. Zamanının çoğunu ayakları üzerinde, gelen yükleri alıp tarayarak geçirecekti.

"Zor iş ama parası iyi," diye açıkladı. Çerçevesiz gözlükleri, kar beyazı keçi sakalı vardı, keldi. Sağ kalçası protezdi. Oregon'daki bir kamp alanında geçici işçi olarak çalışırken kamyonetten düş-müştü. Don şikâyet edenlere katılmıyordu. Yine de çoğu iş arka-daşı gibi CamperForce çalışma sezonunun sonu olan 23 Aralık gününü ipe çekiyordu.

Don, gelişen bir olgunun parçası olduğunu söyledi. O ve CamperForce'un çoğu –daha geniş bir gezgin işçi yelpazesıyla birlikte– kendilerine "kamp işçileri" adını verdiler. Bu ifadeye zaten rastlamış olmama rağmen, Don kadar havalı bir şekilde tanımlayan birini hiç duymadım. Bana yolladığı bir Facebook mesajında şöyle yazdı:

Kamp işçileri, genellikle elektrik, su ve kanalizasyon bağ-lantıları içinde olan ücretsiz bir kamp alanı ve belki de bir maaş karşılığında, ABD'de geçici işler bulan modern gezginlerdir. Hem çalışıp hem kamp yapmanın yeni bir olgu olduğunu düşünebilirsiniz ancak biz çok eski bir ge-lenekten geliyoruz. Kılıçları bileyen ve zırhları tamir eden Roma lejyonlarının yolundan gittik. Amerika'nın yeni şe-

hirlerini dolaştık, saatleri ve makineleri tamir ettik, kap kakak onardık, yarım metresi bir peniye ve içebileceğimiz kadar elma şarabı karşılığında taş duvarlar ördük. Batıya göçü aletlerimizle ve yeteneklerimizle, vagonlarımızda izledik. Yemek ve para karşılığında bıçak biledik, bozulan her şeyi onardık, arazileri temizledik, kulübelere çatı yaptık, tarlaları sürdük, hasadı biçtik ve sonra bir sonraki işe geçtik. Atalarımız tamircidir.

Tamirci vagonunu konforlu bir otobüse veya beşinci tekerli karavana yükselttik. Şimdi pek çoğumuz emekliyiz ve repertuarımıza iş hayatında bir ömür edinilebilecek becerileri ekledik. Dükkânınızı işletmenize, evinizin ön veya arka bahçesiyle ilgilenmenize, kamyonlarınızı ve forkliftlerinizi sürmenize, mallarınızı sevkiyat için toplamanıza ve paketlemenize, makinelerinizi onarmanıza, bilgisayarlarınızı ve ağlarınızı çalıştırmanıza, pancar hasadınızı işlemenize, arazinizi düzenlemenize veya banyolarınızı temizlemenize yardımcı olabiliriz. Biz tekno-tamircileriz.

Konuştüğüm diğer kamp işçileri, kendilerini kendi tarzlarında ifade ettiler. Pek çoğu, yetmişli ya da seksenli yaşlarına kadar çalışmayı umsalar bile “emekli” olduklarını söylediler. Kendilerine “gezinler”, “göçebeler” ya da alaycı bir şekilde “çingeneler” diyorlardı. Dışarıdan gözlemleyenler ise onlara “Büyük Durgunluğun Okieleri”, “Amerikalı mülteciler”, “varlıklı evsizler”, hatta “modern çağın meyve toplayıcı serserileri” gibi başka takma adlar taktılar.

Onlara nasıl seslenmek isterseniz isteyin, kamp işçileri ülkenin dört bir yanından Kanada’ya kadar uzanan ulusal bir iş dön-

* 1930’dan 1936’ya ve bazı bölgelerde 1940’a kadar şiddetli toz fırtınalarının, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada’nın bozkır ve çayır topraklarına önemli derecede ekolojik ve tarımsal zarar verdiği büyük durgunluk döneminde göçmenlere verilen isimdir. -çn

** Yine aynı dönemde Kuzeybatı Pasifik’te elma, armut ve kiraz toplayarak geçimlerini sağlayan çoğu mülteci, gezici tarım işçileri için kullanılan argo terim. -çn

güsünü sürdürür. Bu, *Workers on Wheels* ve *Workamper News* gibi internet sitelerinde küçük ilanlar veren yüzlerce işveren tarafından yaratılan kayıt dışı bir ekonomidir. Yılın zamanına bağlı olarak, göçebelerin Vermont'ta ahududu, Washington'da elma ve Kentucky'de yabanmersini toplaması istenir. Balık üretim çiftliklerinde turlar düzenler, NASCAR yarışlarında bilet keser ve Teksas petrol sahalarının girişlerini korurlar.* (Gonzalez, Teksas'ta eşile birlikte kapı bekçiliği yapan kamp işçilerinden biri, "Korkunçtu," dedi. 'Günde yaklaşık yüz yirmi beş dolar kazandılar –saati yaklaşık 5 dolara geliyordu– ve sadece kısa aralıklarla uyuyabildikleri için tükenmişlerdi. "Gece boyunca giriş yapan herkesi –plaka numarasını, yaka kartını– kaydetmeniz gerekiyor. Oradan ayrıldığımızda ikimiz de zombiye dönmüştük.") Kamp işçileri, Phoenix, Arizona'da bir bahar antrenmanı serisi olan Cactus Ligi'nde beyzbol oyunları sırasında hamburger yaparlar. Houston'daki NRG Stadyumu'ndaki 2017 Super Bowl'da ve rodeolarda stantları işletmeleri için rağbet görürler. ("Müşteriyi daha fazla ürün alması konusunda teşvik ederken rahat olmalıdır," der iş ilanında.)

Büyük Kanyon'dan Niagara Şelaleleri'ne kadar, ABD Orman Hizmetleri ve Mühendisler Kolordusu ile birlikte özel imtiyaz sahipleri tarafından iyileştirilen yüzlerce kamp alanını ve karavan parkını işletirler. Altmış metre uzunluğundaki beton dinozoru ve hareket ederek şarkı söyleyen kovboylarıyla Wall Drug'ın ve "Çölün Gizemi" ve "Görmek İnanmaktır" gibi düzinelerce reklam tabelalarının olduğu Arizona otoyolunun ıssız bir bölümünde yer alan ilginçlikler müzesi The Thing?'in de yer aldığı, ülkenin başlıca turist tuzaklarından bazılarında çalışırlar.

Göçmenler yol kenarındaki tezgâhlarda Cadılar Bayramı için balkabağı ve 4 Temmuz için havai fişekler satar. (Havai fişek işi-

* Bu işçilerden bazıları 2010 yılında ulusal manşetlerde yer aldı. Çünkü ABD Çalışma Bakanlığı, işverenleri Corpus Christi'deki Gate Guard Services LP'nin onları çalışanlar değil de bağımsız yükleniciler olarak yanlış sınıflandırdığını ve bu nedenle 6.2 milyon dolar geri ödeme borcu olduğunu iddia etti ancak federal yargıç daha sonra bu davayı reddetti.

ne girmeye hazırlanan kamp işçisi bir kadın, “Patlayıcılarla dolu bir çadırın yanında bir hafta kamp yapmak... Kafayı mı yedim?” diye yazmıştı.) Bazıları, Noel ağacı satar. (“Bir Noel Ağacı Kampı deneyin!” diyor karavancıları hedefleyen bir reklam. Bir diğeri, “Somurtmak yok” diye uyarıyor.) Bazıları alışveriş merkezlerinde, See’s Candies ve Hickory Farms için mevsimlik hediyelikler satan büfeler işletir. Diğerleri, doğal gaz boru hatlarında sızıntı dedektörü olarak işe alınır. Patlamaları önlemek için hidrokarbon seviyeleri gözleyen “alev paketleri”nin gömülü olduğu kanal boyunca kilometrelerce yürümeleri gerekir.

Florida Balık ve Av Hayvanları Departmanı tarafından, avcılar için kontrol istasyonu işletirler. İstasyonda, yaban domuzu ve geyik leşlerini tartar, yerel sürülerin yaşını ve sağlığını izlemek için testler yapmak amacıyla biyolojik örnekler –özellikle de geyik çene kemiklerini– çıkarırlar. Güney Dakota’daki bir sülün av köşkünün “kuş işleme” bölümünde iş olanakları mevcut.

Kamp işçileri, Tennessee’deki Dollywood’dan Iowa’daki Adventureland’e, New York’taki Darien Gölü’ne ve New Hampshire’deki Story Land’e, eğlence parklarındaki turlarda çalışırlar. (“Kamp işçileri, dünyanın dört bir yanından yeni insanlarla tanışıp çalışmakla kalmıyor, aynı zamanda her gün çocukların hayallerinin gerçekleşmesinin saf mutluluğunu da yaşıyor!” diye vadediyor bir Story Land iş ilanı.)

Bazı işverenler, tazminat olarak saatlik ücret öderler. Georgia’da bir çiftlik, haftada yirmi ila yirmi dört saat ücretsiz işçilik karşılığında bir karavan yeri ve saatte yedi dolar, elli sent ücret karşılığında, “günlük uygulamalı lama eğitimi” için kamp işçisi arıyor. Teklifi, yatak ve yiyeceğin bir versiyonu olan –su, elektrik ve kanalizasyon bağlantılarıyla birlikte asfaltlanmamış olsa da bir umut düz olan bir park yeri– işverenler de var. (Böyle maaşsız bir iş ilanında “Tekne Kullanabiliyor musunuz? Zevk Alır mısınız?” diye sorulmuş ve Kaliforniya’daki, Port San Luis Liman Bölgesi için “gönüllü” deniz taksisi kaptanı aranmıştır. Haftada kırk saat çalışma karşılığında bir karavan yeri verilir

– ancak ücret yoktur.) Ve sonra yıllık şekerpancarı hasadı var. Eylül ayının son haftasında, American Crystal Sugar Şirketi yüzlerce karavan sakini Montana, Kuzey Dakota ve Minnesota'ya getiriyor. Hava müsait olursa, gece gündüz on iki saatlik vardiyalarda çalışırlar. Karşılığında, standart park yeriyle birlikte saat başına on iki dolar artı fazla mesai ücreti alırlar.

Amerika'da kaç kişinin göçebe olarak yaşadığına dair net bir rakam yok. Tam zamanlı gezginler, nüfus bilimcinin kâbusudur. İstatistiksel olarak nüfusun geri kalanıyla uyum içindedirler, çünkü kanuna göre sabit –başka bir deyişle sahte– adresleri olması gerekir. Ne kadar geniş bir alanda dolaşırlarsa dolaşsınlar, göçebeler bir yerlerde resmi olarak “yerleşik” olmalıdır. İkamet ettiğiniz eyalet; araçların kaydını ve muayenesini yaptırdığınız, ehliyetinizi yenilediğiniz, vergi ödediğiniz, oy kullandığınız, jürilerde görev yaptığınız, sağlık sigortasına kaydolduğunuz (Medicare sigortasına bağlı olanlar hariç) ve bir dizi başka sorumluluğu yerine getirdiğiniz yerdir. Ve hiçbir yerde yaşamak, en azından kâğıt üzerinde, istediğiniz her yerde yaşayabileceğiniz anlamına gelir. Pek çok insan en az sorun yaşanan yerlerde ikamet etmeyi tercih ediyor –eyalet gelir vergilerinin olmadığı Florida, Güney Dakota ve Teksas, uzun zamandır favori yerler– ve iletişimde kalmak için posta yönlendirme hizmetlerini kullanıyor. Güney Dakotalı olmanın kuralları özellikle rahattır. Yerel bir motelde bir gece geçirdiğinizde, Güney Dakota posta yönlendirme hizmetine kaydolabilirsiniz. Ardından, her iki makbuzu da devlet kamu güvenliği departmanına gösterin ve içeridesiniz.

Kesin rakamlar olmamasına rağmen anekdot niteliğindeki kanıtlar, konut piyasasındaki çöküşten sonra Amerikalı gezginlerin sayısında patlama yaşandığını ve artmaya devam ettiğini gösteriyor. Yüz on adet kamp alanını yöneten ve yaklaşık üç yüz kamp işçisini işe alan Rekreasyon Kaynak Yönetimi Başkanı Warren Meyer, *Al Jazeera* muhabirine verdiği demeçte, “2008'den bu yana çok daha fazla insanın bizi aradığını görüyoruz. Aslında, işlerden haberdar olmak isteyen insanların bir listesi var ve liste-

yi yirmi beş bin isimle sınırlamak zorunda kaldım. Çoğu çift, bu yüzden elli işe başvuran elli bin kişi var diyebilirim,” dedi. “Eskiden emeklilerin toplantılarına gider ve benim için çalışmaları için insanlara yalvarırdım,” diye ekledi.

Kamp işçilerinin başlıca işvereni Amerika’nın Kamp Alanları’nın bir temsilcisi, ülke çapındaki tatil beldeleri ve acenteleri için her yıl bin beş yüz çifti işe aldıklarını söylüyor. İnternet sitesinde popüler iş ilanı hizmeti sunan, iki ayda bir çıkan *Workamper News*, her yıl giderek artan katılımı on dört bin üyeye ulaştığını iddia ediyor.

Bu arada, 2011’in sonlarında *The New York Times* dergisi, “bir karavanda yaşamak artık moda” diye duyurdu ve o yıl 1.2 milyon eve el konulacağının tahmin edildiğini ve minibüs satışlarının yüzde yirmi dört arttığını belirtti.

Kamp işçisi arayan tüm programlar arasında en agresifi, Amazon’un CamperForce’u olmuştur. Yeni işe alınanlara yönelik bir sunumda, “Jeff Bezos, 2020 yılına kadar Amerika Birleşik Devletleri’ndeki her dört kamp işçisinden birinin Amazon için çalışacağını tahmin etmektedir,” diye ifade ediliyordu. Şirket, taze kan bulmak için ülke çapında bir düzineden fazla eyalette gerçekleştirilen göçebe dostu etkinliklerde (çoğunlukla karavan gösterileri ve mitingler) işe alım stantları kurdu. CamperForce yazan tişörtler giyen işverenler, promosyon çıkartmaları, not defterleri, kâğıt yelpazeler, dudak kremleri, manzaralı takvimler ve bira kutularını soğuk tutan “koozies” kılıfları ile birlikte “ELEMAN ARANIYOR” broşürlerini dağıtırlar. Her şeyin üzerinde CamperForce logosu vardır: Amazon’un “gülümseyen” amblemini taşıyan, hareket hâlindeki bir karavan silüeti.

CamperForce çalışanları ülke boyunca karavan fuarlarında bu ilan ve reklam ürünlerini dağıtıyorlar.

Yakın zamanda, bu logo ve CamperForce işe alım internet sitesinin bağlantısı, park edilmiş karavanların ön camlarını örtmek için yapılmış büyük manyetik güneşliklerde görüldü. 2015 yılında bunlar bir avuç CamperForce çalışanına hediye olarak sunuldu ve onları dolaştıkları her yere koymaları istendi. İşçilere ayrıca, kaydettikleri her yeni işçi için, yüz yirmi beş dolarlık üye önerme ikramiyesi sunulmaktadır. CamperForce ayrıca müstakbel çalışanları için programın emektarlarından ipuçları içeren dijital haber bültenleri yayınladı:

Donna Bonnett diyor ki: “Sakin yepyeni ayakkabılarla çalışmaya kalkmayın! Öncesinde yıprattığınıza emin olun.”

Joyce Cooley diyor ki: “En önemli ipucu olumlu bir tutumdur. Her şeyin bize verilmesini bekleyemeyiz. Hak etmek için çalışmalıyız.”

Carol Petty diyor ki: “Baştan itibaren doğru bir bakış açısı kesinlikle yardımcı olacaktır. Bu bir meslek, kariyer değil.”

George Nelson diyor ki: “Akışına bırakın ve şikâyet etmeyin çünkü bu bizim mesleğimiz değil. Bu sadece mevsimlik bir iş.”

Brian Nelson diyor ki: “İşimi, EGZERSİZ YAPMAK İÇİN ÜCRET ALDIĞIM bir iş olarak gördüm. Arada uzun mesafeler varsa, güç yürüyüşü yapın. Daha fazla kalori yakacak ve aynı zamanda daha üretken olacaksınız.”

Sharon Scofield diyor ki: “Ellerinizi küçük kesikler alabilir veya kutu tutmaktan yıpranabilir. Amazon, ellerinizi korumak için eldiven temin eder. İYİ bir el losyonu alın ve güzelce masaj yapın.”

Haber bültenleri ayrıca, Amazon depolarının yakınında, çalışanların mesai saatleri dışında eğlenebilecekleri ilgi çekici yerler önerdi. “Ekim ayında, Fernley’de ‘Zor Zamanlar Dansı’ kutlanırken, katılımcılar Buhran dönemi kıyafetleri giyerler.” Coffeyville, Kansas’taki işçileri hedef alan bir başkası, “Parklarda fındık ağaçları da var [ve] ücretsiz olarak karaceviz ve fındıkları toplayabilirsiniz. Kampçı bir çift, geçen yıl elli kilodan fazla ceviz toplayıp sattı!”

Bir Amazon işe alım broşürü, CamperForce adaylarını, sıcaklığın bazen kırk dereceyi aşabileceği bir ortamda bir seferde yirmi kiloya kadar kaldırmaya hazır olmaları gerektiği konusunda uyarır. Programın haber bültenleri şirketin motivasyon verici sloganını tekrarlıyor: “Sıkı çalış. Eğlen. Tarih yaz.” Ve programın maddi olmayan ödülleri vurguluyor: “Yeni arkadaşlar edinmek ve eskileriyle yeniden buluşmak için bir araya gelen, bir masanın etrafında güzel yemekler, anılar ve anlar paylaşan diğer CamperForce ortaklarıyla kuşatılacaksınız. Bazı açılardan,

bu paradan daha değerli!” Amazon CamperForce Community isimli işçiler tarafından yönetilen kapalı bir Facebook grubunda, bir kadın çalışırken üç ayda yirmi beş kilo verdiğinden bahsetti. Bir diğeri ise, “Her gün yarı maraton yürüyerek kilo vermek kolay. Bonus: Yemek yiyemeyecek kadar yorgunsun!” Üçüncü bir işçi, on haftalık çalışmada sekiz yüz seksen kilometre yürümekle övündü. Daha sonra başka biri, on iki buçuk haftada bin üç yüz on dokuz kilometrelik bir adım sayacı günlüğü yayınlayarak zirveye oturdu.

Bu yeni şirket kasabasını kendi gözlerimle görmek istedim. Bundan eski bir CamperForce işe alım görevlisine bahsettiğimde, ziyaret etmek için en iyi zamanın ekim sonu olduğunu söyledi çünkü “insanlar henüz çok yorgun olmazdı”.

Bu tavsiyeye uyarak, 2013 yılında Cadılar Bayramı’ndan bir hafta önce Fernley’ye vardım. İşçiler, Reno’da Grand Sierra Resort & Casino’daki karavan park alanı’da dahil olmak üzere, Amazon deposundan otuz kilometre kadar uzaktaki parklara yığılmıştı bile. (Linda bu kalabalığın arasındaydı, yakındaki Fallon kasabasında kalıyordu ama o sırada bunu bilmiyordum ve onunla üç ay sonra Arizona’da tanışacaktım.) Bu mobil karavan parkları aylar öncesinden tutuluyordu ve uzun bekleme listeleri vardı. En popülerleri –en kısa ulaşımı sağlıyordu– başınızın üstünde çatırtısını duyabildiğiniz yüksek voltajlı kablolarla ikiye bölünmüş çakıllı bir alan olan, 50. Otoyol sınırındaki Desert Rose Karavan Parkı’ydı. CamperForce çalışanları paspaslarını ve teras mobilyalarını yerleştirmişti. Pamuklu ağaçlara rüzgâr çanları ve kuşyemlikleri asmışlar ve üzerinde “GÜZEL AMERİKA” ve “BİR YERLERDE SAAT BEŞ” yazan bayraklar dikmişlerdi. Bazıları bahçelerinde, ters çevrilmiş bir direksiyon kolonuna monte edilmiş, iki yanında kanat yerine kaynaklanmış birkaç çatalın oldu-

* Bununla birlikte, herkes dokunaklı teşviklere öncelik veriyor gibi görünmüyor. Workamper News’in 2014 sayısında bazı işçilerin röportajının yer aldığı kapak konusu hikâyesi, “Amazon.com’da Workampers için Sözün Özü: Para” başlığını taşıyordu.

ğu kavun büyüklüğünde bir ying göz küresi gibi el yapımı sanat eserleri sergiliyordu. Diğerleri Cadılar Bayramı süsleri koymuştu: saman balyaları, kuru mısır sapları, pembe simle kaplı bir balkabağı. Ve kendi park yerlerini güzelleştirmediklerinde, burayı bir topluluk gibi hissettiren küçük sosyal etkileşimlerde bulundular: Benzinden tasarruf etmek için araba havuzları oluşturmak, izin gününde hoş vakit geçirilecek ucuz restoranlarla ilgili öneri alışverişinde bulunmak gibi. (En sevdikleri? Fernley'deki Pioneer Crossing Kumarhanesi'nin Altın Tava Spesiyali'ydi: domuz pastırmalı, sosisli veya jambonlu iki yumurtalı tereyağlı krep, ayrıca mükver veya patates kızartması, yüzde on yaşlı indirimini de katarak hepsi sadece iki dolar, yetmiş sente.)

Çoğu karavancının, onlarca yıl çalıştıktan sonra hak ettikleri rahatlığın tadını çıkararak Amerika'yı aylak aylak gezip dolaşan emeklilerden oluştuğunu zannederdim. Sonuçta karavan, eğlence aracı olarak tasarlanmıştır. Bu şanslı emekliler hâlâ var ancak onlara yeni göçebeler katıldı. Örneğin Desert Rose sakinlerinin çoğu eğlenceyi düşünmüyordu. Yeni gelenler, yarım günlük vardiyalardan oluşan alışma dönemi "pekleşme" ile meşguldü. Daha önce gelenler, depodaki hıza ayak uydurmakta zaten zorlanıyorlardı.

Eskiden, Washington Eyalet Üniversitesi'nde akademik danışmanlık yapan Linda Chesser, "İlk kez bir fabrikada çalışıyorum. Bu işe müthiş bir saygı duydum," dedi. Kitap raflarında mütevazı sayıda ödünç kitapların bulunduğu ve bitmemiş bin parçalık bir yapbozdan vahşi bir çiçek çayırının ortaya çıktığı Desert Rose'daki çamaşırhanede gömlek asıyordu. Altmış sekiz yaşındaydı ve bana ibuprofen için minnettar olduğunu söyledi. "Sabah işe giderken dört, gece döndüğümde dört tane alıyorum." Bazı kampçılar için ibuprofen yeterli değildi. Altmış sekiz yaşındaki eski otobüs şoförü, iki kalçası protez olan Karren Chamberlen, dizleri beton üzerinde uzun saatler yürümeyi kaldıramadığı için beş ay sonra CamperForce'dan ayrıldığını söyledi. Başka bir Amazon kampına -Coffeyville'deki Big Chief Karavan Parkı- zi-

yaretim sırasında, işi kısa bir süre sonra bırakan Kenny Harper ile tanıştım. Daha sonra bir e-postada “sol rotatorum işi kabul etmeyecek,” diye yazdı. Diğer çalışanlar, UPC tarayıcı kullanımı gibi tekrarlayan görevlerden kaynaklanabilecek bir tendon rahatsızlığı olan “tetik parmak”tan bahsetti. Ve girdiğim karavanların çoğu, ağrı giderici merhem, yorgun ayakları ıslatmak için küvetler, özel tuzlar ve ağrı kesici şişeleriyle seyyar eczacılar gibi stoklanmıştı. İşçilerin ilaçlarının bitmesi sorun değildi – Amazon’un deposunda bedava reçetesiz ağrı kesiciler sunduğu duvara monte edilmiş ecza dolapları vardı.

CamperForce çalışanları Angela ve Kenny Harper, Coffeyville, Kansas'taki Big Chief Karavan Parkı'nda.

“Burası mültecilerin barındığı bir grup!” Bob, CamperForce’a katılmak için Fernley’ye geldiklerinde karısı Anita’ya böyle dediğini hatırladı. Apperley’ler emekli olduklarında bir yelkenlide yaşayacaklarını ve bu hayali Oregon, Beaverton’daki üç yatak odalı evlerinden elde edecekleri öz sermayeyle finanse edeceklerini düşünüyorlardı. Evi üç yüz kırk bin dolara piyasanın üzerinde bir rakama satın almışlar ve içine yirmi bin dolar daha masraf

yapmışlardı. Sonra konut balonu patladı ve evin değeri iki yüz altmış bin dolara düştü. Çöküşten önce durumları iyiydi. Bob bir kereste ürünleri firmasında muhasebeci olarak çalışıyordu –bu işten nefret ediyordu ama faturaları ödüyordu– Anita ise bir iç mimar ve yarı zamanlı bakıcıydı. İkisi de hayatlarının geri kalanını, evlerinin değerinden daha fazla eden bir krediyi ödemek için çalışarak geçirmeyi düşünemiyordu. Böylece 2003 model Cardinal beşinci teker römorku satın aldılar ve yola çıktılar. “Sadece uzaklaştık,” dedi Anita. “Kendimize ‘Artık bu oyunda yokuz,’” dedik.

Bob, Wall Street’teki kötü adamları suçluyordu. Evi terk etme kararından neredeyse savunmacı bir şekilde bahsetti. Faturaları her zaman zamanında ödediğini ve kredisini koruduğunu telaşla söyledi. Çöküşünün nedeni, sürekli artan ev fiyatlarının müjdesine inanmasıydı. Bob başını iki yana sallayarak, “Bir evin değerinin düşeceğini asla tahmin etmezdim,” dedi. Yeni yaşamının “yavaşça beliren gerçekliğini” *The Matrix*’te uyanmakla karşılaştırdı: Eskiden yaşadığınız hoş, öngörülebilir dünyanın bir serap, acımasız bir distopyayı gizlemek için inşa edilmiş bir yalan olduğunu öğrenmek gibi. “Çoğu insanın avunduğu güvenlik duyusunun, bir yanılsama olmadığına ikna olamıyorum,” diye ekledi. “Doğru olduğuna inandığınız şeyin doğru *olmadığını* anlamak, kafa karıştırıcıdır. Doğru olduğuna inandığınız şey o kadar derine gömülüdür ki bırakmak için radikal bir darbe gerekir.” Apperley’lerle tanıştığımda, ikisinin de Sosyal Güvenlik’e girmelerine birkaç yıl kalmıştı. Bob, altmış beş yaşına kadar CamperForce ile mevsimlik işler yapmayı planlıyordu. Anita, lise diplomasına sahip olmadığı için bir depo pozisyonuna uygun değildi. Bu yüzden komşularından tuhaf işler aldı. Kamp yerleri, depo işçilerinin evde kalan eşleri tarafından yönetilen küçük ölçekli ekonomiler geliştirmişti. Köpek gezdirmek, yemek pişirmek, dikiş dikmek, döşeme tamiri, yeni başlayanlar için resim dersleri gibi hizmetlerini, ortak çamaşırhanelerdeki ilan panolarında duyuruyorlardı.

Amazon'un CamperForce saflarında bulduğum haciz mağdurları, yalnızca Apperley'ler değildi. Nevada, Kansas ve Kentucky'de düzinelerce işçiyle konuştum. Geçim derdi hikâyeleri ortalıkta dolaşıyordu. Bazen, durgunluk sonrası mülteci kamplarında dolaşıyormuşum gibi hissettim. Sözde "işsiz islahının" Amerikalıları geleneksel işgücünden sürgün ettiğinde, son çare olarak gönderildikleri yerlere benziyordu. Diğer anlarda hapisane mahkûmlarıyla konuşuyormuş gibi hissettim. Hoş-beşi kesmek ve "İçeriye neden girdin?" diye sormak cazip geldi.

Tanıştığım insanlar arasında bazılarının kişisel tasarrufları kötü yatırımlarla yok edilmiş ya da 2008'de piyasanın çökmesiyle emekli ikramiyeleri buharlaşmıştı. Bazıları, aksi takdirde hayatta kalınabilecek travmalara (boşanma, hastalık, yaralanma gibi) dayanmaya yetecek bir güvenlik ağı yaratamamıştı. Diğerleri işten çıkarıldı ya da durgunlukta iflas eden küçük işletmelere sahipti. Azınlıkta olsalar da elli yaşın altındaki işçilerle de tanıştım. Kaybettikleri ya da başlangıçta hiç bulamadıkları işlerinden; öğrenim kredisi borçlarından, mezun olduktan sonra pratik değerinin çok az olduğu ortaya çıkan diplomalarıyla birleşen sorunlarından bahsettiler. Birçoğu, yoldaki yaşamın, aksi takdirde boş olacak bir gelecekte kaçış olmasını umuyordu.

CamperForce, konut piyasasındaki çöküşle aynı zamana denk gelen bir deney olarak başladı. Amazon'un uzaklara yayılmış depoları yıllardır Noel talebini karşılayacak kadar personel bulmakta zorlanıyordu, bu yüzden çeşitli işe alma programları denediler hatta üç ila beş saat uzaklıktaki işçileri otobüslerle taşıdılar. Ardından, 2008'de geçici işçi ajansı Ekspres İstihdam Uzmanları, Noel öncesi alışveriş yoğunluğu için şirketin Kansas, Coffeyville'deki deposuna bir grup karavancı getirdi. Sonuçlardan memnun olan Amazon, programı CamperForce adı ve logosuyla markalaştırarak Fernley ve Kentucky Campbellsville'deki depolara kadar genişletti ve ajansları aradan çıkararak doğrudan işe alıma başladı. Daha sonra yöneticiler, Kaliforniya, Tracy; Tennessee, Murfreesboro; ve New Jersey Robbinsville'de yeni açılan

tesislerde işçileri eğitmek için güvenilir CamperForce emektarlarından küçük ekipler oluşturdular – onlara “deplasman takımı” deniyordu. Amazon, 2017’nin başlarında, Campbellsville, Murfreesboro ve Teksas, Haslet ve San Marcos’taki depolarında CamperForce açılışlarının son turunun reklamını yaptı. (Nevada, Fernley tesisi kapanmış, yerine Reno’da CamperForce çalışanlarını işe almayan yeni bir konum belirlenmişti.)

Kamp işçileri, mevsimlik personel arayan işverenlerin çıkarının ta kendisi olan, tak-çalıştır iş gücüdür. Gerekli olduğu yerde ve zamanda ortaya çıkarlar. Kendi evlerini getirir, karavan parklarını işler biter bitmez boşalan geçici şirket kasabalarına dönüştürürler. Sendikalaşacak kadar uzun kalmazlar. Fiziksel olarak zor olan işlerde, birçoğu vardiyalarından sonra sosyalleşemeyecek kadar yorgun olur.

Ayrıca, sosyal yardım veya koruma açısından da çok az şey talep ederler. Aksine, kamp işçileriyle ilgili haber yaptığım ilk yılımda görüştüğüm elliden fazla işçi arasında çoğu, kısa vadeli işlerinin sunduğu istikrar benzeri bu şeye minnettar olduklarını ifade ettiler. Amazon’un Campbellsville tesisinde hızla üst kata koşarken takılıp düşerek kafasını bir konveyör bandı destek çubuğuna çarpan elli yedi yaşındaki Joanne Johnson’ı ele alalım. Kurum içi tıbbi tesis AmCare’de yarası bandajlandı ve ardından acil servise götürüldü. Kazanın ardından iki gözü de morardı ve saç çizgisi boyunca dokuz dikiş atıldı. “Çalışmaya devam etme izin verdiler. Beni kovmadılar,” diyerek sakince anlattı Johnson. Ve yaralandıktan sonraki gün, bir insan kaynakları temsilcisi, eski bir işçi olan altmış yedi yaşındaki kocasıyla paylaştığı karavanını ziyaret etti.

İşverenlerine bir daha asla merdivenleri koşarak çıkmayacağına dair söz veren Johnson, şaşkına dönmüştü: “Zaman ayırıp nasıl olduğumuzu görmek için kapımıza kadar gelmesinin dünyadaki en şaşırtıcı şeylerden biri olduğunu düşündük.”

Amazon gibi bir şirketin, genç bedenlere uygun görünen işler için neden yaşlı adaylara kucak açtığını merak ediyordum.

Johnson'a göre, güvenilir olmaları bunun nedenlerinden biriydi. "Bir işi üstlenirseniz, o işi yapmak için elinizden gelenin en iyisini yaparsınız. Mecbur kalmadıkça tatil yapmıyoruz." (Johnson kafasındaki yara iyileşirken, yalnızca bir iş gününü kaçırdı. Onun da ücreti ödenmedi.)

CamperForce'u yönetenler, yaşlı işçilerin iyi bir iş etiği kattığı inancını yineliyorlar. Campbellsville'deki programın yöneticisi Kelly Calmes, *Workamper News* tarafından düzenlenen bir çevrimiçi iş seminerinde, "Seksenli yaşlarında bizim için olağanüstü iş çıkaran insanlarımız oldu," dedi. "Çoğunluğu biraz daha yaşlı olan çalışanlarımızın yararı, bir ömür boyu emek vermeleridir. Siz, çalışmanın ne demek olduğunu anlıyorsunuz. Aklınızı işinize veriyorsunuz. Bunun bir maraton olduğunu biliyoruz, bir sürat koşusu değil. Bir nevi *Kaplumbağa ve Tavşan* hikâyesi. Yarışacak genç arkadaşlarımız var. Sizler gayet sistemlisiniz –sadece giderken ve ilerledikçe çalışıyorsunuz– ve günün sonunda, ister inanın ister inanmayın, ikiniz de bitiş çizgisine aynı anda varıyorsunuz."

Bunun ötesinde, Amazon, Ek Güvenlik Geliri (SGK) alan yaşlıların ve gıda kuponu alanların dahil olduğu çeşitli kategorilerde dezavantajlı işçileri işe aldığı için maaşların yüzde yirmi beşi ile yüzde kırkı arasında değişen federal vergi kredilerinden faydalanıyor. Savvy CamperForce üyeleri bu teşvik hakkında her şeyi biliyor. Gezici bir işçi, *Tales from the Rampage* (Tantanadan Hikâyeler) adlı blogunda, "Amazon'un bu kadar yavaş ve verimsiz bir işgücünü üstlenebilmesinin nedeni İş Fırsatı Vergi Kredisidir," diye yazdı. "Yılın neredeyse üç ayı boyunca devlet yardımı almamamız, onlar için vergi indirimi demek."

Yaşlı iş gücü yanlısı tutum, Amazon'a özgü değil. Yıllık şekerpancarı hasadı için çevrimiçi gerçekleştirilen bir işe alım semineri sırasında, geçici işçi ajansı Ekspres İstihdam Uzmanları şirketinde yönetici ortak olan Scott Lindgren, yaşlı karavancıların meta-netini övdü.

“Ayrıca, gördük ki kamp işçilerimiz harika bir iş ahlakına sahip ve bunun için sizi alkışlıyoruz. Hayatınız boyunca çok çalıştığınızı ve size güvenebileceğimizi biliyoruz, sizler bizim en iyi çalışanlarımız arasındasınız.”

Yetmiş yedi yaşında bir işçi olan David Roderick de aynı fikirdeydi. 2012 yılının kış mevsiminde, yine yetmişlerinde olan eşiyle birlikte on beş yıllık Lazy Daze karavanlarında yaşarken Kaliforniya’daki San Mateo Etkinlik Merkezi’nde Noel ağacı sattıkları günleri anımsayarak, “Emeklileri seviyorlar çünkü biz güveniliriz. İşe geleceğiz, canımızı dişimize takıp çalışacağız. Aslında köle işçiyiz,” dedi. İş, haftada altı gün, sekiz ila on saat boyunca üç metre yüksekliğe kadar ulaşan kozalaklı ağaçları taşımak ve müşterilerin arabalarının ve kamyonlarının üzerine çıkarmaktı. “Satış kısmını seviyorum ancak ağaçların kesilmesi ve çekilmesinin perde arkası işi gençlere göre. Ama birçoğumuz emekliydik,” dedi.

Desert Rose Karavan Parkı’nda ilk tanıştığımızda, David’in üzerinde turkuaz rengi CamperForce tişörtü olmasaydı, beyaz saçlı ve keçi sakallı dede, gezici işçilik için olası bir aday gibi görünmeyecekti. Kariyerine, Kaliforniya halk eğitim merkezlerinde kimya ve deniz bilimi öğreterek başladıktan sonra, öncü bir eko-turizm şirketi kurdu ve daha sonra Ürdün’de İngiliz Dili Bölümü Öğretim Üyesi olarak çalıştı. (David ayrıca Suudi Arabistan ve Kuveyt’te ek öğretmenlik işleri için teklifler aldı. Her ikisi de yöneticiler onun yetmiş yaşına bastığını ve bölgesel yaş sınırını aştığını fark edince feshedildi.)

Ancak David’in emekli olabileceği mali destek ortadan kalkmıştı. Hayatının çok daha erken bir döneminde başından geçen boşanma sırasında, halk eğitim merkezlerinde öğretmenlik yaptığı on altı yıllık emekli maaşını vaktinden önce çekmek zorunda kalmıştı. Aksi hâlde, en az beş yüz bin dolara kadar ulaşacaktı; o zaman, kendisi ve ilk karısı arasında bölünmesi gereken yirmi iki bin dolar ediyordu. David’in ikinci eşi de 1991 yılında sigorta endüstrisinin tarihine en büyük başarı-

sızlık olarak geçen Executive Life'ın çöküşünde ilk evliliğinden altı yüz elli bin dolarlık bir yıllık geliri kaybederek finansal açıdan darbe almış bir kadındı.

David bana Amazon deposunda günde yüzlerce kez yaptığı çömelme ve uzanma hareketlerini gösterdi. Şanslı olduğunu çünkü karısının aksine ağrıların olmadığını söyledi. Amazon'da en yüksek kazancının beşte birini kazandığını tahmin ediyordu.

David, "Yani, iş bulmakta hiçbir zaman sorun yaşamadım ama bu ücretli kölelik," dedi. "Bu emeklilerin yeni çağı."

David gibi işçiler hikâyelerini anlattıkça, Amazon kampları gitgide ulusal bir felaketin mikro evreni gibi görünmeye başladı. Karavan parkları, her zaman cepte saydıkları orta sınıf konforundan çok, çok uzaklara düşen işçilerle doluydu. Bunlar, son yıllarda Amerikalıları etkileyen her ekonomik talihsizliğin standart taşıyıcılarıydı. Herkesin bir hikâyesi vardı.

Bunlardan biri, "depo toplayıcısı" olarak -siparişleri hazırlamak için ürünleri raflardan çekiyordu- günde yirmi kilometre yürüdüğünü tahmin eden, yetmiş yaşındaki Chuck Stout'tu. "İnsanlar buraya 'hapishane' diyor çünkü tek sıra hâlinde yürürsünüz, işe giriş saatinizi kaydedersiniz, gidip işinizi yaparsınız." Chuck, beyaz yakalı bir çalışan olduğu McDonald's Şirketi'nde kırk beş yıl geçirmiş ve 1970'lerin sonunda şirketin dünya genel merkezi için ürün geliştirme direktörü olarak hizmet etmişti. Ancak elli yedi yaşındaki müzik öğretmeni eşi Barbara ile, borsada dört yüz on bin dolar gibi bir meblağın buhar olup uçtuğunu görünce 2011 yılında iflasını ilan etti. Güney Karolina, Myrtle Beach'te güvenli bir site olan Heron Point'de golf sahasındaki evlerini kaybettiler ve TK adını verdikleri 1996 National Seabreeze otobüslerine taşındılar. (İyi bir günde, "TK" "tamamen konforlu" anlamına geliyordu. Kötü bir günde ise, "teneke kutu"nun kısaltmasıydı.) İçinde, "Ev, sarıldığın yerdir" yazan bir kanaviçe tablo vardı. Amazon'dan sonraki işleri, Oakland A's için bahar antrenmanlarında bira ve hamburger satmaktı.

Bir diğeri, kırk sekiz yaşındaki Çöl Fırtınası gazisi Phil

DePeal'dı. "Kendime sadece iki ay olduğunu söyleyip duruyorum," dedi. "Orduda yapabildiysem, Amazon'da da yapabilirim." Phil ve kırk altı yaşındaki eşi Robin, 2008'de piyasa çöktükten ve ardından banka evlerine haciz koyduktan sonra çalışmaya başlamışlardı. Yükselen ürün fiyatlarının neden olduğu yoğun rekabet, Phil'in Michigan hurda metal taşıma işi We-R-Junk'ı batırdı. "Hurdacılık tavan yaptı," dedi. "Arabasının üstüne bir şey koyabilen herkes taşıyabilirdi." Şimdi ise 1993 altın ve bordo Dodge P350 kamyonetle çektikleri beşinci-teker bir karavanda yaşıyorlardı. Kamyonun yanında "Kolay Para" yazan bir çıkartma vardı.

Phil, "Satın aldığımızda oradaydı," dedi.

Amazon kamplarında tanıştığım işçilerin çoğu, son yıllarda endişe verici bir hızla büyüyen bir demografinin parçasıydı: Gitgide yoksullaşan yaşlı Amerikalılar. Empire gibi bir yerin en parlak döneminde –iş istikrarı ve emekli maaşlarıyla tamamlanan güçlü bir orta sınıf dönemi– içinde bulundukları koşullar âdeta akıl almazdı.

Ekonomi Politikaları Enstitüsü'nde ekonomist olan Monique Morrissey'yle bu değişikliğin benzeri görülmemiş doğası hakkında konuştuk. "Modern ABD tarihinde, emeklilik teminatı konusunda şimdiye kadarki ilk geri dönüşle karşı karşıyayız," dedi. "Daha genç baby boomer'larla başlayarak, birbirini takip eden her nesil, yaşam standartlarında bir düşüş görmeden emekli olabilmek açısından önceki nesillerden daha kötü durumda."

Bu, yaşlılar için dinlenmek yok demektir. 2016'da, altmış beş yaş ve üstü yaklaşık dokuz milyon Amerikalı, on yıl öncesine göre yüzde altmış artışla hâlâ istihdam ediliyordu. Ekonomistler, bu rakamların işgücündeki yaşlıların yüzdesiyle birlikte artmaya devam etmesini bekliyor. Yakın tarihli bir anket, Amerikalıların artık ölmekten daha fazla ölmeden önce varlıklarını tüketmekten korktuklarını gösteriyor. Başka bir araştırmaya göre yaşlı Amerikalıların çoğu emekliliği hâlâ "boş zaman" olarak görse de

yalnızca yüzde on yedilik bir bölümü sonraki yıllarında hiç çalışmayacağını umuyor.

Emeklilik fikrinin kendisi, nispeten yeni bir icattır. İnsanlık tarihinin büyük bir bölümünde, insanlar ölene kadar çalıştı ya da parmaklarını kaldıramayacak kadar hâlsizdi, zaten oldukça erken öldüler. 1795'te, ileri görüşlü fikir babası Thomas Paine, "Tarım Adaleti" adlı bir kitapçık kaleme aldı. Paine, kitapçıkta tipik ortalama ömür olarak gördüğü elli yaştan başlayarak senede on sterlinlik emekli maaşı öneriyordu. Amerikalılar onu görmezden geldi. Alman devlet adamı Otto von Bismarck'ın dünyanın ilk yaşlılık sigortasını yaratması bir asırdan fazla zaman aldı. 1889'da kabul edilen Bismarck planı, yetmişinci yaş gününe ulaşan işçileri emekli maaşı ile ödüllendiriyordu. Bu hamle, Marksist ajitasyonu savuşturmak ve ucuza getirmek için tasarlandı çünkü çok az Alman bu yaşa kadar yaşıyordu. Ayrıca Demir Şansölye lakaplı sağcı imparatorluğun kurucusu olan Bismarck'ı, onu yumuşamakla suçlayan muhafazakâr eleştirmenlerin ilgi odağı hâline getirdi. Ama şikâyetlerini yıllarca önemsemedi. 1881'de devlet destekli sigorta konusunda yapılan bir münazarada Reichstag'a, "İster sosyalizm deyin isterseniz başka bir şey; benim için aynı," dedi.

Emeklilik kavramı yirminci yüzyılın başlarında Amerika'da William Osler tarafından müjdelendi. Osler, Johns Hopkins Tıp Okulu'nun kurulmasına yardım eden ünlü ve açık sözlü bir doktordu. 1905'te yaptığı bir konuşmada, işçilerin kırk yaşında zirveye ulaştıklarını, sonra altmışlarına gelene kadar çaptan düşüklerini savundu – bu noktada şakacı bir şekilde, kloroformla öldürülebilirler, diye önerdi. Bu sözler "kloroform konuşması" olarak bilinmeye başlandı ve ulusal bir skandala yol açtı. *The New York Times*'ın yayın kurulu, bu yorumunu "gençlerin, yollarına çıkan yaşlıları başlarından vurdukları vahşi kabilelerin geleneklerine" benzetti. Bu arada, "Oslerize" popüler bir fiil olarak kısa süren bir altın çağ yaşadı. (Ancak bu uydurma sözcük tamamen adil değildi, çünkü zorunlu ötenazi planı Anthony Trollope'un

The Fixed Period [Sabit Dönem] eserinden ödünç alınmıştı; bu, muhtemelen yazarın en az popüler olan ve sadece sekiz yüz yetmiş yedi kopya satan distopik bir hikâyesiydi.)

Emeklilik savunucusu Lee Welling Squier, 1912’de benzer bir düşünceyi, o kadar komik olmayan ifadelerle dile getirdi:

Altmış yaşına ulaşıldıktan sonra, bağımsızlıktan bağımlılığa geçiş kolay bir aşamadır – mal mülk gitti, arkadaşlar öldü ya da ortadan kaldırıldı, akrabalar azaldı, hırs tüken-di, her şeyin nihai ve hoş bir sonu olan ölümle, yaşanacak sadece birkaç kısa yıl kaldı – bu tür sonuçlar kaçınılmaz olarak ücretliyi umutlu bağımsız vatandaştan çaresiz yoksullarinkine sürükler.

Birçok sanayileşmiş ülke, emeklilik sigortasını hayata geçirme konusunda Almanya’yı izledi. Ancak katı bireycilerin ülkesi olan Amerika Birleşik Devletleri geride kaldı. Yirminci yüzyılın başlarında, çalışmayacak kadar yaşlanan Amerikalıların iki seçeneği vardı. Çocukları varsa yanlarına taşınabilirlerdi. Ya da Büyük Britanya’dan ithal kasvetli bir kurum olan düşkünler evine gidebilirlerdi. Burada hayat o kadar sefildi ki “mahkûmlar” olarak adlandırılan sakinler gerçekten ötenaziyi tercih edebilirlerdi. Sandusky, Ohio’da böyle bir tesisi gözlemleyen bir kişi orayı şöyle tarif etti: “Çok eski ve harap bir bina; duvarlar korkunç durumda; pencere yok; her yerde sinek sürüleri; rahat sandalye yok; odalar çok kirli; mahkûmlar çalışır; yemek çok kötüdür. Sözde hastane berbat bir yer, daha çok bir hapishane gibi.” Eşit derecede sefil bir kurum, 1920’de Colorado hayır kurumları kuruluna verilen bir raporda ortaya çıktı: “Beş yıl önce yerleşime uygun olmadığı için el konulan eski bir kilise inşa edilmiş; duvarlar güvensiz ve göçüyor; soğuğa karşı muhafazasız; eski zeminler çatlak ve kirli; yataklar ve ranzalar çok kötü durumda; eylül ayından beri bu yatakta yatan ve banyo yapmamış, veremli yatalak bir mahkûm... başka bir harap odada, eski bir sobanın üzerinde ısınmaya çalışsan, paçavralar içinde bir kadın oturuyor, doksanını geçmiş.”

Düşkünler evi o kadar simgesel ve korkunçtu ki Monopoly oyununun ilk versiyonunda bir kareyle ödüllendirildi. Yönetim kurulunun bir köşesinde yer alan bu sivil kurum, 1904 kurallarına göre, “masraflarını karşılayacak kadar parası olmayan, borç alamayan, malını satıp ipotek edemeyen” her oyuncunun başvuruacağı son yerdi. Daha sonraki sürümlerde, oyun tasarımcıları düşkünler evinin üzerine asfalt döküp “ücretsiz park yeri” yaptı.

Amerika Birleşik Devletleri’nde emekliliği gerçeğe dönüştürmek Büyük Buhran dönemini buldu. Çok fazla işçi ama çok az iş vardı ve sonuç olarak yaşlıların emek havuzundan atılması gerektiği inancı hâkimdi. Aynı zamanda, yaşlı Amerikalıların durumu o kadar da iyi gitmiyordu. 1934’e gelindiğinde, yarısından fazlası geçimini sağlayacak olanaklardan yoksundu. Bazı bireysel eyaletler derme çatma bir yaşlılık aylığı sistemi tasarlamıştı ancak bunlar yoksul yaşlıların sadece bir kısmına hizmet etmeyi başardı. Hem tarımla uğraşan hem de başarısız bir kuru buz fabrikasını yöneten Doktor Francis Townsend, Townsend Planı olarak bilinen plan için lobi yapmaya başladı: Bir işçi altmış yaşında emekli olursa, federal hükümet onu ayda iki yüz dolara ulaşan emekli maaşıyla ödüllendirirdi. Ülke çapında binlerce tabandan “Townsend Kulüpleri” hızlı bir şekilde ortaya çıktı. Başkan Franklin D. Roosevelt ve Demokratik Kongre, kısmen bu popülist girişime yanıt olarak, 1935 Sosyal Güvenlik Yasası’nı kabul etti – Townsend Planı’nın aksine gelecekteki emeklilerin çalışma hayatları boyunca ortak bir fona katılmaları gerekiyordu. Beş yıl sonra, ilk Sosyal Güvenlik çeki, Vermont’ta altmış beş yaşındaki emekli hukuk sekreteri Ida Mae Fuller’a verildi. Yirmi iki dolar, elli dört sentti.

New Deal’den sonra ekonomistler Amerika’nın emeklilik-finance modelinden “üç ayaklı tabure” diye bahsetmeye başladılar. Bu sağlam üç ayak, Sosyal Güvenlik, bireysel emeklilik ve birleşik yatırım ve tasarruflardan oluşuyordu. Son yıllarda, elbette bu bacaklardan ikisi defedildi. Birçok Amerikalı, varlıklarının Büyük Durgunluk tarafından yok edildiğini gördü; ekonomik çö-

küştten önce bile çoğu kişi giderek daha az tasarruf ediyordu. Ve 1980'lerden bu yana, işverenler, kendilerinin finanse ettikleri ve sürekli olarak aylık bir tutarı garanti eden tanımlanmış emeklilik maaşlarını, genellikle çalışan katkı paylarına dayanan ve ölmeden önce suyunu çekebilen 401(k) planıyla değiştiriyor. İşçilerin kendi yatırım seçimlerini yapmalarına izin verecek finansal kurtuluş vasıtaları olarak pazarlanan 401(k), Amerika'da ortak sorumluluklardan daha istikrarsız bireyciliğe doğru yönelen büyük kültürel sürüklenmenin bir parçasıydı. Tercümesi: Şirketler için 401(k) planları emeklilik planlarından çok daha ucuza gelir.

Yale Üniversitesi'nde siyaset bilimci olan Jacob S. Hacker, *The Great Risk Shift* [Büyük Risk Dönüşümü] adlı kitabında şöyle yazıyor: "Son nesilde, geniş sigorta yapılarından Amerikan ailelerinin kırılğan denge bilançolarına muazzam bir ekonomik risk transferine şahit olduk, buna hükümetin destekledikleri kadar özel sektörün destekledikleri de dahildir." Kapsayıcı mesaj: "Tek başınasınız."

Bu demektir ki Sosyal Güvenlik artık altmış beş yaş ve üzerindeki çoğu Amerikalı için en büyük tek gelir kaynağıdır. Ama ne yazık ki yetersiz. Yatırım Şirketi Enstitüsü'nden ekonomist Peter Brady, "Üç ayaklı bir tabure yerine bir pogo çubuğumuz var," dedi şakayla karışık.

Bu, ihtiyaçların güçbela karşılanacağı anlamına gelir. New York'taki New School'da profesör olan ekonomist Teresa Ghilarducci'ye göre orta sınıf işçilerin yaklaşık yarısı emekli olduklarında günde beş dolar gibi düşük bir gıda bütçesiyle yaşamaya zorlanabiliyor. Bir röportajda "Ben buna 'emekliliğin sonu' diyorum," dedi. Birçok emekli, bir tür maaş çeki olmadan hayatta kalamaz. Bu arada, işverenlerin yaşlı Amerikalılara daha az para ödediğini ve fiziksel olarak daha fazla vergi aldığını belirtti. Lee Welling Squier'in bir asırdan fazla bir süre önce tanımladığı dünyaya geri dönmemizden endişe ediyor. Ve bu sorunla ilgili herhangi bir ciddi tartışma, kültürel bir damga tarafından içinden çıkılmaz hâle getiriliyor, diye ekledi. "Bu konuyu asla 'emeklilik'

açısından ele almam,” dedi. Amerikalılar geleneksel olarak, “aylaklık ettiğiniz ya da üretken olmadığınız fikrinden” nefret eder.

Ne de olsa, “emeklilikten” söz edilmesi bile “açgözlü moruk” klişesini çağrıştırıyor: Bu, yirminci yüzyılın başında, özellikle de Wyoming’dan eski Senatör Alan Simpson’ın aralarında bulunduğu Sosyal Güvenlik eleştirmenlerinin uydurduğu bir öcüdür. “Açgözlü moruk” genç nesillerin can damarını kuruturken, altın yıllarını refah içinde geçirir. Ronald Reagan’ın “refah kraliçesi”nin yetmişlik versiyonu olan ihtiyar bir vampirdir. “Refah kraliçesi” bir Cadillac kullanırdı, Alan Simpson’ın tasvir ettiği karikatürdeyse “açgözlü moruk” bir Lexus kullanır. Simpson ayrıca, gerçekte var olmayan bir Sosyal Güvenlik yanlısı lobi grubu “Pembe Panterler”e sövüp saymasıyla meşhurdur; tartışma yaratmak için bunu bir korkuluk şeklinde yarattı. “Pembe Panterler”in aksine gerçek bir savunma grubu olan Yaşlı Kadınlar Birliği, onu yaş ayrımcılığı yapan bir cinsiyetçi olmakla suçladığında, daha da ileri giderek, Sosyal Güvenlik’in “310 milyon memesi olan bir süt ineğine” benzediğini söylediği bir e-posta gönderdi.

E-posta, alaycı bir şekilde “Dürüst bir iş yaptığınız zaman, arayın!” diye sona erdi. Bu, yasa koyucunun Amazon’un yeni şirket kasabaları gibi yerlere hiç ayak basmadığını ya da yetersiz sosyal yardımlarını tamamlamak için uzun saatler çalışmak zorunda kalan birçok yaşlı Amerikalıyla tanışmadığının kanıtı gibiydi.

Dördüncü Bölüm

Kaçış Planı

Aşılmaz bir sorunla –düşük Sosyal Güvenlik ödeneğiyle– karşı karşıya kalan Linda herkesin yapacağı şeyi yaptı: İnternete başvurdu. Karşısına çıkan internet sitesinde şunlar yazıyordu:

Belki geçmiş yaşamınızda bir çingene, serseri ya da berduştunuz, ama özlemini çektiğiniz özgür hayatı yaşamayı asla karşılayamayacağınızı mı düşünüyorsunuz?

Belki de koşuşturmadan, hengâmeden bıktınız ve hayatınızı sadeleştirmek istiyorsunuz.

Size iyi haberlerimiz var, yapabilirsiniz ve size nasıl yapılacağını göstermek için buradayız!

Linda, Alaska'dan Bob Wells adında eski bir Safeway raf stoklayıcısının eseri olan CheapRVLiving.com'u keşfetmişti. Refah müjdesinin coşkusuyla vaaz edilen tüketim karşıtı bir doktrin hayal edin – Bob'ın mesajı buydu. Daha azıyla mutlu olmayı müjdeliyordu. Tüm yazılarında vurguladığı tek bir ilke vardı – özgürlüğü bulmanın en iyi yolunun, ana akım toplumun evsiz olarak adlandıracağı bir şey hâline gelmek olduğunu öne sürüyordu.

“Temel nokta, çoğumuzun en yüksek masraf kalemini, yani konutumuzu ortadan kaldırmaktır,” diye yazmıştı Bob. Okurları,

bazı göçebelerin tabiriyle “tekerlekli menkuller” için geleneksel evlerden ve apartmanlardan kaçınmaya çağırıyordu: Bir minibus, araba veya karavan. Ayda beş yüz dolar ya da daha az bir miktarla geçinen karavan sakinlerinin olduğunu belirtiyordu – ki bu miktar Linda’ya hemen mantıklı geldi– ve bu üç kuruşu –gıda, araba sigortası, benzin, cep telefonu faturası ve küçük bir acil durum fonunu da içeren– ihtiyaçlara yayan örnek bir bütçe hazırlamıştı.

Bob’ın karavan sakini olarak macerası neredeyse yirmi yıl önce, çok daha az coşkuyla başlamıştı. 1995 yılında, iki küçük oğlunun annesi, on üç yıllık eşiyle sancılı bir boşanma sürecinden geçiyordu. Otuz bin dolar kredi kartı borcu olan, kendi tabiriyle bir “borç bağımlısı” idi. İflasını ilan etmeye hazırlanıyordu.

Bob’ın Anchorage’daki kalabalık aile karavanından taşınma vakti geldiğinde, yıllar önce bir ev inşa etme planlarıyla birkaç dönüm arazi satın aldığı Wasilla’ya kaçtı. Henüz sadece bir temeli ve zemini vardı. Duruma aldırmadan çadırda kaldı ve burayı seksen kilometre uzaklıktaki Anchorage’daki işine gidebileceği bir ana kamp olarak kullandı.

Çok geçmeden, çocuklarına ve sürekli bir işinin olduğu Safeway’e daha yakın olmayı özledi. (Babası Safeway yöneticisiydi ve Bob on altıncı doğum gününde bir paketçi olarak ilk kez orada çalışmıştı.) Ancak Anchorage’daki apartmanlar pahalıydı ve iki ayrı haneyi geçindirmek neredeyse imkânsız görünüyordu. Her ay eve götürdüğü iki bin dört yüz doların yarısı eski eşine gitti. “Bana kalan bin iki yüz dolarla Anchorage’da daire kiralamazdım,” dedi. “Çoğu yerde mümkün olabilir ama ben orada kesinlikle yapamadım.” Bu arada, her gün Anchorage ile Wasilla arasında gidip gelirken zaman ve benzin harcıyordu. Çaresiz hissetmeye başladı.

Bob bir şey denedi. Yakıttan tasarruf etmek için çalıştığı günleri şehirde, eski bir Ford Courier kamyonetinin arka kısmında uyuyarak geçirmeye ve ardından hafta sonları Wasilla’ya dönmeye başladı. Baskının bir kısmını hafifletti bu. Anchorage’dayken,

Safeway'in hemen önüne park etti. Yöneticiler aldırış etmedi. Biri vardiya için gelmezse, Bob'a teklif ederlerdi –sonuçta oradaydı– ve bu şekilde fazla mesai yapardı. Merak etmeye başladı: Bunu sürekli olarak yapabilir miydi?

Bob, küçücük kamyonetinde tam gün yaşamayı hayal bile edemiyordu ama diğer seçenekleri gözden geçirmeye başladı. İşe gidip gelirken, bir elektrikçi dükkânının önüne park edilmiş, üzerinde “Satılık” tabelası olan kapalı kasa hurda bir Chevy kamyonunun yanından geçiyordu. Bir gün içeri girip sordu. Araçta mekanik bir sorun olmadığını öğrendi. O kadar çirkin ve küllüstürdü ki patron servise göndermekten utanmıştı. İstenen fiyat bin beş yüz dolardı, Bob'ın kenarda duran parasıyla aynı. Hepsi ni kamyona verdi.

Kapalı kasa kamyonun duvarları iki metre boyundaydı ve sürgülü arka kapısı vardı. Zemin iki buçuk metreye on metre genişliğindeydi. Bob, uyku tulumu ve battaniyelerini serdi, gerçekten küçük bir yatak odası büyüklüğünde, diye düşündü. Ama o gece orada uzanmış yatarken ağladı. Kendine ne söylerse söylesin yeni hayatı içini parçalıyordu. Bob'ın kırk yıllık yaşamında, hiçbir zaman bilhassa neşeli ya da iyimser bir insan olmaması da yardımcı olmadı. Çocukluğundan itibaren, zemin bazen kelimenin tam anlamıyla ayaklarının altından kayarken, geçicilik hakkında zor dersler öğrenmişti. Küçük bir çocukken, mutsuz bir evlilikleri olan ebeveynleri Arizona ve Oklahoma arasında taşınıp durmuşlardı. 1961'de, altı yaşına bastığı yıl, ailesi Anchorage'a yerleşti. Üç yıl sonra dünya sona erdi. Ya da en azından öyle gibi geldi. 27 Mart 1964'te saat 17.36'da Pasifik ve Kuzey Amerika tektonik plakaları arasında bir fay kırıldığında tarihte kaydedilmiş en büyük ikinci deprem, Alaska'nın orta kesimini vurdu. Kutsal Cuma Depremi olarak da bilinen Büyük Alaska Depremi, Richter ölçeğine göre 9.2 olarak kaydedildi ve çok sayıda artçı sarsıntıyla birlikte, dört buçuk korkunç dakika sürdü. Tsunamiler Alaska'nın kıyı kasabalarını silip süpürürken, Anchorage tüm şehir bloklarını yıkan heyelanlarla harap oldu. Anchorage Uluslararası Ha-

valimanı'ndaki yirmi metrelik kontrol kulesi çöktü. Beş katlı J. C. Penney binasının ön cephesinden düşen beton levhalar insanları ve arabaları ezdi. Bob'ın da zamanında öğrencisi olduğu Denali İlkokulu'nun temeli çatlaklarla parçalandı, bir tuğla baca çatıyı ezip geçti ve okul binası bir sene kapalı kaldı.

Bob karanlık ve soğuk evde sindiğini hatırlıyor. Dışarıda hava sıfırın altındaydı ve yerde kar vardı. “Yani dünya etrafınızda açılıyor,” dedi. “Bütün gece artçı şoklar yaşadık. Yatağında uzanırken, evlerin doğalgaz kaçağından bir şekilde tutuşup patladığını duyardım.”

O gece evi yıkılmadı. Fakat yedi yıl sonra, o on altı yaşındayken ve ebeveynleri nihayet ayrıldığında, bir bakıma yıkılmış oldu. Ablası annesiyle yaşamayı seçti. Bob hâline acıdığı babasıyla kalmaya karar verdi. Çok geçmeden nefret ettiği üvey annesiyle aynı evi paylaşıyordu. Bob yetişkinliğe adım atarken, boşluk hissini defetti. İlerleyen yıllarda bu boşluğu elinin altında ne varsa onunla doldurmaya çalışacaktı: borç, yemek, seks, din.

Bob kurduğu hayatla asla gurur duymamıştı. Ne var ki kırk yaşında bir kamyonu taşıdığına, özsaygısından geriye kalan kırıntılar da yok oldu. Dibe vurmuş olmaktan korkuyordu. Kendisini eleştirel gözle değerlendirdi: Evliliğini yürütemeyen, bir araçta yaşamaya kadar düşmüş, iki çocuklu, çalışan bir baba. Kendi kendine bir evsiz, bir kaybeden olduğunu söyledi. “Ağlayarak uyumak rutin bir olaya dönmüştü,” dedi.

Sık sık karavan olarak adlandırdığı bu kapalı kamyon, ilerideki altı yıl boyunca onun evi olacaktı. Yine de orada yaşamak düşündüğü kadar sefilce değildi. Yeri yaşanabilir hâle getirdikçe işler değişmeye başladı. Kontrplaktan ranzalar yaptı. Alttakinde uyudu ve üstünü çatı katı olarak kullandı. Rahat bir koltuğu güçlkle içeri taşıdı. Duvarlara plastik raflar monte etti. Derme çatma mutfağında bir buz sandığı ve iki gözlü Coleman ocağı vardı. Su için market tuvaletlerinden galonluk damacanasını doldurdu. İzin günlerinde oğulları ziyarete geldi. Biri ranzada, diğeri koltukta uyudu.

Çok geçmeden, Bob eskiden nasıl yaşadığını hatırladığında, pek bir şey kaçırmadığını fark etti. Tam tersine, şu anda yoksun olduğu bazı şeyleri, özellikle de kirayı ve elektrik faturalarını düşünmek onu sersemletiyordu. Biriktirdiği parayla karavanı daha konforlu hâle getirmeye devam etti. Duvarları ve çatıyı izole etti. Kışın, ısınmak için kırk galonluk bir propan tankı olan bir katalitik ısıtıcı satın aldı ve yazın serinlemek için tavana fan yerleştirdi. Jeneratör, akü ve invertör ekledikten sonra geceleri elektriği elde etmek kolaydı. Çok geçmeden bir mikrodalga fırını ve yirmi yedi inçlik bir tüp televizyonu bile oldu.

Bu yeni yaşam tarzına o kadar bağlandı ki karavanın motoru bozulduğunda bocalamadı. Wasilla'daki arazisini, kredi kartlarıyla inşa etmeye devam ettiği evin iskeletiyle birlikte sattı. Gelirin bir kısmı motorunun tamirine gitti.

İnternet sitesinde “Zorunda kalmasaydım, bunu yapacak kadar cesur olabilir miydim, bilmiyorum,” diye itiraf ediyor. Fakat geriye dönüp bakınca, bu değişimin gerçekleşmesinden memnun. “Karavana taşındığımda, toplumun bana söylediği her şeyin yalan olduğunu fark ettim – evlen, pembe panjurlu bir evde yaşa, işe git ve hayatının sonunda mutluluğu bul ama o zamana kadar sefil ol. Hayatımda ilk kez karavanımda yaşarken mutluydum.”

Bob, 2005 yılında CheapRVLiving.com'u kurdu. İnternet sitesi, son derece kısıtlı bir bütçeyle bir araçta yaşamayı umut eden okuyucular için mütevazı bir “nasıl yapılır” makaleleri koleksiyonu olarak başladı. Anahtar kelime, “boondocking” idi: Karavan parkındaki ücretli su, kanalizasyon ve elektrik bağlantısı gibi hizmetlere güvenmek yerine, sistemin dışına çıkmak. (Gayriresmi kullanımı genişlemiş olsa da “boondocking” kelimesi –sadece yanlılarının çabucak işaret edeceği gibi– aynı zamanda vahşi doğada park etmeyi ima eder. Şehirlerde bu tür şeyler yapan araç sakinlerinin teknik olarak boondocking değildir – onlarınki “gizli park etme” veya “gizli kampçılık”tır. Her durumda, Bob'ın sitesi her iki yaşam biçimi için de stratejiler paylaştı.)

2008 mali krizinden sonra CheapRVLiving.com'u ziyaret edenlerin sayısında patlama oldu. "İşini kaybeden, birikimleri tükenen ve haciz tehlikesiyle karşı karşıya kalan insanlardan neredeyse her gün e-posta almaya başladım," diye yazdı. Orta sınıftan atılan bu okurlar, nasıl hayatta kalınacağını öğrenmeye çalışıyorlardı. Google'da "kısıtlı bütçeyle yaşamak" ve "arabada veya karavanda yaşamak" gibi ifadelerle yapılan aramalar onları Bob'ın internet sitesine getirdi. Ve ekonomik talihsizliğin büyük ölçüde kurbanlarına yüklendiği bir kültürde, Bob onları aşağılamak yerine onlara cesaret verdi. "Bir zamanlar, kurallara göre oynarsanız (okula giderseniz, bir iş bulursanız ve çok çalışırsanız) her şeyin iyi olacağına dair toplumsal bir sözleşme vardı," dedi. "Bugün bunun doğruluk payı kalmadı. Her şeyi doğru yapabilirsin, tam da toplumun senden istediği gibi ve sonunda yine de parasız, yalnız ve evsiz kalabilirsin." Karavanlara ve diğer araçlara taşınarak, insanların kendilerini başarısızlığa uğratan sisteme karşı vicdani retçiler hâline gelebileceğini öne sürdü. Özgürlük ve macera dolu yaşamlara yeniden doğabilirlerdi.

Geçmişte bunların hepsinin bir emsali vardı. 1930'ların ortalarında, Amerika, Büyük Buhran'ın pençesindeyken, mobil evler ilk kez seri üretime geçti. Hobiler ve küçük ölçekli inşaatçılar yıllardır bu ilginç mekanizmaları inşa ediyorlardı ancak şimdi popülerlikleri hız kazanmıştı. "Başlangıçta karavan, kamp yapmaktan pek farklı değildi, sonra insanlar içlerinde yaşayabileceklerini keşfettiler," diye yazdı *Fortune Magazine* iki yıl sonra.

O zamanlar, milyonlarca mülksüzleştirilmiş Amerikalı, Bob'ın daha sonra tekrarladığı duyguları paylaşıyordu. Toplumsal sözleşmeyi desteklemişlerdi ancak sistem onları yüzüstü bırakmıştı. Bu insanlardan bazıları bir aydınlanma yaşamıştı – karavanlarına taşınarak, nefes almalarına engel olan kiradan kaçabileceklerine inanıyorlardı. Göçebe olmak. Özgür olmak.

Hem, Hooverville'den* iyiydi be. 1936'da *Automotive Industries* dergisinde çıkan bir makalede, "Nereye isterseniz gidin, herhangi bir yerde durun, vergilerden ve kiradan kurtulun – buna karşı konulamaz. Ölüm dışında hiçbir şey tek bir pakette bu kadar çok şey sunmamıştır," yazıyordu.

1936'da *The New York Times*'ta ünlü bir sosyolog, "Hızla tekerlekli bir ulus oluyoruz," diye yazdı. "Bugün yüz binlerce aile, eşyalarını seyyar evlere doldurdu, arkadaşlarıyla vedalaştı ve yola düştü... [yakında] daha fazla aile yola çıkacak ve halkımızın önemli bir bölümü başıboş çingenelere dönüşecek." 1929'daki piyasa çöküşünü öngören finans kâhini Roger Ward Babson, 1950'lerde Amerikalıların yarısının karavanlarında yaşayacağını açıklayınca insanların dikkatini çekti. *Harper's Magazine*, "Tekerlekli evler; mimarimizi, ahlakımızı, yasalarımızı, sanayimizi ve vergilendirme sistemimizi eninde sonunda değiştirecek yeni bir yaşam biçimini temsil ediyor," diye yazdı.

Önümüzdeki çeyrek yüzyıl boyunca, Amerikalılar tahminen bir buçuk milyon ila iki milyon karavan satın aldılar veya garajlarında veya arka bahçelerinde kendileri inşa ettiler. Moda, 1960 civarında "mobil ev" denilen şeyin yükselişiyle sona erdi: Bunlar, başıboş kuzenlerinden daha geniş olan, ancak bir karavan parkına çekildikten sonra genellikle orada kaldıkları için daha az özgürlük sunan ucuza imal edilmiş konut birimleriydi.

Toplumsal tenkitçiler, karavancıları ya özgürlük seven öncüler ya da toplumsal çözülmenin habercileri olarak tasvir ederek bu konuda ikiye böldüler. Ebeveynleri on beş yıl bir karavanda yaşayan yazar David A. Thornburg, kendi kaderlerini tayin etme çabalarında sessiz bir devrim gördü. *Galloping Bungalows* [Dörtnala Bungalovlar] adlı şairane kitabında şunları yazdı:

* Büyük Buhran sırasında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki evsizler tarafından inşa edilen gecekondu kasabası, ismini dönemin başlangıcında Amerika Birleşik Devletleri Başkanı olan ve bunun için suçlanan Herbert Hoover'dan almıştır. –çn

Ve böylece, Büyük Buhran'ın tam kalbinden yeni bir rüya doğdu: Bir kaçış rüyası. Kardan ve buzdan, yüksek vergilerden ve kiradan, artık kimsenin güvenmediği bir ekonomik sistemden kaçış. Kaçmak! Kış boyunca, hafta sonu boyunca, hayatının geri kalanı boyunca. Tek gereken biraz cesaret ve altı yüz dolarlık bir karavandı.

Detaylandırmaya devam etti:

Büyük Buhran, her yaştan ve sınıftan milyonlarca Amerikalıyı güçsüz ergenlerin durumuna düşürdü... Ancak birkaç kişi tüm bu kaostan ortasında bir fırsat gördü – dünyalarını ve değerlerini, daha kişisel ve belki de daha az savunmasız hatlarda yeniden inşa etme fırsatı. Bu inşacılar arasında otuzlu yılların öncü karavancıları, idealistler ve ikon düşmanları, toplumdan kopan düşünceli ve bilinçli insanlar vardı. Devletin veya büyük şirketlerin kendilerini kurtarmasını beklemeyen, ekonomik kaderlerini kendi ellerine almayı seçen insanlar. Orta sınıfın ilmiğini koparmayı ve kendileri için tamamen yeni bir alt kültür oluşturmayı seçen insanlar – biraz daha özgür, biraz daha bağımsız ve daha az kaygılı, kalplerinin arzularına biraz daha yakın bir hayatı seçen insanlar.

Borsa iyileşirken bile, Bob, “işsiz ıslahının” pek rahatlama getirmediği yeni ekonomik mültecilerden haber almaya devam etti. Çoğu geleneksel evlerine geri dönen otuzların karavancılarından farklı olarak, yeni göçebe dalgası görünüşe göre kendilerini daha kalıcı bir geçişe hazırlıyor gibiydi.

Bob, 2012'de bütçelemeye ilgili bir gönderide, “Para hepimiz için önemli bir sorun, özellikle de günümüzün berbat ekonomisinde,” diye yazdı. “Neredeyse her hafta bir okurumdan, bir süre önce işini kaybettiğini ve evinden tahliye edildiğini söyleyen bir e-posta alıyorum. Diğer sorularının yanı sıra bana karavan sakinini olmayı maddi olarak karşılayıp karşılayamayacaklarını soru-

yorlar. Diğer sorularını yanıtlıyor, sonra onlara şunu soruyorum: ‘Bir karavan sakini *olmamayı* maddi olarak nasıl karşılayabilirsiniz?’ Bir arabada, minibüste veya karavanda yaşamamanın, uzun süre yaşamamanın mümkün en ucuz yolu olduğuna ikna oldum.”

O zamana kadar Bob’ın internet sitesinde, küçük bir Ford Festiva ve bir Toyota Prius’tan akla gelebilecek her türlü eski model minibüse hatta piyasadan toplanmış ABD Hava Kuvvetleri otobüsüne kadar her boyuttaki araçta ikamet edildiğine dair raporlar yer alıyordu. Altmış dört yaşında karavana taşınan, düzgün bir dairenin kirasını ödeyemeyecek kadar parasız olan, diz ağrılarından ve astımdan mustarip Charlene Swankie (bir diğer adıyla “Swankie Wheels”) de dahil olmak üzere bazı karavan sakinlerine de yer verildi. Yaşam tarzı ona uygundu; otuz kilo vermişti ve minibüsünün üzerinde taşıdığı sarı bir kayıkla elli eyaletin tamamında kürek çekmek gibi bir arayış içine girmişti. (Swankie yetmiş yaşında bu hedefine ulaştı ve yeni bir hedef belirledi: Bin iki yüz kilometrelik Arizona Patikası’nı yürümek.) Başka bir makalede, Trooper Dan adlı bir göçebe, Ohio’daki işini kaybettiğini ve üstünde kırmızı ufak karavanı olan beyaz bir Toyota kamyonetin içinde yaşadığını anlattı. ADA veya Acil Durum Aracı adını verdiği kamyonetiyle Güney Florida’ya gitmişti. Ateşli bir hayatta kalma uzmanı olarak, uzun zamandır İBSZ’ye veya İşlerin Boka Saracağı Zaman’a hazırdı. “Ben sadece mevcut ekonomik krizin kurbanı olmuş ortalama bir adamım. Temelde kamp yapıyormuşum gibi hissediyorum ve kendimi evsiz görmüyorum,” diye yazdı sitede. “Bence bu, yaşanacakların habercisi ve gelecekte her yerde çadırlarda ve araçlarda yaşayan insanlar göreceğiz. (“Hoover kasabalarını” hatırlıyor musunuz?) ‘Mobil evsizlik’ o kadar kötü ki polisler artık insanların bunu yapmasını engellemiyor bile.”

Swankie Wheels'ın karavanında, eli eyalette kanoya binmenin anısına yapılmış bir harita var.

CheapRVLiving.com, bir araç seçmekten ve teçhiz etmeye, mevsimlik işler bulmaya ve yolda sağlıklı beslenmeye kadar geniş konuları kapsıyordu. Öğretici videolar, önceki on yılda fiyatları hızla düşen çatı tipi güneş panellerinin nasıl kurulacağını açıklayarak, bir zamanlar yalnızca nispeten zengin insanlar için mevcut olan bir teknolojiyi düşük bütçeli karavan sakinlerinin erişebileceği bir yere getirdi.

Dikkat çekmemeleri için –yoldan geçenler tarafından taciz edilmemek ya da daha da kötüsü polis tarafından kovulmamak ya da ceza yememek için– okurlara güneş panellerini bir bagaj taşıyıcısının veya merdiven rafının parmaklıkları arasına saklamaları tavsiye edildi.

Yayınladığı makalelerin çoğu tamamen pragmatik olsa da Bob felsefeyle de haşır neşir oldu. Braveheart ve Dale Carnegie'den Halil Cibran, Hellen Keller, Henry David Thoreau ve J. R. R. Tolkien'e kadar pek çok düşünürden ilham verici alıntılar yayınladı. Bu ödünç alınmış retoriği kişisel varoluşsal ilhamlarla eşleştiren Bob minimal ve gezginci yaşam tarzının temel ihtiyaç-

ları karşılamamanın çok ötesine geçebileceğini, özgürlük, kendini gerçekleştirme ve macera gibi daha ulvi isteklere açılan bir geçit hâline gelebileceğini öne sürdü.

Ana akım Amerikalılar için bu tür bir geçicilik, *Gazap Üzümleri*'nin modern bir versiyonunu akla getirebilir. Ancak kritik bir ayrımı belirtmekte fayda var. Bir zamanlar “Okieler” diye küçümsenen göçebe Dust Bowl dönemi mültecileri için öz-değer, değerli bir umudun közlerini canlı tutmak anlamına geliyordu: Bir gün statüko geri dönecek, onları geleneksel konutlara geri taşıyacak, en azından bir nebze istikrarı geri verecekti.

Bob ilham verdiği birçok yolcuyla birlikte olaylara farklı bakıyordu. Ekonomik ve çevresel çalkantıların Amerika'nın yeni normal hâline geldiği bir gelecek tasavvur ediyordu. Bu nedenle, göçebe yaşamı hızlı bir onarım, toplum istikrara kavuşana ve bu noktada ana akımla yeniden bütünleşene kadar halka yardım edecek bir şey olarak tasarlamadı. Bunun yerine, üyeleri, yıpranan toplumsal düzenin dışında hatta onu aşabilecek, gezgin bir kabile yaratmayı arzuladı: Tekerlekler üzerinde paralel bir dünya.

2013'ün sonlarına gelindiğinde, Bob'ın internet sitesindeki tartışma forumu dört bin beş yüzden fazla kayıtlı üyenin ilgisini çekmişti. Üç yıldan kısa bir süre sonra, sayı altı bin beş yüzün üzerine çıktı. Göçebeler, geleneksel posta hizmetine ayak uydurmaktan yalnızlık ve polis taciziyle başa çıkmaya kadar her konuda tavsiye alışverişinde bulundular. Bu destekleyici ortamda “nasıl duş alırım?” gibi basit bir soruya bile akıllıca çözümler yağıabilirdi. Örneğin bazı yorumcular düşük fiyatlı bir spor salonu zincirine katılmayı –Planet Fitness popüler bir seçimdi– ve üyeliğe ülke çapında bir tuvalet muamelesi yapılmasını önerdi. Bazıları sünger banyolarına ve ıslak mendillerin cömertçe kullanımına yürekten bağılıydı. Isıyı hapsetmek için bir tarafı siyaha boyanmış, dev serum torbalarına benzeyen güneş duşlarını tercih edenler vardı. Kimisi, basınçlı bahçe püskürtücüler kullanarak duş alıyordu. Bazıları, arka tarafında kullandığın kadar ödediğin duş kabinlerinin olduğu çamaşırhaneleri biliyordu. Diğerleri,

sürücülerini benzin doldurduklarında duş kredisiyle ödüllendiren Flying J, Love's ve Pilot gibi kamyon duraklarını ziyaret ediyordu. Uzun yol kamyoncuları genellikle ihtiyaç duyduklarından daha fazla bedava biriktirir ve kredilerini kasa sırasındaki diğer yolculara hediye eder.*

Yoğunluğu artan sohbetler, CheapRVLiving.com ile sınırlı değildi. Bob'ın sitesi, uzaklara yayılmış, düşük bütçeli göçebe-lerin birbirlerinden bir şeyler öğrenebilecekleri ve birbirlerini destekleyebilecekleri, hızla genişleyen ağı yalnızca bir düğüm- müydü. Çevrimiçi topluluğun ortaya çıkışı, Kasım 2000'e kadar gider. Kendisine "lance5g" adını veren gizemli bir karakter "Karavanında Yaşa" isimli bir Yahoo mesaj panosunu yarattı:

Hoş geldiniz. İlgilenenlere tasarruf amacıyla karavanda yaşama tekniğini öğretmek istiyorum, başka ne var?

Açıkçası, bu konu bekâr erkeğe daha uygundur ancak kadınlar da öğrenebilir...

Kategoriler: banyo yapma, uyuma, park etme, tuvalete gitme, güvenlik, tespitten kaçınma, iç düzenleme, kış geceleri.

Ondan sonra, lance5g bir daha asla gönderi paylaşmadı. Aydınlanma dönemi ilahiyatçıları tarafından tasarlanan "saatçi tanrı"nın ucuz bir versiyonu gibi, bir dünya inşa etti, harekete geçirdi ve çekip gitti. Eseri, onsuz büyüdü, yine de vangypsy ve

* İlk bedava kamyon durağı duşumu, 2014-15 kışında Quartzsite, Arizona'daki Pilot'ta aldım. İçinde sabun, şampuan ve parmak arası terliklerim olan poşetimle karavanımdan ayrıldım. Ödeme yapmak için içeri girdim ve on iki dolara mal olacağını duyduğumda muhtemelen suratımı astım. Sağımdaki kasada bir kamyoncu ödül kartını tezgâhın üzerinden kaydır- dı ve kasiyere duşumu ikram etmesini söyledi. "Kartınızı şimdi kullanırsanız, yirmi dört saat daha kullanamayacağınızın farkındasınız, değil mi?" dedi kasiyer. Sürücü dirseklerini kaldırdı ve koltuk altlarını kokladı -önce solu, sonra sağ- ve omuz silkti. "Ya zaten bir hafta oldu," dedi.

vwtank-girl gibi isimler altında gönderiler yollayan sıkı sıkıya bağlı bir arkadaş grubu hâline gelecek olanlarla doldu. Ardından bir sorun çıktı: Yahoo, tüm mesaj panolarını yeni bir platforma taşımaya karar verdi. Sahipsiz grupların bu geçişten sağ çıkmaları pek mümkün görünmüyordu.

“Karavanında Yaşa”nın en aktif üyelerinden biri Ghost Dancer adında sosyetik bir gezgindi. 1 Ocak 2002’de Ghost Dancer, Vincennes, Indiana’da Otoyol 41’deki bir McDonald’s’ın dışına, 1989 model kahverengi bir Ford F150 kamyonet park etmişti. Mesaj panolarının geçişinin son günü olduğunu duymuştu. Endişelendi: Ülkenin dört bir yanına dağılmış olan yeni arkadaşları, internetteki kulüp evlerini kaybetmek üzere miydi? Ne olacağını bilmemek onu yiyip bitirse de hazırlanmak için hiçbir şey yapmamıştı.

Çözüm ortada gibiydi: Neden eskisi kapanmadan önce yeni bir toplanma yeri yaratmıyordu? Ghost Dancer, bu işi bir dizüstü bilgisayarla McDonald’s’ta halledemezdi. Öncelikle dizüstü bilgisayarı yoktu ve kablosuz internet erişim noktaları birkaç yıl daha yaygın olmayacaktı. Bu yüzden, ankesörlü telefon ile karavanında taşıdığı sınırlı ekipman arasında bir internet bağlantısı kurdu. “Freejack tarzı,” dedi. Kurulum, bir Konexx akustik bağlayıcıya bel bağlıyordu: Mikrofonu kulaklığa ve hoparlörü ağızlığa tutarak analog verileri almak ve iletmek için ankesörlü telefon ahizesine bağlanan bir cihaz. Bu bağlayıcının diğer ucu, yerleşik bir modemi olan ve temel tarama hizmetleri sunan bir WebTV kutusuna takıldı; bu tür kutular, bilgisayarların anlaşılmasının ve kullanılmasının daha zor ve daha pahalı olduğu 1990’ların ortalarında ortaya çıkmaya başlamıştı. Ghost Dancer, yer kazanmak için WebTV’yi CB radyosundan sarkıtmıştı. Oradan, yolcu taraftaki zeminde duran on üç inçlik bir Philips televizyona bağlandı. Kurulumla saatlerce uğraştıktan sonra çevrimiçi olmak için ankesörlü telefona otuz beş sent yükledi, ardından Yahoo’ya giriş yaptı ve “Karavan sakinleri: Karavanında Yaşa 2” adlı bir mesaj panosu başlattı. Başarısından gurur duyuyordu. Bu, dil-

den dile dolaşan ve popüler bir blog yazarının ona “karavan sakininin kurucu babası” demesine yol açan bir siber-McGyver hikâyesiydi.

Ghost Dance şu anda ikamet ettiği karavanında oturuyor.

Ghost Dancer, daha sonra işi batırdığını fark etti. Saat dilimleri arasında çalışarak, sözde son teslim tarihini birkaç saatle kaçırmıştı. Yine de fark etmedi. Üyeler onu yeni mesaj panosuna kadar takip ettiler. Yahoo, orijinal “Karavanında Yaşa”yı hiçbir zaman kapatmasa da “rasgele buluşmaları” ve “tuhaf siber bekârları” ile hiçbir kitleye hitap etmeyen yetişkin endüstrisi spambotlarının istila ettiği sanal bir hayalet kasaba hâline geldi. Bu arada, “Karavanında Yaşa 2” Bob Wells de dahil olmak üzere binlerce yeni üyeyi kendine çekti ve ivme kazanmaya devam etti. 2008 ekonomik çöküşünü takip eden dört yıl içinde, rütbeleri iki katından fazla artarak sekiz bin beş yüz altmış kişiye ulaştı. Grubun açıklaması şöyle:

Karavan sakinleri, uzaklara yayılmış bir kabilenin buluşma yeridir. Bir, Yaşlılar Çemberi, kendi seçimleriyle ya da şartlar öyle gerektirdiği için bu kültürel dünyaya girenle-

rin Ana Kucağı, acemilerin Geçiş Töreni yaptığı, Bilgi Av-
cılarının ve Toplayıcılarının ganimeti kabileyle paylaştığı
bir yerdir.

Sohbetleri başka platformlara da yayıldı. 2010 yılında, Yahoo ka-
bilesinin bir üyesi “Karavan sakinleri: Karavanında Yaşa” isimli
bir Facebook grubunu başlattı ve SSS dosyasında benzer bir gö-
rev tanımlı yer aldı:

Amacımız önemsemek, paylaşmak, bilgi vermek, dostluk-
lar kurmak ve birbirimize göz kulak olmaktır.

Aynı gönderi, üyeleri sık sık nakit sıkıntısı çeken bir karşılıklı
destek ağına katılma konusundaki daha çetrefilli sorunu da gün-
deme getirdi:

Grupta çoğumuz fakiriz. Felaket baş gösterdiğinde, genel-
likle beş parasız kalır ve akrabalarımızın, arkadaşlarımızın
ve bazen de yabancıların merhametine sığınırız. Gru-
bun bir siber dilencilik yuvasına dönüşmesini istememek
de zaman zaman insanlar parasız ve çaresiz kaldığında
gruptan yardım isteyecekler. Burada ne yapabileceğiniz ve
ne yapmak istediğiniz konusunda kendi takdirinize baş-
vurmanızı öneririz.

Reddit’te, 2010 yılında “karavan sakinleri” adlı bir başlık açıl-
dı ve yirmi altı binden fazla okuru kapsayacak şekilde büyüdü.
YouTube’da düzinelerce kendin yap kanalı, sıradan yolcu araçla-
rını iyi teçhiz edilmiş tekerlekli kabinlere dönüştürmek için püf
noktaları göstererek karavancılığın Bob Vila’sı olmak için yarıştı.
Bazı internet siteleri, ülke çapındaki gezginlerden ipuçları ve gün-
cellemeler derledi ve göçebe dostu yerlerin haritalarını paylaştı.
Bunlardan biri olan FreeCampsites.net, ziyaretçilerin küçük şehir
parklarından geniş ulusal ormanlara kadar ücretsiz kalabilecek-
leri pastoral yerleri kaydetti. Bir diğeri, AllStays.com, kamyon
duraklarından kumarhanelere, Cabela’s spor mağazalarına ve

Cracker Barrel restoranlarına kadar gece park etmeye izin veren işletmelerin izini sürdü. Ayrıca “Wallydocking”e veya Walmart’ta boondocking’e adanmış bir akıllı telefon uygulaması sattı.

Walmart otoparklarında bir gece geçirmelerine izin verdiği karavancıların gönlünü kazanmıştı. Bazıları, hırslı bir kuş avcısı olan kurucu Sam Walton’ın, açık havadaki türlerle dayanışmayla bu geleneği başlattığına inanıyor. Diğerleri, daha fazla müşteri çekmek için kurnaz bir strateji olduğunu düşünüyor. Her iki durumda da göçebeler iş kaybetmeyi sevmeyen ücretli kamp alanlarını ve karavan parklarını hayal kırıklığına uğratsa da daveti takdir ediyor. Ancak politika her yerde geçerli değil. Bazı Walmart’lar, uygulamayı yasaklayan şehirlerde bulunuyor. Diğerleri bu ayrıcalığa son verdi çünkü ziyaretçiler misafirliklerini fazla uzatmaya, barbeküler ve bahçe mobilyaları koymaya, yarı kalıcı kamplar kurmaya başladılar. Mart 2015’te, Arizona, Cottonwood’daki Walmart Mega Mağazası’nın otoparkında Chevy Banliyöleri’nin dışında yaşayan Hristiyan müzisyenlerden oluşan sekiz kişilik Idaho’dan bir aile ile polis arasındaki bir arbede, yolculardan birinin polis kurşunuyla ölmesiyle bitti. Mağaza bundan sonra geceleri karga tulumba dışarıya atmaya başladı. *RV Daily Report* sitesinin editörü, “Birkaç moronun herkes için iyi bir anlaşmayı mahvetmesi çok üzücü,” diye yazdı. Bazı Walmart’lar gri bir bölgede, gece ziyaretçilerinin –birçoğu istikrarsız ekonominin getirdiği otomobillerde yaşayan– artan sayılarını yönetmek için mücadele ediyor. Mobile Loaves and Fishes adlı bir sosyal yardım grubundan gıda kamyonları, perakendecinin Austin, Teksas çevresindeki karavan otoparklarını düzenli olarak ziyaret ediyor. Örgütün kurucusu Alan Graham, yerel bir radyo muhabirine verdiği demeçte, “Walmart müşterileri, Walmart otoparkında arabalarında uyuyan insanlar yüzünden muhtemelen bir parça dehşete düşüyor,” dedi. “Ama buna izin vermeye devam ettiği için Tanrı [yönetimi] korusun.”

Ülke çapında binlerce Walmart varken, mahmur bir gezgin, hangisinin kucak açtığını nasıl takip edebilir? AllStays “Walmart

Overnight Parking Locator” uygulaması, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada’daki her mağazayı küçük bir “W” simgesiyle işaretler. Bazıları kırmızıdır. Oraya park ederseniz, kovulabilirsiniz ya da daha kötüsü, aracınız çekilebilir. Çoğu sarıdır. Bunlara tıkladığınızda, Nevada, Pahrump’taki bir Walmart hakkındaki şu kullanıcı deneyimi gibi bir rapora ulaşabilirsiniz:

#5101 Supercenter

Temmuz 2015: Sorunsuz kaldım. Gezici iki karavan daha vardı.

Mayıs 2015: Bir başka karavan. Gece müşteri hizmetleri müdürü tarafından izin verildi. Ağaçlı ilk beton adanın yanında, kamyon iskelesinin yanına park edildi. Birçok kamyon sabahın erken saatlerinde teslimat yapar, bu nedenle onlara bolca yer verin.

Eylül 2010: Yönetici, karavancıları karşıladı. Otoparkın güney ucuna park edin ve teslimat kamyonlarını engellemeye dikkat edin.

Küçük “W” simgeleri ve notları, on dokuzuncu yüzyılın sonlarında ve yirminci yüzyılın başlarında hobolar tarafından kullanılan oymaların güncel bir versiyonu gibi hissettiriyor. Duvarlara ve kapılara tebeşir veya kömürle işaretlenmiş, bazen ağaçlara oyulmuş levhalar, tehditlere karşı uyarılarda bulunuyor –militan polis, saldırgan köpekler, kötü su– veya kaynakları işaret ediyordu: güvenli kamp alanı, iyi kalpli hanım, iş mevcut.

2000’lerin ortalarında blogların çoğalması, aksi hâlde yalnız seyahat eden gezginleri maceralarını geniş bir kitleyle paylaşmaya teşvik etti ve internetin “az ünlüleri” doğdu. En eski ve en üretken olanlardan biri, 2003 yılında yazmaya başlayan George Lehrer, namıdiğer “Tioga George” idi. Kanseri yenen George, altmışlı yaşlarının ortalarında, geliri hem kirasını karşılamaya hem de karnını doyurmaya yetmediği için güneş panelleri ve uydu interneti bulunan Fleetwood Tioga Arrow karavanına taşınmıştı. Tioga ve George’un Maceraları adlı bloğunda, sadık teçhizatıyla

“Dünya Tarihinin En Büyük Avareleri” ve coşkulu bir sloganla yola çıkmıştı: “Asla kira ödeme!” George, “Bayan Tioga” (karavanı) ve benzer şekilde insan biçimi almış arkadaşlarından oluşan mürettebatı –Bay Sony Mavica (bir kamera), Bay Chips (bir masaüstü bilgisayar), Bay Sunny (bir güneş enerjisi sistemi), Bay Data-Storm (bir uydu anteni), Bay Dometic (bir buzdolabı), Bay DeLorme (bir GPS sistemi), vb.– ile yaşadıkları maceralarını garip bir biçimde yazardı. Çoğu zaman, yol arkadaşlarıyla arkadaş olma hikâyelerinden, minik karıncaların istilasıyla mücadeleyle, özellikle seyahat etmekten hoşlandığı Meksika’daki namussuz polisler tarafından haraca bağlanmaya kadar gün içinde birçok güncelleme yazardı. Google reklamlarından elde edilen gelir de dahil olmak üzere gelir ve giderlerinin ayrıntılı hesaplarını yayınlardı. (Reklam gelirleri, Ağustos 2010’da bin üç yüz doları aştı.) Oğlu David’in intiharını dokunaklı bir şekilde kaleme aldığı bir gönderi paylaştı. 1990’ların başındaki durgunluğun George’un çalıştığı AutoCAD yazılımı satan şirketi ortadan kaldırmasından sonra David’in küçük evinde yemek odasının zemininde uyuduğunu hatırladı. George’un yazmaya başlamasından on yıldan kısa bir süre sonra blogu yedi milyon ziyaretçi çekmişti.

Tioga George, bir nesil boondocking blog yazarını etkiledi. Aralarında ‘98 Chevy Astro’da yaşayan yirmili yaşlarında bir seks işçisi olan Tara Burns de vardı. Popüler blogu Hobo Stripper (Striptizci Hobo), “bir karavanda yaşayıp para için soyunarak tüm ülkeyi dolaşmanın” nasıl bir şey olduğunu anlatıyordu. Border collie cinsi köpeği Bro ile striptiz kulüpleri arasında seyahat etmediğinde klavyenin başındaydı ve okurlara kucak dansından nasıl para kazanılacağını veya bir motorun soğutma sisteminin su pompasını nasıl değiştireceğini öğretiyordu. Kalabalığın bir başka favorisi de Georgia’dan altmış yaşlarındaki emekli matematik öğretmeni Susan Rogers’ın blogu Rv Sue & Her Canine Crew (Karavancı Sue & Köpek Tayfası) idi. Blogunda yola çıkması için kendisine ilham olan Tioga George’un ismini anan Susan, beş metrelik bir Casita römorku çeken ‘05 Chevy Express minibüsünden günlük gönderiler yayınlarak, canlı bir takipçi kit-

lesi edildi. 2012 yılında, kamufajlı kamyonetinde yaşayan savaş gazisi Rusty Reed'in kayıp çoban köpeği Timber ile Arizona'da yeniden bir araya gelmesine yardımcı olunca ulusal haberlere çıktı. "Düşük bütçeli, yüksek deneyimli yaşam" ve "daha azla yaşayarak hayattan daha çok zevk alma" diye adlandırdığı şeyin peşinden giden Sue, birçok okur için bir rol model oldu. Kendisine ZenOnWheels adını veren bir blog yazarı, "Sue'yu, iyilik meleğim olarak görüyorum," diye yazdı. "Sue'nun mizahı ve alçakgönüllülüğü sayesinde yol hikâyelerini ardı ardına okudum ve yavaş yavaş fark ettim ki bunu kesinlikle ben de yapabilirdim," diye ekleyerek "açık sözlülüğü, nezaketi ve kahrolası iyi hikâye anlatımı"na duyduğu minnettarlığını ifade etti.

Tioga George gibi Sue da 2013'ten itibaren sitesindeki reklamlardan elde ettiği gelirin de dahil olduğu mali raporları paylaştı. İlk yılın sonunda, ayda bin dolardan fazla kazanıyordu. Bazen bu, kendi gönderilerinden para kazanmayı deneyen ve çok az başarı elde eden daha az popüler blogcuları heyecanlandırdı. (Çoğu okuyucu, seyahat eden blog yazarlarının yaptıkları işin mükâfatını almalarını çok görmese de minimalist, tüketim karşıtı sitelerde yayınlanan reklamların bazen uyumsuz olduğunu görmek kolaydır. Örneğin, Ucuz Karavan Yaşamı'nda, Bertrand Russell'dan bir alıntıyla –"Özgür ve asil bir şekilde yaşamamızı engelleyen tek şey, mülkiyetle meşguliyettir"– "Bir Şeylerden Kurtulmak" adlı bir yazının yanındaki sütuna yerleştirilen, on iki voltluk portatif soba ve "tutulabilir tuvalet" klozet oturağı gibi ürünlerin Amazon bağlantıları, tuhaf bir etki yapar.)

Gezginler arasındaki çevrimiçi konuşmalar, kaçınılmaz olarak, gerçek dünyadaki toplantılara sıçradı. Göçebeler, ülkenin dört bir yanındaki ormanlarda ve çöllerde kamp ateşinin başında bir araya geldikçe, romancı Armistead Maupin'in –"biyolojik"ten ziyade– "lojik" aile olarak adlandırdığı türden, doğaçlama klanlar oluşturmaya başladılar. Hatta "vanily" diye adlandıranlar oldu.

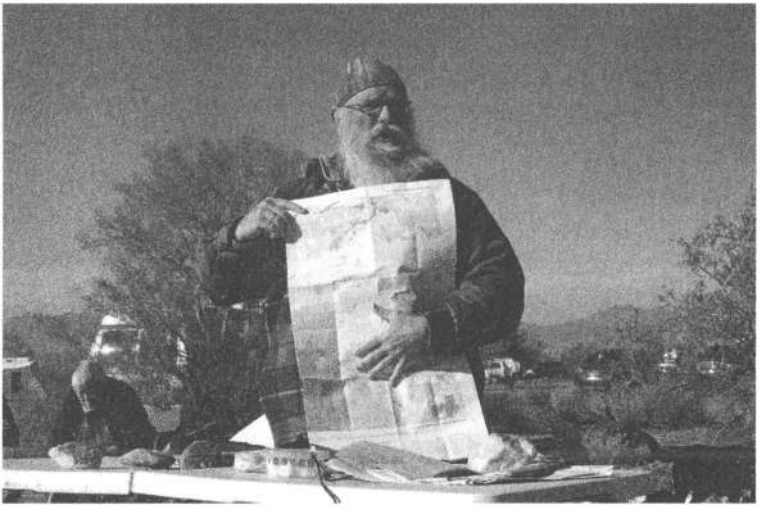
* Van (=karavan) ve Family (=aile) kelimelerinin birleştirilmesiyle bir tür kelime oyunu yapılmış. –çn

Bazıları için birlikte tatil geçirmek, gerçek akrabalarla yeniden bir araya gelmekten daha çekici hale geldi. Tipik bir Noel yemeği sahnesi: Kaliforniya, Eyaletlerarası 10. Otoyol yakınlarındaki çorak, ay yüzeyini andıran bir çölde, bir düzineden fazla aracın yaşları yirmi ile yetmiş arasında değişen sakinleri, kemikleri ayrılmış, yarıya bölünmüş ve bir çift portatif ızgarada pişirilmiş on beş kiloluk bir hindinin yanında patates püresi, kızılıncık sosu ve iki çeşit turtayı paylaşıyorlar, ta ki köpekler bile tabaklardaki kırıntıları yalayıp doyana kadar.

Hareketin çoğu Batı'da gerçekleşiyordu ancak toplantılar aynı zamanda Ohio'dan Alabama'ya, Georgia ve Tennessee'ye kadar Doğu'da birleşiyordu. İnsanlar, eski vagon trenleri gibi bir yerden bir yere birlikte karavanla giderken yol boyunca kamp kurup kaldırdıklarında, buna “gezici toplantı” adını verdiler. Bob, ilk kez 2011'de yılın en çok beklenen toplantılarından birini düzenledi. Rubber Tramp Randevuları* veya RTR** kısmen, yılın çoğunu zorluklar ve tecrit içinde geçiren, hayvanları uzak yerlerde yakalayan ancak her yıl yıllık kürk ticareti randevusu için yeniden bir araya gelen on dokuzuncu yüzyılın kaba saba dağ adamlarından ilham aldı. Ocak ayında Arizona, Quartzsite kasabası yakınlarındaki halka açık çöl arazisinde düzenlenen kış randevusu, göçebelerin becerilerini ve hikâyelerini paylaşmaları, arkadaşlar edinmeleri ve bu yaşama yeni başlayanlara akıl hocalığı yapmaları için bir şanstı. Karavan hayatının talipleri, yola çıkmadan önce öğrenebilecekleri her şeyi öğrenmek için, bazen çadırlarla ya da ödünç kamyonetlerle gelirlerdi. Etkinlik ücretsizdi ve haber çoğunlukla ağızdan ağza yayıldı.

* “Rubber tramps”, yani lastik serseriler, araçlarıyla seyahat eden gezginlerdir. Araçları olmadan, tabana kuvvet seyahat eden gezginlere de “leather tramps” adı verilir. -çn

** 2013'te ilk katıldığımda, yaklaşık altmış mobil konut vardı. Dört yıl sonra, 2017'de ise tahminen beş yüz araç vardı.

Bob Wells, Rubber Tramp Randevuları'nda boondocking üzerine bir konuşma sırasında ulusal parkların bir haritasını gösteriyor.

Bu topluluk için, gerçek hayatta bir araya gelmek adına çaba sarf etmek, önemsiz bir şey değildi. Üyeler yılın çoğunu ülkenin farklı yerlerine dağılmış hâlde geçirirler. Uzun mesafeleri tek seferde katedecek benzin paraları genellikle yoktur. Ve birçoğu kendilerini yalnız görüyor. Münzeviler arasında, özellikle Sue meşhur oldu, blog okuyucularına kamp alanına haber vermeden uğramamaları için yalvardı ve “blog yazmak tam bana göre çünkü her türden ilginç insanla gerçekten tanışmak zorunda kalmadan etkileşim kurabiliyorum,” diye açıklıyor. Hayranlarından bazıları, seyahatleri sırasında tanıdık bir Casita'ya rastladıklarını, ardından o karavanın kime ait olduğunu anlayıp hemen diğer yöne doğru çıktıklarını yazdılar.

Rubber Tramp Randevuları'na katılan bazı insanlar, kasıtlı olarak kamp alanının en dış ucuna park ederken, diğerleri yalnızca küçük dozlarda arkadaşlıkla başa çıkabilir ve iki hafta boyunca kalmak yerine kısa bir süre kalmayı tercih edebilir. Swan- kie, RTR seansına “İçe Dönükler Birleşiyor: Buradayız, Rahatsız ve Eve Gitmek İstiyoruz” yazan bir tişört giyerek geldiğinde,

gün boyu insanlar ona gülümsediler ve onaylayarak başlarıyla selam verdiler.

Bob Wells giderek artan bir şekilde kendisini bu büyüyen tecrit grubunun fiili sosyal koordinatörü olarak buldu. Her yıl randevu dağıldıktan sonra bazıları Bob'la birlikte bir sonraki kamp alanına göç etmeye başladı. (RTR'nin gerçekleştiği yerler de dahil olmak üzere halka açık ücretsiz kamp alanları, on dört günlük bir sınır uygular; bu süre sona erdiğinde, en az kırk kilometre uzaktaki yeni bir alana taşınmanız gerekir.) Bob onları memnuniyetle karşıladı ve onlar da Bob'a alan tanımak için saygılı bir mesafeye park etti. Bir blog okuyucusu, insanların Bob'ı takip etmeye başladığını ve onlardan şaka yollu "müritleri" olarak bahsettiğini fark ettiğinde, "Zihin kontrolü, beyin yıkama ve manipülasyon konusundaki tüm çabalarım rağmen, hâlâ hiç müridim yok!" diyerek şaka yaptı.

Bob'ın ruh hâli her zaman bu kadar iyimser değildi. Bir okurla daha ciddi bir sohbette şunları yazdı: "Sanırım haklısın, çok, çok daha fazla insan çok daha basit bir hayat yaşamak zorunda kalacak. Amacım, bu geçişi olabildiğince kolay atlatmalarına ve umarım bizler gibi bu yeni hayattan keyif almalarına yardımcı olmak."

CheapRVLiving.com'da, değişen hayat hikâyelerini okuyan Linda, bir aydınlanma yaşadı. "Vay anasını!" diye geçirdi içinden. "Onlar yapabildiyse, ben kesin yaparım." Bob, aşırı sadeliği özgürlüğe giden bir yol gibi gösteriyordu: Yoksunluktan ziyade kurtuluş. Ya da Linda'nın sözleriyle: "Sahip olduklarınızla bolluk içinde yaşamak." Ayrıca, yalnız bir gezgin olarak bile, asla gerçekten yalnız kalmayacağı açıktı – onun yaşlarında yolda olan birçok yalnız kadın da dahil olmak üzere buluşacak bir sürü gezgin vardı. Birlikte, kendi geleneklerini oluşturan, hayatta kalma stratejilerini deneyimleyip en iyilerini dağıtan, ekonominin alt bölümündeki yaşam için taktik kitabı yazan bir alt kültürdüler. Bu tür bir arkadaşlık Linda için önemliydi. "Ben sosyal bir in-

sanım,” diye açıkladı. “Orada tek başıma yalnız ve depresif olacaktım, zar zor geçinecektim gibi hissetmedim. Hayatım heyecan verici, dolu dolu ve yaratıcı olabilir.”

Linda doğru aracın hayalini kurmaya ve Craigslist’e göz atmaya başladı. Düzinelerce ilana baktı ve iyi bir aday buldu ancak henüz bir şey alacak kadar parası yoktu. Otistik olan en büyük torunu, kendisi için satın aldı: Anne babasından ve üç kardeşinden çok uzak olmayan bir karavan parkında ayda beş yüz dolar artı elektrik. Linda, bağımsız yaşamak için birkaç seçeneği olduğu için torunu adına memnun oldu. “Burger King’de yarı zamanlı çalışmak, geçinmek için yeterli değil,” dedi kuru bir sesle.

Sonra şans yüzüne güldü. Linda’nın damadı Collin, ticari bir depolama şirketinin satış bölümünde çalışıyordu. Şirket, genellikle hükümet sözleşmeleriyle, silah ve kanıt dolaplarından müze arşiv odacıklarına kadar, birçok şeyin kurulumunu yapıyordu. Collin gaziler hastanesinde yaklaşan bir projenin planlarında bir boşluk olduğunu fark etti. Tesisin her yerine yeni tabelalar dikiliyordu ancak eski tabelaları yıkmak, duvarları yalamamak ve boyamak gibi hazırlık çalışmaları için hiçbir düzenleme yapılmamıştı. Böylece Linda’nın kızı Audra işi üstlendi ve işin bir kısmını annesine devretti. Linda, “Hastaneyi boyamak ve hazırlamak için saatte elli dolar benim için büyük bir nimetti,” diye hatırlıyor. Birkaç ay içinde on bin dolar biriktirmişti bile.

Linda Nisan 2013’te, Craigslist’te dolanırken deniz mavisi ve siyah çizgili 1994 El Dorado karavanı gördü. Sadece kırk altı bin kilometre yapılmıştı ve sekiz buçuk metrelik karavan yaklaşık on yedi bin dolar değerinde olmalıydı. Ancak istenen fiyat sadece dört bin dolardı.

Heyecanlanan Linda bir buluşma ayarladı ve manevi destek için yanına aldığı bir kız arkadaşıyla birlikte karavanı kontrol etmeye gittiler. Çürüyen lastikler ve yolcu tarafının tavanında oluşmuş futbol topu büyüklüğündeki krater dışında dışarısı makul durumdaydı. Kriter, kurumuş diş macununa benzeyen bir dolguyla yamanmıştı. (“O dolgunun orada olmasına gerek yok-

tu,” diye düşündü Linda. “Aklından ne geçiyordu, bilmiyorum. Biz buna ‘inşaat malzemesinin kötüye kullanılması’ diyoruz.”) Sahibi, ortası yüksek yanları alçak taçlı bir yolda giderken içe doğru eğilmiş bir telefon direğine çarpmıştı.

Karavanın kapısını açan Linda’nın yüzüne, bayat, küflü bir koku çarptı. Zemin, havuz astarı ve kontrplakla kaplıydı. Duvarlar daha çok çöp torbasına benzeyen plastikle örtülmüştü. *Su hasarı*, diye düşündü ve umutsuzluğa kapıldı. Ancak içeriyi daha yakından inceledikçe, kötü kokunun tamiri çok da zor olmayan duş giderinden geldiğini fark etti. Arkadaki rahat yatak odasından mutfağın yanındaki yemek odasına kadar, iç mekânın geri kalanı tertemizdi. Döşemeler, pencere kaplamaları ve halı harika görünüyordu; sahibini A tipi bir kişilik, ayakkabılarını çıkarmadan karavana hiç adım atmamış biri olarak belirledi. Hakkında okuduğu bazı karavanlarla karşılaştırıldığında burası Ritz Carlton’dı. Jeneratör bozuktu ama sifonlu tuvaletin de dahil olduğu –ki bundan çok memnundu çünkü karavan sakinlerinin portatif tuvalet olarak kullanmak için beş galonluk kovaları plastikle kapladığını öğrenince bunun kesinlikle kendisine göre olmadığına karar vermişti– hemen hemen her şey çalışıyordu.

Linda iyimserliğinin geri döndüğünü hissedebiliyordu. Sonra tanıdık bir ses araya girdi. “Ah, hayır. Yapamazsın. Bunu *düzeltemezsin*,” dedi arkadaşı. Fakat çok geçti. Linda çoktan kararını vermişti. “Ah, hadi ama, Bayan ‘*Yapamam!*’” diye karşılık verdi. “Ben, ‘*Yapabilirim*’ ile yaşıyorum.”

Linda karavanı satın aldı. Duşu onararak, tuhaf kokuyu ortadan kaldırdı. Kabinin üzerindeki kraterle uğraşmadı – çirkin olsa da şimdilik idare ediyor gibiydi. Lastikler bekleyemezdi, bu yüzden onları değiştirmek için bin iki yüz dolar harcadı. Bu büyük bir masraftı ama Linda geleceğine –özgürlüğüne– yatırım yapıyordu ve yola çıktıktan sonra nasıl para kazanacağına dair bazı fikirleri vardı.

Bob, Kaliforniya Arazi Yönetimi için Sierra Ulusal Ormanı’nda bir kamp konakçısı olarak çalıştığı üç sezon hakkında bir yazı

yazmıştı. Bob'ın izinden giden Linda aynı şirkete başvurdu ve Yosemite yakınlarında bir iş buldu. "Karavanda iş bulmanın bu kadar kolay olduğuna inanamıyorum," dedi daha sonra. Bir keresinde San Clemente'deki Home Depot'ta bir açılış için altı ay beklemiş ve bu da bir nakil olmuştu. Yaş ayrımcılığının, kişinin sonraki yıllarda yeni bir iş bulmasını acı verici bir şekilde zorlaştırabileceğini biliyordu ancak mevsimlik iş için seyyar personel kiralayan insanlar, diğer işverenlerle aynı senaryoyu okuyor gibi görünmüyordu. "Bir karavanınız varsa, internete girin ve altı saniyede bir iş bulursunuz," demişti hayretler içinde.

Linda, Jim Melvin'in blogu Jimbo's Journeys'in de (Jimbo'nun Seyahatleri) hayranıydı. Jim, altmışlı yaşlarının sonlarında beyaz fırça bıyıklı, eski bir Lowe's cihaz satıcısıydı. Emekli maaşıyla memleketi Kaliforniya'da asla geçinemeyeceğini anladıktan sonra Tioga George'dan aldığı ilhamla, 1992 model beyaz ve pudra mavisi Lazy Daze karavanı ile yola çıktı. Sezonluk işler arasında önce tek başına, sonra bir karavan parkında aç ve başboş hâlde dolanan ve sonrasında Jim'in "ruh eşi" ilan ettiği, Chihuahua cinsi köpeği Chica ile seyahat etti. Jim pek çok türde işte çalıştı: Temmuz sıcaklıkları kırk derecenin üzerine çıkarken Teksas'taki Piney Ridge RV Estates'te saha görevlisi oldu; Oregon'un merkezindeki Ochoco Divide Kamp Alanı'nda kamp konakçılığı yaptı; Los Angeles Angels'ın bahar antrenmanı sırasında Arizonadaki Tempe Diablo Stadyumu'nda hamburger sattı ve Fernley'deki Amazon.com deposunda CamperForce'a katıldı. Bu işlerin sonucunu, sahip olduğu en zor iş olarak tanımladı. Bunu atlatmak için, her gün günde iki Aleve almak zorundaydı. Ağrıları aylarca geçmedi. Ama diğer işlerden daha fazla para kazandırды ve orada çalışan diğer karavancılarla arkadaşlık yapmayı sevmişti. "Çok arkadaş canlısı, eğlenceli insanlarla tanıştım," diye yazdı. "Gelecek yıl geri döner miyim? Kesinlikle!!!"

Linda da Amazon'a başvurmaya karar verdi. Şirket elli dolarlık bir tavsiye bonusu teklif ediyordu, bu yüzden Jim'in adını yazdı. "Tanrı blog yazarlarından razı olsun, dostum," dedi. "Dü-

şünebiliyor musunuz? Ben gençken böyle değildi. Bir şeye ihtiyacınız olursa durum şöyleydi: ‘Komşunuz biliyor mu? Bu bilgiyi nereden alıyorsun?’ Bu topluluktan birini tanımıyorsanız, böyle bir şeyin varlığından asla haberdar olmazdınız.”

Linda, kamp konakçılığı ve CamperForce depo işçisi olarak peş peşe mevsimlik işlerden sağ çıktıysa, muhtemelen daha sonra bir ara verebileceğini ve bir süreliğine işsizlik maaşıyla yaşayabileceğini düşündüğü içindi. Ayrıca katıldığı ancak henüz tanışmadığı ailesi olan yeni kabilesiyle tanışmak için Rubber Tramp Randevuları’na katılabilecekti.

Linda’nın gerçek akrabalarına gelince, planlarını açıkladığında destekleyiciydiler. “Kulağa gerçekten heyecan verici geliyor!” dedi Audra. Linda’nın bağlantıda kalmak için akıllı telefona ihtiyacı olacağı konusunda ısrar etti ve faturalarını aile planından karşılamayı teklif etti.

Başarabilecek miydi? Bunu bilmenin bir yolu yoktu. Yine de kesin olan bir şey vardı: Linda’nın hayatı değişmek üzereydi ve şimdilik bu yeterliydi.

İkinci Kısım

Beşinci Bölüm

Amazon Kasabası

Linda, Haziran 2013'te altmış üç yaşına girdi ve Craigslist'ten satın aldığı El Dorado karavanını Yosemite Ulusal Parkı'nın doğu girişinden üç kilometre uzaktaki Junction Kamp Alanı'na sürdü. Burası, bir kamp işçisi olarak yeni hayatının başladığı yer – vahşi çiçeklerle kaplı çayırlar, parıldayan dereler ve sahil çamları ve beyaz kabuklu çam ağaçları, canlandırıcı dağ havasıyla ve karla kaplı Sierra zirvelerinin kartpostal manzaralarıyla çevriliydi. Kaliforniya Arazi Yönetimi için ilk kez çalışacak olan Linda, saati sekiz dolar, elli sente haftada otuz saat çalışacaktı. (Bu ücretle, Linda işverenini tüm yıl boyunca haftada kırk saat tam zamanlı çalışmaya ikna etse ve hiç tatil yapmasa bile, yıllık maaşı on yedi bin altı yüz seksen doları bulacaktı.)

Linda, kasiyerlik yaptığı Elsinore Gölü'ndeki Home Depot'tan arabayla sadece yarım günlük mesafedeydi ama yaban hayat tamamen uzak gibi geliyordu. Bu yeni kamp konakçılığı işi, büyük bir mağazanın soluk ışıkları altında kasiyer olmanın antiteziydi. Restoranlarda, şantiyelerde, kumarhanelerde ya da şirketlerde, zamanını parayla takas ettiği diğer yerlerdeki işlerine hiç benzemiyordu.

En güzeli de kira ödemedi para kazanmak olacaktı. Kamp alanında elektrik bağlantısı olmamasına rağmen amiri ona bir

jeneratör ödünç verdi ve karavanındaki elli beş galonluk tankı doldurmak için her salı bir su kamyonu gönderdi. Yaşam giderleri artık bakkaliyeye, jeneratör için dizelle ve soba için propana indirgenmişti. Linda hâlimden çok memnundu.

Junction Kamp Alanı çok zorlayıcı değildi. On üç alanı, ilk gelen alır esasına göre doldurulurdu –böylece rezervasyon sıkıntısı ve bunun sonucunda zaman alan evrak işleri ortadan kalkardı– ve temizlenmesi gereken yalnızca iki dış tuvalet vardı. Bu nedenle, kaldığı sürenin bir kısmında, yakındaki Tioga Gölü’ndeki başka bir küçük kamp alanını idare etmeyi kabul etti.

Linda işinin sosyal yönünü, tatilcilerle sohbet etmeyi seviyordu. En sevdiği ziyaretçilerinden biri altmış dokuz yaşındaki kaya tırmanışçısı “Bay Brown” idi. Kaya yüzeyindeki, aşınmaya başlayan onlarca yıllık sabitlenmiş destekleri tarayarak Yosemite’nin dört bir yanındaki popüler rotaları tırmanmıştı. Tırmanışçılar güvenlik halatlarını bu desteklere sabitlediğinden, çürüdüklerinde sonuçları ölümcül olabiliyordu. Bay Brown ne zaman arızalı bir donanım bulsa onu çıkarıp yeni bir tane takardı. Linda’ya bunu on beş yıldır yaptığını söyledi. “Taşıdığı çanta,” diye hayretler içinde kaldı. “Aman Tanrım! Tam bir canavar.” Cömertliğine ve dayanıklılığına hayran olurken, aynı zamanda onun için endişeleniyordu. “Düşüp ölmekten korkmuyor musun?” diye sordu. “Aaa yoooo,” diye yanıtladı Bay Brown sarp bir dağcının homurdanmasıyla. “Ne yaptığımı biliyorum.” Linda’nın işte tanıştığı bir başka kampçı çift, Billy ve Helene Outlaw* –gerçek soyadları– yetmişlerinde iki karavancıydı. Kamp konakçılığı işi aradıklarını söylediklerinde, Linda onları patronlarıyla tanıştırdı. Çok geçmeden Tioga Gölü’ndeki görevini devralmışlardı. O sıralarda, Linda kamp konakçılığının herkese uygun bir iş olmadığını öğrendi. Eski bir sınır devriyesi olan iş arkadaşlarından biri, günlük devriyelerini silahla yapmakta ısrar etti. “Yanında silah yokken var olamayacağına inanıyordu,” diye açıkladı. “Ama bir kamp konakçısı silah taşıyamaz. Ulusal ormanda buna müsaade etmezler. Bu yüzden onu göndermek zorunda kaldılar.”

* (İng.) Outlaw: Kanun kaçağı, haydut. –çn

Linda'nın Yosemite yakınlarındaki yazı, ağustos ortasına kadar sorunsuz geçti. Ağustos ortasında, müfettişler, yalnız bir avcının, çorba ısıtmak ve sırt çantasındaki çöplerden kurtulmak için ince dallar ve çam iğneleri kullanarak küçük bir kamp ateşi yaktığına –o sırada yasadışıydı– inanıyor. Stanislaus Ulusal Ormanı'nın uzak Clavey Nehri Kanyonu'nda, Junction Kamp Alanı'nın sadece seksen kilometre batısında geyik arıyordu. Közün rüzgâr yardımıyla kuru çalılıklara taşınmasıyla Kaliforniya tarihindeki üçüncü büyük yangın başladı. Sonraki iki ay boyunca, kayıtlara Rim Fire (Hudut Yangını) olarak geçen yangın Manhattan'ın on yedi katından daha büyük bir alanı yakıp kül etti.

Eylül ayı geldiğinde, dumanla ağırlaşan havayla birlikte, Linda'nın da yoluna devam etme vakti gelmişti. Veda faslından sonra, başvurduğu ikinci kamp işçiliği işi olan Amazon CamperForce'a katılmak için kuzeye, Fernley'ye gitti. Deponun yakınındaki karavan parkları zaten kalabalıktı ve gezici işçilerle dolup taşıyordu; alan o kadar dardı ki Amazon eğitmenleri oryantasyonda CamperForce üyelerine şirketin kendi karavan parkını inşa etmek için yakındaki araziye satın almayı düşündüğünü söylüyorlardı. Linda rezervasyon yapmamıştı; yazın çoğunu cep telefonu ve internetten uzak geçirmişti. Deponun otuz yedi kilometre güneydoğusunda, Sage Valley Karavan Parkı'nı buldu: Fallon, Nevada'daki 50. Otoyol'un hemen dışında, pamuk tarlalarıyla bezeli, yakındaki otlakların pis kokusunu duyabildiğiniz, çitlerle çevrili çakıllı bir arazi parçasıydı. Orası da CamperForce ile tamamen doluydu ama kendisine yer açması için anlayışlı bir yöneticiyle konuştu.

2013'ün yoğun nakliye sezonu başlamadan önce, Amazon, potansiyel çalışanları için en son dijital haber bültenlerini yayınlamıştı. Haziran sayısının ön sayfasında, "CamperForce: Arkadaşlığın Değeri" yazıyordu. Kamp konakçılığı broşürlerinin neşeli tonunu yakalayarak, fiziksel güç gerektiren bu zorlu işi bir yaz kampı havasıymış gibi yansıtıyordu. "Kalıcı dostluklar kurmak ağırlığınca altına değer!" diyerek şevk veriyordu. "Çalışma-

nın en büyük nedeni para olsa da arkadaşlık zirveye çok yakın! Her yıl, 'Arka Lamba Geçit Töreni' Amazon'dan ayrıldıktan sonra da devam eden arkadaşlık hikâyelerini duyuyoruz.”

Bu mart baskısıyla tezat oluşturuyordu. “2013'te Tarih Yazmaya Hazırlanıyorlar!” başlıklı bir bölümde, hazırlık amaçlı bir sağlık rejimi öneriliyor ve yaşlanmanın bazı zorlukları ele alınıyor:

Amazon'da başarılı bir sezon geçirmenizin anahtarı, hem fiziksel hem de zihinsel olarak hazırlanmaktır. Amazon'a fiziki olarak hazırlıklı gelmenin önemini ne kadar vurgulasak az. Düzenli egzersiz yapmadıysanız, bir kondisyon programı hakkında doktorunuza danışın, ardından harekete geçin! İşte düşük maliyetli bir öneri: Dışarı çıkın ve yürüyün! Yürüyüş harika bir egzersiz şeklidir. Hiçbir maliyeti yoktur ve diğer egzersizlere göre gayet kolaydır. Yola çıkmadan önce kaslarınızı esneterek ısının. Uzmanlar, yaşlandıkça vücudumuzdaki kolajen yapısının değiştiğini, esnekliğimizi ve hareket alanımızı azalttığını söylüyor.

Nisan sayısı, işin bazı psikolojik zorluklarından bahsederek devam etti. “Amazon CamperForce Programında İlk Birkaç Haftanızda Sizi Neler Bekler?” başlığı altında şunlar yazıyordu:

Amazon'daki ilk birkaç haftanız biraz korkutucu olabilir. Tesisin büyüklüğü, farklı bir dil gibi görünen kısaltmalar, kendi akılları varmış gibi davranan tarayıcılar, hepsi ambale olma hissine katkıda bulunuyor...

Bu arada, Amazon'un depo çalışanlarına yönelik muamelesi 2011'den beri manşetlerdeydi. *Allentown Morning Call* gazetesi tarafından yapılan bir araştırma –kelimenin tam anlamıyla– ter atölyesinin koşullarını ortaya çıkardı. Şirketin Breinigsville, Pensilvanya'daki deposunda yaz sıcaklıkları otuz sekiz dereceyi aştığında, yöneticiler hırsızlık korkusuyla yükleme kapılarını açmıyorlardı. Araştırmaya göre, bunun yerine, sıcaktan etkilenen

Çalışanları, sedyelerde ve tekerlekli sandalyelerde çıkarmaya hazır bir şekilde ambulanslarda beklemeleri için sağlık görevlileri tutuyorlardı. İşçiler ayrıca, halk arasında “stresle yönetim” olarak bilinen bir strateji olan, daha büyük üretim hedeflerine ulaşmaları için baskı altında olduklarını da söylediler. Amazon, üretkenliği gerçek zamanlı izleyerek, çalışanların malları taşırken ve sınıflandırırken kullandıkları aç bağlantılı tarayıcılarından gelen verileri analiz eder. Coffeyville, Kansas’taki depoda toplayıcı olarak alışan CamperForce yesi Laura Graham, bir ürünü taradığı anda ekranında geri sayım başladığını söyledi. Bir video oyununda bir sonraki seviyeye geçmiş gibi, sıradaki ürüne ulaşmak için kaç saniyesi kaldığını gösteriyordu. Saatlik hedeflere doğru ilerlemesi de izleniyordu. Kazara yanlış koridora girmesi onu programın beş dakikadan fazla gerisinde bıraktığında, gözetmen tarafından azarlanıyordu. (Zihinsel baskının yanı sıra, Laura’nın bedeni de beton üzerinde günde on beş ila otuz kilometre yürüten cihazın taleplerine isyan etti. “Bu ıstırabı fiziksel olarak tarif etmenin bir yolu yok,” dedi bana. “Ayak tabanlarımdan bacaklarıma uzanan keskin ağrılar çekmeye başladım... sonunda topuk dikenini olduğu ortaya ıktı.” Ayakkabılarına yeni tabanlık koymasının da faydası olmadı. Ağrıyla başa çıkmak için akşam beş buçuktan gece  buçuğa kadar süren gece vardiyasının ortasında iki tane ve sonunda iki tane daha ibuprofen alıyordu. İzin günlerinde, tuvalet ve banyo ziyaretleri dışında yatağına uzanıp ayaklarını kullanmaktan kaçınmaya çalıştı.)

Ancak Linda, depolarla ilgili söylenen hiçbir şeyden korkmadı. Güç gerektiren, zorlu işlere de yabancı değildi. “İnşaatta bulundum, kokteyl garsonluğu da yaptım ki inşaattan daha zor bir işti,” diye hatırlıyor. “Ne için endişelenecektim ki?” Hem deniz seviyesinden üç bin metre yüksekte kamp konakçılığı işini daha yeni bitirmişti. Forma girmek açısından, bunun bir önemi olduğunu düşündü.

İlk haftasında, oryantasyon ve güvenlik atölyelerine katıldı.

Gelen yükleri rafa kaldıran bir “istifçi” olarak atandığını öğrendi. Bu işin ayrıntılarını öğrenmek için şirketin “süreç okulu” adını verdiği yere gitti.

İstifçiler, ürünlerin depolandığı kütüphane tarzı raflardan oluşan koridorlar boyunca –şirket jargonunda bu alanlara “toplama modülleri” denir– yeni gelen mallarla dolu sarı plastik leğenlerin olduğu arabaları iterler. Her raf, plastik bölücülerle “kutu” adı verilen birimlere ayrılır ve istifçiler, mallarını boşaltabilmek için sürekli boş kutu kovalarlar. Bir öğeyi rafa koyarken, istifleyici, tarayıcısını kutunun önündeki bir koda doğrultmalı ve ayrıca oraya yerleştirilecek ürünü de taramalıdır. Süreç yavaştır çünkü çalışanlara aynı sevkியatta gelen benzer malları farklı kutulara dağıtmaları, bunları bir arada tutmak yerine dağıtmaları söylenmektedir. Bu, müşteri siparişlerini doldurmak için ürün toplayarak koridorlarda koşuşturan “toplayıcılar” için çalışmayı daha verimli hale getirir. “Bu garip!” dedi Linda, aynı kutuyu paylaşabilecek rengârenk eşya çeşitlerini hatırlayarak. “Fren sıvısı, bebek maması, göz farı, kitap, bant... hepsi orada.”

İstifçilikle tanışmasının ardından, Linda ilk haftasını Amazon’un “pekleşme” olarak adlandırdığı şeyle tamamladı: Yeni gelenleri beton üzerinde yürümeye alıştırmak için yarım gün süren bir dizi pratik. Böylece oryantasyon sona erdiğinde, on saat veya daha fazla yürümekte zorlanmayacaklardı. Linda, saatlik ücreti yetmiş beş sent daha yüksek olduğu için gece vardiyasını talep etmişti, yani saatte on iki dolar, yirmi beş, artı fazla mesai ücreti alacaktı. “Kazanabileceğim tüm parayı istedim,” dedi. Tam zamanlı programı başladığında, akşam altıdan itibaren, on beş dakikalık iki ara ve otuz dakikalık hızlı bir yemek molası ile sabah dört buçuğa kadar çalıştı. “Bütün gün uyuyordum,” diye ekledi. “Bu tarz bir şey, tüm hayatını değiştirir.” Öğleden sonra uyandıktan sonra ev işi yapmak, öğle yemeği hazırlamak ve köpeklerini Sage Valley Karavan Parkı’nda gezdirmek için üç saatlik bir boşluğu vardı. Sonra yirmi beş dakika süren bir yolculukla depoya dönüyordu.

Her vardiyasında, turuncu bir uyarı yeğli giyiyor ve güvenlik rozetinin olduğu bir ip takıyordu, tarayıcısı için yeni şarj edilmiş bir pil alıyor ve gözetmenler verimlilik hedeflerini bir çırpıda söylerken işçilerin esneme hareketleri yaptığı toplantıya gidiyordu. Ardından UPC barkodlarını tarayarak binlerce ürünü rafa kaldırmaya koyuluyordu. “On dört leğen Çin malı ıvır zıvırla dolu bir arabanız var,” dedi bana. “İç karartıcı kısımlardan biri, tüm bu şeylerin sonunun bir çöp deposu olacağını biliyordum.” Bu kısım onun moralini bozuyordu. “O noktaya ulaşana kadar gereken tüm kaynakları düşünüyorsun. Ve sonra ‘Kullan. At.’” İş yorucuydu. Sonsuz koridorlarda bir aşağı bir yukarı yürümenin yanı sıra eğiliyor, kaldırıyor, çömeliyor, uzanıyor ve merdivenleri inip çıkıyor, tüm bunları yaparken aşağı yukarı on üç futbol sahası büyüklüğündeki bir depoyu katediyordu. Mekân o kadar büyüktü ki işçiler, geniş iç kısımda yön belirlemek için eyalet adlarını kullandılar ve batı tarafına “Nevada” ve doğu tarafına “Utah” adını verdiler.

Ekim ayının başlarında, Linda işteki ilk iki haftasını geride bıraktıktan sonra Facebook’a şunları yazdı: “Buradan sağ salim çıkarsam, çok formda olacağım. *The Biggest Loser*’ı –televizyonda yayınlanan kilo verme yarışmasına atıfta bulunarak– düşünüyorum da, onlar yapabiliyorsa ben de yapabilirim.” Ayrıca Ad-sız Alkolikler’den bildiğı bir mantrayı kendi kendine tekrarlardı: “Mucize gerçekleşmeden pes etme.”

Linda yirmi yıldan uzun bir süredir ayıktı. Hayatının başlarında, âdeta kaçınılmaz gibi gelen bir mücadeleyle karşı karşıya kalmıştı – içkiye düşkünlük aile genlerine kazınmıştı ve öyle olmasa bile Linda’nın alkolik babası bu özelliğı aktarmaya kararlı görünüyordu. Lise yıllarının sonlarına doğru babası onu her gece taze limon ve pudra şekeri ile blenderda yaptığı yaban mersinli cin kokteylleriyle tanıştırmıştı. Birlikte geç saatlere kadar oturur, içki içip konuşturlardı. Babası borsada oynamaya başlamıştı ve Linda’ya finans öğretmeye çalışacaktı; babasının bir dahi olduğunu düşünüyordu. Bir sabah rutini geliştirmişlerdi. Yatak oda-

sının kapısını açar, “Okula gidecek misin?” diye sorardı. “Gece-
den kalmayım,” diye sızlanırdı. “Ah, zavallı bebeğim!” diye cevap
verir, kapıyı nazikçe kapatırdı.

Yetişkinliğe adım attığında Linda oldukça faal, etkileyici de-
recede yüksek işlevli ve giderek daha katı bir alkolik hâline gel-
mişti. Bir ara kısa bir dönem meth'e de bulaştı – kafayı bulmak
için değil de sarhoş olmak için ihtiyaç duyduğu alkolü tüketme-
sini sağladığı için.

Linda birkaç kez bırakmayı denemiş, birkaç kez yoldan sap-
mıştı. Ama bütün gece süren bir âlemin ardından daha fazla da-
yanamadı. Sabah saat altı civarında eve döndü. Çocukları o içeri
girerken hiçbir şey söylemeden izledi. Linda, “konuşmasalar da
yüzlerinden hayal kırıklığı akıyordu,” dedi. “Birinin eve gelme-
sini beklemek korkunç bir şey. Bekliyorsun, gelmiyor. Sevdiğin
insanlara bunu yapmak hiç hoş değil.”

O geceden sonra, yeni bir güçle kendisini adayarak alkolü
bıraktı. AA toplantıları arasında kaybolmaktan endişe duyduğu
anlarda sponsorunu aradı. Tuhaf bir şekilde, Amazon'da uzun
vardiyaları atlatmasına yardımcı olan tekniklerin bazılarını bu
şekilde öğrendi. Büyük problemleri, üstesinden gelebileceğini
hissedene kadar küçük parçalara ayırarak, önünde duran her
türlü zorluğa odaklanma konusunda uzman oldu.

“Bulaşıkları yıkadın mı? Tamam. O zaman git yıka ve sonra
beni ara,” derdi sponsoru. Linda tabakları ve bardakları parılda-
yana kadar ovalar, sonra tekrar arardı. Sıradaki soru, “Yatağını
topladın mı?” olurdu. Linda gider yatağını toplardı. Ve bu böyle
devam etti, ta ki güç de olsa başarıya ulaşana kadar.

Depoda zor zamanlar geçiren tek kişi Linda değildi. 1 Ekim'de
Nevada OSHA, işçilerin ağır kutuları kaldırırken sırtlarını sakat-
ladıklarına dair bir şikâyet aldı. Bir hafta sonra iki müfettiş Fern-
ley tesisine gitti. Şirketin sağlık kayıtlarını gözden geçirdiler ve
Amazon yöneticilerinin refakatinde fabrikayı dolaştılar. Ziyaret
dört saatten az sürdü. Dosya ertesi gün şu sonuca varan resmi bir

raporla kapandı: “Tesiste sırttaki kasların gerilmesinden kaynaklanan sakatlanmaların da dahil olduğu çok sayıda sakatlanma söz konusu fakat bu tür bir çalışma ortamı için normal olmayan hiçbir şey yok.”

İşin gerektirdiği efor dışında, Linda en büyük zorluğunun can sıkıntısı olduğunu söyledi. Saatleri bölmek için akıl oyunları oynardı. “Burada sadece beş dakika daha kalacağım, sonra gidiyorum. Bırakıyorum. Buraya kadar!” diye defalarca tekrar ederdi içinden. Gündoğumundan birkaç saat öncesine, vardiyası sona erene kadar böyle devam ederdi. Ardından, iş arkadaşlarıyla birlikte şirketin hırsızlık önleme stratejisinin bir parçası olan metal dedektörlerin ve güvenlik görevlilerinin bulunduğu istasyondan geçerek binadan çıkarlardı. (Avukat Mark Thierman, güvenlik istasyonlarından geçmek için sırada beklerken harcadıkları zaman için –günde otuz dakikayı buluyordu– şirketin kendilerine borçlu olduğunu iddia eden Amazon’un Fernley ve Las Vegas depolarından bir grup geçici işçiyi temsil etti. 2013 yılında Dokuzuncu ABD Temyiz Mahkemesi lehlerine karar verirken, ABD Yüksek Mahkemesi ertesi yıl bu kararı bozdu.)

Can sıkıntısına rağmen, Linda’nın işine minnettar olduğu bir yanı da vardı. “En iyi şey dostluktu,” dedi. “Orada arkadaşlar edindim.”

Amazon, Linda’nın daha sonra San Bernardino Dağları’nda birlikte kamp konakçılığı yapacağı astrolog Silvianne ile ilk tanıştığı yerdir. Silvianne, CamperForce için Fernley’ye gelmeden önce blogunda şunları yazmıştı:

Sahne 1: Kuzey New Mexico’dan ayrılarak, Kötü Tüketim İmparatorluğu’nun çevrimiçi temel taşının deposunda mevsimlik işçi olarak çalışmak için kuzey Nevada’ya doğru yola çıkar. Canavarın karnında geçici bir macerayla karşı karşıya kalır. Yolculuğun ilk aşamalarını finanse etmek için gerekli olmasına rağmen sert bir adım...

Silvianne, Linda’nın Sage Valley Karavan Parkı’ndaki komşula-

rından biriydi. Pembe tasmalı kedisi Layla ile yaptığı yürüyüşler onu yerel bir ünlü hâline getirmişti. Depoda bile insanlar ona yaklaşıp, “Kedisiyle gezen sensin, değil mi?” diye sorarlardı.

Linda gibi Silviannne de gece vardiyasında istifçiydi. Kendisini A tipi bir kişilik olarak tanımladığı için işi çıldırtıcı buluyordu. Çoğu zaman tüm kutular doluydu. Ne malları koyacak bir yer ne de işi iyi bir şekilde yapmanın bir yolu vardı. Depo, Kafka’nın mükemmeliyetçilere işkence etmek için tasarlanmış şatosunun bir versiyonu gibi hissettiriyordu. Silviannne, *Orange Is the New Black*’i izliyordu ve kendini mahkûmların hayatlarını kendi hayatlarıyla karşılaştırırken buldu. Başlangıçta haftada iki veya üç kez ağlardı. (“Ben duygularını uçlarda yaşayan biriyim,” diye açıkladı. “Çok utanç vericiydi. Çünkü çok fazla umursuyorum.”) Sırtı her zaman ağrıyordu, bu yeniydi – yemek sektöründe çalıştığı zamanlarda yaşadığı bir iki sancı dışında, onu daha önce hiç rahatsız etmemişti. Elektrik çarpmasıyla ilgili sorunları olan birçok çalışandan biriydi. Plastik kutularla dolu bir arabayı depoda sürmenin bir enerji yükü oluşturduğunu söyledi daha sonra. Bir keresinde arabayı metal raflardan oluşan bir sıraya sürdü ve en üst sıraya bir kitap koymaya çalıştı. Eli metale değer değmez kolunda hızla akan şokla aniden geri teperek kitabı yüzüne fırlattı. Şişmiş bir dudak ve kanayan dişetleriyle kalakaldı. Yere yüzüstü düşen kitabın arka kapağından, bir Tibet keşişinin fotoğrafı ona gülümsüyordu. “Tanrıçamın espri anlayışı,” diye düşündü sonra. (Bu sorun yeni değildi. Silviannne, CamperForce’a katıldığında, Fernley çalışanları iki yıldır raflar yüzünden elektrik çarpmasıyla ilgili resmi şikâyetlerde bulunuyorlardı. Eyalet işyeri güvenlik denetimleri sırasında Amazon’daki görevliler sorundan haberdar olduklarını, rafları topraklama çubuklarına yapıştırdıklarını, elektriği boşaltmaları için arabalara tel yerleştirdiklerini söylediler. Elektrik çarpmaları devam edince zemine Staticide adlı bir ürün uyguladılar. Bir şirket yetkilisi bunun “elektrik çarpması olaylarını düşürdüğünü” söyledi. Müfettişler herhangi bir değişiklik çağrısında bulunmadı.)

Linda, Jen Derge ve Ash Haag ile de arkadaş oldu. Ekim ayı başlarında Sage Valley'e gelen yirmili yaşlarının sonlarındaki çift, Nevada yolunda dört bin beş yüz dolara satın aldıkları la-civert ve beyaz 1995 GMC yüksek tepeli karavanları Manatee'de yaşıyorlardı. Altı ay boyunca arazisinde tuttuktan sonra, artık kurtulmak isteyen satıcı, bin dolar indirim yapmıştı.

Jen, Linda'nın selam vermek için onları karavanlarından ça-ğırdığı, hepsine yetecek kadar kahvaltı hazırladığını duyurmak için, "Pankek, pankek!" diye seslenerek yanlarından geçtiği günü hatırladı. "Linda'yı bilirsin," dedi Jen. "Sosyal kelebek!" Ash ye-ğeninden özel bir mektup beklerken -mektup "Teyzeme, Bayan Jen'e ve Karavan'a" diye yollanmıştı- karavan parkının ön masa-sından mektubun geldiğini ilk duyan Linda oldu. "Linda banyo-ya daldı ve 'İçeride misin?' dedi, 'Evet!' dedim, 'Ne yapıyorsun?', 'Linda, mahrem vaktim!,' 'Postanız vaar!' dedi ve gitti. Onu çok seviyorum."

Jen Derge ve Ash Haag, karavanları Deniz İneği'yle.

Göçebe olmadan önce, Jen ve Ash Colorado Springs'te ev kira-lamışlardı. İkisi de depresyonla boğuşuyor, işleri yüzünden gide-rek daha fazla umutsuzluğa kapılıyorlardı.

Jen, King Soopers'ta –Kroger'in sahip olduğu bir market– çalışan ebeveynlerini izleyerek büyümüştü. Babası bu işten nefret ediyordu. “Sizin için daha iyisini istiyoruz, çocuklar,” dediler hep ve üniversiteye gitmesi için teşvik ettiler. Bağımsızlık Jen için önemliydi. Lisedeyken, markette saatte yaklaşık altı dolara poşetçi ve danışma görevlisi olarak çalışmaya başladı. Daha sonra burslu bir önlisans derecesi aldı. Ama daha fazla okumanın anlamsız olduğu kanısına vardı. “Her yerde aynı hikâye,” dedi. “Lisans ve üzeri eğitim almış ve iş bulamamış arkadaşlarınızı görüyorsunuz. Bu yüzden öğrenmeyi sevmeme rağmen okula geri dönmek için bir neden göremiyorum. Ama para mevzusu, borçlanmak... sadece düşüncesi bile beni çok korkutuyor.”

Jen, el sanatları dükkânında ve sahaflarda çalıştı, ardından bir okul kütüphanesinde asistanlık yaptı. Colorado Springs'te kütüphane yazılım yöneticisinin altında çalışıyordu ve işini seviyordu. “Bütün kütüphanecilerle iletişim kurmak, bilgisayarlarına girmek ve onlara tüm bu harika şeyleri göstermek çok eğlenceliydi,” dedi. Ancak anlaşıldı ki patronu emekli olmaya zorlanınca Jen aynı işi çok daha düşük bir ücretle devralmıştı.

“Yüksek lisans mezunu eski nesli temizliyor ve bu pozisyonlara teknisyenler koyuyorlar. Onlar için canını dişine takıp çalışan insanlar adına bu çok üzücü bir durum,” dedi Jen. “İşini alarak patronuma ihanet etmişim gibi hissettim çünkü harika bir kadındı.”

Üniversiteye dönse de dönmese de patronunununki gibi bir işe asla giremeyeceğini anladı – daha düşük mevkideki işlere dahil ediliyordu. “İşgücü yalnızca vasıfsız işlerle sınırlıyken okula gitmeye gerek var mı?” diye düşündü.

Bu arada Ash de maaşı altı haneli bir elektrik mühendisi olan babası 2001'de işten çıkarılınca ebeveynlerinin orta sınıftan düşüşüne şahit olmuştu. Babası daha düşük maaşlı bir işe giremeyecek kadar gururluydu, en azından ailenin birikimi suyunu çekene kadar. Daha sonra sabahları okul otobüsü sürmeye ve geceleri Walmart'ta çalışmaya başladı.

“Her neyse, anne babam altmışlı yaşlarına gelmelerine rağmen emekli olamadılar, hayatları boyunca inşa ettikleri her şey yok oldu. Ve sonra durgunlukla birlikte bunun daha fazla insanın başına geldiğini görüyorsunuz,” dedi Ash. Kendisini her zaman “itaatkâr” biri olarak görse de orta sınıf bir yaşam için toplumun tüm kurallarına uysa bile, istikrarın garantisi yoktu. Sosyal Güvenlik’in kendi neslini yaşlılıkta destekleyeceğinden şüpheliydi. Ebeveynlerinin çocukluğunda başlattığı birkaç sigortası olmasına rağmen ihtiyaç duyduğunda bunların değersiz olacağından endişe duyuyordu.

Ash ayrıca öğrenci kredileriyle boğuşuyordu. Altı yıllık derslerin ardından tamamlamadığı bir derece için aldığı otuz bin dolar, faizle birlikte otuz yedi bin dolar olmuştu. O yaşta “ne istediğini, neye ihtiyacı olduğunu ve kim olduğunu bilmediğine” inansa da kendini liseden sonra doğrudan üniversiteye gitmek zorunda hissetmiş ve sonunda sanat tarihinden fiziğe kadar ne varsa okumuştı.

Üniversite sırasında ve sonrasında Ash, aile gibi hissettiği küçük bir eczanede çalıştı. Ancak yöneticilerin değişmesiyle, uzun süredir çalışan sadık personele istifa etmeleri için baskı uygulandı. “Toplumumuz buna çok başvuruyor,” dedi. “Uzun vadeli çalışanları istemiyorlar çünkü o zaman emekli maaşı ödemek, hayat pahalılığı zammı vermeye devam etmek zorunda kalırsınız ve şirkette uzun süredir çalışıyorlarsa, liyakate dayalı bir zam isteyeceklerdir. Yeni yönetim, kelimenin tam anlamıyla tek kullanımlık insanlar istedi. Ve tek kullanımlık insanlar elde etmek için tek kullanımlık bir işiniz olmalı. Böylece her şey otomatik hâle geldi.”

Bu arada Jen, yaşamak için alternatif yollar bulmak amacıyla internette dolaşıyordu. Minimalizmi ve küçük ev hareketini araştırmış, CheapRVLiving.com’a da rastlamıştı. Yavaş yavaş, bir çıkış yolu bulduğunu düşünmeye başladı. Ash için bir araca binmek ve göçebe olmak başlangıçta en çekici seçenek değildi. Aklına, Chris Farley’nin Matt Foley adında bir karavan sakini

ve motivasyon konuşmacısını oynadığı klasik bir *Saturday Night Live* skeci geldi. Kendilerini bir karavanda yaşarken bulmak istemiyorlarsa, hizaya gelmeleri konusunda gençleri uyarıyordu. Ash, “İlk düşüncem, sonumuzun ‘Nehir kenarında bir karavanda yaşıyorum!’ diyen o adam gibi olacağıydı,” dedi. Buna rağmen fikri benimsedi.

Plan, Jen’in annesinden kalma bir Subaru Impreza heçbekte yaşarken, iş ve macera arasında gidip gelmekti. Anlaşıldı ki bu arabayı eve dönüştürmek pek kolay değildi. Arka koltuklar katlanabilir olsa da ön koltukların arkasındaki ayak boşluklarına bir şeyler tıktırıp bir koltuk başlığı oluşturmadığınız sürece uzanmak için yeterli alan yoktu. Yine de Jen ve Ash ellerinden gelenin en iyisini yaptılar. Jen mahremiyet için pencerelerin üzerine cırt cırtlı siyah yün keçe kesti. Eşyalarını azaltmak için Craigslist’e ilan verdiler –DİKKAT: BEDAVA– ve artık ihtiyaç duymadıkları her şeyi bahçeye çıkardılar. İlan, insanlara sabah dokuzda gelmelerini söyledi. Saat sekiz buçukta bahçede hiçbir şey kalmamıştı. Ash, “‘Bedava’ derseniz, insanlar her şeyi kullanmanın bir yolunu bulur,” dedi. “Biri çöpü bile almış!” (Yanlışlıkla olduğunu düşünüyordu.)

İlk maceraları Colorado Trail’de (Denver’den Durango’ya kadar yedi yüz yetmiş iki kilometreden fazla bir mesafede) elli iki gün boyunca durmadan yürümekti. Sonra Fernley’deki Amazon deposuna gittiler. Başlangıçta, Subaru’nun dışında yaşarken CamperForce’da çalışmayı planladılar. (“Bu yürümezdi,” dedi Jen gerçekçi bir tavırla, “Yapamazdık.”) Neyse ki karavanı bulmuşlardı. Ancak, beş parasız kalmışlardı.

Sage Valley Karavan Parkı’na yerleştikten sonra, tam zamanlı ilk iş vardiya için depoya bisikletle gitmeye karar verdiler. Güzergâhın büyük bir çoğunluğu düz olduğu için eğlenceli olacağını düşündüler. Aynı zamanda benzin parasından tasarruf edeceklerdi. Fakat sonra Jen’in lastiklerinden biri hava kaçırmaya başlayınca pompalamak için her on beş dakikada bir durmak zorunda kaldılar. Yolculuk üç saat sürdü ama yine de on saatlik vardiyalarına zamanında geldiler. Sabah beşte dışarı

çıktıklarında hava dişlerini takırdacak kadar soğuk ve karanlıktı. Fazladan giysi almak için Walmart'ta durdular ve sonra kör edici bir gündeğümüne doğru yoğun trafikte bisiklet sürdüler. Jen gülerek, "O günden sonra adımız işe bisikletle giden kızlar olarak kaldı," dedi. Bundan sonra, benzinden tasarruf etmek için hafta boyunca deponun yakınında kalmaya karar verdiler. Deniz İneği'ni Walmart'a veya bir benzin istasyonuna park edip Sage Valley'ye sadece izin günlerinde döndüler.

İstifçi olarak çalışırken, son zamanlarda yaptıkları yürüyüşlerin yardımcı olduğunu gördüler. Yine de Jen, "Eğilip bükülmele-re alışmak biraz zaman alıyor ama birkaç hafta sonra kaslanıyosun. Yaşlı insanları görüp 'Aman Tanrım, onlar yapabiliyorsa ben neden şikâyet ediyorum" diyorsunuz."

Ash, çalışmayı "tekdüze ve izole edici" buldu. Can sıkıntısının gidermek için, bazen ürünleri rafa kaldırırken yaratıcı bir şekilde çöpçatanlık yapar, örneğin bir gebelik testinin yanına bir prezervatif koyarak kendini eğlendirdi. Amazon'un web sitesindeki dilek listesi özelliğini "raflara koyduğumuz tüm şaşırtıcı ve hayranlık uyandıran ıvır zıvrı" kataloglamak için kullandı. Listede şunlar vardı: canlı balmumu güvesi solucanları, iki buçuk kiloluk jelibon ayıcık, dalgıç zıpkını, *Venus with Biceps: A Pictorial History of Muscular Women* [Pazılı Venüs: Kaslı Kadınların Resimli Tarihi] adlı bir kitap, ucunda peluş tilki kuyruğu olan anal tıkaç, eski madeni paralar, "İki kişilik iç çamaşırları" olarak adlandırılan dört bacak delikli pamuklu külot ve Batman temalı bir yapay penis.*

* Amerika'nın seks oyuncaklarına olan iştahı -Amazon depolarından geçen çok sayıda ve çeşitlilikte dildo ve anal tıkaçın gösterdiği üzere- birçok işçi için bir hayranlık konusudur. Ve çoğu "yetişkinlere yönelik ürünler" yüklenme rıhtımından çıkar çıkmaz siyah plastiğe sarılsa da birkaç tanesi fark edilmeden geçip gidiyor. Bir CamperForce istifleyici, altmış adet vantuz takılı dildo aldığı zamanı neşeyle hatırladı. Bunları, her biri bir kutunun önünü emecek ve dik duracak şekilde raflara yerleştirdi. "Köşeyi döndüğünüzde, o koridorun etrafında tek gördüğünüz bu penislerdi," dedi gülerek. "Elbette etrafta dolaşıp herkese 'Git C23'e bak!' dememiz gerekiyordu." Normalde yönetimi kızdırmaktan endişe ederdi, ama "son iki haftamdı, ne diyebilirlerdi ki?"

Ekim ayı sonlarında, Fernley’de sıcaklık sıfırın altına düşmüştü. Cadılar Bayramı civarında fırtınalar karavan parklarında tozu dumana kattı. Esas kar, Şükran Günü’nden bir hafta önce geldi. Hava aralıkta daha da çetindi – tek haneli sıcaklıklar ve -2 dereceye düşen sefil geceler. Jen ve Ash uyurken bütün kıyafetlerini giymeye başladılar, sonra uyku tulumunun yanı sıra yorgan ve ordu battaniyelerine gömüldüler. Çalıştıkları gecelerde, deponun yakınında gizli kamp yaparken, yatmadan önce on dakika boyunca Little Buddy propan ısıtıcısını çalıştırıp ayaklarını üzerinde tutarak, saatlerce süren yürüyüşlerin terinin buhar bulutlarına dönüşmesini izlerlerdi. “Amazombi” gibi hissettirse de gece vardiyasını seçtikleri için minnettardılar. Ash, “Yirmi dört saatlik döngünün en soğuk kısmında, sıcak bir yerdeydik ve bu büyük bir şey,” dedi.

Kış, Sage Valley Karavan Parkı’nı vurduğunda, Linda’nın CamperForce komşusu Carl çadırdaki yaşıyordu. Gündüz vardiyasındaydı. Linda bütün gece depoda olduğundan, geceleri karavanında uyumasını teklif etti –propandan tasarruf etmek için parkın elektriğini kullanıyordu– ama Carl her zaman, “Hayır, hayır, hayır,” dedi. “Çadır rahat, iyiyim.” Bu arada deneyimli karavanlılar bile zor zamanlar geçiriyordu. Bazılarının, su hortumlarını elektrikli ısıtma bandıyla sarmak ve pencereleri yansıtıcı kabarcık sargılı yalıtımla kaplamak gibi numaraları vardı. (Birkaç yıl sonra Amazon, CamperForce’a başvurular için pencerelerin polimer film ambalajıyla kaplanmasını ve havalandırmaların üzerine yansıtıcı yalıtkanların yerleştirilmesini öneren “Teçhizatınızı Kışa Hazırlamak” adlı bir web sayfası oluşturdu. Okuyucuların bahsi geçen malzemeleri satın alabilmeleri için bağlantılar verilmişti. Nereden olacak? Tabii ki Amazon.com’dan.) Ancak sınırlar vardı. Linda su hatlarının bağlantısını kesti. Kanalizasyon hortumunu fişten çekmeye çalıştığında, içindeki atıkların çoktan donmuş olduğunu gördü. “Kocaman donmuş bir kakayla göz göze geldim. ‘İğrenç!’ dediğimi hatırlıyorum.”

Bir zamanlar hurdacılık yapan Michiganlı çift Phil ve Robin DePeal de benzer bir savaş veriyordu. Satın aldıkları projektör-

le buzlu kanalizasyon hortumlarını eritmeyi denediler ama işe yaramadı. Bu arada Linda'nın kahramanlarından biri –sayesinde Amazon'un mevsimlik işlerinden haberdar olduğu Jimbo's Journeys blogunun sahibi Jim Melvin– Chihuahua'sı Chica için elektrikli bir evcil hayvan yatağı ısıtıcısı ve oda ısıtıcısı almak için şehre koştu.

Linda daha sıcak ve daha az yorucu olacak bir sonraki varış noktasının hayalini kurmaya başladı. Komşularının çoğu gibi, Arizona'daki Quartzsite kasabasını çevreleyen kamu arazilerinde kamp yapmayı planlıyordu. Sonoran Çölü'nde göçmenlerin ütopyası olan bu bölge, on binlerce kış ziyaretçisini alıyor ve sezon boyunca geniş arazilere yayılan çeşitli etkinliklere –bit pazarlarından otomobil panayırlarına, kaya koleksiyoncuları ve karavan meraklıları için gösterilere ve yüzlerce sosyal toplantıya– ev sahipliği yapıyordu. Linda, ocak ayında gerçekleşecek olan Rubber Tramp Randevuları'na katılmak için sabırsızlanıyordu. Etkinlikten haberdar olan ancak hâlâ Amazon'dan sonra ne yapacaklarını düşünen Jen ve Ash'e bundan bahsettiğinde, Linda'ya katılmaya karar verdiler. Jen, “RTR planından tam emin değilim ama sonra Linda bunu söylediğinde, ‘Tamam, yapmalıyız’ dedim,” diye hatırladı. Silvianna de gitmeyi düşünüyordu.

Ancak kış öyle kolay kolay peşlerini bırakmadı. Zorunlu elli saatlik fazla mesai haftaları vardı. Noel yaklaşırken, tüm raflardaki kutular mallarla dolup taşmıştı. Bu bir istifçinin kâbusuydu. “Geçen bir buçuk ayda yüzde yüz yirmi kapasitedeydik, bu yüzden bir ürünü kenara koymak için bir kutuyu taradığınızda, tarayıcı ‘İİ-nuu! İİ-nuu! İİ-nuu! İİ-nuu!’ diye öterdi ve bir sonraki kutuya geçmeden önce beklemeniz gerekirdi,” dedi Ash. “İnsanlar deli gibi ortalıkta dolaşıyordu. Her yer doluydu, ürünleri koyacak yer yoktu, duvara kafa atmak isterdin.” İstifçiler, içinde yer olan nadir kutuları bulana kadar, sinirli bir şekilde avlanmaya devam etmek zorunda kalıyordu. Aynı zamanda, denetçiler hızlarını artırmalarını, “oran” yapmalarını, “numaralarımızı almaları gerektiğini” söylüyorlardı. Amazon daha sonra bu döne-

min o güne kadarki en güçlü tatil sezonu olduğundan bahsedecekti. Yalnızca 2 Aralık'ta (diğer adıyla Siber Pazartesi, Şükran Günü'nden sonraki ilk pazartesi), müşteriler yaklaşık 36,8 milyon ürün (veya saniyede aşağı yukarı dört yüz yirmi altı ürün) sipariş ederek, şirketin 2013'teki toplam satışlarını 74.45 milyar dolarlık rekor seviyeye getirmesine yardımcı oldu.

Tüm bu kaostun ortasında, Linda'nın sağlığıyla ilgili korkuları vardı. Sağ bileğini UPC tarayıcıyla zorlamasına rağmen iyi idare ediyordu. Ancak depodaki son gününden iki hafta önce, 15 Aralık'ta baş dönmesi nöbetleri geçirmeye başladı. Onlara neyin sebep olduğunu bilmiyordu. Diğer işçiler de böyle hissediyordu ve bazıları bunun depodaki kötü hava kalitesinden kaynaklandığına inanıyordu. Linda bir saat boyunca direndi ancak derin nefes alma girişimleri yardımcı olmadı, bu yüzden bir iş arkadaşı AmCare'e kadar ona eşlik etti. Sağlık personeli tansiyonunu ölçtü: Kırk sekize altmış – ambulans çağırarak kadar düşüktü.

Arabayla yarım saat mesafede bulunan Reno'daki hastanede, bir CAT taraması yapıldı ve röntgen çekildi, ancak kesin bir teşhis koyulmadı. Linda, "Hastanedeki hemşire vagus sinirinin üzerine bir şey bastırılmış olabileceğimi söyledi," diye hatırladı. "Bayılmana neden olacak. Kendini zorladığın için olabilir." Sesi şüpheli geliyordu çünkü kendini bu kadar zorladığını düşünmüyordu. Her hâlükârda, aile hekimiyle irtibat hâlinde olması talimatı verildi. "Evet, aile hekimim olsaydı yapardım," dedi gülerek. Uygun Bakım Yasası yürürlüğe girmeden hemen önce tanıştığım çoğu kamp işçisi gibi Linda'nın da sigortası yoktu. Ve Sage Valley Karavan Parkı'na geri dönmek için taksiye yüz yetmiş iki dolar verdi. Sonraki birkaç gün kendini hâlsiz hissetti ve ücretsiz izin aldı.

CamperForce'da işler hafiflemişti. Çoğu işçi, Noel'i uzakta-ki aileleriyle geçirebilmek için ayrıldı. Linda 30 Aralık'a kadar kalmaya gönüllü oldu. Mümkün olduğu kadar çok kazanmak istiyordu. Hem pek keyfi yoktu. Dört aydan fazla bir süre gece vardiyasında çalıştıktan sonra yalnızca tarayıcı tabancasını tutan sağ bileğinden yayılan ağrılarla kesintiye uğrayan bir fûg duru-

muna düşmüştü. Aynı hareketleri tekrarlamaktan ibaret, sersemce bir işti bu: Malları rafa koy, tarayıcıyı ürünlere doğrult, düğmeyi çekip basılı tut, devam etmeden önce kırmızı lazerin barkodu bulduğunu gösteren bip sesini bekle. Maaştan başka ona ne katmıştı? Linda'nın taradığı her öge, onu depresyona sokan bir resimdeki bir pikseldi. Bazı CamperForce çalışanları kendilerine “Noel Baba'nın elfleri” diyorlardı. Bu bir anlamda yaptıkları işten gurur duymalarına neden oluyordu çünkü hediyeler gönderip neşe yaydıkları anlamına geliyordu. Yine de Linda, Noel Kool Aid'ini içmedi – bir elften ziyade, dünyanın en büyük otomat makinesindeki bir dişli gibi hissediyordu ve deneyim onu hissizleştirmişti. “Bütün bu ıvır zıvrı gördükten sonra Noel'le bağımı koparmak istedim,” dedi. Torunlarına hediyeler göndermek dışında tatili görmezden geldi. Depo Noel için kapandığında o da kapandı. Linda, günü karavanında tek başına dinlenerek geçirdi.

Ancak yorgunluğun altında, yavaş yavaş ortaya çıkan bir gurur duygusu vardı. Linda, ilk yarıyılını bir kamp işçisi olarak geçirerek, karavanında tutumlu göçebe hayatına alışırken iki mevsimlik işi (kamp konakçılığı ve CamperForce) tamamlayarak bir hedefe ulaşmıştı. Kendini yeterli ve özgür hissediyordu. Ancak bu sadece başlangıçtı. Bir sonraki adım, bazı göçebelerin “vanily” dediği bir kabile, topluluk bulmaktı. Bunun için en iyi yer, yakında Quarzsite'ta başlayacak olan iki haftalık kışlık Rubber Tramp Randevuları idi.

“Bırakın buradan defolup gideyim!” diye düşündü. “Kökle gazı gidelim!” Bir mola ve daha sıcak hava için hazır, Arizona'ya doğru yola çıktı.

CamperForce'un geri kalanı Fernley'den Yeni Yıla koşarken, geride bir işçi kaldı. Bana kamp işçiliği hakkında gururlu bir zafer şarkısı yazan ve burada kendisinden bir takma adla bahsedeceğim, eski yüksek sosyete yazılım yöneticisi Don Wheeler. Don, CamperForce'un tanıştığım ilk üyesiydi, beni yolda hayat hikâyeleriyle eğlendirerek uzun saatler geçiren keskin dilli ve eğlenceli bir hikâye anlatıcısıydı. Başlangıçta son CamperForce vardiyası 21 Aralık olarak planlanmıştı. Amazon sonrası plan-

ları arasında Quartzsite'a uğramak (buna "morukların Burning Man'i" diyordu) ve Colorado Rockies'teki arkadaşlarını ziyaret etmek vardı. Gelgelelim onun yerine çok sıradışı bir şey oldu. Üç yıldır CamperForce'taki işçilerle ilgili haber yapıyordum ve böyle bir şeye ilk kez tanık oluyordum – Amazon, Don'a yıl boyunca tam zamanlı bir iş teklif etmişti. "Hey, yetmiş yaşındayım, başka kim beni işe alacak?" diyerek şaka yaptı yolladığı e-postada. Şirket jargonunda Don, bir "Amazon ortağı" olmak üzereydi. Depoda, CamperForce çalışanlarının ve diğer geçici işçilerin –kıskançlıkla ya da bazen alayla– daimi çalışanların taktığı mavi kimlik kartlarına atıfta bulunarak "mavi rozetli" dediği şey olacaktı.

Başka bir e-postada, benden adını yazmamamı istedi. Şöyle açıkladı:

Acemi aparatçıklar olarak, ölüm ya da daha kötüsünün tehdidi altında bile medyaya konuşmayız. Yani şimdi endişeliyim. Daha önce farklıydı – bir işçi olarak, Tekelci Amerika'nın sıkıcı entrikalarına karşı umursamaz, kayıtsız bir tavır takınabilirdim ama şimdi ben de onlardan biriyim. Bu işe ihtiyacım var...

Ünlü olmayı göze alamam. Ulusal medyada kenar çubuğunda bile belirse, İK ipimi çeker ve bir gün depoya geldiğimde rozetim binaya girmeme izin vermez. Buna Amazon'un Soğuk Muamelesi deniyor ve ben de isteğe bağlı bir çalışan olduğum için başvuracağım bir yer yok.

Bariz paranoyam için üzgünüm ama İK benim arkadaşım DEĞİL, her ne kadar arkadaş olmakta ısrar etseler de. Çürük elmalardan ve baş belalarından kurtulduklarında rolleri tasdik edilir. Nadezhda Tolokonnikova kadar cesur değilim (ne de yakışıklıyım).*

Birkaç ay içinde Don borçlarını ödedi, uzun zamandır ertelediği dişlerini yaptırdı, yeni gözlükler aldı, emeklilik hesabına para yatırdı ve bir Harley için para biriktirmeye başladı.

* Don bu e-postayı yazdığında, Rus muhalif punk grubu Pussy Riot'un bir üyesi olan Tolokonnikova, Sibirya hapishanesinden yeni serbest bırakılmıştı.

Altıncı Bölüm Toplanma Yeri

Burası huzurlu bir yerdi, bu kamp – tekerleklerin üzerinde bir Cennet Bahçesi, kendi enlemlerini seçebilen ve yıl boyunca ılıman havayı takip edebilen, her sakininin hayatını küçük bir alana sıkıştırarak odak noktası hâline getirdiği bir cennet, bir iç düzenleme, artı hareketlilik mucizesi.

—E. B. WHITE

Eyaletlerarası 10. Otoyol’da, bir ocak ayının günbatımında, batıya doğru ilerlerken, çölde garip bir görüntü beliriyor. Dome Rock Dağları’nın eteğinde, zirveler geniş bir yansıma havuzuyla çevrilmiş gibi, binlerce altın benek parıldıyor. Yakından bakıldığında, ışıltılı noktalar, ön camları günün son ışıklarını yakalayan bir dizi karavana ayrılıyor. Burası Arizona, Quartzsite kasabası. Yılın büyük bir bölümünde, Los Angeles ve Phoenix arasında, halüsinasyon gördürecek kadar yüksek sıcaklıkları ve iki kamyon durağı olan uykuda, ıssız bir arazi. Yaz cehenneminde, nüfusu dört binden az. Rüzgârda sürüklenen kuru çalılıarın sayısı ziyaretçilerden fazla. Ancak her kış, günlerin ılıman ve güzelleştiği zamanlarda, ülkenin ve Kanada’nın dört bir yanından yüz binlerce göçebe buraya akın eder ve kasabayı “Toplanma Yeri” lakaplı gezici bir metropole dönüştürür. Gelenlerin bir kısmı eğlenceyi seven karkuşlarıyken (emekli maaşları dolgun veya tasarrufları 2008 mali çöküşünü atlatan şanslı emekliler), diğerleri sosyal

sözleşme uçurumunun kenarına tutunarak hayatta kalanlardır. Koşulları, Ana Cadde boyunca geçit töreni yapan tekerlekli konut yelpazesinden anlaşılır.

Arabalar ve kamyonlar, parlak alüminyum Airstream karavanlardan, kapıları ve pencereleri yenilenmiş kapalı portbagajlara, çocuk çadırı büyüklüğünde gözyaşı damlası tarzı römorklara kadar her türlü sığınağı çekerek gelirler. Üçgen çatı pencereli, tandem aks platformuna monte edilmiş gösterişli süsleriyle küçük bir evi ya da derme çatma bir mülk olarak kullanılacak yelkenli tekneyi çeken bir kamyon görebilirsiniz. Kullanımdan kaldırılmış düzinelerce okul otobüsü var. Birkaçı hâlâ kurşun kalem kadar sarı, diğerlerinin üzerineyse vahşi doğa manzaraları veya saykedelik girdaplar boyanmış. Bazıları kanepeli ve odun sobalı gösterişli evlere dönüştürülmüş. Birkaçı aynı zamanda işletme – uyuşturucu tercihi espresso olan modern bir Ken Kesey’e ait gibi duran gökkuşağına boyanmış Bus Stop Dondurma & Kafe ve örs logosu ve “Hammer & Hand Toplum Atıkları Geri Dönüşüm Stüdyosu” sloganıyla bir demirci gibi. Ayrıca külüstür pikaplar, uydu antenli lüks karavanlar ve şasileri asfaltı sıyracak kadar aşırı yüklenmiş eski arabalar da var. Güneş ışığında parıldayan krom kaplamalarıyla bazı araçlar kusursuz. Diğerleri paslı, hırıltılı egzozları kara dumanla dolu. Birkaç kişi bağış için ricada bulunuyor. Bir pickup’ın çatısına bağlı boş benzin bidonunda, “AİLEMİZİN İŞ KURMASINA YARDIM EDİN” ve Go Fund Me kampanyasının internet adresi yazılmış. Eski bir pikap karavanının arkasında, düzgün büyük harflerle yazılmış, “EVSİZ BARINAĞI” ve “TANRI’YA EMANET OLUN” yazısının altında bir istek listesi bulunmakta: “İHTİYAÇLAR: GAZ, NAKİT, DAHA BÜYÜK KARAVAN.”

Quarzsité'teki McDonalds park alanında, dini sözler ve yardım çağrılılarıyla bezeli bir pick-up aracı.

Şunu belirtmekte fayda var – sadece karavanlarına bakarak insanların ekonomik durumlarını her zaman ölçemezsiniz. Örneğin çalışma alanlarının etrafına park edilmiş karavanlardan bazıları, hâli vakti yerinde tatilcilerle ilişkilendirilebilecek türden bir keyif aracına benziyor. Amazon'un CamperForce çalışanlarının kaldığı karavan parklarını gezmeye başladığımda, *Uydu antenli o ışıl ışıl kara yatlarının burada ne işi var?* diye merak ettiğimi hatırlıyorum. Ve iki şey öğrendim: Birincisi, karavan parklarından birkaçı aynı zamanda süslü oyuncaklara harcayacak parası olan yüksek ücretli petrol işçileri için geçici evlerdi. İkincisi, birçok insanın karavanı ipotekliydı. Tıpkı konut piyasasında olduğu gibi, fazla harcama yapıp bir borç döngüsüne hapsolmak ve ödeme yapmakta zorlanmak mümkündür. Ve ne yazık ki tıpkı geleneksel evler gibi karavanların ederi de piyasa değerinin altında kalabilir.

Trafik ağır ilerliyor. Yine de kimsenin acelesi yok gibi. Gezici evlerin yanı sıra, çölün etrafında turlamaktan dönen tozlu arazi araçları da var – biniciler eşarp ve gözlük takıyor ve üzerlerine

pudra şekeri serpilmiş gibi görünüyorlar. Traktör römorkları, kalabalık kamyon duraklarına doğru ağır ağır ilerlerken, dönüş şeritlerini tıkıyor. Kavşaklarda, dört tekerlekli mobiletlerindeki yaşlılar ve bebek arabalarında küçük köpeklerini gezdiren boomer'lar, yaya geçitlerinin açılmasını bekliyor. Rastalı gençler ve yirmilikler hava şartlarından yıpranmış sırt çantalarıyla kaldırımında oturuyor. Kabileleri kendilerini pek çok isimle adlandırıyor – çapaklı serseriler, pis çocuklar, gezginler ve çoğunun katıldığı Gökkuşağı Ailesi toplantılarına atıfta bulunarak Gökkuşakları. Çocuklardan bazıları şehir dışına, Yuma'ya, Phoenix'e, nereye uyarsa otostop çekiyor. Diğerleri nakit para isteyen karton pankartlar tutuyor. Ancak buna dilencilik değil de "pankart uçurma" veya "kavanoz doldurma" ya da "sinyalcilik" diyorlar ve benzin parası bittiğinde yaptığınız şey budur. Yaşlı insanların çoğu onlara kötü kötü bakar ancak uyum gösterenler de vardır. Dollar General'da, kahverengi kapüşonlu ve sarı rastalı adam iki adet altılık Miller birası karşılığında para yerine renkli taşlarla dolu avucunu şaka yollu uzattığında, kasadaki beyaz saçlı kadın gülüyor. Postane sırasında, bir karkuşu ile pala bıyıklı genç bir serseri arasında hararetli bir tartışma başlar. *İnsanlar bu gezegenin ötesine geçen ruhani varlıklar mı? Yoksa dünyayı mahveden pislikler mi?* Akşam olduğunda çocuklar çöl kamplarına çekilirler. Kamp ateşinin etrafında viski şişeleri, sigaralar döndürüp sosisli sandviç pişirir, gitar çalıp zaman geçirirler.

Kasabadaki restoranların çoğu, öğleden sonra başlayan akşam yemeği saatinde dolup taşıyor. Popüler bir pizzacı olan Silly Al's'ta yaşlılar Electric Slide dansı yapar ve repertuvarında "Bir milyon dolarım olsaydı, sana bir ev alırdım" diye başlayan Barenaked Ladies şarkısının da olduğu house grubu dinler. Diğer günlerde karaoke yaparlar. Kırmızı hasır şapkalı pörsümüş bir kadın dört tekerlekli mobiletini dans pistine sürüyor ve Creedence Clearwater Revival'ın "Lookin' out My Back Door" şarkısını ağır titreşimde şakıyor. Müthiş gitar solosu sırasında, odanın ortasında mobiletiyle sekiz rakamı çiziyor ve seyirciler alkışlamaya başlıyor.

Main Street Eatery ve Laundromat, karnını doyurmak, kıyafetlerini temizlemek, hatta duş almak için gelen müşterilerle dolup taşıyor. Arka tarafta duş yedi dolar ve uyulması gereken bir dizi kural var: “Yirmi Dakika Sınırı”, “Sigara İçilmez”, “Saç Boyamak Yasaktır” “Bölmelere Ayakkabı ile Girmek Yasaktır.” Polisler yan kapının etrafında takılan Gökkuşakları ile uğraşıyor. Bir çamaşırhane müşterisi, evreni yok edecek bir kuyruklu yıldız (ve Obama’nın bu konuda bir şey yapamayacağı) hakkında atıp tutuyor. Kır saçlı yaşlı bir adam, sırtını tel örgüye dayamış otoparkta oturuyor, Jack Russell teriyeri için bir taş atıyor ve köpek görev duygusuyla taşı tekrar tekrar geri getiriyor. “O bir taş toplayıcı!” Adam benim izlediğimi görünce kahkahalar atıyor. (Çölde yarı değerli taşlar toplamak gözde bir yerel hobidir.)

Para kazanmak için çırpınan sadece restoran sahipleri değil. Satıcılar her yıl Quartzsite’a gelirler, geçici stantlar kurarlar veya sezon bitince kapanan vitrinleri yeniden açarlar ve şehrin her yerine tabelalar asarlar. Fotoğrafları bir dizi posterde görünen satıcı, rahatsız edici şekilde beyaz sırtışıyla “Mr. Motorhome, QUARTZSITE’IN EN TEMİZ KARAVANLARI BURADA” diye iddia ediyor. “Bu bir serap değil, fırsatlar gerçek”, başka bir rakip, RVs for Less, reklamları alevlendiriyor. Başka bir bayi olan La Mesa RV’nin önünde “ÜCRETSİZ PANKEK” yazıyor. Haftanın altı sabahı, yaşlılar, çoğu kişinin maddi olarak karşılayamayacağı karavan reklamları arasında, Silver Buckle Customer Corral adlı bir odada sıcak yemek yemek için sıraya giriyor. (Reklamlara aşevi vaazı muamelesi yaparlar – kulak asılmayacak mecburi arka plan gürültüsü.) Atık boşaltma alanlarından güneş paneli satıcılarına ve ön cam tamir atölyelerine kadar düzinelerce karavan tedarik ve servis istasyonu vardır. Bazıları öne çıkmak için aptalca isimler kullanıyor: Passmore Gas, A Toe Truck, RV Proctologist. Diğerleri ulvi bir çağrıda bulunuyor. Schartel Pinstriping Hizmetleri’nde tepesinde dev bir haç olan bir çadır ve “Amerika için Umut. İsa için Amerika” yazan bir tabela var.

Herkes, düşük fiyatlar vad ederek, hızlı bir ödeme gününün

peşinde koşuyor. “Daha Derine Yüklüyoruz & Daha Ucuza Satıyoruz” diye vadediyor bir tabela. “Bitiriyoruz!” diyor bir başkası. Kurtarılmış marketlerde alışveriş yapanlar, son kullanma tarihi geçmiş yiyecekleri ezilmiş kutularda ve eskimiş tenekelerde çok indirimli bulurlar. Addicted to Deals adlı bir satış mağazasının parlak pembe cephesinin ardında, üç tanesi on dolara DVD’ler ve son kullanma tarihi geçmiş vitaminler satın alıyorlar. Bir alışverişçi, internette “Burası kafayı yemiş,” diye yazdı. “Yurt odası ile terk edilmiş Kmart’ın yasak aşklarının meyvesi olmuş ve Pep-to-Bismol pambesine boyanmış gibi.”

Quartzsite, şehirde yaşayanların kültür olarak gördüğü tarzda bir şey sunmaz ancak neredeyse herkes Ana Cadde’nin doğu ucundaki Reader’s Oasis’i ziyaret eder. Kitapçı, cilalı deri gibi bir teni olan, koridorlarda dolaşırken örgü bir kasıklıktan başka bir şey giymeyen, yetmiş yaşındaki nüdist Paul Winer’a ait. Hava soğuk olduğunda bir kazak giyer. Paul kitapçısını ayakta tutabilir çünkü teknik olarak kalıcı bir yapı değildir ve bu da vergileri düşük tutar. Gerçek duvarları yok – sadece beton bir levhanın üzerinde sundurması var. Brandalar, aralarındaki boşluğu kaplar. Ek yapılar, nakliye konteynerleri ve bir römorktan oluşur. *Trailer Life* dergisi yapıyı “Quartzsite mimarisinde son nokta” olarak adlandırdı. Daha önceki kariyerinde Paul, eşlik ettiği marşı “Fuck ‘Em If They Can’t Take a Joke” ile tanınan çıplak bir boogie-woogie piyanisti Sweet Pie olarak turneye çıkmıştı. Hâlâ dükkânın ön tarafında, çaktırmadan kapatılmış yetişkin kitabı bölümünden çok uzakta olmayan kuyruklu küçük piyanosunda spontane olarak performans sergiliyor. Bir Hristiyan bölümü de var ama arkada ve Paul genellikle insanların onu bulmasına yardım etmek zorunda. “Çıplak kıcımı Kitab-ı Mukaddese’ kadar takip ediyorlar,” diyor.

Daha demode bir din arayanlar, Reader’s Oasis’in batısındaki Ana Cadde’nin diğer ucuna giderler; burada mor ve beyaz büyük bir tepe, Last Call Tent’e ev sahipliği yapar. Akşam yedideki diriliş cemaatlerinde, gezici bir vaiz, İsa’nın ışığını yayarken altından

elektrogitarı tıngırdadır. “Bu ışık tüm dünyada görülecek!” diye sevinçle bağırır. “Sadece bu çadırda değil. Sadece Quartzsite’de değil. Sadece Arizona’da değil. Kocamaaaan! Daha büyük ve daha iyi!” Her ayinden sonra, cemaatin üyeleri yağ ile meshedilmek için minbere yaklaşır. Vaiz bir şeyler mırıldanır ve omuzlarını kavrar. Müminler –koltuk değnekli bir kadın da dahil olmak üzere– kendilerini görevlilerin bekleyen kollarına bırakır.

Quartzsite adlı kış gösterisine her yıl on binlerce göçebe katılıyor. Kasabada sadece üç küçük motel var, ancak rahatlama vaat eden isimleri olan yetmişden fazla karavan parkı var: Arizona Sun, Desert Oasis, Holiday Palms, La Mirage, Paradise, Winter Haven, Scenic Road. (Sonuncusu, genel satış konuşmasını özetleyen “Yavaş Şeritte Hayatın Keyfini Çıkarmak” sloganına sahip.) Asfalt veya çakıl üzerinde su, elektrik ve kanalizasyon bağlantısına sahip, duş ve çamaşır odalarına, bazen kablosuz internet bağlantısı ve kablo TV erişimi olan bir park yeri için gecelik ortalama otuz dolar ücret alırlar. Birçok park, reşit olmayan (yani “Eisenhower yönetiminden sonra doğan”) misafirleri yasaklar ve “55+” yazan uyarı işaretleri asar. *The Scotsman* gazetesinin bir muhabiri bu sahneyi yazdığı anda, buna “Jurassic Karavan Parkı” adını verdi.

Yine de Quarzsite’da kalan çoğu insan karavan parklarıyla uğraşmaz. Bunun yerine, düşük kiralı bir semtin yerel eşdeğeri olan kasabanın hemen dışındaki kamu arazilerinde toplanırlar, tıpkı altına hücum eden öncüler gibi. (“Yaşlı hücumu,” diye espri yaptı *The Scotsman* gazetesinin aynı muhabiri.) Orada, “çöl betonu” olarak bilinen, toz ve çakıldan oluşan sert toprak karışımının üzerinde kamp kurarlar. Karavan parklarının sağladıkları imkânlarla para vermek yerine, elektrik için güneş panelleri ve gazla çalışan jeneratörler kullanır, sularını sürahilerde ve tanklarda taşırlar. Feda ettikleri konforu, manzara telafi eder. Telefon direği kadar uzun ve kalın, samimi saguaro kaktüslerinin yanına park ederler; uzaktan bakıldığında kaktüsler karavanlar için devasa at bağlama kazıkları gibi görünür. Çöl sularının kenarla-

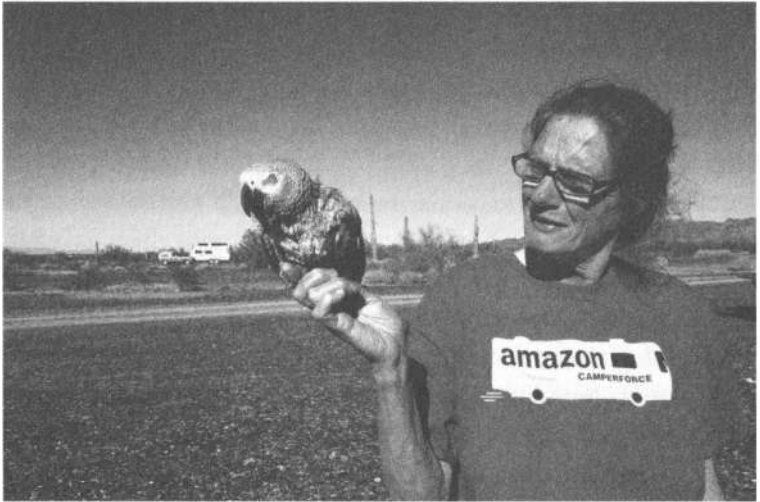
rında kümelenirler ve kreozot, meşe, demirağacı ve palo verde ağaçlarının arasında nadir gölgelikler ararlar. Komşuları, keseli fareler, Gambel bildircini, kertenkeleler, akrepler ve gece havlamaları jeneratörlerinin vızıltısıyla rekabet eden çakal sürüleridir. (Çingiraklı yılanlar da var ancak çoğu uykuda ve sıcak hava dalgaları çölü süpürüp insanlardan temizleyene kadar kıpırdamazlar.) Kampçılar yerleşirken karşılama paspaslarını, barbekülerini ve bahçe mobilyalarını kurarlar; tentelerini, yapay çimleri, su geçirmez halıları açarlar; renkli bayraklar asar ve köpekleri için çitler kurarlar. *National Geographic*'in bir zamanlar "Amerika'nın En Büyük Otoparkı" olarak adlandırdığı manzara, geniş bir bagaj kapısı partisine benziyor. "Yaşlılar için Bahar Tatili" ve "Fakirin Palm Springs'i" gibi başka takma adlar da kazanmıştır.

Bu açık çöl, federal bölgedir. Arazi Yönetimi Bürosu tarafından yönetilir ve göçebelere iki haftaya kadar kucak açan ücretsiz kamp noktaları içerir. Ondan sonra, en az kırk kilometre ötede başka bir federal çöl arazisine ya da Quartzsite'in hemen güneyindeki on bir bin dönümden fazla olan La Posa Uzun Vadeli Ziyaretçi Bölgesine geçmeleri gerekiyor. Orada kalmanın maliyeti iki hafta için kırk dolar veya yedi aya kadar yüz seksen dolar. Kamp izinleri, bir roadrunner ve dev bir kar tanesi resimlerini içeren parlak renkli çıkartmalardır. Ön camlara yapıştırıldıktan sonra orada kalırlar ve gizli bir cemiyetin rozetleri gibi Quartzsite'in uzaklara yayılan göçebelerinin sezon dışında da birbirlerini tanımalarını sağlarlar.

Aralık-Şubat ayları arasında Quartzsite yakınlarındaki çölde kırk binden fazla karavancının yaşadığı tahmin ediliyor. Bill Alexander, onların gelip sonsuza dek sürecekmiş gibi gelen gidişlerini izledi. Arazi Yönetimi Bürosu'nun Yuma ofisinde açık hava rekreasyon planlayıcısı ve öncü park korucusu, on yedi yıldır bu bölgede çalışıyor. Ve bunca zaman sonra bile, kampçıların komşuluğundan etkilendiğini söylüyor. Bill bana, "Biri bisikletiyle ve köpeğiyle gelir ve çadırını beş yüz bin dolarlık özel yapım karavanda yaşayan adamın yanına atar ve gayet iyi geçinirler," dedi.

“Bir arada var olma yeteneği, sadece onların kamu arazisinin tadını çıkarma arzusuna ve bu arazinin bisiklete binen adama, karavandaki adama eşit derecede ait olduğu gerçeğine dayanır.”

Onun gözlemi, Fernley’de tanıştığım bir Amazon Camper-Force alışanı olan Iris Goldenberg’in düşüncelerini yansıtırdu. Altmış iki yaşındaki Iris, Shih-Tzu cinsi köpeği Madison, muhabbet kuşu Pano, ve bir on altmıncı yüzyıl ilahiyatısının adını taşıyan geveze bir Afrika Gri papağanı Kaspar ile paylaştığı  buçuk metrelik bir Carson Kalispell spor karavanında yaşıyordu. Quartzsite’in varlığından onun sayesinde haberdar olmuştum. Bill gibi o da sınıf çizgilerinin bulanıklaşmasından büyülenmişti. Bu, gelire göre ayrılmış mahallelerin yükselişte olduğu, zenginleri fakirlerden izole ettiği ve yalıttığı modern Amerika bağlamında küçük bir şey değil. Quartzsite başka bir dünyadır. “Herkesin bahçesidir,” diye açıkladı Iris. “Neye sahip olursan ol, kucak açılır.”

Iris Goldenberg papağanı Kaspar’ı gösteriyor.

Iris bana Quarzsite’tan ilk bahsettiğinde, kuru iklimde ne kadar sağlıklı hissettiğini ve orada ne kadar uygun fiyata yaşayabileceğini anlattı. Ucuz kamp yapmanın yanı sıra ülkenin çoğu yerinde

işlerin kıt olduğu bir dönemde, burada kısa süreli iş bulmak kolay – sonuçta geçici kasabalar geçici iş gücüne ihtiyaç duyar. İşlerinden biri, Darlene’s Restaurant & Bakery’de (Mottosu: “Harika Yemek, Uygun Fiyatlar”) saatte sekiz dolara bulaşık yıkamaktı. Her cuma akşam yemeğini indirimli yemek isteyenler kızarmış balık için saat dörtte sıraya girmeye başlar, kirli tabaklar mutfak tavanına kadar yığılır. Iris ayrıca Rockin’ Wok adında paket servis yapan bir Çin yemeği karavanında da çalıştı; onu ziyarete gittiğimde elinde bir avuç fal kurabiyesiyle koşarak çıktı.

Çöl, medeni ruhu ortaya çıkarsa da insan hâlâ insandır – bölgelerini işaretler ve kabilelere bölünürler. Sahte mülk sınırları çizmek için taş kullanmak köklü bir gelenektir. Taşlar ayrıca bir tür manzara dövmesi olan şekillerle ve baş harflerle düzenlenir. Kampçılar “Coyote Flat” ve “Roger’s 1/2 Acre Lazy Daze Evsiz Kampı” gibi isimlerle mahalleler yaratıyor ve lisede el işi dersinde yapılmış gibi görünen düzenli ahşap plakalardan aceleyle yazılmış kâğıt tabaklara kadar ev yapımı tabelalar asıyorlar.

Kabileler kadar düzinelerce çöl “mitingleri” de vardır: Üyeleri ortak özellikleri paylaşan karavan kulübü toplantıları. Bu organizasyonların bazıları yaşa dayalıdır. Bunlardan biri, Boomer’lar adı verilen, savaş sonrası neslin üyeleri içindir, ancak pek çok karavancı bu profile uysa da bir kulübe sahip olmak neredeyse anlamsız görünüyor. Xscapers ve NurRVers gibi diğer gruplar, biraz daha genç bir demografiyi hedefler – foyalarını ortaya çıkaran şey, düzensiz yazım ve büyük harf kullanımı, internet çağının dolaylı anlatım taktiğidir. Balıkçılar (the Roving Rods), afet yardımı gönüllüleri (the DOVES) ve geyler ile lezbiyenler (“Gökkuşakları” olarak adlandırılan gezgin çocuklarla hiçbir ilgisi olmayan Rainbow RV) için ek kulüpler vardır. Wandering Individuals Network, SOLOS ve Loners on Wheels gibi bekâr kulüpleri vardır. Oldukça katı kuralları olan son kulübün bir üyesi, bir Teksas gazetesi *The Victoria Advocate*’e, “Herhangi bir kaçamak varsa atılırsınız,” dedi. Loners’ın inancı, herkese “temaşa hazır bir bekâr gibi davranmaları” talimatını verir ve “kan bağı

olmayan karşı cinsten üyelerin aynı kamp birimini işgal etmemesi gerektiğini” belirtir. Çölde nüdistler için özel bir grup bile var. The Magic Circle adı verilen, uzun süreli ziyaretçi alanının güney ucundaki yetmiş dönümlük alan, “DİKKAT: BU NOKTADAN SONRA, ÇIPLAK GÜNEŞLENENLERLE KARŞILAŞABİLİRSİNİZ” yazan posterlerle çevrilidir. (Quartzsite sakinleri, internette “buruşuk şehir” ve “sarkmış ve çökmüş kasaba” diye isim vererek bu grupla dalga geçtiler.)

Diğer kamplar, uyumlu teçhizatlardan oluşur. Düzinelerce La-Z-Days veya Casita marka karavanlar veya Montana marka beş tekerli karavanları birlikte park ederek, çölde aksi hâlde anarşik olacak araç dağılımı arasında aynı türden sürüler oluşturuyor. Hiçliğin ortasında bu tür gruplarla karşılaşmak, birörnek mahalleleriyle banliyölerdeki konutlara rastlamak gibi.

London Financial Times, Quartzsite’ı “Amerika’nın tuhaf ve ciddi anlamda çılgın yerlerinden biri” olarak nitelendirdi. Ancak Quartzsite ulusal bir sapma değildir. Neredeyse karikatürize edilmiş, aşırı derecede Amerikan olan başka bir kasaba bulamazsınız. Yerli halkın çoğu buradan ayrıldı ve onların yerinde, Pakistan’da yapılan düş kapanlarını ve Çin malı boncuklu mokenleri havada kapan ziyaretçiler var. Burada kış diye bir şey yok. Falcılar, maneviyat arayanlar ve indirimli alışveriş meraklıları, hayatın sorunlarından kurtulmanın en iyi yolunun benzin deposunu doldurmak ve yola çıkmak olduğuna dair ortak inanç etrafında bir araya geliyor. Quartzsite her zaman gezginler, yabancılar, kendilerini yeniden keşfetmeye çalışan insanlar için bir sığınak olmuştur. Ve bu ani yükseliş ve düşüş döngüsü sanatı mükemmelleştirdi.

Kasabanın kökleri, beyaz yerleşimcilerin Mojave Kızılderililerini püskürtmek için Tyson Kalesi’ni inşa ettikleri 1856 yılına kadar uzanıyor. Kale daha sonra bir posta arabası mola yeri, Tyson’s Wells, oldu. Kalıntıları ise şimdi Silly Al’s pizzacısının yanındaki küçük bir müzenin alanı. (Kasabanın iki müzesi daha var – biri

dünyanın dört bir yanından gelen sakızlardan, diğeri ise askeri malzemelerden oluşan bir koleksiyona sahip – ama daha az popüler görünüyorlar.) 1875’te anı yazarı Martha Summerhayes, Tyson’s Wells’te bir gece geçirdi ve burayı “melankolik ve itici. Ahlaki ve fiziksel olarak temiz olmayan ne varsa temsil ediyor,” diye tarif etti. Posta arabası kullanımdan kalkınca, yerleşim bir hayalet kasaba hâline geldi. 1897’de, bir maden patlamasının ortasında, postane yeniden açıldığında ve belediye yeni bir isim aldığı anda, kasaba yeniden canlandı: Quartzsite. (İsmi bir mineral olan “Quartzite” olacaktı. “S” yazım hatasıydı ve öyle kaldı.)

Quartzsite’in en ünlü tarihi figürü, Hacı Ali adında Suriye doğumlu bir deve binicisiydi. Daha çok Amerikalı yozlaştırılmış takma adı “Hi Jolly” ile bilinen Hacı Ali, 1902’de hayatını kaybetti ve kasabaya gömüldü. Ali, 1856’da ABD Ordusu’nun deve birliklerine alındı; Güneybatı boyunca kargo taşımak için bu kötü şöhretli hırçın hayvanları kullanan kısa bir tecrübeydi. (Develer Tucson’dan Los Angeles’a bile posta taşımıştı. Program, 1861’de İç Savaş’ın başlamasıyla birlikte yarıda kesildi.) Hacı Ali’nin mezar taşı, tepesinde çelikten tek hörgüçlü bir deve bulunan, kuvars ve taşlaştırılmış ağaçtan yapılmış bir piramittir; toplamda yaklaşık üç metre uzunluğundadır. Ön yüzündeki levhada şöyle yazıyor: “1828 CİVARINDA, SURİYE’NİN BİR YERİNDE DOĞAN, HI JOLLY’NİN SON KAMPI,” ve “OTUZ YILI AŞKIN SÜRE ABD HÜKÜMETİ’NİN SADIK YARDIMCISI.” Develerinden biri olan Topsy’nin küllerinin de onunla birlikte gömüldüğü rivayet edilir.

Belki çıplak kitapçı dışında Hacı Ali, Quartzsite’in en ünlü vatandaşıdır. Kasaba, saygısını göstermek için, devesini resmi olmayan bir maskot olarak kullanıyor. Quartzsite ziyaretçileri, Ali’nin mezarındaki gibi metal tek hörgüçlü develerin bulunduğu anıt boyutundaki hoş geldiniz tabelalarının yanından geçer. Yerel karavan parklarından birinin adı Doldurulmuş Deve’dir. Ana Cadde’nin batı ucuna yakın bir yerde, tekerlek jantları ve diğer otomotiv parçaları büyük bir deve heykeli şeklinde birbirine kaynaklanmıştır. Ve Quartzsite, her sene Hi Jolly Günleri’ni kut-

luyor; daha müreffeh zamanlarda, farklı yıllarda çarpışan araba yarışları ve deve yarışlarını içeren tam bir festivaldi. Quartzsite Yat Kulübü'nde –sloganı “Long Time No Sea” olan pist dışı bahislerin yapıldığı bar ve restoran– kulüp sahibinin oğlu tepeden tırnağa bir deve kostümü giyer ve müzik grubu New Christy Minstrels'in hit şarkısı “Hi Jolly”i çalarken dans pistinde salınırdı. Şarkı, deve sürücüsünü hem yorulmak bilmeyen bir işçi hem de hovarda bir hedonist olarak tasvir eder.

Ancak Quartzsite'in ilginç tarihi, kasabanın bilinmezliğe gömülmesini engellemeye yetmedi. 1950'lerin ortalarında, sadece on bir aile yaşıyordu. Sonra anlattıklarına göre, hurda yığınları ve güzel taşlar sayesinde yeniden doğdu. 1960'larda Eyaletlerarası 10. Otoyol'da bir istasyon vagonunun arızalanmasından sonra burada büyük bitpazarları kurulmaya başladı. Dört küçük kızıyla batıya seyahat eden bir anne olan sürücü, tamir masraflarını karşılayamadı ve çocuklarının oyuncaklarını sattı. Diğerleri de onun izinden giderek, kamyonetlerinin bagaj kapaklarında sergiledikleri mallarla seyyar satıcılık yaptılar. Burası genişleyen bir pazara dönüştü. 1967'de bir kasaba geliştirme grubu, müşteri akınından yararlanarak Pow Wow adında bir mücevher ve mineral gösterisi başlattı. Etkinlik o kadar popüler hâle geldi ki birçok kişi bunu Quartzsite'i yok olmanın eşiğinden döndürdüğüne inandı. Zamanla, çok sayıda bit pazarı ve takas panayırıları da dahil oldu. Kış boyunca, yılın geri kalanında boş duran, dönümlerce asfaltı ve çölü doldururlar. Greasewood Park n'Sell, The Prospector's Panorama, The Main Event, The Sell-A-Rama at Tyson Wells. Sığır kafatasları, dökme demir tencereler ve silah taşımak için gizli bölmesi olan kadın çantalarının sergilendiği masalarla, bir istifçinin garaj satışına benziyor.

Ana Caddede'ki Hi Ali Takas Buluşması'nda, yetmiş yaşındaki Sharen Peterson ile karşılaştım. Herkes ona Chere derdi (“Şeri” olarak telaffuz edilir). Satılık olan ıvır zıvırı sergilemek için eski ahşap kapıları masa olarak kullanıyordu. Bunlar arasında bir samuray kılıcı, bir geyik derisi, Hawai gömlekleri ve bir Ford E350 karavanında yaşadığı için artık ihtiyaç duymadığı ev

eşyaları vardı. Eşyalarının arasına serpiştirilmiş, üzerine kamyon arkası sloganları yazdığı küçük kâğıt parçaları vardı: “Artan cep-hane fiyatları nedeniyle uyarı atışı beklemeyin” ve “Biz karkuşu değil, kar taneleriyiz.” Tezgâhların arasında dolaşanlardan biri on yedi dolara dört gömlek aldı. “Herkes Hawai gömleği giysey-di dünya daha iyi bir yer olurdu!” diye haykırdı Chere. Başka biri Chere’nin Santa Barbara’dan yirmi dolara aldığı kahverengi ve turkuaz rengi yemek takımı için yirmi beş dolar ödedi. “Para-nı geri alabileceğin tek bağımlılık bu!” dedi ikinci el mağazadan alışveriş yapmayı kastederek.

Chere, altın ve gümüşten yapılmış denizataı ve diğer deniz can-lılarının iğneleriyle süslenmiş bir beysbol şapkası takıyor, şapka-sının altından iki örgü yaptığı sarı saçları çıkıyordu. Gözlerinin köşeleri kırışmıştı ve muhtemelen 1960’larda Los Angeles’in he-men güneyindeki Manhattan Plajı’ndaki sörf günlerinin mirası olan kalıcı bir bronzluğu vardı. (Kâküllü küt saçları ve bikinisiy-le, sarı bir sörf tahtasına yaslanırken çekildiği fotoğraflarını hâlâ saklıyor.) O zamanlar, geçinmenin daha kolay olduğunu hatırlı-yordu. Yirmilerin kuralına göre yaşıyordu: “Hamburger, sigara ve bir galon benzin yirmi beş sentti.”

Chere, Minnesota’daki evini satmak zorunda kaldığından beri karavanında kalıyordu. 1989’da satın aldığı evinde yirmi üç yıl boyunca yaşamış, boş odalarını kiralayarak masraflarını kar-şılamıştı. Ruhsatı olmadığı anlaşıncı, bu işi bırakmak zorunda kaldı ve bu da evi kaybetmesi anlamına geliyordu. “Bürokratlar saçmıyor,” diye yakındı. Başlangıçta evi satıp öz sermayesiyle yaşamayı planlamıştı. Ancak 2002’de değeri üç yüz bin dolar olan evi, konut piyasasındaki çöküşün ardından sadece yüz kırk bin dolara gitti. İpotek ve komisyoncu ücretlerinden sonra faz-la bir şey kalmamıştı ama elinden gelenin en iyisini yapıyordu. Karavanı aslında on beş kişilikti. Manzaranın sürekli değişmesi dışında, panoramik pencereleri olan seyyar bir konakta yaşamak gibi olduğunu söyledi. Medicare için yüz dolarlık bir kesintiden sonra Sosyal Güvenliği ayda altı yüz dolardı. “Benzin için yete-rince var gibi görünüyor,” dedi gülerek. “Yetmezse aynı yerde ka-

lırım.” Tüm kıyafetlerini üç plastik kutuya tıktı ve ayrıca yılda altı yüz dolar ödediği bir depo kiraladı. Takas buluşma yeri için ayda üç yüz dolar, kasaba satış izni için elli dolar ödediğini söyledi. Quartzsite’taki takas yerinde olmadığı zamanlarda, sezonluk ücretin sadece yüz dolar olduğu Santa Barbara sahilinde mücevher sattı, ancak plajların kapalı olduğu sabah saat iki ile altı arasındaki süre dahil değildi. O saatlerde nereye gidiyordu? “Saklanıyorum,” dedi, park edecek birçok yer olduğunu ve bir zamanlar sahip olduğu, çıkartmalarla kaplı eski hippie karavanından farklı olarak, şu anki evinin bembeyaz olduğunu ve dikkat çekmediğini açıkladı.

İlk tanışmamızdan birkaç gün sonra Chere ile Quartzsite Yat Kulübü’nde akşam yemeği için bir araya geldik. Chere sipariş ettiği double hamburgerinin sadece bir köftesini yedi. İkinci köfteyi Phoenix’e kısa bir gezi için giden başka bir satıcı için göz kulak olduğu Skittles’a götürmek için dikkatlice peçeteye sardı. Hamburger malzemelerinin –marul, domates ve soğan– üzerine bin ada sosuna benzeyen ketçap ve mayonez karışımı dökerek bir salata yaptı. İki şişe alkolsüz O’Doul’s birası içti ve limonlu bir bardak buzlu suyu yudumladı. Yemek bittiğinde ısmarlamama müsaade etmedi ve kalan suyu dikkatle bir strafor fincana boşalttı. Su soğuk ve ferahlatıcıydı ve karavanda yapamadığı için buz küçük bir lükstü.

Birlikte Hi Ali takas buluşmasına doğru yürüdük. Geceleri nerede uyduğunu sorduğumda, tezgâhının tam karşısına park ettiği karavanında kalmanın kolay olduğunu söyledi. Orada kimse onu rahatsız etmiyordu. Bana New York’ta yaşadığım için deli olduğumu ve “beton bir ormanda” sıkışıp kalmadığına minnettar olduğunu söyledi.

“Kuşlar parkta yaşayabiliyorsa –ya da şehirde yaşayabiliyorsa– ben neden yaşayamayayım?” dedi. “İnsanların yaşaması gerektiği yerlerde yaşamak zorunda değiliz – bütün mesele bu!”

Amerika’daki birçok küçük kasaba gibi, Quartzsite da zor zamanlar geçirdi. Ana Caddedeki ticaret koşuşturmacası arasında

kapanan bir restoran, boyası yontulmuş ve solmuş, pompaları yıllardır terk edilmiş gibi görünen bir benzin istasyonu gibi ayakta durmayı başaramayan işletmeleri de görebilirsiniz.

Eskiler, hareketli sezonda Quartzsite'a gelen karavanların çatısından atlaya atlaya çölü geçebileceğinizi söylüyor. Ancak son yıllarda katılım hızla düştü. Kimse nedenini tam bilmiyor gibi, ancak herkesin yerel siyasi çekişmelerden emlak vergisi zamlarına ve artan tezgâh kiralalarına, ABD-Kanada döviz kuruna ve dalgalı benzin fiyatlarına kadar çeşitli teorileri var. Bazıları Quartzsite'ın mücevher ve mineral gösterilerini ziyarete gelen binlerce taş toplayıcısının Tucson'daki benzer etkinliklere kaydığını düşünüyor. Yine de bunun daha büyük bir ekonomik rahatsızlığın belirtisi olduğuna inananlar var. Boş zaman lüksü bir yana, benzin yiyen bir karavanda uzun yolculuklar yapmayı karşılayabilecek insan sayısı azalıyor.

Yerel ticaret odasının başkanı Philip Cushman, bir e-postada bana şöyle yazdı: "Bir Quartzsite yerlisi olarak, sezonun en hareketli olduğu dönemde bir milyondan fazla ziyaretçimizin olduğu 1980'lerin başlarını hatırlıyorum. Şu anda üç yüz bin civarında insan var."

"Klimadan önce insanların çölde altı ay boyunca kamp yapmaktan memnun olmaları ironik. Şimdi derece otuz yediye ulaşır ulaşmaz başka bir yere gitmek için koşturuyorlar. Kış ziyaretçilerinin demografisi de değişiyor. İkinci Dünya Savaşı kuşağı, tombala oynamaktan, danslara gitmekten, taş toplayıcılığından ve çeşitli toplum hizmeti organizasyonlarımızda gönüllü olmaktan memnundu. Baby Boomer'lar onların yerini aldıkça daha fazla şey yapmak istediklerini yoksa sıkıldıklarını gözlemliyoruz." Quartzsite'ın en iyi günlerinin bittiğine inanmak istemiyor. Son yıllarda topluluk, yeni etkinlikler denemekte. Guinness Dünya Rekoru'nu kırmak için altı yüz otuz bir katılımcının dev bir "Q" şeklinde durduğu (ve oturduğu) dört gün süren büyükanne ve büyükbaba kutlaması, Büyük Buluşma gibi.

Bu çabalara rağmen Quartzsite'ı ziyaret edenlerin çoğu kasabayı canlandırmak için özgürce para harcayacak türde turistler-

den ziyade, hayat mücadelesi içinde olan insanlar. South Moon Mountain Bulvarı'ndaki Isaiah 58 Proje Kilisesi'nde, eskiden motorcu olan Papaz Mike Hobby ve eşi Linda, onlara yardım etmek için mevsimlik bir aşevi kurdu. Evsizliği doğrudan deneyimledikten sonra –sağlık krizi sigortasız çifti ödenemeyecek faturalara boğdu– evsizlere yardım etme misyonuyla 2003 yılında kiliseyi kurdular. Giderek büyüyen program, şimdi her yıl kasımdan marta kadar yaşlılara ve evsizlere binlerce öğün yemek servisi yapıyor. Vaaz bitene kadar konuklara hizmet verilmeyen birçok kiliseden farklı olarak –üyeler buna “kulak zonklaması” derler– burada böyle bir zorunluluk yoktur.

Mike, yaşlıların “düşük gelirli bir emeklilik kasabası” ve “saklanmak için ucuz bir yer” olduğu için Quartzsite'a akın ettiklerini söyledi. Neden saklanıyorlar? diye sordum. Cevapları: Utanç, yoksulluk, soğuk hava. Çölde, “Soğuktan donma konusunda endişelenmelerine gerek yok. Çocuklarına iyi olduklarını söylüyorlar,” diye açıkladı.

Bir gece kiliseyi ziyaret ettim. İnsanlar, spagetti üzerine bir kepçe tavuk güveci, salata, sarımsaklı hamburger ekmeği ve elma cipsi almak için ellerinde plastik tepsilerle sıraya girmişlerdi. Otoparka açılan kilisenin arkasındaki depo alanında uzun masalara oturdular. Atmosfer keyifliydi. Emekliler, birbirlerine yük trenine kaçak binenler ve bisiklet serserileriyle ilgili hikâyeler anlatıyordu. Elle boyanmış bir pankartın üzerinde, solunda alevlerin sağında altın bir bulutun olduğu bir kapı aralığında çöp adam. “Zaman doldu!” diyordu. “Hangisini Seçtin? İsa'yı Seçmezsen, Cehennemi Seçersin.”

O akşam yemeğinde, eskiden benzin istasyonu sahibi olan ve üzerinde “Jesus Is Lord” yazan şapkasının altından gri atkuyruğu gözüken Leonard Scott ile tanıştım. Altmış üç yaşındaki namıdiğer “Scottie” 1995 model bir Winnebago'da yaşıyordu: “Ekonomi çöktüğünde, imparatorluğumu –yatırım amaçlı gayrimenkul olarak satın aldığı iki evi ve bir dubleks daireyi– kaybettim.” Scottie, Arizona Tonopah'daki bir kaplıcada aylık beş yüz doksan dolar-

lık Sosyal Güvenlik çekini tamamlamak için çalışmıştı ve Pacific Northwest'teki kuzugöbeği mantarı toplayan arkadaşlarına katılmayı planlıyordu. Duyduğuna göre yirmi beş gramı on dolar ediyordu. Bir gün, Kauai'deki bir kumsala taşınmayı ve ağaçların meyvelerinden beslenerek yaşamayı umduğunu ekledi.*

Kilise, kasabanın aşevine yakın. Orada, beslenmeyle ilgili posterlerle kaplı bir duvarın altındaki darmadağın bir masasında yorulmak nedir bilmeden kurumu işleten seksen yaşındaki dul Carol Kelley ile biraz zaman geçirdim. “Bu sandalyede öleceğim,” diye şaka yaptı. Devrilmiş bir römork sayesinde beklenmedik bir bolluk vardı –şeker bezelyesi, salatalık, yeşil fasulye ve mango kasaları– ve zararına satış yapan bir çiftlik komisyoncusunun coşkusuyla ziyaretçilerine ganimetleri zorla kabul ettiriyordu. Oregon'dan bir çift uğradı. Bir karavanda yaşıyorlardı. Kadın bana kahve dükkânının battığını ve sıfırdan başladıklarını söyledi. Köpek resimleri yapıyordu, bu yüzden çalışmalarının bir kısmını satma umuduyla yakındaki bitpazarına gidiyorlardı.

Carol onları bir kutu sebzeyle gönderdi. Onlar gittikten sonra stresli görünüyordu. Ziyaretçiler şöyle dursun, Quartzsite'in tam zamanlı sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılamak bile yeterince zordu. “Küçük kasabamız, kış için burada dolaşan tüm bu insanları beslemek zorunda,” dedi. “Bu adil değil.” Düzenli gönüllülerden biri, onu sakinleştirmek istercesine araya girdi.

“Herkesi besliyoruz,” dedi sessizce. “Herkese eşit davranıyoruz.”

Üç kış üst üste, orada aylarca yaşayan göçbeleri tanımak için Quartzsite çevresindeki çölde önce bir çadırda, daha sonra bir

* Bunu düşünen ilk şanssız kişi değil. Hawai'nin en büyük evsiz barınağı temsilcisi bir televizyon muhabirine verdiği demeçte “Hawai'de evsiz olmak isteyen insanlardan” yılda yüz ila yüz elli arama ve e-posta aldığını söyledi. Evsiz nüfus son yıllarda üçte bir oranında arttı ve bu oran şimdi ülkedeki herhangi bir yerden daha yüksek. Bu durum valiyi olağanüstü hâl ilan etmeye ve Honolulu belediye başkanını “evsizliğe karşı savaş” çağrısı yapmaya sevk ediyor. Bu arada Hawai'nin turizm endüstrisi, evsizlerin anakaraya dönmesi için bir girişimi finanse ediyor.

karavanda kaldım. Bu üç seyahatim süresince, ilk kez Nevada'da görüştüğüm müzik öğretmeni Barb ve McDonald's'ın eski başkan yardımcısı Chuck Stout da dahil olmak üzere aynı kişilerden bazılarını yakalamayı başardım.

Barb ve Chuck, Quartzsite'a ilk kez geldiklerinde, Camper-Forcedaki üç ayın yorgunluğunu üzerlerinden yeni yeni atıyorlardı. İş arkadaşları gibi onlar da orada üç aşamalı bir sınavla karşı karşıya kalmışlardı. Önce fiziksel yorgunluk geldi. ("Sahip olduğumu hiç bilmediğim kaslarım, on saat boyunca kaldırma, eğilme, çömelme, uzanma sonrasında bana bağıyor," dedi Barb.) Ardından Kafka tarzı bir çılgınlık geldi. (Bir ürünü koymak için yeterli alana sahip bir kutu bulmak için kırk dakika geçirdikten sonra, Barb, "Amazoo" adını verdiği depoda aklını oynatmamak için "nefes al, nefes al" diye tekrarlamak zorunda kaldı.) Sırada adamakıllı bir hayatta kalma sınavı vardı: Daha sıcak iklimler için yapılmış bir karavanda sıfırın altındaki sıcaklıkların stresi. (Teçhizatın su şebekesi, filtre donup patladıktan sonra kesildi. Sonra pompası bozuldu. Chuck onarımları yaptırırken bir iş günü kaybetti.)

Bütün bunlardan sonra biraz Arizona güneşi için hazırdılar. Ancak "Q"ya ilk kez gelenler olarak, uçsuz bucaksız çölün neresinde kalacaklarını bilmiyorlardı. Başka bir çift onları Birds of a Feather Quartzsite Rally adlı yıllık bir toplantıya davet etmişti. Bir göz atmaya karar verdiler. Karşılaştıkları manzara şöyleydi: Seksen beşten fazla Bluebird Wanderlodge lüks karavan, bir çocuğun resmettiği güneş ışınları gibi dev bir daire içinde -karavancılar buraya "kuş yuvası" diyordu- yan yana park etmişti. Ön tamponları içeriye doğru dönük, kusursuz aralıklarla toprağa çizilmiş X'lerle aynı hizadaydı. Toplantı başladığında, "Q'ya Hoş Geldiniz" yazan bir kuru silme tahtası, "Kadınlar Yürüyüşü" (başlık şöyleydi: "Yürü, kaltak, yürü, kaltak..."), "Erkek Teknoloji Gezintisi", bir atıcılık seansı olan "Taktiksel Ateş" ve "Ray'in Kaburga Eti Akşam Yemeği" gibi bir etkinlik takvimiyle günlük olarak güncelleniyordu. (Notta, bifteklerinin parasını

ödemeyi unutanların akşam yemeğine geldiklerinde “Ray senin cennet parçanı şehirdeki evsizlere bağışladı!” uyarısıyla karşılaşacaklardı.)

Stout’lar, 1996 model Seabreeze karavanlarının “Bazı Diğer Markalar” kategorisinde olduğunu, bu yüzden de gruba katılamayacaklarını öğrendiler ve kenara park etmek zorunda kaldılar. Bazı geceler kendi şenlik ateşlerini yaktılar.

Stout’lar toplantıda kendilerini yabancı hissetseler de bağları ağır emekle pekiştirilmiş olan, daha misafirperver bir kabileyle çabucak kaynaştılar. Scaddan Wash adlı çöl arazisinde resmi olmayan bir CamperForce toplantısı gerçekleşti. Dokuz Amazonlu ve meraktan peşlerine takılan emekli bir polis memuru, kamp sandalyelerine oturup kızarmış domuz derisi, tortilla cipsleri, küçük havuçlar ve Barb’ın ev yapımı vegan yumurta salatası sandviçleri yerken depoda geçirdikleri günleri andılar. İşçilerin Noel ilahisinin bazı kısımlarını –“sıçrayan efendiler” yerine “öten düdükler”, ve “güvenlik rozeti”, “iki çift eldiven”, “üç turuncu yelek” ve nihayetinde “on ağırlı kas” gibi– değiştirdikleri, “Amazon’un On İki Günü” isimli şarkıyı söylediler. Ardından ödülleri vermek için şapkadan isim seçtiler: Amazon markalı anahtarlıklar, şişe açacakları, boyun askıları ve küllükler. (Maket bıçağı tekliflerini, uçağa bineceğimi söyleyerek kibarca reddettim.) Biri mavi plastik bir Frizbi fırlattı ve Stout’ların Avustralya çoban köpeği Sydney peşinden koştu. Amazon’da sezonun bitmesi için nasıl gün saydıklarını düşündüler, oysa Quarzsite’ta zaman kavramını tamamen kaybetmek çok kolaydı.

Barb ve Chuck, Quartzsite’a kısa bir seyahat için geldiler ve burayı yıllık bir hac yolculuğuna çıkardılar. Iris gibi onlar da orada kısa süreli işler buldular. Bunlar arasında bir karavan şovu işi vardı: Çöpleri toplamak, yalnızca satıcıların girdiği özel girişi korumak ve olta balıkçılığı aletleri, sporcular için içecek tutucuları ve diğer yenilikleri satan bir stant kurmak. Barb en çok o stantta çalışmayı seviyordu – bir karnaval çığırtkanı ile alışveriş kanalı sunucusu arasında bir melez olmalıydı. Bloody Mary karı-

şımı örneklerini dağıttı ve misinaya çevik bir şekilde düğüm atan aleti gösterdi. Patronu onu şovmenliğe teşvik etti. Bir keresinde, dört tekerli mobiletli yaşlı bir kadın göz atmak için tezgâha yaklaştığında, patronu Liquid Caddy Ultimate Mug aldı ve kadının protez bacağına cırt cırtladı. Barb araya girdi. “Bu her yerde, her zaman, her şeye uyacak!” diye bağırdı, sonra patronunu işaret etti. “Şakası yok! Seninle kafa bulmuyor!”

Stout’ları Quarzsite’ta son gördüğümde, oradaki üçüncü kışlarıydı. Onlar artık eski göçebelerdi. Kamp ateşinin etrafında oturarak eski iflas belgelerini yakıp neşeli bir arınma ayini gerçekleştirdiler.

Yedinci Bölüm

Rubber Tramp Randevuları

Kaliforniya, Needles kasabası, adını sivri dişler gibi yükselen bir dizi keskin granit kuleden alıyor. John Steinbeck, *Gazap Üzümleri*'nde bundan bahsettiğinde, coğrafyasından anlaşılacağı gibi yeri düşmanca gösterdi. Joad ailesi, Needles'da Colorado Nehri üzerindeki bir çadır kampında dinlenmek için durur ancak bir şerif yardımcısı tarafından apar topar götürülürler. Onlara "Okie'ler" diyerek hırlar, "burada hiçbirinizi istemiyoruz." Joad Ana onu demir bir tavayla tehdit eder. "Bayım, tenekeden bir düğmeniz ve bir silahınız var. Geldiğim yerde, sesini çıkaramazsın."

Linda, Rubber Tramp Randevuları'na giderken Needles'da durdu. Sekiz saat uzaklıktaki Fernley'deki Amazon deposundan doğruca buraya gelmişti. Joad'lar gibi o da bitkindi ve orada uymayı umuyordu. Onlardan farklı olarak, polis tarafından yakalanmaktan kaçınmayı planladı. Bu, sekiz buçuk metrelik bir karavanı dikkat çekmeden gece boyunca park edeceği ücretsiz bir yer bulmak demekti. Needles'da Walmart yoktu. Bir sonraki en iyi yol, park yeri aktif olan tüm gece açık bir işyeri bulmak olacaktı. Tarihi Route 66'dan ayrılan Linda, Needles Towne Center alışveriş merkezindeki Bashas' süpermarketinin saatlerini kontrol etti. Erken kapanıyordu ama yüz metre ötede yirmi dört saat açık bir spor salonu vardı. Pek işlek görünmüyordu ama idare edecekti. Girişin karşısına park etti ve sürünerek yatağa girdi.

Linda bütün gece uyudu. Sabah aklında bir görevle uyandı. Amazon'da çalışırken karavanının ruhsatının süresinin dolmasına izin vermişti – “Tam bir mankafayım!” – ve daha fazla seyahat etmeden önce yenilemesi gerekiyordu. Bu yüzden haritadan yerel DMV'nin* nerede olduğuna baktı. Telefonundaki GPS onu yoldan aşağı yönlendirdi. U dönüşü yapmasını söyledi. Sonra biraz daha sürdü. Güzergâh kılavuzu durduğunda, Linda tam başladığı yerdeydi. Tekrar denedi, aynı sonucu aldı ve yardım için bir benzin istasyonuna girdi. Görevli, alışveriş merkezinin köşesine yakın bir ofisi işaret etti. “Bütün gece önüne park etmiştim,” diye hatırladı Linda gülererek. “Resmen görememişim.” Çok geçmeden karavanı kaydedildi ve 95. Otoyol'da güneye doğru yol aldı. Quartzsite'a iki saatten az kalmıştı.

Bob Wells'in internet sitesindeki davetiyede şöyle yazıyor: “Rubber Tramp Randevuları'na gelin, dersler alıp yeni şeyler öğrenebilir ve birçok harika arkadaş edinebilirsiniz. Biz modern zamanın karavan sakinleri, birçok yönden eski Dağ Adamları gibiyiz: Yalnız ve hareket hâlinde olmamız gerekiyor ancak aynı şekilde ara sıra bir araya gelmemiz ve bizi anlayan kafa dengi insanlarla bağlantı kurmamız gerekiyor.”

Bu, sosyalleşmek için can atan Linda'ya harika geldi. Yedi ay önce karavanıyla yola çıktığında, tek amacı finansal olarak hayatta kalmak değildi – aynı zamanda daha büyük bir insan topluluğuna, özgürlük ve tatmin arayışında yaşamlarını köklü bir şekilde yeniden yaratan insanlara katılmanın hayalini kuruyordu. Ancak Amazon'da gece vardiyaları yorucu ve yalnızdı. İzin günleri, sosyalleşmekten çok iyileşmeyle ilgiliydi. Zaten diğer göçebelerle bağ kurmak için fazla zaman kalmıyordu. Nevada'nın sert kışı bastırdığında, sıcaklıklar eksi iki dereceye kadar düştüğünde, Desert Rose'daki komşuları, karavan parkının ortak açık alanlarında takılmak yerine, çoğunlukla araçlarına sığınmıştı.

Tüm bunlar geride kalmıştı. Linda, Quartzsite'in yirmi bir dereceyi geçmeyen ikindileri ile daha yumuşak iklimine hazırды.

* (İng.) Department of Motor Vehicles: Motorlu Araçlar Departmanı. –yhm

Tabii ki güzel zamanların garantisi yoktu. Linda “Q”ya hiç gitmemişti. Kasabayı çevreleyen uçsuz bucaksız çölde nereye gideceğini bilmiyordu. Kamp için yol tarifi bile almamıştı. Bob’ın internet sitesindeki sohbetlere katılarak RTR üyeleriyle sanal olarak arkadaş olan birçok aceminin aksine, Linda bu diyalogun bir parçası olmamıştı. RTR’de tanıdığı tek kişi Silvianna idi. (Jen ve Ash başka maceralara atıldılar ve iki haftalık etkinliğin yarısından fazlasına katılamadılar.) Sonuç olarak, Linda sınıfın ilk gününde okula yeni başlayan bir çocuk gibiydi. İnsanlarla tanışmak istiyordu. Bir şeyler öğrenmek istiyordu. Fakat ya aralarına almazlarsa? Ne de olsa grubun çoğu minimalist karavancıları. Benzin yakan büyük karavanına kibar davranırlar mıydı?

Yine de endişelenmekle zaman harcamadı. Bunun yerine internete girdi. “Merhaba, bu benim ilk RTR deneyimim olacak. Kamp alanının haritası, etkinlik takvimi var mı? Her türlü yardıma minnettar olacağız,” diye yazarak Facebook sayfasında paylaştı. Birisi bir programla cevap verdi. Swankie Wheels, RTR’ye giden yolun sarı renkle gösterildiği, kırmızı bir “X” ve “Biz buradayız” yazan bir işaretle küçük bir hazine haritasına benzeyen bir bağlantı yolladı.

Ve böylece Linda, müstakbel kabilesini bulma umuduyla yola çıktı. Karavan, Dome Rock Yolu boyunca şehirden uzaklaştıkça kıyamet sonrası bir manzarayı andıran zemin boyunca zangırdadı. Bazı yerler o kadar hırpalanmış ve çatlamıştı ki sürücüler banketten gitmeyi tercih ediyorlardı. Sağında on dört günlük ücretsiz kamp imkânı sunan kamu arazisi Scaddan Wash vardı. Kenarda kümelenmiş dev karavanlarla, yaban hayattan çok bir bagaj kapısı partisine benziyordu. Daha ileride, asfalttan geriye kalanlar turuncu-beyaz çizgili bir bariyerde son buluyordu. Linda, gür çalılıklar boyunca yükselen ve alçalan, güneye doğru ilerleyen, kalabalığı geçip taşraya doğru giden çakıllı Mitchell Mine Yolu’na sert bir dönüş yaptı. İki buçuk kilometre sonra yol kenarında sarı bir tabela belirdi. Sağı gösteren bir okla, “Rubber Tramp Randevuları,” yazıyordu. (İşaret, gün ışığında kamp yeri-

ni bulmayı kolaylaştırdı. Ancak karanlıktan sonra oraya gitmek, tecrubesizler için zordu. Quarzsite'taki ilk kışımnda akşam vakti kayboldum. Uzakta bir kamp ateşini fark edince, RTR olmasını umarak oraya gittim ama sadece viski ve ot içen Gökkuşağı ve serseri kabilesiyle karşılaştım. Gitarist cıvıl cıvıl bir Kimya Dawson şarkısı söylerken yanlarına oturdum ve dinledim: "Kahvaltıda içtiğim bira Mad Dog'du! Ve net görüşüm yüzde elli indirimliydi!")

Rubber Tramp Randevuları'nın yolunu gösteren bir tabela.

Linda ağır ağır kamp alanına girdi. Büyük öl arazisinde, aynı geniş arka bahçeyi paylaşan küçük evler gibi, yaklaşık beş düzine araç vardı. Linda her türden araç gördü – minivanlar, kargo ve yolcu minibüsleri, yüksek tavanlı karavanlar, tekerlekli sandalye asansörü olan karavanlar, kapalı kasa kamyonetler. Biri kiralıktı, yanlarında şirketin amblemi boyanmıştı. (Linda daha sonra buranın, uçakla şikago'dan Phoenix'e gelen ve etkinlik sırasında ulaşım ve barınak için kiralayan, eğitimdeki bir karavancının geçici evi olduğunu öğrenecekti.) Karavanların arasında bazı

seyahat römorkları, kamyonetler uzun süreli mobil yaşam için kurulan birkaç SUV ve sedan –hatta bir Prius– vardı. Bisikletli biri daha da azıyla yetiniyordu: iki tekerlek ve bir çadır. Deniz köpüğü yeşiline boyanmış el yapımı ahşap bir çingene karavanının da olduğu daha egzotik bir avuç araç da vardı. Romanların on dokuzuncu yüzyıldaki geleneksel atlı vagonlarına benzer şekilde modellenmişti, bir kamyonet tarafından çekiliyordu ve kanseri yenen ve şimdi aylık dört yüz yetmiş bir dolarlık sosyal güvenlik çekiyle yaşayan altmış beş yaşındaki Oregonlu bir gemi yapımcısının eviydi.

Anarşik yerleşimin ortasında büyük bir kamp ateşi çemberi vardı. Burası merkezi toplanma alanıydı. Linda, oraya yakın bir yerde, cılız ağaçların yanına park edecek bir yer buldu ve yerleşmeye başladı.

Mobil konut filosunun göz alıcı bir görüntüsü vardı ve Bob daha sonra sitesinde fotoğraflarını yayınladı. Bir okuyucu hayretle şöyle yazdı: “Fotoğrafların altında açıklamalarınız olmasa, bunun herkesin araçlarda yaşamaya başladığı ekonomik çöküş sonrası bir yol savaşçısı geleceğinin raporu olduğu düşünülebilir.”

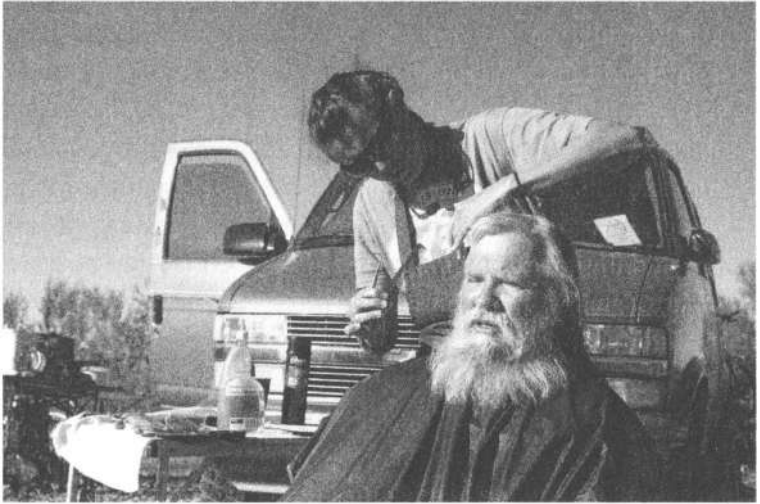

Lou Brochetti el yapımı çingene vagonunda ayakta duruyor.

Bu, Bob'ın Rubber Tramp Randevuları'na ev sahipliği yaptığı dördüncü kıştı. Guru olmak kolay değildi. Planlamak ve haberi yaymak için aylarını harcamıştı. Etkinlik başladığında, çalışmaları daha somut hâle geldi. Yol boyunca, çöl rüzgârlarına dayanması için balyozla yere çaktığı dayanıklı kazıkların üzerine RTR tabelasını astı. Sosyal etkinlikleri ve öğretmeyi planladığı seminerleri içeren bir takvim hazırlayıp çoğalttı. İçinde on sekiz litrelik bir kova, çöp torbaları, ıslak mendiller ve tuvalet kâğıdı olan kızılderili tarzı bir çadır kurdu – yeni gelenler için bir jestti. Kamp ateşi çemberinin yanına odun yığdı ve yere piknik örtüsü gibi mavi bir muşamba yayarak köşelerine taşlarla ağırlık yaptı. Burası bedava yığın olacaktı. Karavan sakinleri her zaman bir şeylerden kurtulup sınırlı alanı en üst düzeye çıkarmanın peşindeydiler. Her gün yığında yeni eşyalar belirliyordu: Battaniyeler, kitaplar, büyük bir hasır fötr şapka, otomobil parçaları, parmak arası terlikler, dijital kamera, çadır kazıkları, plastik bardaklar, *Backpacker* dergisinin Yosemite sayısı, tişörtler, pantolonlar ve büyük bir pişmiş toprak çömlek – yeni sahibi içini cırayla doldurup üzerine bir tel ızgara koydu ve bir tencere çorbayı kaynatmak için kullandı. Linda orada kitaplara göz gezdirecek, ilgisini çeken her şeyi alacak ve bana bulduklarından birini, *The Secret Symbols of the Dollar Bill: A Closer Look at the Hidden Magic and Meaning of the Money You Use Every Day* [Doların Gizli Sembolleri: Her Gün Kullandığınız Paranın Gizli Sihrine ve Anlamına Daha Yakından Bakış] adlı ciltsiz kitabı gösterecekti.

Bob, RTR'den kâr etmedi. Misafirperverliği, becerilerini, kaynaklarını ve deneyimlerini paylaşmaya hevesli insanları kendine çekerek cömert bir hava yarattı. Lisanslı bir güzellik uzmanı, kocası ve iki köpeğiyle birlikte yaşadığı Chevy Astro minibüsünün yakınında isteğe bağlı bağışla saç kesimi yaptı. Bir karavancı, neon tabelalar, çim flamingoları ve ışıklı palmiye ağacıyla egzotik temalı bir bar kurup partilere ev sahipliği yaptı. Swankie, herkese kek, muzlu fındıklı ekmek ve yaban mersinli kek pişirerek güneş enerjisiyle çalışan fırını – esasen bronzlaşma aynalı bir kutuydu – gösterdi. Tamirciler, temel oto tamir becerilerini

öğretti. Marangozlar, yeni içi boşaltılmış kamyonetler için yatak çerçeveleri ve raflar yaptılar. Büyük güneş panelleri olanlar, yoldan geçenlerin cihazlarını şarj edebilmeleri için uzatma kablo-larını dışarıda bıraktı. İşitme engelli bir kadın, Amerikan İşaret Dili'nde doğaçlama dersi verdi. Bir adam lastiklerin nasıl tamir edileceğini gösterdi. Katılımcıların üzerinde pratik yapabileceği eski bir çelik kuşaklı radyal getirdi, defalarca bıçaklayıp sızıntıyı tıkamalarına izin verdi, ardından taşınabilir on iki voltluk hava kompresörleri hakkında tavsiyeler paylaştı. Linda bu becerilere özellikle değer veriyordu ve öğrendiklerini kamp konakçılığı yaptığı başka bir görev sırasında, itfaiye araçlarının lastiği patlayan orman korucularını kurtarmak için kullanacaktı.

Kozmetik uzmanı Kyndal Dimon, her yıl olduğu gibi Bob'ın saçlarını kesiyor.

Her sabah güneş doğarken, karavan sakini Lesa NeSmith ilk kamp ateşini yakıyor ve elinde fincanıyla gelen herkese bir demlik kovboy kahvesi pişiriyordu. Bu Lesa için eski bir gelenektir. Virginia, Richmond'da çok katlı bir binada yaşarken, pazar sabahları erkenden kalkar, elektrikli demlikte kahve yapar ve komşularına kahvenin paylaşmaya hazır olduğunu göstermek için evinin kapısını açardı.

Grup yemekleri vardı: 1930'ların Büyük Buhran'ının serseri yahnilerini andıran devasa tencerelere herkesin bir şeyler eklediği biberli ve çorbalı akşam yemeklerinin yanı sıra herkesin kendi malzemesini getirdiği fırında patates gecesi. Her gece günbatımından sonra biri büyük bir ateş yakardı ancak genellikle dokuz ya da on civarı uyku gözkapaklarını ağırlaştırmaya ve akşam serinliği inmeye başladığında ateşin etrafında kimse kalmazdı.

Ayrıca yaygın bir gurur duygusu vardı. Karşılaştığım hemen herkeste, “evsiz” yerine “evi olmayan” demeyi tercih eden altmış iki yaşındaki eski reklam sanat yönetmeni Al Christensen'in tavrını görüyordum. Al, eski mesleğine uygun olarak, kelimelerde ustadır. Geriye kalan birkaç fırsatın daha genç kreatiflere gitmesiyle, birkaç yıl içinde reklam işlerinin nasıl kesildiğini anlattı. “Sanal bir ajansta” çalışmaktan “sanal olarak işsiz” kaldığını açıkladı. Kendisini bir münzevi olarak tarif eden Al, insanlara ancak bir yere kadar tahammül edebiliyordu. Yalnızlığıyla arayı kapatmak için bütçeleme üzerine bir seminerin ortasında RTR'den ayrılmak zorunda kaldı. Ancak birkaç gün sonra geri geldi. RTR'deki insanlardan hoşlanmıştı ve “gayet makul ve saygın görünmesini sağlayarak” göçebe yaşam tarzını iyi gösterdiğine inanıyordu – “Nehrin aşağısında bir karavanda yaşıyormuşum gibi değil.”

Linda da bu eğlenceden çok memnundu. Olabildiğince çok şey öğrenmek istedi ve çoğu sabah saat onda başlayan seminerlere gitti. RTR'nin kıdemlileri, Bob'ın öğrettiklerine zaten aşinaydı – ya kendi hayatlarından ders almışlar ve bir yıl önce neredeyse aynı seminerlere katılmışlardı ya da *How to Live in a Car, Van or RV... Get Out of Debt, Travel & Find True Freedom* [Bir Arabada, Minibüste veya Karavanda Nasıl Yaşar... Ve Borcunuzu Kapatıp Seyahat Ederek Hakiki Özgürlüğe Erişirsiniz] kitabını okumuşlardı. Bob'ın kitabı oldukça pratik olsa da aynı zamanda performans sanatına yakın olan, hevesli karavan sakinleri için bazı alıştırmalar içeriyordu. “Dairenizde pratik yapın,” diye tavsiyede bulunuyordu. “İlk adım, yatak odanıza taşınmak ve evin geri

kalanını kullanmayı bırakmaktır.” Bir sonraki adım, gelecekteki karavan evinizin dahili ölçümlerini belirlemektir. Diyelim ki on sekiz metre kareye sahip olmayı öngördüyseniz, buna dayalı bir çalışma modeli oluşturabilirsiniz. Kitap, “Birkaç büyük karton kutu alın, bunları yatak odanızın köşesinde iki metreye üç metre boyutlarında bir boşluk yapmak için kullanın. Sonra karton karavanınıza taşının. Yatak odanızda yaşamak yerine küçük karton karavanınızda yaşayacaksınız.” (Bir karavana taşınma ihtimalini dert eden biri için, buzdolabı kutusunda prova yapmanın moral yükselteceğini hayal etmek zor.)

Yine de, eskiler de dahil olmak üzere, hemen hemen herkes, katlanır sandalyeleriyle geldi. Bazıları notlar aldı. Diğerleri, ellerini kapüşonlularının ceplerine sokarak ya da dumanı tüten kahve fincanlarından yudumlayarak soğuk sabah havasını savuşturmakla meşguldü. Birkaçı, göçebe köpeklerinden oluşan gezici lejyonlar arasında düzeni sağlamaya çalıştı. Chihuahua’dan tazıya, yumuşak huylu kurt köpeğine kadar her tür ve şekilde geldiler ve seminerler sırasında dolaştılar, birbirlerini selamladılar, ödül maması istediler, ateş çukurundaki külü kokladılar, kreozot çalılarına (bir kez de benim kayıt cihazıma) işediler ve ara sıra kavgalar çıkardılar.

En canlı seminerlerden biri, gizli park etme sanatı üzerineydi. Genellikle kamp karşıtı yasaları atlatan şehirli karavancıları hedef alan dersler, polisin kapıya vurması, sarhoşun duvarları yumruklaması veya yoldan geçen birinin “İçeride biri mi yaşıyor?” diye sorarak gözlerini kısarak camdan içeri bakması gibi korkunç şeylerden kaçınmak için kişinin ortama karışmasıyla ilgiliydi. “Çalan kapıyı” herkes biliyordu. Ortak bir düşmandı. Swankie bununla ilgili kâbuslar bile görüyordu. Bir keresinde “Birinin karavana vurduğuna dair garip gerçeküstü bir rüya görüyorum,” diye yazmıştı. “Genellikle park ettiğim yer konusunda yüzde yüz rahat değilsem oluyor. Deli gibi sinir bozucu. Asla kimse olmaz. Eh, olduğu zaman da, polis veya güvenlik ise genellikle KONUŞUR.”

Bob'ın ilk tavsiyesi güvenli bir bölge bulmaktı. Market sektöründeki kariyeri ve işyerinin otoparkında kamp yapmakla ilgili ilk deneyimleri, onu yirmi dört saat açık olan süpermarketlerin büyük bir hayranı yaptı. Walmart'a gece park etmenin yasak olduğu bazı şehirlerde, göçebelerin Kmart, Sam's Club, Costco, Home Depot ve Lowe's gibi diğer büyük zincirlere sığınabileceğini ekledi. Bass Pro ve Cabela's gibi açık hava meraklılarına hitap eden perakendeciler de iyi bir seçim olabilir. Cracker Barrel, karavancılara karşı hoşgörülüydü. Alışveriş merkezleri ve Denny's gibi gece boyunca açık olan lokantalar da işe yarayabilir. Bazen en iyi plan, aracınızı iki işletme arasında konumlandırmaktı; her biri diğerini ziyaret ettiğinizi varsayacaktır. Nereye park ederseniz edin, o noktaya dönmek akıllıcadır; bu şekilde aracınızın burnu yola bakar ve bir sorun olursa hızlı bir şekilde ayrılabilirsiniz. Ve bir yerde bir süre kaldığınızda –özellikle yerleşim bölgelerine yakın olduğunuzda– hem gündüz hem de gece kampına sahip olmak iyidir. Gündüz konumu, akşamları yatmaya hazırlanmak için yapmanız gerekenler de dahil olmak üzere tüm düzenli aktivitelerinizi yapabileceğiniz yerdir. Gece kampı, hava karardıktan sonra kesinlikle uyumak için gittiğiniz bir yerdir. Ertesi sabah ilk iş, oradan ayrılırsınız. Gece kampınızdayken ışık kullanmanız gerekiyorsa, daha az göze batan kırmızı renkli bir kafa lambası kullanın.

Bob ayrıca hazırda iyi bir hikâyenizin olmasının önemini vurguladı. Bir hastanenin yanına park ettiyseniz, bir hastayı ziyaret ediyorsunuz. Bir oto tamirhanesine park ettiyseniz, motoru tamir ettirirsiniz. Ne var ki iş mazerete geldiğinde, cemaatini sınırlarını bilmeye ve uzun hikâyelerle aşırıya kaçmamaya teşvik etti. “İyi bir hikâye anlatıcısı değilseniz, hikâye anlatmaya çalışmayın,” dedi.

Diğer bir unsur ise kamuflajdı. Bu, aracınızı temiz tutmak, yolcu koltuğunu giysilerden ve diğer dağınıklıklardan arındırmak ve antenlerin tepesine takılan süslerden cam ve tampon çıkartmalarına kadar ilgi çekebilecek süslemelerden kaçınmak

anlamına geliyordu. (Bu son nokta, dudak uçuklatan bir anlaşmazlığa neden oldu. *Peki ya “Bana İsa’yı Sor” çıkartması? Bu insanları uzaklaştırmaz mı?* Dindar olmayan göçebelerden biri, kamyonetine hem bir deney hem de şaka amacıyla böyle bir çıkartma yapıştırmıştı.) Bob, kargo minibüslerinde yaşayan insanların işçi gibi giyinmelerini önerdi – ön camdan görülebilecek şekilde açıkta bırakılan bir güvenlik yeleği, çatıda bir merdiven askılığı. Beyaz minibüslerde yaşayanlar, benzer araçlara sahip olan sıhhi tesisat veya yemek hizmetleri gibi yerel işletmeleri arayıp bulabilir ve sürüye karışmayı deneyebilirler. Kamuflej aynı zamanda pencerelerinizi çok fazla kapatmamaya çalışmanız anlamına geliyordu – minibüsünüzün pencereleri her zaman perdelerle kapatılmışsa, insanlar orada neler olup bittiğini merak edeceklerdir. Ve bu, kurnaz hareketlerle –mesela, umumi tuvalete giderken tuvalet malzemelerinizi stokladığınız küçük cepleri olan avcı yeleği giymek gibi– dikkat çekmekten kaçınmaya çalışmak anlamına geliyordu.

Bob ayrıca şunu da vurguladı: Polis her zaman düşman değildi. Bazı karavan sakinleri, sadece iyi olup olmadıklarını sormak isteyen endişeli polis memurlarının kapılarını çaldığından, Ohio’daki bir karavan sakini, bazen kahve getiren dost canlısı bir polisten bahsetti. Bir şehri önceden araştırarak veya diğer karavan sakinleriyle konuşarak, yerel tutumlar hakkında çok şey öğrenebilirsiniz. Samimi yerlerde, en iyi yol doğrudan karakola gitmek, kendinizi acındıracak bir hikâye anlatmak ve geceleyin nereye park etmenin güvenli olacağını sormak olabilir. Ve unutmayın: Ne kadar sinsi olursanız olun, yerel polisin varlığınızın farkında olması kuvvetle muhtemeldir. “Polisler oldukça akıllıdır. Altı ay boyunca ‘sadece oradan geçiyorsanız’ bir şeylerin ters gittiğini anlayacaklardır.”

Ancak herkes, polisten tamamen kaçınmanın genellikle tercih edildiğini kabul etti. Bazılarının akıllıca yolları vardı. Çevrimiçi bir karavan sakini, akıllı telefonuna bir polis telsizi uygulaması yüklemekten bahsetti. Yerel hukuki yaptırım kanallarındaki konuşmaları dinleyerek, birinin onu yasadışı kamp yaptığı için ih-

bar edip etmediğini öğrenebilir ve polisler gelmeden kaçabilirdi. Ve başka bir amacı daha vardı. Serseriler yaklaşırsa, aracı gizli bir kolluk kuvvetiymiş gibi polis telsizini yüksek sesle, tüm statik ve gürültüleriyle çalarak onları korkutabilirdi.

Bir başka popüler seminer, Bob'ın minimalizm lehine ve tüketim kültürüne karşı güçlü bir mesaj barındıran bütçeleme konuşmasıydı. Bob insanlara, piyasa ekonomisinin kölesiyken, maddi ihtiyaçları azaltarak ve daha az harcayarak özgürlüklerini en üst düzeye çıkarabileceklerini söyledi. "Toplumun standartlarına göre ben bir yoksulum ama karavancı standartlarına göre gayet iyi yaşıyorum," diye açıkladı. Şehre giderken bir aracı paylaşarak, gereksiz yolculuklardan kaçınarak ve en ucuz benzin istasyonlarını bulmak için Gas Buddy gibi akıllı telefon uygulamalarını kullanarak benzinden tasarruf etmelerini tavsiye etti. Kenara üç dolar bile olsa koyarak, yavaş yavaş biriktirmek zorunda kalsalar bile, bir acil durum fonu (iki bin dolar ya da daha fazla) oluşturmalarını istedi. Ayda iki yüz elli dolarla yaşayan birini tanıdığını söyledi. "Burada kaç kişi ayda beş yüz dolar ya da daha azıyla yaşıyor?" diye sordu. Birkaç kişi elini kaldırdı. "Kaç kişinin borcu yok?" Havaya kalkan ellerin sayısı, kahkahalara ve tezahüratlara yol açtı. Bir adam fotoğraf çekmek için ayağa kalktı. "Bunu Amerika'da başka hiçbir yerde göremezsiniz!" diyerek hayret etti.

Birisi seyahat ederken para kazanma konusunu gündeme getirdiğinde, bir karavan sakini onun gezici bir poker krupiyesi olduğunu açıkladı. Ülkenin dört bir yanındaki kumarhaneler, turnuvalar için kısa süreli eleman alır ve iş günü boyunca ücretsiz yemekle, kolayca saatte otuz dolar kazanılabilir. Las Vegas'taki World Series of Poker'deki ilk işinde yedi haftada on bir bin dolar kazanmıştı. İşe alım süreci yaşı dikkat almıyor gibi görünüyordu; yetmişlerinde ve seksenlerinde olan krupiyelerle tanışmıştı. Aklına gelen yalnızca iki dezavantaj vardı. Birincisi, potansiyel krupiyelerin eğitim kurslarına katılmak zorunda olmalarıydı ve bazen kumarhaneler bunları ücretsiz sunsa da aksi takdirde birkaç yüz dolara mal olabilirdi. İkincisi, her gün duş almanız gerektiği idi.

Bütçeleme seminerinden sonra Linda, Amazon'a geri dönmekten pek emin olmasa da krupiyeliğin kulağa harika geldiğini söyledi. Riverside Kumarhanesi'nde sigara kızı ve kokteyl garsonu olarak çalıştığı günler aklına gelmişti. "Gözüm kapalı yapardım!" dedi. "Poker masası benden sorulurdu."

Diğer seminerler, güneş panelleri kurmak, kamp işçiliği yapmak, sınırlı bir mutfakla yemek pişirmek ve kamu arazilerinde park yapmak üzerine tavsiyelerde bulundu. Anonim bir soru-cevap oturumunda, katılımcılar bir teneke kutuya attıkları kâğıt parçalarına zor sorular yazdılar. Bir moderatör bunları yüksek sesle okudu. *Ailem yaşam tarzımı kabul etmezse ne yapabilirim? Nasıl sevgili bulabilirim? Ara sıra şakalar da oluyordu. Bir mini-büste nasıl seks yapılır?*

Bob ayrıca, Meksika'nın Baja Kaliforniya eyaletinde bulunan, yaklaşık üç yüz elli pratisyen hekim birkaç blokta toplandığı için "Azı Dişi Kenti" lakabıyla anılan Los Algodones'de nasıl indirimli diş tedavisi alacağını açıkladı. Linda üst protezleri için bir noktada oraya gitmeyi umuyordu. Coco'yu sevmek için uzandığında gömleğinin cebinden düşmüşler ve yanlışlıkla üzerlerine basmıştı. Bob, Nevadalı bir dişçiden karşılayabileceğinin çok üstünde olan iki bin beş yüz dolarlık bir teklif aldıktan sonra ilk kez Los Algodones'a gitmişti. Sonunda aynı işi altı yüz dolara yaptırdı. Fark her zaman o kadar dramatik olmasa da diş prosedürleri genellikle Amerikan fiyatının yarısından daha azına mal olur.

Bob, her yıl yirmi beş dolarlık diş temizliği için Los Algodones'a seyahat etmeye başladı. Kasaba aynı zamanda ucuz gözlükçüler ve eczanelerle dolu olduğundan, yüksek tansiyonunu kontrol etmek için ilaç stokluyor –reçete gerekmiyor– ve ayrıca göz muayenesi ve yeni gözlükler için yaklaşık yüz dolar ödüyor. Böyle bir durumda, yıllık gezi için ona katılmam gerekti. Grup hâlinde aynı aracı paylaşarak, Quartzsite yakınlarındaki Scaddan Wash'dan yüz yirmi sekiz kilometre uzaktaki Yuma'ya, sonra biraz daha batıdaki küçük sınır topluluğu Andrade'ye gittik. Yerel Quechan kabilesine ait bir kumarhanenin yanına park

ettik ve büyük harflerle BIENVENIDOS ve altında daha küçük harflerle Amerikalılar için “Meksika’da silah yasadışıdır” yazan tabelanın yanından geçerek sınırı geçtik.

Bob bizi cam ve mermer cepheli yeni görünümlü bir binaya götürdü. Sağ tarafta, bir diş implantı resminin üzerine fotomontajlanmış, çoğunlukla beyazlardan oluşan, gülümseyen hastaların fotoğraflarının bulunduğu bir pankart asılıydı. Aynalı ön kapılardan geçtik. İçeride, yepyeni, mavi-gri önlükler giyen personel, bizi duvarları diplomalarla kaplı bir bekleme odasına davet etti. Bob, eski röntgenlerinin bir monitöre yüklendiği tertemiz bir ofise kadar onu izlememe müsamaha gösterdi. Kasabayı keşfetmek için ayrıldığımda, dişçisi ağzının içine bakarken, parlak bir ışık altında, ağzı açık bir şekilde hasta koltuğuna yaslanıyordu.

Sokağa geri döndüğümde, antika tezgâhları ve içki dükkânlarının, yarı yarıya indirimli işitme cihazı tabelalarının ve kalemle yazılan panosunda indirimli Viagra ve diyet haplarının reklamını yapan bir eczanenin yanından geçtim. Bir vitrinde, bir çalışma tezgâhında bir çift diş teknisyeni oturuyordu; biri yüz maskesi takıyor ve küçük demir testeresiyle alçıdan dişler kesiyordu. Beyaz saçlı turistler açık havadaki teraslarda oturmuş, karidesli taco yiyor, margarita yudumluyor, bazen canlı müzik eşliğinde dans ediyorlardı. Bir gitarist “Desperado”yu mırıldanıyordu. Köşeyi dönünce, bir bardan “Hotel California” yükseldi. Daha sonra, RTR’den sonra Los Algodones’u ziyaret eden ve dişlerini temizlettirip röntgen çektirirken müzik setinde “Take It to the Limit” ve “Lyn’ Eyes” müzikleriyle tedavi edilen bir göçebenin blog yazısını okudum. Eagles’ı duymadan bir blok yürüyemeyecekmişsin gibi görünüyordu.

On ikiden üçe kadar süren öğle yemeği telaşından sonra, bir saatten fazla bir süre sınır istasyonunda sıraya girip bekledik ve sonra Arizona’ya geri döndük.

İlk kez bütçeleme seminerinden sonra tanıştığım Linda, açılışını yaptığı Rubber Tramp Randevuları’nın tadını çıkarıyordu. Nasıl

gidiyor diye sordum. “Aman Tanrım,” dedi. “Geçen gün, yıllar sonra ilk kez sevinç duydum. Neşe! Bu mutlu olmaktan daha iyi,” dedi. Silvianna ile kasabaya yaptıkları geziden bahsederken gözlerinin köşeleri kırıştı. “Küçük otobüsüyle cadde boyunca ilerliyor, çöpü koyacak bir yer arıyorduk ve ‘İşte böyle yaşıyoruz,’ dedim. Bu harikulade bir şey.”

Birkaç gün sonra, Linda hâlâ o hoş duygu dalgalanmasını yaşıyordu. Bob’ın internet sitesini keşfettiğinde bana ruh hâlinin nasıl olduğunu anlattı. “Artık amacım sadece hayatta kalmak değil, geliyorum!” dedi hayretle. “Bu, biliyorsun, sadece günü kurtarmak değil, yaşlılığında da bir şeyler başarmak, gelişmek istiyorsun.”

Depoda aylarca koşturduktan sonra nihayet rahatlamaya başlamıştı. Fatura tahsildarının defalarca arayıp daha önce Linda’nın telefon numarasını kullanan başka bir kadına ulaşmaya çalışması gibi genellikle sinir bozucu şeyler komik hâle geldi. Geçmişte, Linda karışıklığı birçok kez sakince açıklamıştı. En sonunda, “Bekleyin. Veriyorum!” deyip telefonu yirmi dakika beklemeye aldı. Gülmekten ölüyordu.

Jen ve Ash, ocak ortasında RTR’de Linda’ya katıldı. Amazon’dan sonra Colorado’daki ailelerini ziyaret etmişler, Büyük Kanyon’un güneyinde yürümüşler ve New Mexico’da Earthship’leri gezmişlerdi. Linda’yı bulduktan sonra Deniz İneği’ni Linda’nın karavanının hemen arkasına park ettiler. Onlar gelene kadar geçen süre içinde bir sürü yeni arkadaş edinmesine şaşır-mamışlardı.

Bunlardan biri, Güzel Evim Benim ya da kısaca Küçük Yuvam adını verdiği 1965 model üç metrelik Aloha karavanında kamp yapan, altmış bir yaşındaki Lois Middleton’dı. Linda gibi Lois de yapı denetçisi olarak çalışmıştı. Ancak Vancouver, Washington’da yirmi yıldan fazla bir süre bu işte çalıştıktan sonra, 2010 yılında ufukta beliren kesintilerin ortasında zorla işinden çıkarıldı. Diğer domino taşları düşmeye başladı. Babası öldü. Arabasına el konuldu. Evini haciz nedeniyle kaybetti. İflasını ilan etti. Sonun-

da oğlunun yanına taşınmayı ummuştı ama sonra onun evine de haciz geldi. Lois, Küçük Yuva'yla yola çıktığında, bir sonraki adımının ne olacağını bilmiyordu. Ya da bana söylediği gibi: "Plan, planın olmamasıdır."

Linda henüz farkında değildi ama aynı zamanda müstakbel en iyi arkadaşıyla da tanışmıştı. (Daha sonra birbirlerine "BFF" demeye başlayacaklardı. İlk başta kulağa, alaycı y kuşağı lafı gibi gelse de zamanla şakanın yerini samimiyet aldı.) LaVonne Ellis, ekim ayından beri yollarda olan, altmış yedi yaşında bir yazardı. ABC için bir radyo muhabiri olarak çalışmayı da içeren gazetecilik kariyeri, Minneapolis'teki radyo istasyonunda yeni patronun haber masasını ortadan kaldırmasıyla sona erdi. Yöneticiliğe terfi etti ama yürümedi. İşten çıkardılar. Çabucak yeni bir iş bulacağını sanıyordu, ancak iş piyasasının ne durumda olduğunu elli yaşlarında keşfetti. "Bir bakıma yaşım geçmişti," diyerek hatırladı. İş aramak için kız kardeşinin yanına taşındıktan sonra, sonunda bir iş teklifi aldı: Saati 10 dolara otuz saniyelik trafik raporlarını okumak. İş kabul ederek, önce Los Angeles'ta, sonra San Diego'da çalıştı. Para kısıtlıydı – LaVonne, küçük oğlu hâlâ kendisiyle yaşayan bekâr bir anne olduğu için – ama idare ediyordu, ta ki migren atakları başlayana kadar. Zamanla, kimyasallara ve kokulara karşı giderek daha hassas olduğunu fark etmişti. Evde kokusuz temizlik ürünleri kullanarak uyum sağlamayı başarmıştı ama şimdi ofiste geçirdiği saatler boyunca başı zonklamaya başladı. Sonunda, sosyal yardım ve engelliliğe devam ederek istifa etti. İnternette parça başı çalışmayı başarmasına rağmen hiçbir zaman fazla gelir getirmedi. Oğlu ve geliniyle paylaştığı tek yatak odalı bir dairenin oturma odasındaki koltukta uyudu. Onları sınırlandırmış gibi hissetmekten nefret ediyordu ama başka nereye gideceğini bilmiyordu. Yine de işe yaramıyordu. Sonra minibüste yaşamak üzerine bir kitap okudu. Bu ona başka bir fikir verdi.

LaVonne, 2013 yazında bir araba kiraladı ve Flagstaff, Ari-

* (İng.) Best Friends Forever: Sonsuza Dek En İyi Dostum. – yhm

zona yakınlarındaki Rubber Tramp Randevuları'nın daha küçük bir versiyonuna katılmak için bir çadır ödünç aldı. The Complete Flake (Tam Bir Arıza) adlı blogunda bunu hayatını değiştirecek bir tecrübe olarak tanımladı:

İnsanlarımı buldum: Etrafımı sevgi ve kabulle saran bir grup uyumsuz. Uyumsuz derken, kaybedenleri ve okulu bırakanları kastetmiyorum. Bunlar akıllı, merhametli, çalışkan, gerçekleri görmeye başlayan Amerikalılardı. Amerikan Rüyası'nı bir ömür kovaladıktan sonra bunun büyük bir dolandırıcılıktan başka bir şey olmadığı sonucuna varmışlardı.

O kadar beğendi ki bir minibüs aldı. Kilometresi iki yüz yedi bin olan 2003 bordo GMC Safari. El Cajon'da ikinci el bir araba par-
kında dört bin dokuz yüz doksan beş dolara aldı ve adını LaVanne koydu. Arka koltuklar onun kanepesi ve yatağı oldu. Arka kapıya bir mutfak kurdu. Amacı, Sosyal Güvenlik çekleriyle yaşayıp anı kitabı yazmaya çalışırken borçtan kurtulmak, minibüsün borcunu ödemek ve bir acil durum fonu oluşturmaktı. Linda ile tanışmadan iki ay önce LaVanne'e taşındı ve Bob'ı görmeye gitti. İdare etmek soğuk gecelerden dolayı ilk başta zordu. Bob ona sıcak tutan bir uyku tulumu verdi ve sonra "Ben sevmiyorum," diyerek onda kalması için ısrar etti. Şimdi LaVonne, tam teşekküllü bir karavan sakini olarak ilk RTR'sinin tadını çıkarıyordu. İki yeni arkadaşı, LaVanne'in çatısına bir güneş paneli kurmasına yardım etmişti. Her sabah sekiz buçukta kamp ateşi çemberinden ayrılan grubun günlük yürüyüşlerine liderlik etmek için gönüllü olmuştu. Bir keresinde, patatesli omletten oluşan kahvaltı için kamp alanına açık bir davetiye yayınladı. Portakal suyu ve yumurtayla gittim. LaVonne bana şüpheli bir bakış attı. İnsanlar, etrafta dolaşan gazeteciye karşı ne hissedeceklerini bilmiyor, dedi. Onları "bir avuç evsiz serseri" gibi göstermemden endişeleniyorlardı. Ona bunun benim gündemim olmadığını söyledim ve diğerleriyle sohbet etmek için geri çekildim.

O sıralarda, LaVonne ve kamptaki diğer birçok kişi, RTR ile örtüşen ve her yıl binlerce göçebeyi çeken bir etkinliği dört gözle bekliyordu: Quartzsite Spor, Tatil & Karavan Şovu. Bu isim çok uzundu, bu yüzden herkes ona “Büyük Çadır” dedi. İki yüzden fazla katılımcıyla dev bir reklam filmine benziyordu. Kulaklıklılı çığırtkanlar, Vitamix mikserlerini ve kauçuk paspasları gösterdi. Stantlarda, anksiyete ve artritten sırt ağrısı ve ayak nasırlarına, gut ve topuk dikeninden ağırlı kaslara ve siyatiklere kadar bir dizi hastalığın ilacı satılıyordu. Bir satıcı, “Sizi karavan ödemenizden kurtarmanın çözümü biziz” yazan tabelalarla tepetaklak karavan sahiplerine yardım sözü verdi. American Association for Nude Recreation, Twin Peaks RV Insurance ve Güney Dakota adresine ihtiyaç duyan gezginler için “posta yönlendirme ve merkez hizmetleri” sunan America’s Mailbox masaları vardı. Diğer stantlar, sargı bezi rulosu, süper yapıştırıcı, evcil hayvan kimlik etiketi, yeniden silahlanma eğitimi ve masaj yastıkları sundu.

Ayrıca, kamp işçileri için personel alımı masaları da vardı. Amazon, isimleri not alan ve CamperForce’un gülümseyen logosunun bulunduğu yapışkan notlardan oluşan hatıra bloknotları dağıtan temsilciler göndermişti. Orman Hizmetleri için imtiyaz sahipleri oradaydı ve yoldan geçenleri kamp konakçısı olarak iş başvurusunda bulunmaya çağırırdı. Bazıları adaylarla görüşüyor ve saha atamaları yapıyordu. Bir temsilcinin yeni çalışanlara vermek için üniformaları vardı. Ekspres İstihdam Uzmanları adlı geçici şirket, yıllık şekerpancarı hasadı için işçi arıyordu. İşe alım görevlisi bana, “Başvuru yapmak istiyorsanız önümüzdeki sezon için işe alınırsınız,” dedi. “Sizi hemen bugün işe alırdık.”

Daha göz alıcı masalardan birinde “Adventureland” yazan aydınlatmalı bir tabela vardı. Altındaki üç panelli ekran, mavi polo gömlekler giyip plastik isim etiketleri takan kır saçlı eğlence parkı çalışanlarının fotoğraflarını gösteriyordu. Gülümseyen işçiler, Tornado hız treninin ön vagonunda oturuyor, eski bir lokomotif biniyor, Chicken Shack fast-food istasyonunda takılıyor ve karnavalda kazandıkları dev peluş ödülleri tutuyor. Bu enstan-

taneler arasında karikatürler –sarı gülen yüzler, sallanan dili olan bir köpek maskotu– ve basılı sloganlar vardı:

Yeniden bir çocuk gibi hissedin!

Hey Kamp işçisi, eğlence vakti!

Kamp + İş + Gülümseyiş = Eğlence!!!

Iowa, Altoona’da bulunan Adventureland, turlarını, oyunlarını ve bayiliklerini işletmeleri için saat başına yedi dolar, yirmi beş sent ile yedi dolar, elli sent arasında değişen ücretlerle, yaklaşık üç yüz işçi almak için işe alım görevlileri göndermişti. Park, işçilerin bir ücret karşılığında kalmaya teşvik edildiği, komşu bir mobil ev parkına sahiptir. Ücret hazirandan eylüle kadar, ayda yüz altmış dolardı; sezon sonuna kadar kalacak olan çalışanlar, ağustos ve eylül aylarında ücretsiz kalacaklardı.

Adventureland yöneticileri, yaklaşık yirmi yıldır geçici yaşlı işçileri işe alıyor ve onların iyimser tutumlarını takdir ediyorlardı. Parkın insan kaynakları direktörü Gary Pardekooper, *Workamper News* ile 2012’de yaptığı bir video röportajında, “Bazı kamp işçileri telefon direğiyle bile sohbet edebilirler çünkü gevezelik yeteneğine sahipler,” dedi. “Biz memnunuz, misafirlerimiz de memnun.”

Adventureland’de çalışan yalnızca bir kamp işçisiyle tanışmıştım. Fernley’de Amazon için çalışırken sohbet etme fırsatım oldu. Şirketin hayranı değildi. Altmış iki yaşındaki kadın, “Yönetim korkunçtu ve halk gerçekten çok kötüydü. İklim acımasız, hava sıcaktı. Ve Iowa’ydı,” diyerek birçok iş arkadaşının kötü muamele gördüğünü ve istifa ettiğini ekledi. “Bir adam öyle sınırlendi ki tentesini bile sökmeden karavanına atlayıp gitti,” diye ekledi, brandanın rüzgârda nasıl dalgalandığını anlatırken kahkahalarla gülüyordu.

O zamanlar bilmiyordum ama ertesi yıl Temmuz ortasındaki bir kros yolculuğu sırasında Adventureland’de durma şansım olacaktı. Öğleden sonra otuz beş dereceyi bulan hava nemliydi

ve ısıyla bulanıklaşıyordu. Tema parkı, yeşil mısır tarlaları ile Prairie Meadows –bu, bitişikteki yarış pisti ve kumarhanenin adıydı– arasında şekerleme rengi bir serap gibi görünüyordu. Çalışanların kamp alanına dışbudak ağaçları dikilmişti. Oradaki karavanların çoğu, Amerikan bayrakları asmıştı ve kültürün kalbinin attığı bölgelerden – Iowa, Nebraska, Minnesota ve Güney Dakota’dan gelen plakaları sergiliyordu. Arka tarafa birkaç kamp çadırı kurulmuştu. Göçebelerin arasında orada uzun süredir yaşayan bir avuç insan varmış gibi görünüyordu – lastiklerinin etrafında büyüyen yabani otlardan ve galonluk kovalarda yetişen olgun domateslerden anlayabiliyordunuz.

Parkın içindeki personel, yerel lise öğrencileri ve yaşlılar arasında eşit olarak bölünmüş gibi görünüyordu. Çok sayıda hediye eşya dükkânı vardı. Biri üzerinde “Wanna Taco ‘Bout Jesus? Lettuce Pray” ve “Önünde Yükselen Dağlardan ya da Başarısız Ödenmemiş Borç Taksitlerinden Daha Büyüktür Tanrı” yazan tişörtler satıyordu. Bir diğesinde, altmış yaşında bir görevli, heyecanla herkesi şaşırtan son ücret artışından bahsetti. Şimdi saatte sekiz dolar, elli sent alıyorlardı. O ve iş arkadaşları, bunun mahalle baskısından kaynaklandığını düşünüyorlardı çünkü Walmart saat başına dokuz dolar ödemeye başlamıştı. Buraya yarı zamanlı iş için gelmiş olsa da şirketin personelinin yetersiz olduğunu ve tam zamanlı bir programa alındığını ekledi. (Bu, sezon ortasında parkın etrafında hâlâ “Eleman Aranıyor! Eğlence Dolu Yaz İş. Tüm Arkadaşlarınızla Çalışın!” yazan tabelaların olmasının nedenini açıklıyordu.) Konuyu değiştirerek, favori turu olup olmadığını sordum. “En sevdiğim tur, birinin beni eve golf arabasıyla bırakması,” diye espri yaptı.

Yetmiş yedi yaşındaki başka bir görevli, bir zamanlar Advantureland’de işe alım memuru olduğunu söyledi. İlerleyen yaşın ve yaşa bağlı engellerin çalışanlarını durdurulmamasından

* (İng.) Wanna Taco ‘Bout Jesus: İsa Hakkında Konuşmaz mıyız? Burada talk (konuşmak) yerine yiyecek olan taco kullanılmış. Lettuce Pray: Hadi Dua Edelim. Burada da let us (hadi) ve lettuce (marul) sesteşliği kullanılmış. –yhn

gurur duyuyordu ve şu anda seksen yaşında olan yakın bir iş arkadaşı olduğunu da sözlerine ekledi. “Bir zamanlar bölümümde seksen altı yaşında biri vardı,” dedi. “Su parkında sayım yapan tekerlekli sandalyeli bir çalışanımız vardı. Bütün turlardan sorumlu tek kollu bir adamımız vardı.” Tornado hız treninde, sürüş operatörü tel çerçeveli çift odaklı gözlükler ve geniş kenarlı hasır bir şapka takmıştı. Bana seksen bir yaşında olduğunu söyledi.

Bununla birlikte, en iyimser tavır bile trajediyi önleyemedi. Adventureland’i ziyaretimden bir yıldan kısa bir süre sonra iş kazası sonucu bir işçi öldü. Altmış sekiz yaşındaki emekli postacı ve papaz Steve Booher, salları taşıyan taşıma bandı erken çalışmaya başladığında yolcuların Raging River’den inmesine yardım ediyordu. Bir ayağı salda öne doğru yalpalarken beton yükleme platformundan konveyör bandına düşerek kafatasını kırdı.

Adventureland ertesi gün Raging River’ı yeniden açtı. Soruşturmanın ardından, eyalet müfettişleri, iki ay sonra parka bir ihlâl ihtarı gönderdi. Dört bin beş yüz dolar para cezasıyla birlikte güvenliğin artırılmasını talep etti.

Büyük Çadır açıldıktan sonra Rubber Tramp Randevuları’ndaki atmosfer değişti. O güne kadar durgun geçen günlér hızlandı. Günöbirlik kasaba gezilerinde daha fazla insan ortadan kaybolmaya başladı. Kampta oldukları zaman, sorular havada asılı kalıyordu. *Sonra nereye gidiyorsun? Seni bir daha ne zaman göreceğim? İş buldun mu?* Ücretsiz kamp için on dört günlük sınır yakında sona erecekti ve bu yıl bundan kaçış yoktu. Randevunun ilk gününde bir Arazi Yönetimi Bürosu korucusu izin çıkarmak ve herkesin plaka numarasını almak için geldi. Yakında kampçılar en az kırk kilometre uzağa taşınmak zorunda kalacaklardı.

Dağılma başlamak üzereydi. Birkaç kişi kendi başına gidecekti. Diğerleri küçük, gezici gruplar hâlinde bir araya geldi. Bazı yıllarda, Baja plajları, pasaportu ve benzin parası olan şanslı kesim arasında favoriydi. Genellikle bir heyet, Slab City’yi ziyaret ederdi. Burası, Salton Denizi yakınlarındaki kendisine “Son Öz-

gür Yer” adını veren eski askeri üssün bulunduğu alanda, gecekondu sakinleri, yabancı sanatçılar ve karkuşlarından oluşan bir kamp yeri idi. (Orada bulunan RTR karakolu, “Bob’ın Dostları” lakabını aldı.) Diğerleri Yuma bölgesine giderdi. Oradaki popüler kamp noktalarından biri, gündüzleri sakın ama karanlıktan sonra tarlalar, bütün gece yüksek sesle vızıldayan zirai uçakların parlak ışıkları altında yemyeşil parıldadığında, *Alacakaranlık Kuşağı*’ndan fırlamış gibi hissettiren Fortuna Göleti’ydi.

RTR sona erdiğinde, Bob resmi tabelayı indirdi. Silvianna, yerel bir ikinci el dükkânı için –kimsenin istemediği büyük hasır fötr şapka da dahil olmak üzere– bedava yığında kalanları kutuladı. Linda kahve yaptı ve birlikte içtik. Bana bir arkadaşının kurulumuna yardım ettiği yeni solenoyiti gösterdi. Karavanı kullanırken araba aküsünden gelen fazla gücü boşaltmasına izin verecekti. Kısa süre sonra Bob’ın Ehrenberg’deki bir sonraki kampına gitmek üzere ayrıldığı haberi geldi. Kendisini takip etmek isteyen herkesi oraya davet etmişti. Linda kamptan ayrılmak için koşuşturdu. Jen ve Ash’e veda etti. Kızların, bir sonraki işlerine kadar Güneybatı’yı dolaşmak gibi bir planları vardı. Salinas Vadisi’nin, ya da Ash’in tabiriyle “Steinbeck Ülkesi”nin hemen doğusundaki dağlarda bulunan Rocking 7 Çiftliği’nde çalışacaklardı. Çiftlik, WWOOF* adlı uluslararası bir ağın parçasıydı; bu ağın üyeleri, kendilerine WWOOF’çular diyen gönüllülerin çalışmaları karşılığında gıda, konaklama ve eğitim sağlıyordu. Bir sonraki ücretli işleri, Sequoia Ulusal Ormanı’nda kamp konakçılığıydı.

Linda, Flying J tır durağının yakınındaki Kaliforniya sınırından hemen önce çıkarak, Eyaletlerarası 10. Otoyol’u Colorado Nehri’ne doğru takip etti. Toplayıcı yola döndü, bir çıkmaz sokak tabelasını geçerek devam etti.

Burada arazi ıssız ve yankılanacak kadar boştu. Yer çakılla kaplıydı. Bitki örtüsü seyrek; Quartzsite çevresindeki çöller bunun yanında cennet bahçesi idi. Asfaltsız giriş yolundan uzakta,

* World Wide Opportunities on Organic Farms: Organik Çiftliklerde Dünya Çapında Fırsatlar. –yhn

yıkık dökük eski karavanlar vardı. Patlak lastikleri ve genel bakımsızlıkları, en son yıllar önce hareket ettiklerini ve yerlerinden hiç ayrılmadıklarını, sakinlerinin yıl boyunca kalmak için yerleştiğini gösteriyordu. Teknik olarak, Arazi Yönetimi Bürosu'nun burada kamp yapmak için on dört gün süre sınırı vardı. Ancak bu kural –ve genel olarak bölge– muhtemelen bariz cazibe eksikliği nedeniyle hem ziyaretçiler hem de devriyeler tarafından büyük ölçüde göz ardı edildi. Pek çok kampçı yeri arzu edilir bulmadı, bu da yalnızlık arayan birkaç kişinin işine yaradı. Düzinelerce ziyaretimde ne bir korucu gördüm ne de birinden gitmesinin istendiğini duydum.

Burada araçlar RTR'dekinden daha uzağa park edilmişti. İçeride dönükler, iki haftalık yoğun sosyalleşmenin ardından toparlanıyorlardı. Sabah kahvesi için bir araya gelenler hâlâ vardı. Bir sabah kahvesinden sonra Silviann'e, minibüsünde kedisi Layla'ya sokulmuş, *Hamlet's Mill: An Essay Investigating the Origins of Human Knowledge and Its Transmission Through Myth* [Hamlet'in Değirmeni: İnsan Bilgisinin Kökenlerini ve Mit Yoluyla Aktarımına İlişkin Bir Deneme] adlı kitabı okurken buldum.

“Sence burada kaç kişi vardır?” diye sordum.

“Kimse bilmiyor!” dedi neşeyle. “Mevzu da bu. Burası radar dışı Amerika.” Düzenli olarak gelip giden kampçılar geniş bir alana dağılmış olsalar da sayıları on beş civarındaydı. LaVonnée de rastladım. RTR'dekinden daha içten, daha rahattı. Dışarıdan birinin grubu “bir avuç evsiz serseri” olarak değerlendirebileceği yönündeki çekincesine güldü ve omuz silkti.

“Evsizlik fikrinde bu kadar duygusal olan ne var?” diye düşündü. “Bazı insanlar beni evsiz olarak görüyor. Ben görmüyorum. Başımı sokacak bir çatım var.” Aynı zamanda, kendini farklı bir kategoriye koyduğu için suçluluk duyduğunu açıkladı zira bu daha büyük sosyal damgayı güçlendirebilirdi.

LaVonne ve Linda o kadar iyi anlaşmışlardı ki birlikte çalışmayı denemeye karar vermişlerdi. Linda'nın bir sonraki kamp konakçılığı işi, ilkbaharda Mammoth Lakes'teki Sherwin Creek

Kamp Alanı'nda başlayacaktı. Bu arada Büyük Çadır hâlâ devam etmekteydi ve Arazi Yönetimi'nden işe alım görevlilerinin olduğu bir masa vardı. Linda'nın tavsiyesi üzerine, LaVonne ve iş arayan başka bir göçebe –Nissan Sentra'da yaşayan elli dokuz yaşındaki Trish Hay– iş için oraya başvurmayı planladı.

O öğleden sonra, Linda bulaşık suyunu çaydanlıkta ısıtırken yanında oturdum. İsteddiği anda sıcak suya sahip olması gerektiğini açıkladı ancak Nevada'daki biri ona derin deşarjlı akü yerine marş aküsü satmıştı. Yani kanepenin altındaki depolama tankından lavaboya su pompalamak için yeterli su olmuyordu. Ehrenberg'de olmaktan memnundu ama RTR ekibinden kalanlarla birlikte Bob'ı takip etmeyi planlayan LaVonne kadar uzun süre kalmak istemiyordu. Bu arada Bob, her zamanki rutinine bağlı kalıyordu – sıcaklık gelene ve çingiraklı yılanlar uyanana kadar Ehrenberg'de kalıyor, ardından Cottonwood ve Flagstaff'ın daha yüksek rakımlarına taşınıyordu. Linda'nın bir sonraki işine başlamadan önce arazi aramak ve eski bir depoyu boşaltmak gibi tamamlaması gereken bazı önemli işleri vardı. Bu yüzden çok geçmeden vedalaştı.

Linda gittikten sonra LaVonne, blogunda Linda'nın bir fotoğrafını paylaştı ve şunları yazdı:

Yeni bir arkadaş daha taşındı ve ben yine üzgünüm. Birer birer başka yerlere gidiyorlar. Bazılarını tekrar göreceğime eminim ama bu hüznün göçebe yaşamın kaçınılmaz bir sonucudur. İnsanlar hayatınıza girer, hayatınızdan çıkar. Sonsuza kadar onlara tutunamazsın.

İşte bizi yumurtalı ekmekle besleyen ve güldüren, herkesin taşıyıcı annesi Linda May. Linda'yı sevmeyen yoktur. Sürdürülebilir, şebekeden bağımsız bir Earthship inşa etmeyi planladığı bir arazi parçası bulmaya gidiyor. Onunla tekrar vakit geçirebilmek için ona yardım edeceğime söz verdim (bir sürü lastiğe toprak gömmek gibi işler yapacağım).

Linda arkadaşlarından ayrıldıktan sonra, altı yüz on bir kilometre güneydoğuya, Cochise County, Arizona'nın çölleri gitti; burada bina yönetmelikleri gevşek ve arazi ucuzdu. Earthship için birkaç dönümlük bir yer bulmayı umuyordu ancak saatlerce keşif yaptıktan sonra hayal kırıklığına uğradı. Bölge çok ıssızdı. Rubber Tramp Randevuları'nın zirvesinden yeni yeni inerken – birlik ve beraberliğin tüm o sıcak duygularını tecrübe ettikten sonra– keşif hayatına ilgi duymuyordu. “Burada beni kimse ziyaret etmeyecek,” diye düşündü. “Ailenin gelebileceği bir arazi bulsam iyi olur, böylece erişilebilir olur ve toplantılar yapabiliriz çünkü tüm bunların ana fikri bu.” Geceyi Meksika sınırına yakın bir otoparkta geçirdi. Sonra yola koyuldu.

Linda daha sonra dört yıldır kira verdiği Phoenix banliyölerindeki depoyu boşaltmaya gitti. (“Sanırım oraya bir kibrit atmak istiyorum,” diye geçirmişti içinden daha önce.) Depodakileri bir nakliye kamyonuna yükledi ve bir arkadaşının New River, Arizona'daki beş dönümlük arazisine götürdü. Hatıraları ayırdı – torunu Julian'ın anaokulundayken sulu boyayla yaptığı kediye benzer bir hayvanın resmi, küçük kızı Valerie'nin yolladığı üzerinde bikinili bir pinup kızı ile “Hâlâ taş gibisin!” yazan doğum günü kartını bir kenara koydu. Ancak geri kalan her şey – eski plak çalar, püsküllü perdeyle uyumlu cam lambalar, tencereler– gitmek zorundaydı. Bahçe satışları yaptı. Her şeyi New River'a taşımanın maliyeti düşüldükten sonra, ilk hafta sonu kazancı doksan dokuz dolar, yetmiş beş sentti. Linda, “Bir daha asla bir depo kiralamayacağım,” diye yemin etti. Kısa bir süre sonra bana yazdı ve internette gördüğü ve şiirsel bulduğu bir alıntıyı paylaştı: “Yolunuza çıkan kaçınılması güç engeller, siz özgürlüğünüze mani olan her bağı keserken, cesaretinizi kırar.”

Bu arada Rubber Tramp kabilesi, havanın rahatsız edici derecede sıcak olmaya başladığı Ehrenberg'den, yaklaşık on derece daha soğuk ve dokuz yüz on dört metre yükseklikte olan Cottonwood yakınlarındaki Prescott Ulusal Ormanı'na göç etmişti. Karavan sakinleri ormana yayıldı. Bazıları açık alana, alacalı yüksek

ovaları gören bir tepeye park etti. Diğerleri aşağıda, rüzgâr almayan ormanlık alanda daha gizlice yuvalandı. Bob, Lavonne ve Silvianne, Linda'nın diğer yeni arkadaşlarıyla birlikte oradaydılar. Bunlar arasında, 1960'ların şarkıcısı Donovan'ın adını taşıyan bir Chevy Astro'da yaşayan eski bir transit otobüs şoförü, otuz dört yaşındaki Atli Pommer ve kuraklık nedeniyle artan saman fiyatları arasında helal keçi çiftliğini kaybeden ve şimdi Chihuahua cinsi köpeği Bay Pico ile bir minibüste yaşayan altmış yaşındaki Sameer Ali de vardı. (İbadetlerine bağlı bir Müslüman olan Sameer, günde beş kez ezan sesi veren bir iPhone uygulamasıyla inancını taşınabilir hâle getirdi. Ayrıca park ederken kullandığı Mekke'ye bakan bir pusulayı da gösterdi, böylece minibüsü her zaman ibadet için doğru yöne bakıyordu. "Her şey için bir uygulama var," diye hayret etti.)

Bahçe satışları bittiğinde mart ayı sonlarıydı. Linda tam da pizza partisinin olduğu gün Cottonwood'a vardı. Bob, Little Caesars'ın pizzalarıyla on bir kişiyi yirmi sekiz dolara doyurmayı başardı. Gün batarken pembeleşen gökyüzünün altında yürüyerek yemekten ayrıldılar. Göçebe grubu çoğunlukla kadınlardan oluşuyordu –üç erkeğe yedi kadın ve bir genç erkek– ve Bob daha sonra, uzun yıllar boyunca kadınların bağımsızlık mücadelesinin gücünü kıran bir kültürde bunun iyi bir şey gibi göründüğünü belirtti.

Ertesi gün kampta bir orman korucusu belirdi. Şaşırarak grubun bir kulüp olup olmadığını –"Sanırım öyleyiz!" diye yanıtladı Sameer– ve ne kadar kalacaklarını sordu. Bob beyaz bir yalan söyledi: Orada sadece dört gün kalmışlardı. (Aslında iki haftadan biraz fazla zaman geçmişti.) Korucu onların plaka numaralarını not etti ve gitti. Bu, saatin on dört günlük ücretsiz kamp sınırını işlemeye başlayacağı anlamına geliyordu, yani kabilenin bir sonraki durağına karar vermesi gerekiyordu artık. Flagstaff yakınlarındaki Kaibab Ulusal Ormanı'nda karar kıldılar. İki bin metre yükseklikte, orası çok daha serin olurdu. Bu arada Linda'nın karavanının çatısı kötü durumdaydı. Sıvı kauçuk daha

yüksek sıcaklıklarda daha hızlı sertleştiğinden, hareket etmeden önce onu yamamayı ve yeniden mühürlemeyi umuyordu. RTR kabilesinin bir başka üyesi, Wayne adında profesyonel bir ressam, çatıya tırmandı ve dolgu macununu uzun saplı bir ruloyla uyguladı. Tam zamanında halloldu.

Flagstaff'ta uzun çamlardan oluşan bir koruya park ettiler. Linda, arkadaşlarının ve ailesinin görebilmesi için Facebook'ta resimler yayınladı. "Köpekler ve ben burayı seviyoruz," diye yazdı. "Böyle bir bahçe için ne ödersiniz? Burası bedava." Linda, Wayne'e evde pişirdiği bir akşam yemeğiyle yardımlarından dolayı teşekkür etti: bir emlak satışından aldığı 1930'lardan kalma Kansas City Railroad porseleninde servis edilen Salisbury bifteği, patates püresi ve sos. Tabaklar çeyrek asır boyunca dayandıkları için, karavanında gürültü yapacak kadar sağlam oldukları sonucuna varmıştı. Linda ayrıca, kalp hastası bekâr anne Lori Hicks ile zaman geçirmeye başladı. Lori, on üç yaşındaki oğlu Russell ve köpekleri Kaylee'yle birlikte Paul Bunyan'ın öküzünün ismini verdiği "Babe" isimli 1995 model mavi Chevy Tahoe'da yaşıyordu. Beraber yeni ortamlarını keşfettiler. Russell ve Kaylee, Linda'nın kamp alanını ziyaret ederken dev bir geyik kafatası buldular. Bu arada Linda, Lori'ye, Lori'nin bir çırpıda okuduğu *Köpeğim Charley ile Amerika Yollarında* kitabının bir kopyasını vermişti. John Steinbeck'in bir karavanda Fransız fino köpeğiyle yola çıkma hikâyesi, göçebeler arasında popülerdi ve sayfaları kıvrılmış kopyalar elden ele dolaştı.*

Birkaç gün sonra, Linda tekrar yola çıkmak zorundaydı. Doğu Sierra'daki Mammoth Lakes'te kamp konakçılığı olan bir sonraki işi, başlamak üzereydi. İlk gün on saat yol gitti ve geceyi geçirmek için Nevada, Tonopah'taki bir Texaco'da durdu. Linda

* RTR kampındaki bir adam, *Köpeğim Charley ile Amerika Yollarında*'yı henüz okumadığını öğrenince dehşete düştü; ertesi gün kitabı ödünç vermek için minibüse geldi. Bu alt-kültürün edebi kanonundaki diğer eserler arasında William Least Heat-Moon'un *Blue Highways* [Mavi Otobanlar], Edward Abbey'nin *Çölde Tek Başına*, Jon Krakauer'in *Yabana Doğru*, Henry David Thoreau'nun *Walden* ve Cheryl Strayed'in *Yaban* eserleri yer aldı.

köpekleri yürüyüşe çıkardı. Karavana geri döndüklerinde, Coco ani bir nöbet geçirdi. Kaskatı kesilip acı acı çığlık attı, sonra topalladı ve nefes almayı bıraktı. Çılgına dönen Linda ağzını köpeğin çenesine bastırdı ve derin bir nefes verdi. Kısa süre sonra Coco'nun bilinci tekrar açıldı, hâlâ kaskatıydı ama nefes alıyordu. Linda bir torba donmuş sebze poşetini köpeğin sırtına bastırdı –buz torbasının köpek nöbetlerini hafifletebileceğini duymuştu– ve kızını aradı. Audra uçucu yağlar üzerinde çalışmıştı ve buhur tavsiye etti. Linda, Coco'nun patilerine biraz sürdü. Köpeğin kasları gevşedi. Çok geçmeden horlamaya başladı. Linda, göğsünün nazıkçe inip kalkmasını izleyerek saatlerce nöbet tuttu. Ertesi sabah Coco normal görünüyordu. Sarsılan Linda, Mammoth'a giden son iki yüz kırk kilometreyi sürmeye başladı.

Linda, Sherwin Creek Kamp Alanı'na vardığında nisan ortasıydı ve ortam sakindi. Tek ziyaretçileri geyik ve film çekimi için kızak köpeklerini taşıyan bir kamyondu. Bir hafta içinde, kış soğuşunu aratmayan hava etkisini gösterdi. Karavanının kabininden bir metre uzunluğunda buz sarkıtları sarkıyordu ve karavanın tepesinde Linda'nın daha önce hiç karşılaşmadığı kadar yoğun kar birikmişti. Fakat içerisi sıcak ve kuruydu – yeni onarılan çatı sızdırmıyordu. Coco sağlıklı görünüyordu. Her şey göz önüne alındığında, diye düşündü Linda, hayat güzeldi. 28 Nisan'da AA doğum gününü kutladı – yirmi dört yıldır temiz ve ayıktı. Facebook'ta “Yazarken gözlerim şükran gözyaşlarıyla doluyor,” dedi. “En büyük torunum yirmi bir yaşında ve her zaman ayık, sevgi dolu bir büyükannenin mucizesine sahipti. Dualar kabul oldu... Mutlu, neşeli ve özgürüm.”

Linda bir keresinde, bir alkoliği içmediği için tebrik etmek basurulu bir kovboyu ata binmediği için övmek gibi diyerek espri yapmıştı. Yine de sayfası, ailesinden ve arkadaşlardan gelen sevgi dolu kutlama mesajlarıyla dolup taşıyordu. Audra, “Bağımlılığa karşı durduğunuz ve ailemizi nesillerdir rahatsız eden bir hastalığa ışık ve farkındalık getirdiğiniz için teşekkür ederiz,” diye yazdı. “Seni çok seviyorum.”

Nakit sıkıntısı vardı ama hiçbir şey Linda'nın iyimser ruh hâlini bozamazdı. Azalan yiyecek stokunu genişletti, bayat lavaşla Meksika yemeği ve ekmekle Fransız tost güveci yaptı. Dayanıklı yiyeceklerinin çoğu bitmişti. Buzdolabında dört yumurta, iki litre süt ve “yiyecek üzerine koymalık yiyecekler” diye dalga geçtiği ketçap, mayonez, hardal ve jöle gibi bazı çeşniler vardı. Sonra maaşı geldi ve tekrar stok yaptı.

Linda ile mayıs sonunda telefonda konuştuk. “Güzel bir gün! Kamp alanım dolu,” dedi neşeyle. Arazi avının nasıl gittiğini sordum. Linda, son keşif gezisinin bir fiyasko olduğunu açıkladı. Odağı, San Diego'nun bir saat doğusunda, Kaliforniya, Julian'ın çevresindeki bölgeye kaymıştı. “Dağlarda, eski bir altın madeni kasabası ve çok güzel bir yer,” dedi. “Ve kıyamete hazırlananların düşündüğü gibi, işler boka sararsa, suya yakın. Aşırı kuraklık yaşarsak, su getirilebilir. Hava durumunu asla bilemeyiz.” Linda ayrıca projesi için yakın zamanda daha fazla paraya sahip olmayı umuyordu – sonbaharın başlarında kamp konakçılığı yapacak ve ardından yeniden CamperForce'a katılacaktı. Amazon'daki son görevinin neden olduğu bileğindeki rahatsızlık hâlâ iyileşmemişti ama başlama tarihine daha aylar varken, Linda iyimserdi. Birkaç hafta önce, CamperForce'a katılmak isteyen ancak yorucu işlerin üstesinden gelip gelemeyeceği konusunda endişelenen karavan sakini bir arkadaşının toplanmasına yardım etmişti. Endişelenme, diye yanıtlamıştı Linda. “Birbirimize sahip çıkacağız.”

Bu arada Linda bana harika olduğunu söyledi. “Bütün hayatım iniş ve çıkışlarla geçti,” diye açıkladı. “En mutlu olduğum an, çok az şeye sahip olduğum andır.” Köpekleri hakkında, karavanını yenileme planı hakkında konuştuk. Ancak çok geçmeden telefonu kapatmak (“Kapıma bir kampçı geliyor gibi görünüyor!”) ve işe geri dönmek zorunda kaldı.

Sekizinci Bölüm

Halen

Linda, Sherwin Creek Kamp Alanı'ndaki işine başladığında, yaklaşık altı aydır işçilerle röportaj yapıyordum. Bu süre zarfında, alt kültür hakkında medyada –gazete ve dergiler, radyo ve televizyon yayınları, internet– araştırmalar yapmıştım. Bulduğum şeylerin çoğu, kamp işçiliğini Amerikalıların geleneksel konutların yüksek ücretlerini karşılayamadığı ve geçimini sağlamak için mücadele ettiği çağda bir hayatta kalma stratejisinden ziyade aydınlık bir yaşam tarzı hatta ilginç bir hobi gibi gösteriyordu.

NPR'ın *All Things Considered* (Enine Boyuna) isimli programındaki bir bölüm, muhabirin şu sözleriyle açıldı: “Noel Baba, elbette hediyelerini zamanında teslim ettiğinden emin olmak için elflere ihtiyaç duyuyor. Amazon.com'un da kamp işçilerine ihtiyacı var!” Muhabir, Kansas, Coffeyville'deki Big Chief Karavan Parkı'nda yaşayan bir CamperForce çalışanını tanıttı. Üç dakikalık bölümün çoğunu ülkeyi dolaşmanın ve yeni arkadaşlar edinmenin mutluluğu hakkında sohbet ederek geçirdiler. Sohbet dört kez kahkahalarla kesildi.

Diğer hikâyeler bu kadar neşeli olmasa da açık yolun heyecanını ve arkadaşlığını vurguladılar ama birçok insanı hayatlarını radikal bir şekilde yeniden tasarlamaya iten zorluklardan bahsetmekten kaçındılar. Bir bakıma benim de ilk röportajlarımda karşıma çıkan şeyleri kabul ettikleri için muhabirleri suçlayamazdım. Haber yapmak için öğleden sonra işe yollanan bir ga-

zeteci, herhangi bir gerçeğe nadiren yaklaşır. Kamp çalışanlarına ilk kez ulaştığımda neşeli basmakalıp sözlerle karşılaştım. Ben de uyarılar aldım. Bir CamperForce çalışanı benimle buluşmayı kabul etti ancak onu ve yoldaşlarını krizdeki Amerikalılar olarak tasvir etmememin daha iyi olacağını ekledi. “Neredeyse her şeyden şikâyet etmekten mutlu olan pek çok tembel, mızımız, serseri var ve onları bulmak kolay,” diye yazdı gururla. “Ben onlardan değilim.”

Göçebeleri hedef alan, iki ayda bir yayınlanan *Workamper News* dergisinde de benzer bir “mızımıza yer yok” duygusu gördüm. “Bir tutum ayarlamasına ihtiyacınız var mı?” diye soran başlığın altındaki sütunda, işle sorunu olan mutsuz kamp işçilerini çözümleri içlerinde aramaya çağırdı. “Bu ifadelerden bazılarıyla kendinizi rahatlatarak tavrınızı değiştirip değiştiremeyeceğinize bir bakın,” diye önerdi yazar. “Sonsuza kadar burada olmayacağız. Araçlar amaçlar içindir. Seyahat etmeye başlıyoruz, bu bölgeyi keşfederek (veya ailemizi ziyaret ederek) vakit geçiriyor, hayalimizi yaşıyoruz.”

Bu moral konuşması gerçeküstüydü ama tamamen şaşırtıcı değildi. Ne de olsa pozitif düşünme, tamamen Amerikan bir başa çıkma mekanizması, neredeyse ulusal bir eğlencedir. Yazar James Rorty, Büyük Buhran sırasında, yolda iş aramak zorunda kalan insanlarla konuşarak Amerika’da seyahat ederken bunu belirtti. 1936’da yayınlanan *Where Life is Better* [Hayatın Daha İyi Olduğu Yer] adlı kitabında, röportaj yaptığı insanların çoğunun sarsılmaz derecede neşeli görünmesinden dolayı dehşete düşmüştü. “Yirmi beş bin kilometrelik yolculukta beni bu Amerikan sahtekârlığına olan bağımlılık kadar tiksindiren ve dehşete düşüren hiçbir şeyle karşılaşmadım,” diye yazıyordu.

Ben o kadar alaycı değilim. Çalkantılı zamanlarda bozuntuya vermemek ve bu mutlu yüzü yabancılara sunmak insan doğası olsa da, göçebeler arasında başka bir şey daha yaşanıyordu. Gördüğüm kadarıyla şu bir gerçek ki insanlar en zorlu imtihanlarda bile, aynı anda hem mücadele edebilir hem de iyimser kalabilir-

ler. Bu, inkâr ettikleri anlamına gelmez. Aksine, insanlığın uyum sağlama, zorluklarla karşılaştığında anlam ve yakınlık arama konusundaki olağanüstü yeteneğine tanıklık eder. Rebecca Solnit'in *A Paradise Built in Hell: The Extraordinary Communities That Arise in Disaster* [Cehennemde İnşa Edilmiş Bir Cennet: Felaketlerde Ortaya Çıkan Olağanüstü Topluluklar] adlı kitabında işaret ettiği gibi, insanlar sadece kriz zamanlarında ayağa kalkmakla kalmaz, aynı zamanda bunu "şaşırtıcı, keskin bir neşe" ile yaparlar. Dayanma isteğimizi sarsan zorluklara katlanmak ve aynı zamanda uçsuz bucaksız yıldızlı gök kubbe altında kamp işçileriyle birlikte bir şenlik ateşi etrafında oturmak gibi, ortak anlarda mutluluk bulmak mümkündür.

Başka bir deyişle, aylardır görüştüğüm göçebeler ne güçsüz kurbanlar ne de kaygısız maceracıları. Hakikat çok daha ince-likliydi ama ona nasıl erişebilirdim? Bu noktada, artık bir günlük gezici değildim. İşçilerle yakınlaşarak, hikâyelerini beş eyalette belgeleyerek ve ardından kış toplantıları sırasında gece sıcaklıkları eksilere düştüğünde Quarzsite'ta bir çadırdaki kalarak geçirdim. Yine de hikâyeyi henüz umduğum seviyede anlayamıyordum – hayatlarını gerçekten kavramaya yaklaşmamıştım. Bunun için, aylarca, her gün onların arasında vakit geçirmem, kamplarının müdavimi olarak daha derine dalmam gerekecekti.

Çadırımla, çölde şebekeden bağımsız yaşayabilmıştım ancak hakkında yazdığım insanların çoğu gibi arazide her türlü imkândan uzak kalmamıştım. Çadır kampçılarının yalnızca dış evlerin yakınındaki alanlarda izin verildi. Bu, Rubber Tramp Randevuları bölgesinden altı kilometre uzakta kalmak demekti. Göçebelere gerçekten katılmak için daha sağlam bir portatif barınağa ihtiyacım vardı – en azından uyuyabileceğim, yemek pişirebileceğim ve yazabileceğim ilkel bir tuvalet düzeneği olan bir şeye. Karavancılarının tabiriyle, teçhizatımın "müstakil" olması gerekecekti.

Aylarca Craigslist'te eski karavan reklamlarına baktım. Satıcının "Porta Partisi" adını verdiği ve yıllarca içinde çok iyi zaman

geçirdiğini söylediği eski bir RoadTrek de dahil olmak üzere birçoğu ilk bakışta harika görünüyordu ama paslı veya çürük çıkıyordu. Sonunda gözüme bir şey çarptı: Deniz mavisi çizgili beyaz bir 1995 GMC Vandura. (Bir arkadaş daha sonra, *A Takımı*'ndaki Bay T'nin minibüsüyle aynı model olduğuna dikkat çekti, yani nostaljinin etkisi olmuş olabilir.) On yıllık bir araç için, sadece yüz üç bin kilometreyle iyi durumdaydı. Çoğunlukla Kaliforniya sahiline park etmiş, sert kış görmemiş ve iç kısmı kampa uygun bir şekilde dönüştürülmüştü.

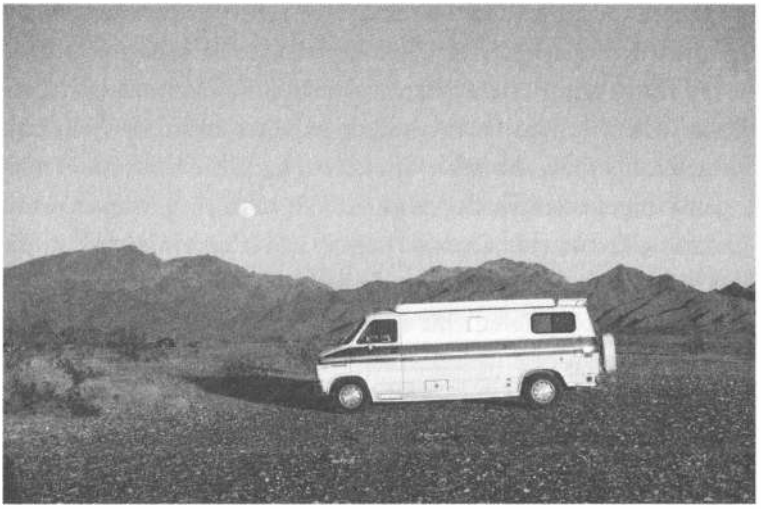
Karavanın içine ilk adım attığımda, dışından daha büyükmüş gibi hissettim, sanki *Doctor Who*'daki gibi, bir şekilde fizikten muaftı. Duvarlar pudra mavisi kadifeyle kaplanmıştı. Arkada, yatağa dönüşen küçük bir yemek odası vardı. Kabinde on iki voltluk bir mini buzdolabı, küçük bir propan sobası ve taşınabilir kimyasal tuvalet, yani boondocking için kullanışlı bütün olanaklar mevcuttu. Tepede açılır bir çatı vardı. Mandalları çözüp kapağı kaldırdığımda dimdik ayakta durabiliyordum ama her türlü gizlilik havası uçup gitti – dışarıdan bakıldığında sırtıma safari çadırı biniyormuş gibi görünüyordu.

Karavanın bir isme ihtiyacı vardı. Vansion, Van Go, Dono Van, Vantucket ve Vanna White gibi karavan isimleriyle tanışmıştım – bu alt kültür kelime şakası yapmayı seviyordu. Bir arkadaş, Camper Van Beethoven grubuna atıfta bulunarak “Beethoven”ı önerdi. Ama bu isim aklıma “Roll Over Beethoven”ı* getirdi, sürüş için kötü bir alametti. Onun yerine van Halen adını verdim. 1970'lerin sonlarında, rock grubunun ilk albümlerinin büyük çıkış yaptığı zamanda doğmuştum. Quartzsite bitpazarından aldığım Ernest Hemingway'in siyah kadife resminin ve Linda'nın kamp konakçılığı yaparken bulduğu bir sincap kafatasının da dahil olduğu uygun tılsımlarla karavanı süslemeye çalıştım. Arkadaşımin hediye ettiği bir dizi mavi cam “nazar” boncuğu dikiz aynasından sarkıyordu. Hırsız alarmına en çok bu kadar yaklaşmıştım.

* Adı “Yuvarlan Beethoven” diye çevrilebilecek Chuck Berry şarkısı. –yhn

Halen, Kaliforniya'daki bir satıcıdan gelmişti. Karavanı almak için iyi arkadaşım gazeteci Dale Maharidge ile buluşup birlikte kuzey San Diego County kanyonlarındaki amcasının çiftliğine gittik. Altı metrelik ve iki tonluk kazulete alışmaya çalışarak Halen'i kullandım. Bir tekne gibi bir o yana bir bu yana sürüklenerek hareket ediyordu ve sürekli düzeltmek gerektiriyordu. (Yoldan çıkmamaya çalışmak beni o kadar gerginleştirdi ki ilk birkaç sürüşümden sonra omuzlarım saatlerce ağrıdı.)

Vardığımızda Halen'i bir narenciye bahçesinin yanına park ettik ve işe koyulduk. Temizlemek en kolay kısımdı – bir dolabın içine akan taşlaşmış akça ağaç şurubunu fırçalamak ve bulaşık teliyle yüzeydeki küçük pasları çıkarmak. En zor iş yüz watt'lık güneş panelini koymaktı. Birçok göçebe, güneş panellerini yarlarda destekleri olan çatı raflarını kullanarak araçlarının üzerine monte eder. Halen'in üstü açılır tavanı olduğu için bunu yapamazdık, bu yüzden beni ürküten bir şey yapmak zorunda kaldık: Tavanın iyi durumdaki arka kısmından iki delik açtık. Delikler, güneş panelini tutacak ve Halen park edildiğinde daha fazla güneş ışığını yakalamak için eğilebilecek, alüminyum çerçeveyi kurmak için gerekliydi. Cıvataları sıktıktan sonra sızdırmaması için dua ederek deliklerin olduğu bölgeyi sert bir su yalıtım macunu ile kapladım. Sonra Dale ile karavanın içine bir şarj kontrolörü monte ettik. Güneş panelini şarj kontrolörüne, ardından da yemek odasının altına yerleştirdiğimiz bir çift altı voltluk golf arabası aküsüne bağladık. Ben boondocking yaparken bunlar güç sağlayacaktı. En son, dizüstü bilgisayarımı ve kameramı şarj etmek için ihtiyacım olan yüz on voltluk güç için yine yemek odasının altına bir invertör kurduk.

Halen, Ehrenberg yakınlarında, çölde.

Kısa bir süreliğine, acaba tüm bu hazırlıklar aşırı mı diye endişelenmiştim ancak takip eden iki yılda, her biri iki ayı bulan yolculuklarım sırasında öyle olmadığını anladım. Yolculuk sınırdan sınırı -Halen hem Meksika hem de Kanada'ya dokundu- ve kıyıdan kıyıya, yirmi dört bin kilometreden fazla sürdü.

Yolda fark ettiğim ilk şey, düzinelerce göçebeyle röportaj yapmama rağmen bir karavanda yaşamak hakkında hiçbir şey bilmediğimdi. Öğrenme eğrisi dikti ve koşullar değişmeye devam ettiği için hiçbir zaman gerçekten azalmadı. Halen'i çölde sürerken iki kez yumuşak ince kuma sapladım. Yoldan geçen hayırsever birinin cipiyle çekene kadar tekerleklerini döndürdüm. Yüksek dağlarda kar fırtınasına yakalandık, tuvaletiyle su depoları dondu. Gece geç saatlerde Kansas'ın boş bir otoyolunda alternatör patladı. Gösterge paneli kararırken Halen güç kaybetti ve bir dinlenme durağının önünde durdu.

Teksas, Fort Worth yakınlarında, gökyüzü yeşile döndüğünde ve hortum sirenleri inlemeye başladığında kahve almak için park etmiştim. Barista kasırğa görürseniz bodrumunuza saklanın diye tavsiye verdi. Pencereden dışarıdaki Halen'i işaret ettim

-bodrum yok- ve güldük. O günün ilerleyen saatlerinde, şiddetli yağmurlar sırasında Halen'a sığındım ve suyun arka kapıların üzerindeki mührü delip içeri çağlayarak, yatağımı doldurup inşa ettiğim elektrik sisteminin bir kısmını kızartmasını dehşetle izledim. Başka bir olayda, evde biraz ara verdikten sonra, Halen'i park ettiğim uzun süreli park yerinde yağmalanmış olduğunu gördüm Biri, sürücü tarafındaki camdan patates büyüklüğünde bir taş atmış ve kabin cam kırıklarıyla kaplanmıştı. Neyse ki Ernest Hemingway'in siyah kadife tablosu ve bir şişe çok iyi acı sostan başka çalacak bir şey yoktu. İkisi de yerindeydi.

Halen'a saygısızlık yaptığım zamanlar oldu: Arkasını büyük bir kayaya çarptım, tepesini kapatmadan kamp alanından çıktım ve kaldırımda sürüklenen şasinin altına büyük bir trafik konisi sıkıştırdığımı fark etmeden birkaç blok sürdüm. Bir keresinde, kablosuz internet bağlantısı için bir Starbucks'ın yanına park ederken, karbonmonoksit ve yangın alarmı kombinasyonunu kurmayı denedim. (Göçebe Güvenliği Dersi 101: İçinde yaşanılan her araçta hem yangın söndürücü hem de karbonmonoksit alarmı bulunmalıdır.) Ancak ne zaman onu duvara monte etmeye çalışsam robotik bir kadın sesi, "YANGIN! YANGIN! TAHLİYE! TAHLİYE!" diye bağırmaya başladı. Kimliğim ortaya çıkmıştı: Yabancılar durmuş, lattelerini yudumlayarak izliyorlardı.

Uzun bir haber gezisi sırasında, ilacımın reçetesini yenilemem gerekti. Doktorum eczaneyi aradı. Daha sonra eczacı ev adresimi istediğinde nasıl cevap vereceğini bilemediğini ve "Bir karavanda yaşıyor!" dediğini söyledi. Eczacı pek umursamadı ama olay beni düşündürdü. *Amerika'da bir adresiniz yoksa gerçek bir insan değildiniz.*

Halen'dayken adresim her yerdı. Flying J tır duraklarında, Walmart Supercenters'da, Whiskey Pete's adlı bir kumarhanede ve terk edilmiş bir benzin istasyonunda; çorak çöllerde, dağların bakir doğasında ve banliyö sokaklarında uyudum. Yerleşim alanları en kötüsüydü çünkü meraklı komşular sorun yaratabilirdi. Bir gece Mission Viejo'da gizli kamp yaptıktan sonra elektrikli

bir çim biçme makinesinin sesiyle uyandım. Birkaç metre ötede bir bahçıvan çalışıyordu. İşi bitene kadar uyku tulumumun içinde kıpırdamadan yattım. O günün ilerleyen saatlerinde Linda ve LaVonne paranoyak olduğumu söyleyip benimle dalga geçtiler.

Bu gibi deneyimler, bu kitabın fon müziği idi. Halen'da yaşamayı insanlara hikâyelerine gerçekten kulak verebilecek kadar yakın olabilir miydim bilmiyorum. Doğrusu başlangıçta bu kadarını beklemiyordum. Gerçi ilkin biraz kontrolü kaybetmişim gibi hissetsem de neye bulaştığım hakkında hiçbir fikrim yoktu.

Güneş enerjisi sistemiyle boğuşmak birkaç günümü aldı. Sonunda çalıştırmayı başardık. Her şey hallolduğunda, yola koyulmaktan başka yapacak bir şey kalmamıştı. Dale ile vedalaşırken hava çoktan kararmıştı. Sürücü koltuğuna oturdum ve narenciye ağaçlarının loş şekillerini geçerek Halen'ı çiftlikten biraz uzaklaştırdım. Araba yolu dikti. Aniden, iki tonluk karavan son derece ağır geldi. Direksiyonu sıkıca kavradım ve frene sonuna kadar bastım. Davetsiz gözyaşlarıyla bulanıklaşan gözlerimi sildim, bırakın içinde yaşamayı, Halen'ı kullanırken rahat hissedip hissetmeyeceğimi merak ediyordum.

Şimdi tek yapman gereken yola odaklanmak, dedim kendi kendime. Bir fincan kahven, akıllı telefonunda GPS ve aylardır heyecanlandığın bir hedefin var. Böylece karavan, rüzgârı arkasına alarak, Linda'ya doğru, kanyonlarda ilerledi.

2014 yılında, Noel'den hemen önce, Linda, kızı ve damadının San Clemente'de kiraladıkları küçük dairede, kanepelerinde yaşıyordu. Arka pencere, deniz piyadeleri üssü olan Pendleton Kampı'na bakıyordu. Günbatımında askerlerin söyledikleri marşlar duyulabiliyordu ve bazen gece boyunca canlı topçu talimleri yapılıyordu. (Aile, Mission Viejo'daki -Linda'nın Squeeze Inn'i satın aldığı- bir sonraki kiralık evlerine henüz taşınmamıştı.)

Linda'nın karavanı sokağa park edilmişti ve ceza yiyip duruyordu. Rakunlar yakıt borusunu delmişti. Bunu benzin pom-

palarken keşfetmişti – şaşkın bir şekilde yere bakmış ve ayaklarının etrafında büyüyen birikintiyi görmüştü. Linda, bu sezon Amazon’un Fernley deposunda çalışmaya geri dönmeyi ummuştu ancak bileği hâlâ kötü durumdaydı, bu yüzden iptal etmek zorunda kaldı. Yine para sıkıntısı çekiyordu.

Geldiğim akşam, itirazlarıma rağmen, ailesiyle birlikte bir Meksika restoranında akşam yemeği ısmarladı. Biz ayrılırken, dışarıda bir sokak çalgıcısı Lorde’un popüler parçası “Royals”ı çalıyordu. Keman kutusu kaldırımın üzerinde açtı ve Linda şarkıcıya vermeleri için torunlarına birer dolar verdi. Daireye döndüğümüzde içeriye davet ettiler. Linda zaten kanepede uyuyordu. Torunlarından biri gömme dolapta kalıyordu. Sanki daha önce binlerce kez yapmışım gibi apartmanın yanına park edilmiş karavanda uyuyacağımı söyledim. Linda, gecenin son yürüyüşü için iki köpeğine ve ailenin Chihuahua’sı Gizmo’ya tasmalarını taktı. Birlikte otoparkta yürüdük. Halen’a yaklaştıkça endişelendim. O güne kadar, karavanda –San Diego County’deki çiftlikte– sadece bir gece uyumuştum. Etrafta ne yabancı ne de trafik vardı. Bu benim açıkta park ettiğim ilk gecemdi. *Ya komşular polisi ararsa? Ya ben uyurken biri içeri girmeye çalışırsa?*

Yakıcı bir acı beni bu düşüncelerden kurtardı. Gizmo dişlerini sağ uyluğumun arkasına geçirmişti. Gülüp geçmeye çalıştım. Daha önce Audra ona “bilek ısırın” demişti ama ben bunu bir uyarı olarak değil, bir sevgi ifadesi olarak kabul etmiştim. Canım acıyordu. Hafife almaya çalıştım ama endişelerim paniğe dönüştü. *Acaba aşıları tam mıydı?* Sorarak kimseyi kırmak istemedim.

İyi geceler dedim, karavana girdim ve Los Angeles’taki bir arkadaşşımdan gelen bakım paketine dalmadan önce perdeleri kapattım. Küçük bir Amerikan bayrağının ve Irish Spring sabununun altına yara bantları ve yarısı kullanılmış bir Neosporin paketi saklanmıştı. Kanlı bir yara görmeyi bekleyerek kot pantolonumu çıkardım. Derim parçalanmamıştı – sadece kötü bir morluk vardı. Bu beni rahatlatmalıydı ama olmadı. Dişlerimi fırçaladım ve Bob Wells’in kitabında yazdığı bir şeyi düşünerek

uyku tulumuma kıvrıldım. “Çoğu insan için bir karavandaki ilk gece konfor alanlarının çok dışındadır, çok zor olabilir,” diye açıklamıştı. “Korkunuz her sesi büyütür (ve çok fazla ses vardır) ve iyi uyuyamayabilirsiniz. Sabah kafa karışıklığıyla uyanacak ve kendi kendinize, neredeyim ben, diye soracaksınız.”

Bu sözlerin benim için geçerli olacağını düşünmemiştim. Sonuçta ben sadece dijital kamerası, ses kayıt cihazı ve defteri olan bir yazardım, yaşam tarzını kökten değiştiren biri değildim. Karavanımda yıllarca değil aylarca yaşamayı planlıyordum.

Otoparkta dolanan araçların farları parlak beyaz ve kırmızı ışıklarla Halen’i bombalıyordu. Gölgele karavanın içinde dönüyordu. *Bu sürücü yavaşlıyor mu? Bu çok yakına mı park ediyor? İçeride olduğumu biliyorlar mı?* Gözlerimi kapatıp rahatlamaya çalıştım ama uykum gelene kadar saatler geçti.

Penceredeki sesle uyandım. Sabah olmuştu. Tanıdık bir ses, “Mer-haaa-baaa!” diye seslendi. Linda yine köpekleri gezdiriyordu. Yukarıda kahve pişiriyordu. Yorgun bir şekilde üzerime bir şeyler geçirdim ve onu apartmana kadar takip ettim. Duşu işaret etti ve bana pembe desenli bir havlu verdi. “Al,” dedi, “kurutucudan yeni çıktı. Puantiyeli çünkü puantiyeler insanı mutlu eder.”

Halen’i gezmeye götürdük. Linda, en sevdiği mekândan ikimiz için kahvaltılık dürüm almama izin verdi. Sahilde dürümlerimizi yiyip sörfçüleri seyrederken sohbet ettik. Karavana döndüğümüzde bana kısa bir park dersi verdi. Altı ay süren profesyonel kamyon şoförlüğü sayesinde Linda için altı metrelik bir karavana kullanmak temel bir şey olsa da bunun beni hâlâ korkuttuğunu görebiliyordu. Sonra beni karavana yemek pişirme malzemeleri almam için bir ikinci el mağazasına yönlendirdi. Ben birbirine uymayan sofrta takımlarıyla dolu bir kutuyu karıştırırken, Linda bana kelepir bir güveç tenceresi ve kahve makinası buldu. Öğleden sonra vedalaştık.

Bir sonraki durağım, birkaç aylığına, Rubber Tramp Randevuları’nı da içerecek şekilde, çölde kalmayı planladığım,

Quartzsite'tı. Yine de bu toplantıya daha haftalar vardı. Başlayana kadar nereye park edeceğime dair hiçbir fikrim yoktu.

Ardından Facebook üzerinden bir yemek daveti geldi. Swankie Wheels olarak da bilinen yetmiş yaşındaki karavan gurusu Charlene Swankie'dendi. Bir yıl önce tanışmıştık ve maceralarını Bob Wells'in internet sitesinde okumuştum. Heyecanlanmıştım. Swankie'nin kampı, yumuşak bir başlangıç olurdu. Ayrıca bir boondocking uzmanıydı ve ondan öğreneceğim çok şey vardı.

Swankie, "Linda'yı kaçır ve yanında getir," diye şaka yaptı. Bunun mümkün olmadığını açıkladım – Linda parasızdı, karavanı çalışmıyordu ve onu oraya götürme teklifimi kibarca reddetmişti. Swankie biraz sosisli getirmemi istedi.

Kampına vardığımda Swankie'nin acemi karavancılara akıl hocalığı yapma konusunda deneyimli olduğunu gördüm. Bu sezon, yirmi yedi yaşında Vincent Mosemann adında bir çırak evlat edinmişti. Vincent, çok geçmeden hikâyesini anlatmaya koyuldu.

Vincent iki ay öncesine kadar Billings, Montana'da annesiyle beraber yaşıyordu. Kendi başına olmayı çok istese de bir daire kiralamak gerçekçi görünmüyordu. Üniversitedeyken iki işte (laboratuvar monitörü ve barista olarak) çalışmasına ve paraya sıkıştığında uzun boy Subway sandviçini iki akşam yemesine rağmen bitirmediği okulundan kalan yirmi beş bin dolardan fazla öğrenci kredisi borcu vardı. Üniversitenin üçüncü senesinde, anne babası boşandı. Vincent, mali yardım için yeniden başvurmaya gittiğinde, hiçbir yerde bulamadığı babasının imzası istendi. Böylece Vincent okulu bıraktı. Eve döndükten sonra, otizmlili yetişkinler için bir bakım evinde işe girdi ancak fazla para vermiyorlardı. Bağımsız yaşamının tek bir yolu olduğu sonucuna vardı. Bu yüzden annesinin minivanı, 1995 Plymouth Grand Voyager LE'yi satın aldı. İçini boşalttı, muşamba döşeme, perdeler, raflar ve bir uyku ranzası ekledi. *The Little Engine That Could* [Becerikli Küçük Tren] hikâyesindeki "Sanırım yapabilirim, sanırım yapabilirim" diyen tren "Tillie"nin ismini verdi. Sonra yolculuğu başladı.

“Kendi ayaklarımın üzerinde durmayı öğrenmek için yola çıktım,” diye açıkladı.

Vincent’in istikameti Quartzsite’tı. Bir Facebook grubunda arkadaş olduğu Swankie ile tanışmayı planlıyordu. Swankie onu, daha sonra benim de aralarına katılacağım, Quartzsite’in güneyindeki çölde bulunan La Posa Uzun Süreli Ziyaretçi Alanı’nda, *yakınında* –ama *birlikte* değil– kamp yapmaya davet etmişti.

Vincent’a bu teklifi yaptıktan sonra içini endişe ve pişmanlık kapladı. Swankie yalnızlığını o kadar çok seviyordu ki ziyaretçi istemediğinde dalgalandırmak için üzerinde kurukafa ve çapraz kemikler olan bir bayrak satın almıştı. Vincent ise tam aksine aşırı sosyal biriydi. Kendisini, Kayıp Köpek Sendromu’ndan mustarip olarak tanımlıyordu.

Vincent, Cadılar Bayramı’ndan bir gün önce geldi ve kuru nehir yatağının yanına park etti. Swankie’nin bir açık hava oturma odasına benzeyen –hava koşullarına dayanıklı bir halı, sandalyeler, kargo römorku ve gölgelik– kamp alanının tam karşısındaydı. Yanında bir yatak, bir bilgisayar masası, bir dondurucu ve motoru çalıştırırken bir invertörle kullanabileceği bir mikrodalgı fırınla donatılmış karavanı vardı. Çatıda kanosu ve bir güneş paneli vardı. Arka kapıda, duşlarını kullanmak için katıldığı spor salonu zinciri Planet Fitness’in çıkartması vardı.

Swankie, Vincent’a yiyecek ve malzemelerini saklaması için yedek bir çadır verdi. Kiler olarak kullanması için bir dolap yerleştirmesine ve güneş paneli kurmasına yardım etti. Vincent paneli çatısına vidalarken, delik bozuk paralar kullandı – pullardan daha ucuzlardı. Swankie ayrıca Vincent’in kiralık posta kutusunu kullanmasına izin verdi. Bu jest çok şey ifade ediyordu. Kendi ailesinin artık postalarını kabul etmeyeceğini söyledi. Trans bir birey olan Vincent için bir posta adresi çok önemliydi. Her iki haftada bir uyluğundan bir doz testosteron iğnesi olması gerekiyordu ve takviyeler postayla geliyordu. Kutudan, annesinden gelen bir Noel bakım paketi de dahil olmak üzere başka güzel şeyler de çıktı: Ev yapımı şekerli tarçınlı kurabiyeler ve tepesine

oyuncak bebek evi büyüklüğünde köknar ağacı kondurulmuş, Saltines kutusundan yapılmış kırmızı tuğlalı bir şömine replikası.

Swankie ve Vincent epey uyumluydular. Hayat dolu, kır saçlı usta karavancı, bileğinde testosteron molekülü dövmesi olan ve eksik sağ üst dişiyle muzip bir gülümsemeye sahip, sakallı genç çırağından en az bir baş daha uzundu. Vincent bana o dişi çek-tirmenin iki yüz elli dolara mal olduğunu söyledi. Kaplattırıydu bin dolar tutacaktı. Tanıştığım birçok göçebe için eksik diş, en çok utandıkları yoksulluk nişanesiydi. Bazıları kameramı çıkarınca gülümsememeye çalışır ya da ağızlarındaki boşlukları ortaya çıkaran fotoğrafları paylaşmamamı isterdi. (Her üç vatan-daştan birinin diş sigortasının olmadığı bir ülkede dişin bir statü sembolü hâline gelmesi üzücü ama şaşırtıcı değil.) Ancak Vincent bu boşluğu pipet tutacağı olarak nitelendirdi. Onu gururla sergiliyordu. “Bununla sorunu olan biri, takılmak isteyeceğim biri olamaz zaten,” diye açıkladı.

Vincent ile Swankie, Quartzsite’ta kamp ateşinin keyfini çıkarıyorlar.

Vincent ve Swankie’nin ortak bir özelliği vardı – ikisi de züpelere katlanamıyordu. Swankie, lüks karavanlarda yaşayan insanlarla sohbet etmekten keyif aldığı bir çöl akşamını hatırladı.

Karavanının modelini sordular. Panelvandan bozma bir karavan olduğunu söyledi. Hoşbeş aniden kesildi. “Kalkıp kendi kamp ateşlerinin yanına gittiler,” dedi başını iki yana sallayarak. Başka bir durumda Swankie, Gezici Bireyler Ağı’na katıldı ancak grubun blogunu üyelerin çevrimiçi siteleri listesine eklemediğini öğrendi. Neden? Çünkü Swankie’nin blogunda beş galonluk kovayı tuvalet olarak kullanmak üzerine detaylı bir video vardı. O yüzden gruptan ayrıldı.

Tıpkı Vincent gibi, Swankie’nin de böyle arkadaşlara ihtiyacı yoktu. Onun kampı büyüyordu. O gece yemekten sonra karavanımla orada kaldım. Katvandu isimli mavi bir 1991 Ford Econoline’de yaşayan Kat ve Mike Valentino da öyle. İkisi de kırk yedi yaşında olan Valentino’ların, Alex adında dokuz yaşında bir oğulları ve Ronnie isimli evcil bir yaban gelincikleri vardı. Aylar önce, Washington’da yaşadıkları sırada, ordu gazisi olan Kat’e, multipl skleroz teşhisi konmuştu ve Albertson yöneticisi olarak çalıştığı işinden aceleyle ayrılmıştı. Hâlâ maluliyet maaşı almaya çalışıyordu ki bu süreç üç yıl sürecekti. Bu arada Mike, donmuş bir sebze işleme tesisinde saati dokuz dolar, kırk sente çalışıyordu ancak sözleşmesi bitmek üzereydi. Gelecek için endişeliydiler.

Kat, uzun süre internette karavanları ve karavanda yaşamayı araştırmıştı. Facebook’taki gönderisinde şöyle yazmıştı: “Çeşitli karavan gruplarında konuştuğum insanlardan PEK ÇOĞUNUN maddi zorluklar nedeniyle tam zamanlı olarak karavanda kalması üzücü mü yoksa umut verici mi karar veremiyorum. Sanırım bu acı tatlı. Yeni özgürlük... kendini yeniden keşfederken yaşayabilmek. Çok fazla rehberlik, tavsiye, malzeme ve istekli kulaklar sunan derin ve çeşitli Kabilelere şükürler olsun. Bu eski orta sınıfın evrimi mi? Modern bir avcı-toplayıcı sınıfının ortaya çıkışına mı şahitlik ediyoruz?”

Valentino’lar sonunda kendilerini pis motellerde buldular. Uyuşturucu satan ve fahişelik yapan komşuları vardı. Aile için uygun bir yer değildi. Böylece karavanı satın aldılar ve Vincent kendi macerasına başlamadan birkaç hafta önce, onlar da yola

koyularak kendi maceralarına başladılar. Buraya kadar işler yolunda gibiydi. Kat bana Alex'in evde eğitimin göçebe eşdeğeri olan "yolda eğitim" gördüğünü söyledi. Erken gelişmiş bir mizah anlayışına sahip, parlak, meraklı bir çocuktuk ancak Asperger sendromundan kaynaklanan sosyal meselelerle boğuşuyordu ve devlet okulunda zorbalığa uğramıştı. Şimdi herkese kendi demokratik ulusunu kurmak istediğini söylüyordu. Başkentin adı "Karavan Sakinleri Kenti" olacaktı.

En zor anlardan biri, sıcaklığın bir gecede eksilere düştüğü Quartzsite'ta yaşandı. Kat ve Mike, ısınmak için karavanı çalıştırırken benzinleri bitmişti; yakıt göstergesi bozuktuk, bu yüzden deponun ne kadar hızlı boşaldığını anlayamadılar. Bu sırada, aynı şeyi yapan Swankie ve Vincent'in yakınında kamp kuruyorlardı. Ben de aynı stratejiyi kopyaladım. Halen'in motorunu rölantide çalıştırıp ısıyı kökledim ve ardından uyku tulumuma girdim. Birkaç saat uyuyup, donarak uyandım ve süreci tekrarladım. Gece boyunca, ara sıra canlanan ve sonra tekrar sessizliğe gömülen karavan korosunu dinledim.

Daha sonra, karavancılar arasında popüler bir seçim olan bir Buddy propan ısıtıcısı satın aldım ancak gece boyunca pek faydası dokunmadı çünkü uyurken bağımsız bir propan ısıtıcısı çalıştırmak güvenli değil. Küçük yaşam alanlarında, ısıtma veya pişirmeden kaynaklanan yetersiz yanma sınırlı havalandırmayla da birleşince, ölümcül bir kokusuz karbon monoksit birikimine neden olabilir. Bu durum bir karavanda sinir bozucu derecede hızlı olabilir. Bir keresinde, Buddy'mi söndürüp uykuya dalmaya başladığım sırada, tiz bir çığlık geceyi böldü. Karbon monoksit alarmıydı. Isıtıcıyı yeterince boşaltmamıştım. Kapıları ve pencereleri açtım ve yeterince havalandığına ve içeriye dönmenin güvenli olduğuna emin oluncaya kadar, pijamalarımın içinde titreyerek çölün ortasında bekledim.

Valentino'ların ısınmaya çalışırken benzinlerinin bittiği gecenin sabahında, Vincent onları yakıt almak için kasabaya götürdü. Elmalar, sosisler ve yastık büyüklüğünde bir paket bahar sa-

latası da dahil olmak üzere Quartzsite gıda bankasından aldıkları ganimetlerle, planladıklarından daha fazlasıyla geri döndüler.

Noel'den iki gün sonra Alex'in onuncu doğum günüydü. Swankie onun için bir dondurma partisi düzenledi. O sıralarda Vincent, Dollar General'da saati dokuz dolara yarı zamanlı bir iş buldu. Bir yandan, elektrik yerine pedalla çalıştırmaya dönüştürdüğü dikiş makinesinde yaptığı önlükleri ve yeniden kullanılabilen alışveriş torbalarını satıyordu. Önlüklerden birini *Yüzüklerin Efendisi*'nin bir kopyasıyla birlikte Alex'e doğum günü hediyesi olarak verdi. Alex mutluluktan havalara uçmuştu. Ve aniden, Vincent daha az çocuk gibi göründü.

Kat daha sonra şunları yazdı: "Birkaç ay öncesine kadar tanışmadığım insanlara, düşünceli hediyeleri ve bol kahkahaları için teşekkür ediyorum. Duygulandım, onur duydum, mahcup oldum. İşte aile budur..."

Swankie'nin daha önce söylediği bir şeyi anımsattı. "Swankie'nin kampında on iki saatten fazla kaldığınızda," demişti bana, "ailedensiniz." Yeni gelenlerin kendilerini dışlanmış hissetmemeleri için bir yolu vardı. Bir gün, bizi yakındaki bir kaya yüzeyine oyulmuş petroglifleri ziyaret etmeye götürdü. O yolculukta insana keyif veren bir şey vardı, kervanımız Swankie'nin öncülüğünde dalgalanıyordu. Halen'i sürüp önümdeki lastiklerden yükselen tozu izlerken, açık çölde ata binen bir ekibin parçası gibi hissettim. O günün ilerleyen saatlerinde, grubumuzun bir üyesi bir hendekte sıkışıp kaldığında, Swankie minibüsü ve bir naylon kayışı kullanarak aracı çıkardı.

RTR vakti geldiğinde, hep birlikte Scaddan Wash'un ardındaki taşraya doğru yola çıktık. Kendimi bir yıl önce dikkatimi çekmeyen şeyleri fark ederken buldum – özellikle de şaka yollu, "karavancılığın dayanılmaz beyazlığı" dediğim şeyi.

Swankie daha önce RTR'nin bir "beyaz karavan kongresi" gibi hissettirdiğini söyleyip şaka yapmıştı ve bu, kelimenin tam anlamıyla doğrudu. Karavanların çoğu beyaza boyanmıştı ve çölün parlak ışığında parlıyorlardı. Ticari filolar genellikle beyaz

panelvanlar kullandığından, araçlar her yerde bulunur. İkinci ellerini satın almak kolaydır ve araya kaynayabilirler bu da onları karavancılar için popüler bir seçim hâline getirir. Beyaz bir karavanda yaşamının da kendine ait zorlukları vardır – RTR'deki bir adam, “ürpertici faktör” diye adlandırdığı, onları çocuk tacizcileri ve diğer zararlı gruplarla bağdaştıran kültürel klişeden bahsetti. Salem, Oregon'dan elli üç yaşında bir müteahhit, işi battıktan ve beyaz bir Ford E150'ye taşındıktan sonra, arkadaşlarının ona “Rape-O Van Dan” lakabını taktığını ve ondan şeker istemeye başladığını anlattı. Arkadaşları belki iyi niyetliydi ama şakaları can yakıyordu.

Ayrıca, araç renginden bağımsız olarak, karavancıların, faydasız olduklarını düşünen yabancılar tarafından taciz edilmesi de yaygındır. Bunu yazarken, çevrimiçi bir forumdaki bir adam, gece yarısından sonra, kendisini rahatsız etmek için hiçbir nedeni olmayan yabancıların tacizi yüzünden uyandığını anlattı. Panelvanını sallıyor ve “Çık dışarı ulan, sapık!” diye bağırıyorlardı. “Canına okuyacağız senin!”

Ama aklımdaki tek şey beyaz karavanlar değildi. RTR'den çok sonra da düşünmeye devam edeceğim başka bir şey fark etmişim. Çok daha sonra, çalışmaları ırk ve sömürgecilik ile ilgili olan Afro-Amerikalı bir fotoğrafçı arkadaşşıma etkinlikten fotoğrafları gösterdiğimde konusu açılacaktı. “Bu fotoğraflardaki insanların neredeyse tamamı beyaz,” diye gözlemledi. Nedenini bilmek istiyordu.

Ben de öğrenmek istiyordum. O zamana kadar, bu şekilde yaşayan yüzlerce insanla tanışmışım – ülkenin dört bir yanından kamp işçileri, RTR üyeleri, karavancılar. Ve aralarında bir avuç renkli insan olsa da, alt kültürde mikro azınlığı temsil ettikleri açıktı.

Peki kalabalık neden bu kadar beyazdı? Göçebe topluluğun üyeleri de aynı şeyi merak ettiler. Amazon'un resmi Camper-Force Facebook sayfasında, emekçilerin fotoğrafları çoğunlukla beyaz yüzler gösteriyor ve siyahi bir karavancının şu yorumu

göndermesine neden oluyor: “Eminim Afro-Amerikalılar bu pozisyonlara başvurmuştur. Amazon’un fotoğraflarında hiç görmüyorum.”

İrksal çeşitlilik eksikliğinin, kamp yapmanın orantısız olarak beyazlardan oluşan hedef kitleyi çekmesiyle bir ilgisi olup olmadığı merak ettim. Bu, ABD Orman Hizmetleri’nden yapılan araştırmalar tarafından da doğrulanan bir eğilimdi. Belki de açık havada “sefalet çekmeyi” bir tatil olarak kabul etmek belirli bir ayrıcalık gerektirir. “Stuff White People Like” (Beyaz İnsanların Hoşlandığı Şeyler) adlı mizahi internet sitesi bunu şöyle özetliyor:

Kendinizi ormanın ortasında elektriksiz, susuz veya arabasız kapana kısılmış olarak bulursanız, bu durumu büyük ihtimalle bir “kâbus” veya “bir uçak kazası sonrası gibi en kötü senaryo” olarak tanımlarsınız. Beyazlar buna “kamp yapmak” diyor.

Belki de sorun ırkçılıktı? Bazı göçebelere topluluklarında bunun örneklerini görüp görmediklerini sordum. Çoğu, açık bir şey gözlelemediklerini söyledi. Ancak bir göçebe, uzun zamandır RTR katılımcısı olan bir karavancının siyah bir arkadaşına, “zen-ci” diyerek hakaret ettiğini hatırladı. Diğer göçebeler, bu bağnazın karşısında dursalar da iş işten geçmişti ve kadın kampı terk etti. Bu olayla ilgili endişeler huzursuzluk tohumları ekti. Bob Wells’in internet sitesinde temel kural, “Hiç kimseye saldırmayın, küçümsemeyin veya aşağılamayın” idi. Ya göçebeler bunu birlikte yarattıkları gerçek dünyadaki geçici topluluklarında başaramazlarsa?

Linda’nın Amazon’dan arkadaşı Ash, Facebook’ta “biz karavancıların büyük çoğunluğu beyaz. Sebepler barizden ‘hadi canım!’a kadar değişiyor ama bir de şu var.” Gönderinin altında, “siyahların seyahat deneyimi” hakkında bir makale bağlantısı vardı. Bu beni düşündürdü: Amerika, ırktan bağımsız, insanların göçebe yaşamasını yeterince zorlaştırıyor. Yerleşim bölgele-

rinde gizli kamp yapmak ana akımın çok dışındadır. Çoğu zaman, araçta uyumak yasalara aykırıdır. Polisler ve yoldan geçen şüpheli kişiler gibi belalardan kaçınmak, beyaz ayrıcalıklının Hapisten Ücretsiz Çıkış kartıyla bile zor olabilir. Ve silahsız Afro-Amerikalıların trafik çevirmesinde polis tarafından vurulduğu bir çağda, bir araçta yaşamak, ırksal profillemeye kurbanı olabilecek herkes için bilhassa bir kumar gibi görünüyor.

Bütün bunlar, başımın belaya girebileceği ama girmedeği durumları düşünmeme neden oldu. Bir keresinde, haber için Kuzey Dakotada bulunduğum bir gece kenara çekildim. Polisler nereli olduğumu sordular ve beni bir uyarıyla bırakmadan önce bazı yerel turistik yerleri tavsiye ettiler. Genelde, Halen'ı sürerken insanlar bana sıkıntı vermedi. Keşke bunu iyi karmaya ya da bir tür kozmik iyiliğe bağlayabilseydim ama gerçek şu ki ben beyazım. Elbette ayrıcalık bir rol oynadı.

Rubber Tramp Randevuları'ndan sonra kabileyi Ehrenberg'e kadar takip ettim. Bir gece, bir komşunun karavanında akşam yemeğini yerken, yemeğimizin bulunduğu tepsiyi koymak için ev sahibinin kapatılmış ve mühürlenmiş tuvalet kovağını kullandığımı fark ettim. Evde olsaydım, bunun gibi doğaçlama bir masa beni rahatsız edebilirdi. Burada, arka planda kaybolan bir detay vardı. Elimizdekileri kullandığımız dar bir alandaydık.

Birkaç hafta sonra, Halen'ı uzun süreli bir otoparkta tutmak için düzenlemeler yapıp New York'a döndüm. Brooklyn'deki dairemi yeniden işgal etmek tuhaf hissettirdi. Bir panelvan kadar küçük bir alanda yaşarken, klostrofobi sonunda sığınağa benzer bir rahatlığa dönüşür. Duvarlar yakın, pencereler örtülü, ihtiyacınız olan hemen hemen her şey elinizin altında. Ana rahmi gibi. Sabah uyanmak, önceki gece nereye park ettiğinizi hemen hatırlamasanız bile, bir güvenlik hissi verir.

Bütün bunlar eve dönüşümü beklediğimden daha sarsıcı yaptı. Birkaç gün boyunca yatağımda derin bir şaşkınlıkla uyandım. Tam boy şilte çok geniş görünüyordu. Duvarlar çok uzaktaydı, tavan çok yüksekti. Tüm bu boş alan, beni kaygılandırdı, korun-

masız hissettirdi. Yatak odasına sızan güneş ışığı fazla parlak geliyordu. Bir keresinde, hâlâ yarı uykudayken, penceremi panelvanın arka camı sanmışım.

Evde geçen ilk haftadan sonra bu kafa karışıklığı ortadan kalktı. Sonra yerini başka bir şey aldı: Halen'ı ve göçebeleri özledim. Yola geri dönmek istedim.

Dokuzuncu Bölüm

Bazı “Tatlı” Deneyimler

Kırsalda yaptığım kamp sadece bir başlangıçtı. Kısa süre sonra yeni yerler keşfetmek için yola düştüm. Çöle yaptığım son yolculuk sırasında, işe alım görevlilerinin ülkenin her yerinde kamp işçisi aradığı karavan gösterisi “Büyük Çadır”ı ziyaret etmek için geri dönmüştüm. Gülümseyen bir kadın bana “‘Tatlı’ Bir Deneyimin Parçası Olun!” yazan bir broşür verdi.

Yıllık şekerpancarı hasadı beni uzun zamandır şaşırtıyordu. Bu, kır ve beyaz saçlı gezginlere pek uymayan, yaşlanan bedenleri için zorlu bir iş gibi görünüyordu. İsmi verilmeyen bir işçinin, işi “biraz yorucu ama gerçekten zor değil” olarak tanımlayan alıntısını içeren broşüre daha yakından baktım ama pek bir şey anlayamadım. İşle ilgili çoğu şeyi, Quartzsite çevresindeki insanlarla konuşarak öğrendim.

“Soğuktu. Karlıydı. Islaktı,” dedi Gretchen Erb, birlikte 1999 Fleetwood Bounder karavanında otururken. Minnesota’daki gece vardiyasında, tır şoförlerinden evrak toplamak ve “örnek almak” için, donma noktasının altındaki sıcaklıklarda bekliyordu. Örnek almak, otuz kiloluk şeker pancarlarını ağır hizmet tipi vinil çuvallara doldurup iş istasyonuna taşınması demekti. Çuvalar oradan alınıp şeker içeriğinin değerlendirileceği laboratuvara gönderiliyordu. Başka bir işçi, altmış iki yaşındaki Brian Gore, Montana’daki hasatta kapısı kopuk bir mini kepçeyi sürdüğünü anlattı. Açıklıktan içeri, arızalı bir taşıma bandından fırlayan –

bir tanesi greyfurt büyüklüğünde- şeker pancarları yağıyor, resmen taşa tutuluyordu. “Bütün o pancarlardan dayak yiyordum!” diye haykırdı. Bunu “otomatik bir patates topu” tarafından saldırıya uğramakla karşılaştırdı. Yine de işe devam etti, muhtemelen tekrar yapardı çünkü paraya ihtiyacı vardı. “Kısa zaman dilimi, işi katlanılır kılıyor,” diye ekledi. “Bence çok uzak bir gelecekte hâlâ pancar atıyor olursanız, bu iş beyniniz çürütür.”

Büyük Çadır'da yıllık şekerpancarı hasatı için işe alımla ilgilenen görevliler.

İşe alım görevlisinden bir başvuru formu aldım. *Neden olmasın?* diye düşündüm. Göçebelerle mevsimlik işleri hakkında konuşmak için saatler harcamıştım ama henüz şantiyelerin hiçbirini ilk elden görmemiştim. Hiçbir yanılısama yaşamadım: Bu tür bir emeği örneklemek beni sihirli bir şekilde bir kamp işçisine dönüştürmeyecekti. Yine de en azından, içine dalmak hakkında çok şey duyduğum hayatları daha derinden anlamama yardımcı olabilirdi.

Başvurum aylar sonra, American Crystal Sugar adına işçi alan geçici ajans Ekspres İstihdam Uzmanları tarafından kabul

edildi. Böylece sektör hakkında okumaya başladım. Amerika Birleşik Devletleri dünyanın en büyük işlenmiş şeker üreticilerinden biridir ve şekerpancarı bu verimin yüzde elli beşini oluşturmaktadır. (Geri kalanı şeker kamışından elde edilir.) Ülkenin şekerpancarı tarlalarının yarısından fazlası –yaklaşık altı yüz seksen bin dönüm ekili alan– batı Minnesota ve doğu Kuzey Dakota’yı kapsayan Red River Vadisi’nde yer alıyor ve ülkenin en büyük pancar şekeri şirketi olan American Crystal Sugar’a ev sahipliği yapıyor. Bu bölge, tam istihdamla övünen ve işçileri işe almayı çok zorlaştıran ulusal bir anomalidir. (Bu zorluk, Bakken petrol yatakları yükselişteyken daha da büyüktü.) Bu nedenle, American Crystal, sonbahar hasadında çalışmak için çok uzaklardan –kendi evlerini getirerek– gelebilecek gezici işçiler arıyor.

Tüm bu bilgiler ve iki çift ağır iş eldiveniyle, eylül ayının son haftasında Kanada sınırına yakın Kuzey Dakota’da bulunan, devasa şekerpancarı depolama ve işleme tesisi Drayton Yard’a vardım. Red River Vadisi’ndeki pancar üreticileri için, ekim ayının ilk iki haftası hava koşullarına karşı bir yarıştı. Askeri jargonu ödünç alarak, buna “sefer” diyorlar. Savaş 1 Ekim’de gece yarısı başlar. Çiftçiler, toprak donmadan önce tarlalardan pancar toplamak için acele eder ve sıcaklıkların kökleri bertaraf edecek kadar soğuk kalmasını umar. Günde yirmi dört saat, her biri birkaç ton yük taşıyan kamyonetler yerel otoyollardan depolama tesislerine gider. Taşıyıcılar üst üste yığılır. Dökülen pancarlar, kilometreler boyunca her iki yönde yol kenarlarına saçılır. Yorgun sürücüler, uyanık kalmak için peş peşe sigara yakar. Trafik karışır. Kazalar olur. Yerel halk, kazaları, deneyimsiz tarım işçilerinin ticari sürücü belgesi olmadan tonlarca ürünü taşımasına izin veren eyalet düzenlemelerine bağlıyor. American Crystal’in üç düzineden fazla alıcı istasyonu maksimum kapasitede günde yaklaşık elli bin kamyon yük alır.

“Bir Numaralı İstif”teki yer ekibinde, on iki saatlik vardiyalarda görevlendirildim. İstasyonumuz, ucu açık bir uçak hangarını andıran beton zeminli devasa bir soğutma tesisinin içindeydi.

Pancar yığını şimdiden tavana doğru yükselmişti; oryantasyon eğitmenimiz, yaklaşık yirmi bin ton olduğunu tahmin etti. Ana hasattan önce daha küçük bir mahsulün parçası olarak getirilmişti. Bu sezonun pancarlarının, bir önceki yıla göre daha büyük boyutlarda geldiğini ekledi; basketbol topu büyüklüğünde pancarlar görüyorlardı.

Diğer istasyonların çoğu açık havadaydı. Yağmurdan veya kardan korunacağımız için şanslı olduğumuz söylendi ancak bir denge vardı: Gürültü ve duman daha kötüydü. İçeride, çamurlu pancarların boğucu kokusu, toz ve mazotla karışıyordu.

Kamyonlar Drayton Yard'a vardıklarında, kantar evi adı verilen bir kulübede tartıldılar ve sonra bizim istasyonumuzda sıraya girdiler. Tank paletlerine monte edilmiş küçük bir fabrikaya benzeyen takırtılı dev bir mekanizma olan istifleyicinin yanına çekmeleri için el sallayarak tek tek içeri aldık. Pancar yükünü almak için her kamyonun arkasına büyük bir hazne kilitlendi. Oradan pancarlar, fazla toprağı alıp kamyonu geri boşaltan bir tamburdaki taşıma bandına taşındı. Açık ucunu üç katlı bir pancar dağının tepesine uzatan uzun bir vinç kolu üzerinde istifçiden yukarı ve uzağa hareket ederek başka bir taşıma bandı boyunca devam ettiler. Hasat süresince, o dağ daha da uzayacaktı. Büyümesine yer açmak için, istifçi ara sıra paletleri üzerinde geriye çekiliyordu. Hasadın sonunda, pancar yığını, uç uca park edilmiş iki Boeing 747'nin uzunluğu ve kabaca uçakların kanat açıklığı kadar geniş olacaktı. Cebri havalandırma sistemi, pancarlar şeker fabrikasına gitmeyi beklerken yığının donmaya yakın kalmasına yardımcı olacaktır.

Süreç gürültülü, hızlı ve son derece pisti. İşimiz sürekli temizlemeyi içeriyordu: Dökülen pancar kütlelerini –bazıları donmuş hindi boyutundaydı– yabalar ve tarım kepçeleriyle haznelere kürekle geri atmak. (Bir şey yapmadan durmak hoş görülüyordu: “Eğilebilirsen, temizleyebilirsin!” bir yöneticinin favori sloganıydı.) Tekrarlanan kaldırma işi çok zorlaştığında, küreklerden vazgeçer ve daha küçük yükleri ellerimizle boşaltırdık. Yeterince

hızlı hareket etmezsek, pembe kovboy çizmeleri giyen makyajlı şefimiz, yükseltilmiş kontrol kabininden torpidoları hazırlıyormuş gibi, İkinci Dünya Savaşı denizaltı sesi çıkaran kornayı çalar ve sonra pencereden bize doğru çılgın kürek hareketleri yapardı. Bu arada, başımızın üzerinden geçen konveyör bantları, sarı güvenlik yeleklerimizi ve yeşil baretlerimizi lekeleyerek menzildeki her şeye pancar parçaları ve toprak fırlatıyor. Bir iş arkadaşına yaklaşmakta olan kamyonu işaret etmek için sol elimi kaldırdığımda –makinenin gürültüsünden bağırdığımızda bile birbirimizi duymamız zordu– elma büyüklüğünde bir pancar bileğime sertçe vurdu. İşimizin bir diğer kısmı da kar kürekleriyle zemini yoğun ve kaygan çamurdan arındırmaktı. Sürekli sıkışan kürekleri çıkarmak için tüm gücümüzü kullanıyorduk. Ayrıca Gretchen’in daha önce bahsettiği gibi, örnek almak da görevimizin parçasıydı. Es geçtiği şey, her bir çuvalı, istifleyiciden çıkan dikey bir oluğun altında açık tutmamız gerektiği; pancarlar torbanın içine füze gibi fırlıyordu ve sabit bir şekilde tutmak, kendinizi darbeye hazırlamanız anlamına geliyordu. Yastık kılıfında bowling topları yakalamak gibiydi.

En zor kısım istifleyiciyi temizlemektir. İçeri tırmanıp ana oluğu küreklerimizle kazıyabilmemiz için denetçi makineyi kapatıyordu. Çamur inatçıydı ve sonunda hareket ettiğinde, lastik tabanı kadar kalın deri şeritler hâlinde soyuluyordu. Şefimiz bize, “Bütün gücünüzle zorlayın,” diye bağırdı ve sadece on beş dakikamız olduğunu söyledi. Makinenin çalışmadığı her dakika, para kaybedilmesi demektir.

İki günlük oryantasyondan sonra iki günlük vardiya başladı. Bittiğinde, “TATLI DENEYİM” hasat tanıtım tabelasını geçip karanlıkta kamp alanına geri döndüm. Tüm vücudum, özellikle sırtım ve omuzlarım ağrıyordu; uzun zamandır unuttuğum eski yaralar ve incinmeler yeniden canlanmıştı. Bu beni şaşırttı çünkü otuz yedi yaşındaydım ve formumdaydım ve bazı istasyonlarda emeklilik yaşında olup da çalışan insanlar vardı. Sıcak bir duş almayı umuyordum –duşlara erişim sözü verilmişti– ancak kam-

pın o kısmı hâlâ yapım aşamasındaydı. Karavanda akşam yemeği pişirdim ve şiddetli bir baş ağrısıyla kıyafetlerimi çıkarmadan uyuyakaldım. Ertesi gün daha da olaylı geçecek bir vardiyaya başlamak için şafakta uyandım. Kırık bir hasat makinesinden iki metrelik bir metal, bir pancar yığınının içine gizlenmiş olarak geldi. İstifçinin işine sıkışmıştı. Şefimiz makineyi acilen kapatana kadar, ilk konveyör bandına kadar ilerlemiş ve pancarlardaki çamuru silkeleyen dev tambura yaklaşmıştı. Tambura kadar ulaşsaydı, makineye –ve büyük bir olasılıkla yakınlarında duran insanlara– ciddi zarar verebilirdi. O günün ilerleyen saatlerinde, bir iş arkadaşımız kaygan zemine düştü ve dizi şiştiği için kaza raporu doldurmak zorunda kaldı.

Kamp alanındaki komşularım arasında, altmış dokuz yaşındaki Dan vardı. 2006 yılında sağlık sorunları nedeniyle kamyon şoförü olarak çalıştığı Walmart'taki işinden ayrılmıştı. Dan, sağ gözü görme yetisini kaybettiği ve etrafta dolaşmak için gün ışığına ihtiyaç duyduğundan, gece vardiyasından çıkmak için ustabaşıya yalvarması gerektiğini söyledi. Eşi Alice de karavanlarında yaşıyordu ancak kendisine ocak ayında ALS teşhisi konmuştu ve çalışmıyordu. Kamp alanında başka yaşlı insanlar da vardı ama aynı zamanda ellili yaşlarında olanlar ve yaşıtlarım ve benden daha genç olan işçiler de vardı. Karavanımın hemen sağında, New Jersey plakalı mat siyah bir kamyonette yaşayan, erişteyle beslenen ve kasada uyuyan yirmili yaşlarında punk bir çift de vardı. Karavan kampında motosikletine binen ve kendisine Overdrive adını veren keçi sakallı bir işçiyle de tanıştım. Biraz felsefesinden bahsetti. “Yağmurlu bir güne uyanıp bugün berbat bir gün de diyebilirsin bugün harika bir gün de,” dedi. Ben ‘harika bir gün’ demeyi seçerim.”

Stresli, ağırlı ve kir içinde, bir yanım tanıştığım insanlara karşı kendini sorumlu hissetti ve seferin sonuna kadar dayanmak istedi. Ama ne kadar kalırsam kalayım, bu deneyim beni gerçek bir kamp işçisi uzmanı hâline getirmeyecekti – eninde sonunda, yazmak için eve dönecektim. Şimdiye kadar, tanıştığım işçilerin

deneyimlerini abartmadıklarını bilmeye yetecek kadar çok şey görmüş ve bilhassa hissetmiştim. Bu yüzden vardiyamdan bir gece sonra ustabaşına geri dönmeyeceğimi söyledim. Şaşırmış görünmüyordu; yıpranma yaygındı. Birkaç gün sonra, istasyondaki iş arkadaşlarımın çoğunun da işi bıraktığını öğrenecektim. Ayrıca başka bir istasyonda bir kadının bileğini kıldığı haberini alacaktım. Suçluluk duygusuyla, benim başıma gelmediği için rahatlamış hissedecektim.

Karanlıkta diğer yöne giden kamyon selinin yanından geçerek Drayton Yard'dan uzaklaştım. Dikiz aynasında, fabrikanın kırmızı neon tabelasında "American Crystal Sugar" yazısı okunuyordu. Tesisten yükselen buharda parlıyordu. O gece Grand Forks'ta bir otele yerleştim. Sıcak duşun tadını çıkardım, bir dal cigaralık içtim ve film izlemeye çalışırken uyuyakaldım. Bir hata yaptığımın henüz farkında değildim.

Şekerpancarı hasadı için başvuruda bulunduğum sıralarda, CamperForce için de bir başvuru formu göndermiştim. Amazon'da işe girmek için, bana her zaman istilacı ve aşağılayıcı gelen bir uygulama olan, uyuşturucu testi yaptırmak zorundaydınız. Güvencesiz, düşük ücretli, geçici bir iş bulabilmek için yaşlı karavancıların vücut sıvılarını veya dokularını analize sunduğunu düşündüğümde, her şey daha da saçma görünüyordu.

Amazon'un test politikasını internette zaten araştırmıştım ve çalışanların bir "yanak kazıma" testi hakkında konuştuğunu gördüm. Bu tür bir tarama yönteminde, esrar da dahil olmak üzere çoğu uyuşturucu, yalnızca birkaç gün içinde tespit edilebilir. Amazon'a kasım ayında başlayacak iş için rapor verebileceğimi söylediğimden, benim için bir sorun olmayacağı sonucuna vardım.

Eve döndüğümde, CamperForce'dan işe başlama tarihim belirleyen bir e-posta aldım: 4 Kasım, Fort Worth yakınlarındaki Haslet, Teksas'taki Amazon deposunda. Birkaç gün sonra, adli sicil kontrolünden geçtikten sonra, daireme yakın Atlantic Ave-

nue'daki bir laboratuvarı uyuşturucu testini tamamlamam için yetmiş iki saat mühlet veren başka bir mesaj aldım. Sorun değil, diye düşündüm. Ancak e-posta hoş olmayan bir sürprizi de ortaya çıkardı: İdrar testi yaptırıyordum.

Metabolitler yağ dokularınızda pusuya yattığından, içtikten bir ay sonra idrarda esrar ortaya çıkabilir. Testim, Kuzey Dakota'da esrar içtikten bir buçuk hafta sonrasına planlanmıştı. Bir yanak sıyırması testinde bir şey çıkmazdı. İdrar testinde çıkıp çıkmayacağı şüpheliydi. Amazon'dan onlu THC test şeridi sipariş ettim ve bir tane denedim. Sonucun negatif olduğunu belirten çizgi belirdi ancak cesaret kırıcı bir şekilde silikti. Talimatlar, herhangi bir şeridin –gölgesi ne olursa olsun– testi geçmek için temel olduğunu söyledi. Fakat benimki zar zor görünüyordu. Riske atmak istemedim.

Testten geçmenin tek bir basit yolu vardı: İçeri temiz idrar sokmak. şans eseri, hâlâ dokuz tane kullanılmamış THC test şeridim vardı. Onları arkadaşlarıma ve sevdiklerime dağıttım. Çok geçmeden temiz bir numune sağlayan bir bağışçı buldum. Küçük bir seyahat şampuanı şişesinde sakladım. Test günü, şişeyi i amaşırma koydum ve yerinde tutmak için dar pantolon giydim. İşlem bittiğinde bir teknisyen sonuçları kırk sekiz saat içinde alacağımı söyledi.

Laboratuvardan hiç haber alamadım ancak günler sonra CamperForce'dan bir e-posta geldi: Çalışmaya hazırdım. Kısa süre sonra karavanıma geri döndüm ve Haslet, Teksas'taki doğru yola ıktım.

Bir arşamba sabahı Amazon deposunda bir sınıfta toplanan otuz bir kişilik grubumuzla oryantasyon başladı. Eğitmenimiz, “Burada gerçekten fiziksel güç gerektiren bir iş yapacaksınız,” diye uyardı. “Muhtemelen günde bin squat yapacaksınız ve bu abartı değil. elik gibi popolara hazır mıyız?”

Birkaç kursiyer kıkırdadı. Okul çocukları gibi, alfabetik sıraya göre uzun masalarda oturduk. Kalabalığın çoğu altmışın s-

tündeydi. Elli yaşının altındaki tek kişi bendim, saç kırılaşmamış üç işçiden biriydim. Bize söylendiğine göre Haslet deposundaki yöneticiler sekiz yüz CamperForce çalışanı talep etmişler ve dokuz yüzden fazla başvuru almışlardı. Ancak yakınlardaki karavan parkları, göçebe ordusunu barındıracak kadar alana sahip değildi. Başka bir fikir –yerel bir inek merası kiralamak– kısaca reddedilmişti. (Teksas’ın meşhur kar fırtınalarından birinde donmuş, yüzlerce yaşlı işçinin elektrik, su ve kanalizasyon bağlantılarının olmadığı o alanı hayal edebiliyor musunuz? Bir halkla ilişkiler kâbusu!)

Sonunda, yöneticiler altmış beş kilometrelik bir yarıçap içindeki bir düzine karavan parkında sınırlı sayıda karavan yeri buldular. Sığdıracabilecekleri kadar CamperForce işçisini –iki yüz elli bir kişiyi– işe aldılar. Bazı yeni işe alınanlar, on saatlik vardiyalarına ek olarak, günde doksan dakika işe gidip gelmek zorunda kaldı. Beyaz bir Ford minibüsünde yaşayan bir kadın, benzinden ve zamandan tasarruf etmek için, haftada iki kez Amazon’un otoparkında “gizli kamp” yapmayı planladığını söyledi.

Kendisi de bir karavancı ve CamperForce emektarı olan eğitmenimiz, bu sorun için özür diledi. Amazon’un bizi ağırlamaktan heyecan duyduğunu söyledi. “Kampçılar dürüstlükleri, hizmetleri ve kaliteleriyle bilinirler,” diye açıkladı. “İşte geçen yoğun bir günün, ne demek olduğunu biliyoruz. Amazon’un bel bağladığı şey de bu. Bu deneyimli grubun gelip işin canına okumasını sağlıyorlar! Topluluğunuz ‘CamperForce etkisi’ ile biliniyor: Daha genç, daha az deneyimli işçilere bulaşan Eisenhower dönemi iş etiği ve beceriklilik. Ancak takip eden günlerde, ekibimizin, y kuşağına mensup hoşnutsuz iş arkadaşlarımız üzerinde pek etkisi varmış gibi durmuyordu. Yirmili yaşlarındakiler gibi, çoğunlukla “yorgun” ve “sıkılmış” hissi verdik.)

En azından geniş bir deneyim yelpazesi getirdik. Solumda oturan Keith, on çocuklu altmışlarında bir papazdı (beşi yetişkindi, diğerleri karavanında yaşıyordu). Yetmiş yedi yaşındaki Charlie, bir bakır madeni şirketinde yıllarca tamircilik yapmak-

tan dizlerinin berbat durumda olduğunu söyledi. Kırk yıldan fazla bir süredir evli olan Ed ve Patricia, 1990'ların sonunda motosikletli devriye ve posta taşıyıcısı olarak çalıştıkları işlerinden emekli olmuşlardı.

Birlikte, Envanter Kalite Kontrol Güvencesi adlı bir departmanda çalışmak üzere eğitim aldık. İş, iyi huylu görünüyordu: Dijital envanter kayıtlarıyla eşleştirilebilmesi için malları tarayacaktık. Ancak, depomuzun –Amazon ağındaki en büyük ve eğitmenimize göre on dokuzdan fazla futbol sahasıyla karşılaştırılabilir olan– bir tehlike labirenti olduğunu çabucak öğrendik.

Otuz beş kilometreden daha uzun bir taşıma bandı, kutuları iç kısımda dolaştırıyordu. Yük treni gibi ses çıkarıyorlardı ve kolayca sıkışıp kalıyorlardı. Silindirlere takılmaması için saçlarımızı toplamamız ve belimize uzun kollu bir şey bağlamamamız söylendi ve boynumuzdan sarkan kimliklerimiz boğulmamamız için kopan kordonlarda takılmıştı. Gürültünün arasında bir düdüğü çalıp duruyordu. Bunun ne anlama geldiğini sorduğumda, bir iş arkadaşım sıkışan bir kayışın tamir edildiğini ve yeniden çalışmaya başladığını söyledi.

En son Quartzsite'ta iflas belgelerini yakarken gördüğüm Barb ve Chuck Stout da Haslet'te çalışıyorlardı. Chuck, konveyör bantlarından birinin yanında dururken bir karton kutu fırlayıp Chuck'a isabet etti. Kafasını beton zemine çarptı. Kısa süre sonra kurum içi sağlık hizmeti olan AmCare'den sağlık görevlileri tepesine dikildiler. Beyin sarsıntısı geçirmediğini söylediler, böylece kabul departmanındaki işine geri dönebilir, günde yirmi dört kilometre yürüyebilirdi. (Chuck, Barb ile daha sonra, vardiyalar arasında bir Buffalo Wild Wings'de yeniden buluştuk. Ben Teksas'a gelmeden önce sendika organizatörlerinin deponun otoparkında kampanya yürüttüğünü söylediler. Yaklaşık iki hafta boyunca yöneticiler onlardan uzak durmaları ve hepsinden önemlisi, hiçbir şey imzalamamaları için uyararak günde iki kez ders verdiler. Chuck, yöneticilerin sözlerini hatırladı; örgütleyi-

cilerle yakın ilişki kuran çalışanlarla ilgili bilgiler sendikanın veri tabanına girecek ve onları “izlemek” ve onlarla iletişim kurmak için kullanılacaktı.)

Oryantasyon sırasında, tesisimizin Amazon’un robot “şerpalar” kullandığı on dağıtım merkezinden biri olduğunu da öğrendik. Üç yüz elli kiloluk turuncu mekanizmalar, elektrikli dev roomba süpürgelerine benzer. Teknik olarak sevk üniteleridir, ancak çoğu kişi onlara –yanlarında yazılı üretici firmanın adı– “Kiva” der. Loş bir kafesin içinde –sonuçta robotların görmek için ışığa ihtiyacı yoktur– “Kiva alanı” lakaplı bir zeminde gezinirler. Görevleri: Mallarla dolu açık yüzslü raf sütunlarını, insanlar tarafından işletilen istasyonlara çevre boyunca taşımak. “Amnesty” adlı çalışma biriminin üyeleri dışında, ürünler raflardan yere yuvarlandığında bile, hiç kimsenin Kiva alanına girmesine izin verilmiyordu. Düzenli işçilerin, bu tür eşyaları kafesin dışından bir “Amnesty Çekme Aracı” kullanarak almasına izin verildi. (Şatafatlı ismine rağmen bu sadece beş ayak direği üzerinde bir boya rulosuydu. Her istasyonda bir tane vardı.) Denemek istediğimi belirttiğimde, beklemem gerektiği söylendi: Amnesty Çekme Aracını kullanmak için özel eğitim gerekiyordu.

Kivalar hakkında çok fazla abartılı şey duydum. Ya bir verimlilik uzmanının ıslak rüyası, insanlığı anlamsız zahmetten kurtaran bir yeniliktiler ya da zengin ve fakir arasındaki bariyer bir duvara dönüşürken el emeğinin hükmünü yitirdiği işsiz bir distopyanın alametiydiler.

Gerçek, Charlie Chaplin’in *Modern Zamanlar* filminin güncellenmiş bir versiyonu gibi, daha az tartışmalı, daha abartılı bir komediydi. Eğitimlerimiz bizi asi robot hikâyeleriyle eğlendirdi. Kivalar, çitteki bir boşluktan firar etmişti. Bir işçi üzerinde dururken bir merdiveni istasyondan uzağa sürüklemeye çalışmışlardı. Nadir durumlarda, her biri üç yüz kırk kilograma kadar mal taşıyan iki Kiva, göğüslerini birbirine vuran sarhoş Avrupalı futbol taraftarları gibi çarpışıyorlardı. Bazen Kivalar eşyaları düşürdü, bazen de bu eşyaların üzerinden geçtiler. Ni-

san ayında, bir kutu “ayı spreyi” (temelde sanayi tipi biber gazı) bir robotun taşıdığı yükten düştü ve diğeri tarafından ezildi. Deponun boşaltılması gerekiyordu. Sağlık ekipleri dışarıda yedi işçiye müdahale etti. Bir diğeriye solunum sıkıntısıyla hastaneye kaldırıldı.

Yağmacı robotların yanı sıra aşırı efordan sakınmamız söylendi. “Hamlamaya hazır olun!” diye uyarıyordu bir poster. Eğitimlerimizden biri, “bir önceki gece ikiden fazla Tylenol almak zorunda kalmadıysanız” o güne iyi bir gün diyebilirsiniz diye şaka yaptı. “Minik Revir” etiketli duvara monte edilmiş makinelere, ücretsiz ağrı kesiciler dağıtılıyordu. Markalı ilaçlar –ya da örneğin bir şişe enerji içeceği– istiyorsanız, dinlenme odasından satın alabilirdiniz.

Binayı gezdik. Duvarlarda Amazon’un depo maskotunun duvar resimleri – “Pecy: Acayip Adam” adlı damla şeklinde turuncu bir karikatür – ve “Sorunlar Hazinedir” ve “Varyasyon Düşmandır, Takt Zamanı Anahtardır” gibi Orwellvari sloganlar vardı. (Bir iş jargonu olan Takt, “Bir birim üretim çıktısı elde etmek için gereken süre” olarak tanımlanarak, iş temposunu düzenlemek için kullanılır.) Büyük bir takvimde, şimdiye kadar kasım ayında güvenlikle ilgili her gün en az bir “olay” yaşandığını gösteriyordu. Rehberimiz, gözden düşmüş işçilerin isimsiz profilleriyle bir “utanç duvarı”na dikkat çekti. Her biri, “TUTUKLANDI” veya “İŞİNE SON VERİLDİ” yazan kırmızı blok harflerle kaplanmış siyah kafa silüetleri. Bir işçi iPhone’ları çelik burunlu botlarıyla kaçırarak çalmıştı. Bir diğeri, ürünleri raflara koymak yerine yerken yakalandı (profilde işlevsel olarak açıklanan tam olarak on yedi dolar, kırk altı sentlik gıda ürünleri). Disipline sokma, kuraldı. Zeminde yeşil bantla işaretlenmiş patikalarda yürümemiz söylendi; rehberimiz, çizginin dışına çıkanları azarladı. Tuvaleti kullanmak için durduğumda, kabinimin içinde uçuk sarıdan korkunç koyu kırmızıya kadar değişim gösteren renk paletinin olduğu bir tablo vardı. Bana idrarımla eşleşen rengi bulmamı söyledi ve daha fazla su içmemi önerdi.

Depoda bir hafta geçirdim. Bilişsel uyumsuzluk yoğunlu. Her vardiyanın başında, yirmili yaşlarında atkuyruklu, sarışın bir yönetici, asistanı bize esnemelerde koçluk yaparken, çoğunlukla yaşlı işçilerden oluşan topluluğumuza, “Merhabaaa *kampçılar!*” diye cıvıladı. Daha sonra, dildolardan (üretici: “Cloud 9” model “Nefis Penis”), Smith & Wesson Tabanca Kılıfları’na (granüler ve kauçuk dokularda mevcuttur) ve yirmi beş dolarlık AMC hediye kartlarına (yüz kırk altı taneydi ve her birinin ayrı ayrı taranması gerekiyordu) kadar her şeyin barkodunu taradım.

Bir keresinde, bir raf sütunu taşıyan Kiva robotu iş istasyonuma doğru yuvarlandı. Mide bulandırıcı bir parfüm kokusu yayıldı ve ardından robot yaklaştıkça yoğunlaşan bir koku bulutuna dönüştü. Nedense koku bana üniversiteyi hatırlattı. Raflar önüme park ettiğinde taranmayı bekleyen on sekiz kutu paçuli tütsüsü buldum. Kokusu ellerime yapıştı. Kusacak gibi oldum, işi bitirdim ve robotu göndermek için bir düğmeye bastım. Sağında, sabırlı Labrador köpekleri gibi sırada bekleyen üç robot daha vardı. Kokmuş raf ayrılırken yerine yeni, çok daha taze bir raf geldi. Ama beş dakika sonra paçuli taşıyan robot geri döndü. Her şeyi çabucak yeniden taradım ve tekrar gitti. Beş dakika sonra geri geldi. Karar veremedim: Bu, insanların robotlardan daha akıllı olduğunun kanıtı mıydı? Yoksa robot, art arda gereksiz nesneleri saydırarak bana patronluk mu taslıyordu? Rafı üçüncü kez gönderdikten sonra vardiyam bitmişti. Ayrılmak için iş arkadaşlarıma katıldım. Tütsü kokusunu alabiliyorlardı. “Cumartesi Gecesi Ateşi!” dedi Papaz Keith.

Barkodları aramak için robotların getirdiği raftaki ürünleri alıyorum.

Sonraki gece vardiyam, son gecem olacaktı. Birkaç saatliğine yine Kivalarla çalıştım. Kendimi ruhen rahatlamaya çalıştım. Beyaz saçlı yetmiş yaşındaki başka bir CamperForce çalışanı, robotları çok çıldırtıcı bulduğu için işi bırakmanın eşliğinde olduğunu söylemişti. Kivalar, taraması için ona aynı rafı getirip durmuştu. Durum benim paçuli problemime benziyordu. Üç kez başına geldikten sonra raf, yirmi metre ötedeki bir istasyonda çalışan eşine gitmeye başladı. Adam toplamda altı kez aynı rafı taradı. Bunu bana dinlenme odasının dışında, dolapların tozunu alan temizlik ekibinin neşeli görünen bir üyesinin yanından geçerken anlattı. Hikâyesinden uzaklaşarak işçiye baktı ve “Bu işi nasıl aldı acaba? Tuvaletleri temizlemeyi tercih ederdim!” dedi.

Gecenin sonuna doğru, bir yönetici kırılan malların sürgün edildiği “Hasar Ülkesi”ndeki eşyaları taramamı istedi. Ancak elde taşınır tarayıcımdaki mesaj, forklift kullanmam gerektiği konusunda ısrar etti. (Forklift kullanmayı bilmiyorum.) Yönetici ne yapacağını bilmiyordu. Tarayıcıyı birkaç kez yeniden başlattık. Sonunda “Hasar Ülkesi”ne ulaştım. Birkaç saat boyunca, ezilmiş konserve tenekeler, çökmüş karton kutular ve POPO/YÜZ havlusu adı verilen yeni bir ürünün stoklarını aldıktan sonra vardiyam bitmişti.

Tarayıcıların dengesiz komutlarından illallah etmiş üç CamperForce çalışanının yanından geçtim. Sırtlarını duvara vererek rafların dışında kayıtsızca oturuyorlardı. Bırakma zamanı gelmişti ama nasıl yapacağıma henüz karar vermemiştim. Şimdi sapkın bir dürtü ortaya çıktı. Hepimize söylendiği gibi, ânında fesihle sonuçlanan bir eylem vardı. Kiva sahasına alelacele, pervasız ve özgürce koşsam? O hafta başında bunun hayalini kurmuştum. Sanki proleter parkur rutini yapıyormuşum gibi o loş koridorlarda koşuşturup hareketli Kivalardan kaçmak nasıl bir his olurdu? Amnesty ekibinin beni yakalaması ne kadar sürerdi? Yakaladıklarında ne olurdu? (Garip şeyler olmuştu. Daha sonra, Kiva zemininde kaçamak yapmaya çalıştıktan sonra kovulan iki âşık işçiyi öğrenecektim.)

Fakat buraya *Cesur Yürek*'ten bir sahne canlandırmak için değil, hikâye toplamak için gelmiştim. Ve arka cebimdeki bir defterde özenle topladığım notlarımı kaybetmek istemiyordum. Ayrıca bir kalemin içine gizlenmiş bir ses kayıt cihazına gözlemlerimi, *sotto voce*, dikte ediyor ve anahtarlığa benzeyen bir kamerayla video çekiyordum. Her iki cihaz da işçi kimlik kartımla birlikte askıda asılıydı.

Depo çıkışındaki güvenlik istasyonuna yürüdüm. Kordonu –ve yükünü– havaalanlarında madeni eşyalar için kullanılan tarzda bir sepete koyduktan sonra metal detektörden geçerken eşyalarımı rampadan aşağı kaydırarak korumaya aldım. Güvenlik görevlisiyle sepet arasında ileri geri bakarak gergin bir şekilde durakladım ama o eşyalara göz atmadı bile. Bunun yerine kaşlarını kaldırdı, “Ne bekliyorsun?” der gibi bana baktı. Ben de “İyi geceler,” deyip oradan ayrıldım.

Üçüncü Kısım

Onuncu Bölüm

E Sözcüğü

Linda Squeeze Inn'e taşındıktan birkaç hafta sonra, LaVonne San Diego'da tek başına gizli kamp yapıyordu. Zor geçen birkaç ayın ardından morali bozuktu. Eski evi olan LaVanne adlı bordo 2003 GMC Safari, son Rubber Tramp Randevuları'ndan sonra bozulmuş ve onu tamir parası olmadan Ehrenberg'de mahsur bırakmıştı. Daha da kötüsü, daha önce birkaç kez bozulan, artık işe yaramayan karavanından kalan hâlâ birkaç bin dolar borcu vardı. Yerinde kalmaya ve Sosyal Güvenlik çeklerini bekleme-ye karar verdi. Oğluyla birlikte Chevy Tahoe'da yaşayan Lori, LaVonne'u market alışverişlerine götürdü. LaVonne ayrıca yeni bir seyahat arkadaşına sarılarak teselli buldu: Lori'nin köpeğinin yavrularından biri olan, İzci adında delidolu bir köpek yavrusu.

LaVonne, sıcaklıklar yükselip etrafındaki kabile seyrelerken, ölü panelvanda yaklaşık bir buçuk ay yaşadı. Sonunda, karavanı tamirhaneye götürmek için çekicinin ücretini karşılayabildi. Ancak motoru tamir etmek için üç bin dolar fiyat verildi ve bu ödeyebileceğinden fazlaydı. Scout ile civarda yürürken, kullanılmış bir araba parkında neredeyse yeni on iki kişilik bir Chevy Express gördü. Ofisten bir satıcı çıktı. Kredisi kötü olmasına rağmen kredi almasına yardım edebileceğini söyledi. Bu şaşırtıcı değil – yüksek faizli otomobil kredileri son yıllarda arttı.

LaVonne şartlardan emin değildi ama başka seçeneği var mıydı? Daha sonra bana, “Onu alamazsam evsiz kalacaktım,” dedi. Araca LaVanne İki adını verdi.

Bu deneyim, o korkunç E sözcüğüne –*Evsiz*– tatsız bir dokunuş olmuştu. Çoğu göçebe, bir bulaşıcı hastalık gibi bu etiketten kaçınır. Ne de olsa onlar “evi olmayanlar”dır. “Evsizler” diğerleridir.

Ancak Ehrenberg’den kaçıp tanıdık San Diego’ya döndükten sonra bile, Lavonne bu kelimenin kendisine musallat olduğunu hissetti. The Complete Flake adlı blogunda şunları yazdı:

–Şehirde bir karavanda yaşadığınızda insanlar evsiz olduğunuzu düşünür.

–İnsanlar evsiz olduğunuzu düşündüğünde, kendinizi evsiz hissetmeye başlarsınız.

–Yani göz önünde fark edilmemeye başlarsınız... “normal” görünmek için elinizden gelen her şeyi yaparak...

–Yani, her sabah karavanınızın yakınındaki bir çalılıkta çöp torbasını sakladığımı gördüğünüz evsiz yaşlı adam gülümseyip sizi tanıyormuş gibi merhaba dediğinde, en hafif tabiriyle bu sinir bozucu bir durumdur.

–Çünkü sokakta yaşayan insanların giderek büyüyen kulübüne katıldığınızı fark edersiniz ve sonuçta ikiniz arasında pek bir fark yok.

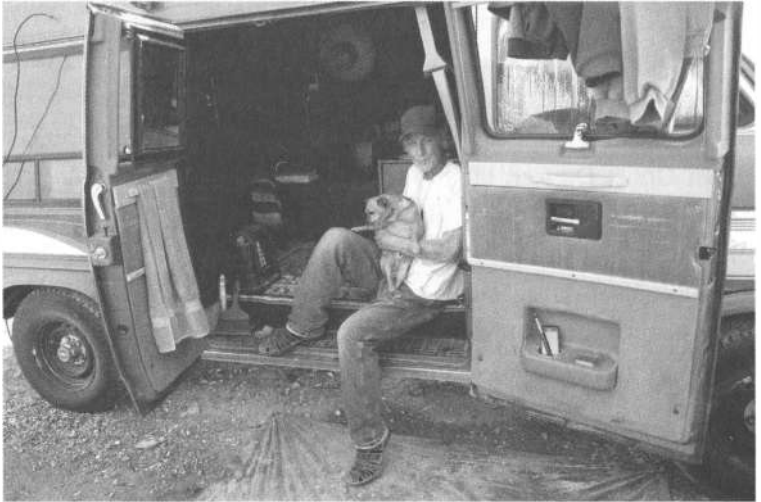
Birkaç gün sonra, LaVonne suçluluk duygusuyla dolu bir itirafta bulundu. Yeni bir gönderide, hayatta kalabilmek için maaş günü çeklerine güvendiğini ve her biri iki yüz elli beş dolardan, kırk beş dolar faizle bir hafta içinde ödenmesi gerekiyordu. Üzüldü ve utandı. Chihuahua köpeği Bay Pico ile seyahat eden RTR arkadaşı Sameer, çabucak cevap yazdı:

Keşke senin yakınında olsaydım da sana sarılabilsaydım, ablacım. Bu durumda yalnız olmadığını bilmeni isterim. Bay Pico ile, maaş gününden sekiz gün önce, benzin deposu neredeyse boş, beş günlük yiyecek ve iki günlük suyla Colorado Dolores’te ormanda oturduğumu hatırlı-

yorum... Yoksulluğu ve muhtemelen yoksul sayıldığınızı kabul etmek zor bir şey. Bu yaşam tarzı bize heyecan verici ve yenilikçi olarak sunuldu ve öyle. Ancak işin aslı, çoğumuz bunu maddi durumumuz nedeniyle yapıyoruz... İşte kardeşiniz Sameer'in bakış açısından bazı tavsiyeler... Evsiz sayıldığınız Kaliforniya'yı ve San Diego'nun sokaklarını terk edin. Unutmayın çölde veya ormanda kamp yapıyorsunuz... Çöle veya ormana gelin ve sizi seven ve önemseyen kendi insanlarınızla yaşayın.

Kardeşin Sameer

Sameer ve LaVonne saf değildi. Kanunların gözünde evsiz olduklarını biliyorlar. Fakat kim bu kelimenin ağırlığı altında yaşayabilir? "Evsiz" terimi, gerçek anlamının ötesine geçerek korkunç bir tehdit hâline geldi. Şöyle fısıldar: *Sürgünler. Düşkünler. Ötekiler. Hiçbir Şeyi Olmayanlar*. LaVonne, blogunda "Toplumumuzun dokunulmazları" diye önerdi.

Samir karavanında Bay Pico'yla beraber oturuyor.

Sameer'le yaptığım bir röportajda, "Başlangıçta, insanların karavanda yaşamamı nasıl karşılayacakları konusunda endişeliydim,"

demişti. “Evsiz’ diye tanımlanmak istemedim.” Bu sözcükten çok çekmişti. Bir keresinde Ramazan ayında karavanıyla ziyaretine gittiği kız kardeşi yeğenleri için iyi bir örnek teşkil etmeyen “evsiz serseri” olduğuna karar vererek onu kovdu. “Ailemin daha nazik olabileceğini sanmıştım.” Sustu, sonra devam etti: “Kendimizi nasıl tanımladığımız gerçekten önemli. Kendinizi evsiz veya başka bir olumsuz etiketle nitelendiren bir yolda ilerliyorsanız, başınız belada demektir. Paul Bowles, *Esirgeyen Gök yüzü* adlı kitabında turist ve gezgin arasındaki farkı çok güzel anlatıyor.” Orada durakladı. “Ben bir gezginim.” Bob Wells kitabında karavan sakinleri ve evsizler arasındaki farkın altını parlak bir çizgiyle çiziyor. Karavan sakinlerinin bozuk, yozlaşmış bir toplumsal düzenden ayrılan vicdani retçiler olduğunu öne sürüyor. Yaşam tarzlarını seçseler de seçmeseler de onu benimsemişlerdir. Öte yandan, “Evsiz bir insan bir minibüste yaşayabilir ancak orada toplumun kurallarından nefret ettiği için bulunmuyor. Hayır, tek bir amacı var, o da kendini rahat ve güvende hissettiği bu kuralların tahakkümüne geri dönmek,” diye açıklıyor.

Görünüşe göre birinin kaderini seçme fikri büyük bir meseleydi. Bunu defalarca duydum – seçenekler ne kadar dar olursa olsun, seçim anahtardı. Yahoo’da karavan sakinleri grubunu yöneten Ghost Dancer, bir röportajda bunu bana şöyle ifade etti: “Ekonomi iyiye gitmiyor. Bir seçeneğin var – özgür ya da evsiz olabilirsiniz.”

Toplumsal damgalama, sorunun sadece bir parçasıdır. Göçebe bir şekilde yaşayanların başına kötü şeyler gelebilir – sopalardan ve taşlardan daha kötü şeyler. Son yıllarda Amerika, geleneksel konutlarda yaşamayan insanlara benzeri görülmemiş bir baskı uyguladı. *The New York Times*, 2016’da aşağıdakileri bildirdi:

Evsizliği fiilen suç sayan, Florida, Orlando; Kaliforniya, Santa Cruz; ve New Hampshire, Manchester gibi yerler tarafından benimsenen bir dizi yasa, ulusu kasıp kavuruyor. Ulusal Evsizlik ve Yoksulluk Hukuk Merkezi tarafından

yüz seksen yedi büyük Amerikan şehrinde yapılan bir ankete göre, 2014'ün sonunda yüz şehir, 2011'e göre yüzde kırk üçlük bir artışla, kaldırımında oturmayı suç ilan etti. Aynı dönemde arabada uyumayı yasaklayan şehir sayısı otuz yediden seksen bire yükseldi. Yasaklama; New York, San Francisco, Los Angeles, Washington ve Honolulu gibi şehirleri dönüştüren, daha yüksek konut maliyetlerine ve artan evsizliğe katkıda bulunan, kentsel nezihleştirme ortamında gerçekleşiyor.

Bu tür yasalar, insanlara değil, mülkiyete öncelik tanır. Göçebelere “arabanız burada kalabilir ama siz kalamazsınız,” derler. Ülke genelindeki topluluklarda, bunun sivil değerlerde karanlık bir değişimi ifade edip etmeyeceği, tartışmanın büyük ölçüde dışında bırakıldı.

Ve bu sadece şehirlerde olmuyor. Kamu arazilerinde de “ekonomik profilleme” gerçekleşmektedir. Arizona'nın Coconino Ulusal Ormanı'nda korucular, karavan sakinlerini ev adresleri hakkında sorguya çekiyor. Kalıcı bir göçebe gibi görünen herkes –Quartzsite'ta bir aracın boondocking yaptığını gösteren bir çıkartma, bir ifşa olarak kabul edilir– ormanı “yerleşim alanı olarak kullanmak”tan ceza yiyebilir ve tahliye edilebilir. Bu arada, *The Statesman Journal* kısa süre önce Orman Hizmetleri'nin vatandaşların şüpheli uzun süreli kamp alanlarının yerlerini bildirmesine olanak tanıyan bir akıllı telefon uygulaması geliştirdiğini bildirdi.

Lastik serserilere yönelik olumsuz tutumlar yeni bir şey değil. 1930'ların ortalarından sonlarına kadar, karavanların popülaritesi arttıkça medya, karavan sakinlerini orta sınıf ahlakına karşı büyüyen bir tehdit olarak lanse etti. Hareketli bir tehditler. Otakçılar. Dilenciler. Hastalık yayıcılar. Yurtsuzlar. Serseriler. Ayaklar. Parazitler. Dalgacılar.

1937'de *The New York Times*'in yayın kurulu, “Benzin çingenesi, sosyal hizmetlere vergiye batmış bu Birleşik Devletler'deki diğer tüm vatandaşlardan daha az para ödüyor,” diye şikâyet etti.

Aynı yıl *Fortune* dergisi, “Orada burada gecekonducular gibi yaşayan, hava bitkileri gibi köksüz, vergi ödemeyen, yeni bir tür motorlu gecekondular yaratan gezgin ev sahiplerinin sorumluluğunu kim üstlenmeli?” diye sordu.

Caravan Trailer isimli bir üretici, fiyatı dört yüz yirmi beş dolar olan üç buçuk metre uzunluğundaki ekonomik modeline alaycı bir şekilde “Vergi Kaçakçısı” adını vererek bu hassasiyeti yerdi.

Ancak 1930’ların karavan modası geçti. Taraftarlarının çoğu, yeniden canlanan bir ekonominin ortasında, geleneksel evlerine geri taşındı. Ancak görüştüğüm modern göçebelerin çoğu asla geri dönmeyeceklerini söylüyor. Ana akım konutlara yeniden dahil olma planları yok. Ve bu, birçoğunun ölene kadar ara ara saklanarak yaşamak zorunda kalacağı anlamına geliyor.

LaVonne, o baharda San Diego’da gizli kamp yaparken kapısı bir kez çalındı. Sonu daha kötü olabilirdi. Polis memuru Nunez dost canlısıydı. Hayatta olduğundan emin olmak istediğini söyledi ve bir meth laboratuvarı işletip işletmediğini bilmesi gerekiyordu. LaVonne şanslı olduğunu biliyordu. Karavanı yeni ve temiz görünüyordu. Köpeği çok sevimliydi. Beyazdı. Ceza yazılmadı. Ancak Nunez, LaVanne İki’nin adını, plaka numarasını, marka ve modelini not aldı. Bu, kimliğinin açığa çıktığı ve yakında tekrar hareket edeceği anlamına geliyordu.

On Birinci Bölüm

Yuvaya Dönüş

Teksas'taki CamperForce'dan ayrıldıktan iki hafta sonra Şükran Günü'ydü. Nasıl olduğunu kontrol etmek ve iyi tatiller dilemek için Linda'yı aradım.

Haberler kötüydü. Ailesi, Mission Viejo'da kiraladıkları evden tahliye ediliyordu. Damadı, bir yıl önce baş dönmesi ve migren nedeniyle işinden atıldığında almaya başladığı kısa süreli maluliyet yardımlarını kaybetmişti. Kirayı ödeyemediler, bu yüzden Linda onlara depoda duran eski karavanını verdi. (Yazın neredeyse satacaktı ama teklif suya düşmüştü.) Sekiz buçuk metrelik El Dorado'yu kullanabileceklerine sevindi ancak iki yetişkin, üç genç ve dört köpeği barındıracağından endişeliydi. Plana göre kızı Audra ve damadı Collin yatak odasında, torunu Julian kasanın üstündeki çatı katında, torunları Gabbi ile Jordan katlanır yemek odasında, köpekler boş buldukları yerde uyuyacaktı.

Aile iki yüz metrekarelik evi ve bitişikteki garajı boşaltarak eşyalarını satmaya hazırlandı. Linda, "Televizyondaki istifçiler gibiydi," dedi. Audra, gençlerin her birine saklamak istediklerini koymaları için bir fiçı verdi. Linda büyük bir bahçe satışı düzenlemelerine yardım etti. Giysi ve kitaplarla dolu kutular, sörf tahtaları ve yatak çerçeveleri vardı. Elbiseler çimenliğin kenarındaki bir duvar boyunca düzgünce asılıydı. Yetenekli bir müzisyen olan Julian, çok sevdiği akordeonu da dahil olmak üzere enstrümanlarının çoğundan vazgeçmek zorunda kaldı. Gelecek vadeden bir makyaj sanatçısı olan Jordan ise geniş gardırobunu dağıttı. ("Hâlâ bu fikre ısınamadı," dedi Linda soğuk bir sesle.)

İki hafta sonu bahçe satışından bin dolar kazandılar. Garajdaki Squeeze Inn'i gören birkaç müşteri fiyatını sordu. Linda ilgilerinden hoşnuttu ama satılık olmadığını söyledi.

Her ne kadar bozuntuya vermese de kriz onu yıpratmıştı. "Tükendim," dedi bana. "Hâlâ yardım ediyorum ama geri çekildim." Bu arada şu anda boş olan evde Şükran Günü yemeği hâlâ devam etmekteydi. Costco ve Ralph's'daki hindi kalmadı, dedi, ama jambonla da gayet iyi idare ederiz.

Aralık sonunda Linda ile tekrar konuştuk. Bana LaVonne'un Mission Viejo'ya geldiğini ve ailenin karavana yerleşmesine yardım ettiğini söyledi. Bundan sonra Linda yola geri dönmeye hazırdı. Ailesi, Noel'de birlikte olamayacakları için üzgündü. Audra ağladı.

Linda ve LaVonne, Mission Viejo'dan Salton Denizi kıyısındaki gecekonduların genişleyen kampı Slab City'ye gittiler. Yıllardır ismini duyuyorlardı ve ziyaret etmek istiyorlardı. Geldiklerinde hava çok karanlıktı, etrafa bakamadılar, bu yüzden uyu-mak için kenara çekildiler. Sabah, her yerin çöp içinde olduğunu gördüler. Daha güzel bir kamp yeri aramak için LaVonne'un karavanıyla yola koyuldular. LaVonne'un Slab'te kalan bir Facebook arkadaşından, bir önceki gece "meth kafaların takıldığı yerde" kaldıklarını öğrendiler. Linda'nın kalbi sıkıştı. Squeeze Inn ve cipi hâlâ oradaydı. Ya biri içeri girerse? Hızla geri döndüler. Neyse ki Linda'nın evi iyi durumdaydı ama huzursuzluk devam etti. Ehrenberg'deki Rubber Tramp kabilesiyle yeniden bağlantı kurmak için hemen oradan ayrıldılar.

Birkaç haftalık stresten sonra arkadaşlarla görüşmek iyi geldi. Linda ve LaVonne bölgede kalmayı planladılar, birlikte bir posta kutusu kiraladılar. (Masrafları kredi kartlarımızla ortak ödedik, diye açıkladı Linda. LaVonne'dan borç para alamayacağınızı çünkü geri ödemenize asla izin vermeyeceğini ancak paylaşmaktan her zaman memnuniyet duyduğunu da sözlerine ekledi: "Aylık çeki geldiğinde, eğer birisi elli dolara ihtiyacı olduğunu söylerse, hemen verir.") Dar gelirli yaşamın damgası üzerine dertleştikten sonra, ikisi de Facebook sayfalarında Kurt Vonnegut'un romanı *Mezbaha Beş*'ten bir paragraf paylaştılar:

Amerika dünyadaki en zengin ulustur ancak halkı çoğunlukla fakirdir ve fakir Amerikalıların kendilerinden nefret etmeleri istenmektedir... Başka ulusların, yoksul ama son derece bilge, erdemli ve bu nedenle güçlü ve altın sahibi herkesten daha değerli insanlarla ilgili halk gelenekleri vardır. Amerikan yoksulları tarafından böyle hikâyeler anlatılmaz. Kendileriyle alay ederler ve kendilerinden daha iyi durumda olanları yüceltirler.

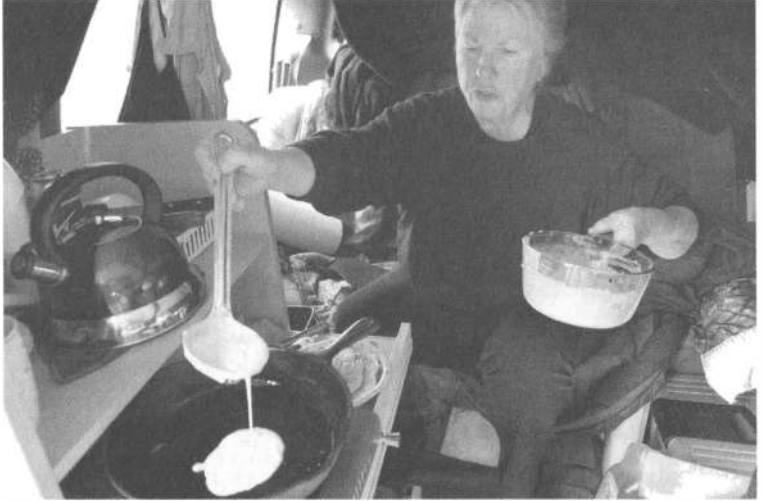
LaVonne bir gece karavanda çantasını kaybetti. Küçük alanlarda bir şeyleri kaybetmek şaşırtıcı derecede kolaydır –bazıları bu fenomene “Karavancının Kara Deliği” lakabını takmıştı– bu yüzden umursamadı ve Linda’yı görmek için Squeeze Inn’e gitti. Linda ona çikolata ikram etti. (“Linda’yı seviyorum. Tüm hayatım boyunca sahip olmayı dilediğim arkadaşım – yargı yok, gündem yok, sadece saf dostluk, sevgi ve destek. Ayrıca beni besliyor,” diye yazdı LaVonne daha sonra blogunda.) Ani bir endişeyle, LaVonne karavana geri döndü. Korktuğu gibi, dışarıda kalmıştı. Anahtarlar kontaktaydı ve köpeği İzci hâlâ içerideydi. Linda ile kapıları açmaya çalıştılar ama boşuna. Bob’ı görmeye gittiler ama bir önerisi yoktu. AAA arandı ancak sevk memuru kimseyi asfaltsız taşraya göndermeyecekti. Scout’un maması ve suyu olduğu için beklemeye ve sorunu gün ışığında çözmeye karar verdiler. LaVonne, horlamasını kaydeden Linda’nın yanındaki minik şiltede uyuyakaldı. Sabah, itfaiye departmanı İzci’yi karavandan çıkardıktan sonra, kaydı LaVonne’a dinletti – “kedi mırıldanması gibi!” Zavallı köpek her yere kakasını yapmıştı, bu yüzden LaVonne o günün çoğunu çamaşırhanede geçirdi.

Noel arifesinde, birkaç düzine insan akşam yemeği için toplandı. Linda, Swankie Wheels ile ilk kez tanıştı. RTR’de kuaförlük yapan Kyndal, bir sanat enstalasyonu ile arkadaşlarını güldürdü: Havuç burunlu bir taş yığınının oluşan Kardan Adam Rocky. LaVonne ve bazı arkadaşlar Los Algodones’u ziyaret etme planlarını tartıştılar. (Linda da gitmek istedi ama pasaport almak zorundaydı, bu da ilk olarak haziran ayında sona eren ehliyetini

yenilemesi anlamına geliyordu yeni adresi Ehrenberg'deki posta kutusunu kullanacaktı.)

Noel sabahı Kyndal ve kocası hediyeler dağıttı –fiyonklar ve şekerlemelerle süslenmiş mendil paketleri– Linda ise LaVonne için özel bir kahvaltı hazırladı: Swankie'nin tarifi olan kızılıcak soslu balkabağı krepleri.

Aralık ayındaki telefon görüşmemizde Linda ile arayı kapattık. Bir karbon monoksit dedektörü için otuz dolar ödemişti ama onu çiş kovaşına düşürmüştü. Kısa süre önce Cyndi Lauper'ın kendi adını taşıyan anılarını okumayı bitirmişti. Quarzsite'taki Uzun Süreli Ziyaretçi Alanında, bir karavancı ve iki kedisi, karavanlarını ve tüm eşyalarını yakan bir yangından son anda kurtulmuştu.

Lavon karavanında pankek yapıyor.

Linda, birkaç hafta sonra gerçekleşecek olan 2016 Rubber Tramp Randevuları'na gelip gelmeyeceğimi sordu. İlk tanıştığımız 2014'teki deneyiminden bu yana ilk kez gidecekti. Kaçırmayacağımı söyledim.

Karanlıkta Mitchell Mine Yolu'nda ilerlerken, uzakta yanıp sönen bir çift kırmızı ışık gördüm. Linda, gece RTR kamp alanını

bulabilmem için acil durum flaşörleri kurmuştu. Halen'ı kenara çektiğimde saat ondu ama o ışıkları toplamak ve merhaba demek için dışarı çıktı. Squeeze Inn'e girdik ve bana bir bardak su doldurdu. Kör edici derecede parlak flaşörlerden biri kapanmadı. "Buzdolabına koy!" diye şaka yaptım. Koydu.

Ocak ayının ortasıdaydık ve RTR neredeyse yolu yarılamıştı. Sosyalleşmeyi engelleyen ve göçebeleri araçlarına sığınmaya zorlayan yağmurlar nedeniyle yavaş başlamıştı. Ancak hava düzeldi. Çok geçmeden nüfus, Linda'nın iki yıl önceki ilk ziyaretinin yaklaşık dört katı oldu; Bob'ın tahminlerine göre iki yüz elli kişi geldi. Eskiler ve çetin ceviz içe dönüklerin birkaçı, çok daha büyük hissettirdiği için uzakta durmayı tercih ediyordu. Kalabalıktan yararlanmaya çalışan bir göçebe, yaklaşmakta olan bir Powerball çekilişi için bir bahis başlatmıştı. Bir buçuk milyar dolarlık ikramiye, piyango tarihinin en büyük ödülü oldu.

Eski seminerlerin çoğu tekrarlandı ancak karavancılığa daha ucuz ve daha gizli bir alternatif olarak küçük arabalarda yaşamak üzerine bir oturumun da dahil olduğu yeni etkinlikler de vardı. Sunum yapanlar arasında, elinde şiddetli artrit şikâyeti olan ve şimdi Sosyal Güvenlik maluliyet ödemeleriyle geçinen, eski profesyonel çömlekçi, altmış altı yaşındaki David Swanson da vardı. On sekiz ay önce, altı bin dolara satın aldığı 2006 Prius'a taşınmıştı.

David dinleyicilerine şunları söyledi: "Yemek yapmak ve uymak benim için en önemli iki şey, emekli bir adamın macerasına atılmışım gibi hissettiren de bu. Dünyayı görüyorum! Harika zaman geçiriyorum! Güzel bir yatağım olduğu ve yemek yapabildiğim müddetçe evsiz gibi hissetmiyorum, aksi hâlde bir evsizim."

David gruba ön yolcu koltuğunu nasıl sağlam bir tezgâhla değiştirdiğini gösterdi: Üzerinde yüz binlerce çömlek yaptığı eski çalışma masasından tik ağacından beş santimlik bir levha. Şimdi onu, arabanın aküsünü tüketen bir güç çeviriciye bağladığı indüksiyonlu ocakla yemek hazırlamak için bir yüzey olarak kullanıyordu. Tezgâh, gece olunca sağlam kamp şiltesi ve uyku tulumu için bir platforma dönüşüyordu. Mahremiyet sağlamak ve ışığı engellemek için, pencerelerin üzerindeki kancalara asılan, kenarlarında düğme delikleri olan koyu renk bir perde yapmıştı.

Ekstra alan yaratmak için ise arka kapısı kaldırıldığında aracın arkasına bağlanan özel bir çadırı vardı.

Ayrıca Prius'un bir ev olarak en önemli avantajı, aslında tekerlekli bir akıllı jeneratör olmasıydı. Uyurken bile otomobilin ısıtma ve soğutma sistemlerini yerleşik aküden çalıştırabiliyor ve motor saatte bir veya iki kez otomatik olarak devreye girerek onu şarj edebiliyordu.

Tertibata alıştıktan sonra, Prius'unda yaşamının birçok rahatlık sağladığını söyledi. "Sabahları Starbucks'ta durur ve kablolu internet bağlantılarını kullanırsam, içeri girip sırada beklemeden önce kahvemi hazırlatabilirim," diye açıkladı kıkırdarak. Akşam eğlencesi için, "Küçük tabletimle sürücü koltuğuna oturur -vizöre kadar cırt cırtla bağladım- ve koltuğu arkaya yatırırım ve film gecesi başlar."

Küçük araç seminerinden birkaç gün sonra, RTR başka bir ilk etkinlik için hazırlandı: Bir yetenek gösterisi. Linda, çakılla ağırlaşan kahverengi kâğıt torbaların içindeki mumları yaktı ve doğaçlama sahnenin etrafında sıcak bir şekilde parıldayan bir dizi ev yapımı sahne ışığı yarattı. Etkinlik gün batımında başladı. Müzik vardı - bir göçebe darbukasını, bir diğeri Tibet çanağı çaldı ve bir gitarist Bottle Rockets'ın şarkısını mırıldandı: "Bir boka yaramayan bin dolarlık araba, bin dolarını alıp ateşe atsan daha iyi." Komedi de vardı - bir gaydayla sevişmeye çalışan bir ahtapotla ilgili monologdan, "Kamp yapmak evsiz görünmenin pahalı bir yoludur" gibi tek satırlık repliklere kadar. Gömleksiz bir akrobat ellerini arkasında kenetledi ve sonra kollarını başının üzerinde döndürmek için gövdesinin önüne getirerek omuzlarını yerinden çıkardı. Bir karateci, çıplak eliyle tahta bir kalası ikiye böldü. Yüksek sesli bir sarhoş, sözünü kesmeye devam etti ve bir dansçının bacağıyla çiftleşmeye çalışan bir köpeğe "Julio! Julio!" diye bağırdı. Seyirciler, hiçbir şey başaramayan adama pis bakışlar attılar ve susturup köpeğini sahneden indirdiler.

Atmosfer neşeliydi ama alttan alta daha önce hissettiğimden daha karanlık bir duygu vardı. Bob, bir seminerde, sürücü ehliyetleri için güvenlik standartlarını sıkılaştıran program olan REAL ID'den bahsetmişti. Göçebeler yıllardır yerel posta yön-

lendirme servislerinin adreslerini kullanarak ikametgâh oluştuyorlardı. Artık DMV memurları her adresi çevrimiçi olarak aramaya başlamıştı. Bir işyerine aitse, gerçek bir ikamet adresi talep ettiler. Terörizmin kökünü kazımayı amaçlayan bu uygulama, göçebeler için işleri daha da zorlaştırdı, onları bir ailelerinin veya arkadaşının evinde yaşadıklarını iddia etmek veya satılık olduğunu gördükleri rasgele bir mülkün adresini ödünç almak için sahte bilgiler bulmaya itti.

“Hükümet bir evde yaşamınızı istiyor,” diye uyardı Bob onları. “Ne yaptığımızı biliyorlar ve çemberi sürekli daraltıyorlar.”

Bu sıralarda kendimi şunu merak ederken buldum: Bütün bu insanlara ne olacak? Özellikle, Linda’nın bir Earthship inşa etme konusunda hâlâ hevesli olup olmadığını merak ettim. Birkaç ay önce, arazi arayışının tekrar kaydığını –Colorado Nehri yakınındaki Kaliforniya, Vidal’e– söylemişti ama RTR’de bundan pek bahsetmemişti. Sorduğumda sesi biraz soğuk geldi ve kısa süre önce Mission Viejo’daki temizlik sırasında Earthship hakkındaki kitaplarının bazılarını attığını söyledi.

Yıllar boyunca, göçebelerin ortak bir toprak parçası üzerinde bir araya gelmeyi tartıştıklarını duymuştum ancak planlar hiçbir zaman gerçekleşmedi. Onları eve alan ya da onlar için daire kiralayan yetişkin çocuklarının sayesinde yoldan vazgeçen birkaç kişi tanıyordum. Yine de herkesin çocuğu yoktu. Ve bir sonraki neslin kendi mali sıkıntıları vardı. Yetişkin çocuklardan bazıları, bırakın ebeveynlerine bakmak, kendileri bile zar zor geçiniyordu.

Teksas’ta artık araba kullanamayan karavancılara kucak açan bir yardımcı yaşam merkezi olduğunu duymuştum. Escapees CARE olarak adlandırılan tesis, Livingston kasabasındaki daha büyük bir karavan parkı olan Rainbow’s End’e eklenmiştir. (Merkezin Sık Sorulan Sorular bölümünde, “Öleceğiniz yerin CARE olduğu doğru mu?” diye kasvetli bir soru var.) Sakinler kendi karavanlarında kalıyor. Ancak orada bir yer kiralamak ayda sekiz yüz elli dolardan fazlaya mal oluyor. İsteğe bağlı yetişkin günlük bakım hizmetleri bu meblağa her hafta iki yüz dolar daha ekliyor. Tanıştığım çoğu insan için bu ulaşılamayacak kadar uzak.

Duyduğum bazı hikâyeler korkunçtu. Papağanıyla yaşayan göçebe Iris, Ron adında bir tanıdığının Quartzsite'tan elli yedi kilometre uzaktaki bir Walmart otoparkında gizlice kalırken kendini öldürene kadar içtiğini anlattı. "Cesedini bir ay sonra buldular," dedi. Isaiah 58 Projesi'nde gönüllü olan Becky Hill, üç aydır kiliselerine sığınan seksen yaşındaki bir kişiden bahsetmişti. Ehrenberg yakınlarındaki çölde karavanında ölü bulundu. "Yardım edecek kimsesi yoktu," diye yakındı.

Dört yıl önce röportaj yaptığım bir CamperForce çalışanı, o şubat ayında ölmüştü. Patti DiPino ile ilk tanıştığımda, elli yedi yaşındaydı ve Coffeyville, Kansas'taki bir Amazon deposunda gece vardiyasında mal taşıyordu. Beni 1993 Ford Montera karavanında sohbet etmeye davet etti.

Patti, Denver'da bir inşaat şirketinde on beş yıl muhasebeci olarak çalıştığını, 2009'da işyeri kapanınca işsiz kaldığını söyledi. Aynı zamanlarda, evini çetin geçen bir boşanmada kaybetti. Böylece Patti karavanına taşındı ve tam zamanlı iş gücüne geri dönmeye çalıştı. Otuz yıllık ofis tecrübesinin bir şey ifade edeceğinden emin olarak, önümüzdeki birkaç yıl içinde binlerce çevrimiçi başvuru gönderdi. Ancak iş piyasası, ellili yaşlarındaki işsiz bir kadına pek de iyi davranmıyordu. Hiçbir şey çıkmadı.

Bana bir fincan sade kahve koydu. İki kiloluk sevgili Chihuahua'sı Sammy'den, Quartzsite'ta vakit geçirmekten, Adventureland'e iş başvurusu yapma planından bahsetti. "Muhasebeciler asla ölmez, sadece dengeleri bozulur," diye şaka yaptı. Bana hobisinden bahsetti. Afganistan'da bacaklarını kaybetmiş tekerlekli sandalyeye bağlı askerleri rahatlatmak için kucak batanileri örüyordu. (Bir donanma gazisi olan kızlarından biri, onları Kaliforniya'daki bir üsse dağıtmayı teklif etmişti.)

Amazon'da saatte on dolar, elli sent kazandığı için memnundu ama kazancını orada harcamak istemedi. "İnsanlara, Walmart'a gitmeyin, Amazon'dan alışveriş yapmayın, caddeden aşağı inin ve küçük dükkânlardan satın alıp büyük adamların ceplerini incitmeye başlayın, diyorum," dedi Patti. "Yani, biz burada daha da fakirleşirken, zenginler daha da zenginleşiyor."

Patti hayatının geri kalanını dolaşarak geçirmek istemiyordu.

Kalıcı bir topluluk hayal etti. “Aradığım şey, kendi bahçelerimizi inşa etmemize ve kendi metanımızı, kendi yakıtımızı ve bunun gibi şeyleri üretmemize izin verecek bir ilçe,” dedi. “Ve bir mutfakım var, yemek yapabiliriz. İnsanlar bizim ne kadar becerikli olabileceğimizi bilmiyorlar. Bahçemiz var, konserve yapabiliriz çünkü bazılarımız nasıl yapılacağını biliyor. Yıllar önce öğrendik.”

Patti öldüğünde altmış yaşındaydı. Bildiğim kadarıyla kanser için radyasyon tedavisi alıyordu. Facebook sayfasında, arkadaşlarından biri beni neredeyse gözyaşlarına boğan bir anısını paylaştı:

Sonunda borçsuzsun ve ebedi yuvanda yaşıyorsun! Artık çölde veya Kansas’ta donmak yok! Artık dar alanlara sıkışmak yok. Telefonu kapattığımda hep söylediğim gibi: Seni seviyorum, Patti. Seni çok özleyeceğim.

Bir keresinde tarot falcısı Silvianne’e uzun vadeli planlarını sormuştum. “Aklımda, bunu sonsuza kadar yapacağım,” demişti bana. “Mevzu *Thelma & Louise*’e dönerse ve yapabileceğim tek şey arabayı bir uçurumdan sürmek olursa da umurumda değil.”

İriş’e de sormuştum. Cevabı, “Çölde ölümü bulursunuz,” oldu. “Üzerime taşları yığın ve bırakın gideyim.”

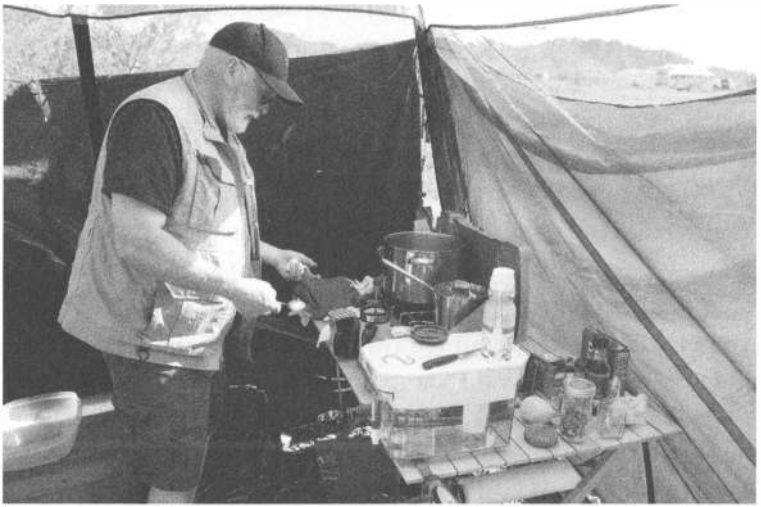
Bob’ın azalan yılları için daha pratik bir planı vardı: “Büyük, uzun bir hendek kazacağım ve ucuz bir okul otobüsü alacağım. Otobüsün bir yanını ve çatının üstünü tamamen toprakla dolduracağım. Pencereleri güneye bakacak. Beş yüz dolara çalışmayan boktan bir okul otobüsü satın alabilirsin. Sapasağlamdır ve sonsuza kadar bir şey olmaz.” Ama bu artık işe yaramayınca, vahşi doğaya çekilmeyi ve bir kurşunla canını almayı planlıyordu. “Uzun vadeli sağlık planım, çölde ağarmış kemikler,” dedi.

Bu ıssız kasvetli final, daha büyük bir şeye de işaret ediyordu: Bob, medeniyetin geleceği konusunda iyimser değildi. Yaklaşan çevresel ve ekonomik felaketlerin insan toplumunu çökerteceğine inanıyordu. “Büyük Buhran’ın yanında parkta güneşli bir öğleden sonra gibi kalacak” bir çöküş bekliyordu.

Bob aşırı kalabalık gezegenin kaderini tartarken, internet sitesinin okurlarından bazıları karavan sakini olmanın bile çok popüler hâle geldiğinden endişeleniyordu. Bob ve diğer göçebe destekçilerinin yaşam tarzı hakkında konuşmayı bırakmalarını istediler. Dikkatleri üzerine çekmenin düşük bir profil tutmayı zorlaştıracığından ve muhtemelen polis baskısı getireceğinden endişe ettiler.

Bir öğleden sonra, Quartzsite'ta kendisine Huysuz Gringo diyen bir adamın işlettiği taco standına gittim. Bir yıldan fazla bir süredir işi devretmeye çalışıyordu, fiyatı düşürüyordu ama kimse satın almıyordu. Dürümümü sipariş ederken, Quartzsite'a ölmeye gelen yaşlı insanlar hakkında bir senaryo yazmak istediğini söyledi. İrkildiğimi görünce, kasabanın geçen yıl beş ya da altı intihar gördüğünü söyledi. "Burada hiçbir şey yok," diye bitirdi kasvetli bir şekilde. Yemeğimi aldım ve oradan ayrıldım.

RTR'ye döndüğümde, bir yıl önce tanıştığım altmış altı yaşındaki Peter Fox'u yakaladım. Sonrasında bir karavan sakini olmuştu, RTR'de ödünç aldığı bir Westfalia kamp karavanında kalıyordu. San Francisco'da taksici olarak geçen yirmi sekiz yılın ardından Uber tarafından köşeye sıkıştırılmıştı. "Büyüğün küçüğün sırtına bindiği paylaşım ekonomisi ortaya çıktı," dedi somurarak. "Artık ne kiramı ödeyebilecek ne de karnımı doyurabilecek durumdaydım." Vergilerden sonra yaklaşık yüz kırk bin dolar getireceğini düşündüğü taksi ehliyetini, emekliye ayrılmak için satmaya çalışmıştı. Ancak satışlar belediye tarafından sağlandı ve talep azdı. Peter hâlâ bekleme listesindeydi. Geçen altı ayda, Pelikan adını verdiği beyaz bir Ford E350 on iki kişilik panelvana taşınmıştı. ("Çünkü yavaş ve alçaktan uçarlar," diye açıkladı.) Panelvanında engelleri ortadan kaldıran bir Ganesh heykelciği vardı.

Peter panelvanının yanındaki çadırda kahve yapıyor.

Peter iş bulmayı umuyordu, bu yüzden Büyük Çadır'a gittik. Kamp konakçılığı işe alım görevlisine yaklaşmasını izledim –“Emekliliğe zorlandım ve para kazanmam gerekiyor”– mülakat yapması için onu yalnız bıraktım. Kasabada hızlı bir akşam yemeği yedikten sonra kampa geri döndük. “Her gece bu saatlerde bunun bir tatil ya da gezi olmadığı aklıma geliyor,” dedi. *“Buraya kadar.”*

Birkaç gün sonra, panelvanının dışındaki bir muşambaya oturduk ve sohbet ettik. “Korku ve neşe arasındaki tereddüdü hâlâ hissediyorum,” dedi. Gelecek hakkında konuştuk. “İnsanlar kamp yapamayacak veya bir minibüste yaşayamayacak kadar yaşlandıklarında nereye giderler?” diye düşündü. RTR’de parmağındaki enfeksiyonu temizlemesine yardım eden lisanslı bir hemşireye minnettar olduğunu söyledi. Özellikle eyalet parklarında ve insanların toplandığı diğer özgür yerlerde, göçebelere hizmet edecek gezici sağlık ekipleri veya ara istasyonların olmasının iyi olacağını düşündü. Ayrıca yaşlanan karavan sakinleri için kâr amacı gütmeyen bir organizasyon başlatmanın harika olacağına inanıyordu. Belki birileri böyle bir şeyi finanse ederdi? Vakfa, John Prine’in “Hello in There” isimli şarkısının adını ver-

mek istiyordu. Şarkıyı bilmiyordum, o da bir gitar ve notalarını çıkardı ve çalmaya başladı. Sesi koroya ulaştığında kabardı: Yaşlılığın yalnızlığını hafifletmek için insanların arasında samimiyet ve ilişki için bir yalvarıştı.

Gelecek için planını sordum.

“Ölmemek. Yaşlanmamak,” dedi. “Bilmiyorum.” İşler çıkma-za girerse, bir yeğeninini onu yanına almayı teklif ettiğini ekledi.

RTR’nin sonunda, göçebeler Amazon’dan gelen karton bir nakliye kutusundan küçük bir karavan tasarladılar. Herkes imzaladı. O gece, temsili karavanı kamp ateşinin üzerine attılar. Yeni ritüeli “Karavanı Yakmak” olarak adlandırdılar ve 1962’de Malvina Reynolds tarafından bestelenen banliyö uyumuna hicivli bir övgü olan “Little Boxes”ın (Küçük Kutular) melodisine yazdıkları sözleri söyleyerek andılar.

Çölde küçük karavanlar.

Hepsi ucuz malzemedен küçük karavanlar.

Çölde küçük karavanlar.

Küçük karavanlar ve hiçbirini aynı değil.

Beyazı var, beyazı var.

Beyazı ve çiçeklisi.

Ve hepsi ucuz malzemedен.

Ve hiçbirini aynı değil.

Ve insanlar lastik seraseriler.

Her yerde en güzel insanlar.

Ve kutulara konmayacaklar.

Ve hepsi aynı olmayacak.

Biz arkadaş canlısıyız.

Biz bir aileyiz.

Bir araya gelmeyi seviyoruz,

Çölde, çölde,

Arazinin aynı olduğu yerde...

Ve köşküümüz yok.

Hamamımız yok, sahnemiz yok.

Ama dostlukların kurulduğu bir kamp ateşimiz var.

Hepimiz ucuz malzemedен yapılmışız.

Ve hiçbirimiz aynı düşünmüyor.

Göçebeler törenin tadını çıkardılar ve bunu yıllık bir gelenek hâline getirme sözü verdiler. Birisi belki gelecek yıl karavanı kontrplaktan yaparız, diye önerdi, böylece biraz daha uzun süre yanacaktı.

Linda ailesinden haber aldı. Torunları şimdi karavanın yanındaki bir çadırda kalıyorlardı. Kötü bir fırtına sırasında, çadırın kapısı havalanıp hepsini ıslatmıştı. Çadırın altından da su geliyordu. Torunlarından biri temizlik yaparken, kum tanelerinin kumaşı çizdiğini ve küçük delikler açtığını fark etmeden, zemini elektrikli süpürgeyle süpürmeye çalışmıştı. Delikleri koli bandıyla yapıştırmışlardı. Ellerinden geleni yapıyorlar, dedi.

Bu arada Linda da bazı yeni zorluklarla karşı karşıyaydı. Geceleri araba kullanırken görüşünün ortasında siyah bir nokta görmeye başladığını söyledi. Cipin gösterge paneli çalışmıyordu; bunu kasabaya bir geziden sonra Scaddan Wash boyunca giderken fark etti. “Hız göstergesi olmadan biterim. Kahretsin,” dedi. “Hep bir şey çıkar.”

LaVonne ile birlikte, bahar için iş bulmaya çalışıyorlardı. Linda, Kaliforniya Arazi Yönetimi ile bir kampta daha kamp konakçılığı işi almayı başardığını düşünmüştü ki RTR’den ayrılmaya hazırlandığı sırada telefon geldi. Söylendiğine göre pozisyon ortadan kaldırılmıştı.

Linda’nın ailesi gibi olan kabile arasında, bir göçmen olarak hayatına hükmeden mevsimsel döngüyü yeniden başlatarak Rubber Tramp Randevuları’na geri dönmesiyle bu hikâyenin burada biteceğini sanmıştım. Bazı göçebelerle birlikte Ehrenberge sığınağına takip eden haftalarda, yeni ilişkileri daha da güçlendi. Orada

korkunç bir bronşite yakalandı. Yemek bile yapamayacak kadar zayıf bir hâlde Squeeze Inn'de yatarken, komşuları yiyeceklerle geldi: haşlanmış yumurta, domates, sos. Bir yıl önce, Beth adında bir göçebe, karavanından (diğer adıyla Canavar) inerken düşüp sol kolunu kırdığında benzer bir göz kulak olmaya şahit olmuştum. "Vanity"nin iki üyesi, "Kamp Şifası" adını verdikleri şeyi kurdular ve ayakkabılarını bağlamaktan sutyenin kopçasını takmaya kadar, iyileşene kadar tek elle yapması imkânsız olan birçok şeyi yapmasına yardımcı oldular.

Linda'nın hastalığından birkaç ay sonra, telefonda arayı kapatırken beni şaşırtan bir şey söyledi. Earthship için arazi bulmuştu.

Craigslist'te, Chihuahuan Çölü'nün batı ucunda ve Meksika sınırının on dört kilometre kuzeyinde, sınır kasabası Arizona, Douglas yakınlarında beş dönümlük bir ilan görmüştü. Burası, daha önce, ilk Rubber Tramp Randevuları'ndan sonra keşfe çıktığı bir alandı. O zamanlar bölgenin çok uzak, çok izole olduğuna ikna olmuştu. Şimdi farklı hissediyordu. "Zaman geçiyor," dedi bana. "Görevi tamamlayacak kadar sağlıklı ve güçlü olmak için ne kadar vaktim var? Kendim için inşa ettiğim bir evde asla yaşamamak büyük bir israf olur." Yalnızlıktan endişe edip etmediğini sordum. Linda, göçebe kabilesine atıfta bulunarak, "Biraz arkadaşım o yolda yolculuk ediyor ve gelecek ve beni görecekler," dedi. "Orada tek başıma olmayacağım."

Parsel kırsal bir bölgedeydi. Orada, dört veya daha fazla dönümlük arazideki çiftlik sahipleri, ilçe bina kodlarından muaf tutuluyordu. Başka bir deyişle, Earthship mucidi Michael Reynolds'un "özgürlük cepleri" olarak adlandırdığı bölgelerden biriydi - bürokrasinin olmadığı deneysel mimarinin gelişebileceği yerler. Ayrıca bin iki yüz seksen metre yükseklikteydi, bu da yazların çok bunaltıcı olmayacağı anlamına geliyordu. Ve sıcaklık rahatsız ederse, çevredeki dağlarda kamp yapma şansı vardı.

Craigslist'teki reklamda, "Yasal erişimi çok iyi olan, elektriği, kuyusu veya fosseptiği olmayan, iyileştirilmemiş boş arazi" diye yazıyordu. Görünürde başka ev olmayan uçsuz bucaksız çölün

fotoğrafları da vardı. Ayrıca bazı dezavantajlardan da bahsediliyordu. Mülkü çevreleyen yollar meskit çalılıkları ile kaplıydı. Biri, fırtınalar sırasında su baskınlarının muhtemel olduğu kuru bir kanal boyunca akıyordu.

Linda sonunda fiyata ikna oldu. Satıcı arazi için küçük taksitler hâlinde iki bin beş yüz dolar istedi: İki yüz dolar indirimle, toplam tutar karşılanana kadar faizsiz olarak ayda iki yüz dolar olarak ödeyecekti. Linda bir yıl önce, San Bernardino Dağları'ndaki kampta kamp konakçılığı yaparken, *Making Ideas Happen: Overcoming the Obstacles Between Vision and Reality*. [Fikirleri Gerçekleştirmek: Vizyon ve Gerçeklik Arasındaki Engelleri Aşmak] adlı bir kişisel gelişim kitabına dalmıştı. Neden okuduğunu sormuştum. Aslında damadına verdiğini, ama onun ilgilenmediğini söyledi. "Bekleyen bir projem var: Earthship'im," dedi sakın sakın. "Benim *engelim* ne? Para. Ama bu gerçekten *bir engel* mi?" Durdu, sigarasından düşünceli bir fırt çekti. Daha sonra Earthship projesini RTR'de ilan edebileceğini söyledi. Belki insanlar gelip ona yardım ederdi. "Gelip benim arazimde kalmak ister misin? Fiyat, günde toprakla dolu bir lastik!" dedi gülerek. "Elbette, geldiklerinde tek bir lastikle kurtulamazlar."

Linda'nın arazisine giden yol çöl çalılarının içinde kayboluyor.

Linda, Craigslist reklamını ilk gördüğünde, arabayla on iki saatte fazla uzaklıktaki Sequoia Ulusal Ormanı'nda bir kamp konakçısı olarak çalışıyordu. (Yine Kaliforniya Arazi Yönetimi tarafından işe alınmış; daha önce kendisine söz verilen iş elendikten sonra başka bir yerde açılmıştı.) Araziyi bizzat görmeye gidemedi. Bu yüzden Cochise County vergi memurunun internet sitesine gitti ve MapQuest'e bağladığı enlem ve boylamı gösteren parsel numarasını girdi. Ortaya çıkan uydu görüntüsünde arsa deve rengindeydi ve fundalıkla beneklenmişti. Kuru nehir yatağı, uzatılan bir avuç içindeki kırıksıklıklar gibi içinden geçti.

Peşinatını ödedikten sonra Linda araziye satın aldığını Facebook'ta paylaştı.

Amazon CamperForce'daki arkadaşlarından Ash gönderisinin altına, "İŞTE BU!!!" yazdı. "İnşaat işçisine ihtiyacın olduğunda haber ver!"

Erkek arkadaşı ve köpekleriyle birlikte, kompost tuvaleti ve odun sobasıyla donattıkları eski bir okul otobüsü olan "tekerlekli küçük evlerinde" yaşayan başka bir göçebe Wendy ekledi: "Mükemmel! Mükemmel! Mükemmel! Kışkandım! İnşasına yardımcı olmaya hazırız!"

Linda, Amazon'daki bir sonraki işine başlamadan önce, kamp konakçılığı işini de bitirdikten sonra araziye ziyaret etmeyi planladı. Bir diğer kamp konakçısı, Rubber Tramp Ramdevuları'ndan Gary ile yakın arkadaş olmuşlardı ve o da araziye görmek istiyordu. Ayrıca Amazon'da çalışmayı planlıyordu. Gary'nin Linda'ya karşı özel bir ilgisi vardı fakat Linda romantik bir ilişki isteyip istemediği konusunda kararsızdı.

Araziye bakmaya sizinle birlikte gelebilir miyim diye sordum. Linda kabul etti ve Phoenix'e bir bilet ayırttım. Ancak temmuz ortasındaki geziden hemen önce planlarının değiştiğini öğrendim. Gary küçük bir felç geçirmişti. İyileşene kadar Flagstaff'taki RTR kabilesine sığınmışlardı. Ziyareti ertelemeye karar verdiler. Gary'nin sağlığı bir yana, Linda hava sıcaklığından da endişe ediyordu. Yirmi altı derece beklerken vava raporu otuz dokuz dereceyi gösteriyordu. Cipun iklimi bozuldu. Tüm bunlara ek

olarak, Amazon başlangıç tarihini 1 Ağustos olarak öne çekmişti ve beş yüzden fazla işçiyi kapsayacak şekilde büyüyecek bir CamperForce birliğine katılmak için Kentucky, Campbellsville'deki bir depoya gitmek zorundalardı. Gündüz sıcağında araba kullanmadan, yavaş bir yolculuk yapmayı planlıyorlardı. Linda, "Araziye gidemeyeceğim için çok üzgünüm," dedi. Sesi bitkin geliyordu.

Yine de gitmeye karar verdim. Uçak bileti çoktan rezerve edilmişti. Linda'nın beş dönümü çitle çevrili değildi, ziyaret etmek isteyen herkese açıktı. Ayrıca araziye kutsal bir yolculuk yapmanın can sıkıcı bazı sorulara cevap olabileceğini düşündüm. Linda'nın beyninde yarattığı gelecek, o boş çöl parçasında gerçek olabilir miydi? Yoksa imkânsız bir hayal miydi?

Uçağım, Arizona'nın muson mevsiminde, bir temmuz ortası akşamı Phoenix'e indi. Yolcular inerken, benimki de dahil olmak üzere bir cep telefonu korusu acil durum alarmı verdi. Ulusal Meteoroloji Dairesi'nden bir toz fırtınasının yaklaştığına dair uyarılar yükseldi. Bu tür fırtınalar, "haboobs" olarak da bilinir. Tüm karşı çıkmalarına rağmen son zamanlarda Arapça kökenli bu meteorolojik terimin kullanılması bazı Arizonalıları üzüyor. *The Arizona Republic*'e yazdığı bir mektupta, bir Arizonalı, "Yerel TV haber ekiplerinin bu tür bir fırtınayı "haboob" olarak adlandırmasını onur kırıcı buluyorum," dedi. "Vatanlarına geri dönen askerlerimizin Orta Doğu terimlerini duyduklarında neler hissedeceğini hiç mi düşünmüyorlar?"

Terminalin dışında hava boğucuydu ve rüzgâr sıcak esiyordu. Kararan gökyüzü, beyaz ışıkları asfaltın üzerine yayarak onlara süt rengi haleler veren ince kumla doluydu.

Kiraladığım Toyota Corolla'nın aynalarını ayarladım. (Halen şimdi Doğu'da ailemin yanındaydı.) Linda mesaj atmaya başladı. New Mexico, Tucumcari'deki bir önceki durağının beş yüz altmış üç kilometre doğusunda, Oklahoma City banliyösü El Reno'ya ulaşmış, geceyi geçirmek için yerleşmişti. Ertesi gün iletişim sağlamamız için düzenlemeler yapmak istedi.

Linda hâlâ arazisini görmek için can atıyordu ama, Amazon işi bittikten sonra, ocak ayına kadar oraya seyahat edemeyeceğinden başka bir plan bulmuştuk. Geceyi Douglas'ta geçirdikten sonra, arazisine mümkün olduğunca yakınlaşarak, çöl kırsalına gidecektim. Oradan dizüstü bilgisayar ve akıllı telefonla yaya olarak yola çıkıp her bir köşedeki işaretleri bulmak için GPS kullanacaktım. Cep telefonu sinyali yeterince güçlüyse, yürüyüşü Linda ile canlı olarak paylaşacaktım. Mars yüzeyindeki keşif aracının insan gücüyle çalışan düşük teknoloji bir versiyonunun kumandasındaki bir pilot gibi, keşfetmek istediği arazinin herhangi bir özelliğini işaret ederek izleyebilir ve yön verebilirdi.

Saat farkını çözdükten sonra –Arizona gün ışığından yararlanmayı tercih etmez– ertesi gün benim saatimle birde, onun saatiyle üçte başlamaya karar verdik. Linda, temsili yolculuk için şimdiden heyecanlı görünüyordu.

“Douglas'tayken Gadsden Oteli'ni görmeye çalış,” diye ısrar etti. “Mermer sütunlara ve bölgenin bakır madenleriyle dolup taşıdığı zamanlardan kalma vitraylara sahip.” Sonra: “Şu anda direksiyonda mısın?” diye yazdı.

Hayır, dedim. Araba park hâlindeydi – araba kullanırken mesajlaşmıyordum.

“İyi,” diye devam etti. “Douglas'ta bir Süper Walmart var, yanına bol bol su al.”

Su, güneş kremi ve şapka, diye onayladım.

“Oralarda sıkışıp kalırsan falan... araziye aldığım adama ulaşabilirim,” diye yazdı, sonra düşüncesini gözden geçirdi. “Sakın sıkışma.”

Toprak yol çok yumuşaksa, kaldırıma geri park edip içeri yürüyerek girerim, dedim. Tatmin olmuş gibiydi.

“Tamam, devam et, yarın konuşuruz,” diye yazdı. “Sen çılgın bir kadınsın. Bunu yaptığına inanamıyorum!” Ve son olarak: “İyi geceler.”

Saat dokuza doğru hava açık ve durgundu. Eyaletlerarası 10. Otoyol'da Phoenix'ten güneydoğuya doğru sürdüm ve gece yarısı

sından sonra Douglas'a ulaştım. Ertesi sabah Cochise İlçesi Vergi Dairesi'nin internet sitesine girdim ve Linda'nın dikdörtgen şeklindeki arazisinin uydu görüntüsünü aldım. Aynı alanı Google Haritalar'da buldum ve her köşesini sanal bir iğneyle işaretledim. Bu iğneler haritaya kaydedildiğinde, simgeler minik altın yıldızlara dönüştü. Ekranda mavi bir nokta olarak görünen, mevcut GPS konumumun on üç kilometre kuzeydoğusunda, çölde dikdörtgen bir takımyıldız oluştu.

Su şişemi doldurdum ve sabahın sıcağına daldım. İlk durağım, Douglas'ın ana caddesi G Bulvarı, Linda'nın bana bahsettiği muhteşem tarihi otelin bulunduğu yerdı. Ancak çevresinde bocaları dökülmüş, cepheleri solmuş ve pencereleri kontrplak kaplı boş binalar vardı. Kaldırımlar bomboştu. Buranın bir zamanlar Arizona'nın en büyük şehri olduğuna inanmak zordu. 1901'de yakındaki bakır madenlerinden cevheri işlemek için bir izabe merkezi olarak kurulan Douglas, on yıllar boyunca patlama yaşadı. Ancak refah kalıcı değildi. Yüzyılın ikinci yarısında Amerikalılar hava kirliliğinin yarattığı sağlık ve çevresel tehditlerin farkına varmaya başladılar. Yasa koyucuların, 1955'te finanse ettiği araştırmaların sonucunda 1963'te Temiz Hava Yasası çıktı. Ancak yerel izabe tesisi, Phelps Dodge Şirketi'nin sahibi olduğu Douglas Reduction Works, 1980'lere kadar yeni federal standartların kenarından yürümeyi başardı. O zamana kadar, her gün asit yağmuruna neden olan dokuz yüz elli ton kadar kirlitici püskürterek, Amerikan imalatında en büyük kükürt dioksit yayıcısı hâline gelmişti. Duman o kadar yoğundu ki, hızlı solumanın etkilerinden endişe eden bir doktor, hastalarını egzersiz yapmaya teşvik etmeyi bıraktı. Bisbee yakınlarındaki bir kafe sahibi, ailesini bölgeden uzaklaştırmaya hazırlanırken, Associated Press'e, "Gerçekten kötüleştğinde, ciğerlerinizin yapış yapış olduğunu hissediyorsunuz," dedi.

Çevre Koruma Ajansı, Phelps Dodge'a yarım milyar dolarlık bir maliyetle emisyon kontrolleri kurmasını emretti. Şirket bunun yerine izabe tesisini kapattı. 1987 yılının Ocak ayının ortala-

rında, dört işçi son bakır partisini döktü. Yüksek bacalardan buram buram çıkan egzoz bulutları kesildi. Vadinin üzerinde asılı duran sis dağıldı. Kirli havayı kimse özlemiyordu, ancak başka kayıplar da vardı: yerel ekonominin tahmini çeyreği on milyon dolarlık bordrolu üç yüz kırk yedi iş. Bu, Douglas vatandaşlarını, hatta hâlâ işi olanları bile öfkeliendirdi. Bir Coors bira distribütörü çalışanı, *The Boston Globe*'a "Keşke izabe tesisini kapatmakla ilgisi olan tüm onun bunun çocuklarını Rusya ve Kanada'ya gönderseler," dedi. "Bana kalırsa, bu işte bir komünist parmağı var."

Douglas'ın umutları hâlâ serbest düşüşte. Kasabanın tek hastanesi 2015 yazında kapandı ve yetmiş kişiyi daha işinden etti. Douglas ve bir başka eski izabe kasabası olan Sierra Vista'yı kapsayan metro alanı, yakın zamanda Amerika'nın dördüncü en hızlı küçülen şehri seçildi. 2010 ve 2015 arasında, Douglas, nüfusta iki kuzey başkentinden daha keskin düşüşler gördü: Michigan, Flint ve Ohio, Youngstown, metro alanı.

G Bulvarı'nda yürürken, Douglas'ın altın çağı ile modern çağ arasındaki uçurumu her yerde görebiliyordum. Gadsden Otel'i'nin karşısında, eskiden ticaret merkezi olan asırlık Brophy Binası duruyordu. Binanın, dekoratif perdeleri, yumurta ve kargı şeklinde figürleri ve dişli pervazları ile neo-klasik güzel görünümü şimdi tahta kaplı vitrinlerle garip bir ciddiyet kazanmıştı. Bir blok kuzeyde, uzun süredir boş olan Grand Sineması'ndaki afişte "VİZYONDAKİ FİLMLE" yazıyordu. 1919 civarında açılan bin altı yüz kişilik sinema sarayı Grand'ın reklamı sessiz sinemalara eşlik edecek bir org, bir çay salonu ve bir şekerçi dükkânı gibi hizmetleriyle "San Antonio ve Los Angeles arasındaki en yeni sinema binası" olarak tanıtımı yapıldı. Grand, film gösterimlerinin yanı sıra, Ginger Rogers'tan John Philip Sousa'ya kadar birçok sanatçıyı ağırladı. Ancak yirminci yüzyılın ortalarında televizyonun yükselişi, gösterişli sinema salonlarının sonunu getirdi ve Grand, 1958'de kapandı. Çatı daha sonra çöktü. Kalıntılar arasında ağaçlar filizlendi. 1980'lerin başında, korumacılar binayı bir dolara satın aldılar, ancak restorasyon için yaklaşık dokuz

buçuk milyon dolar gerekecekti, bu yüzden hâlâ atıl durumda. 2000'lerde metruk bina kendine en azından bir rol buldu: Cadılar Bayramı perili evi. Binaya para toplamak için gönüllüler, gerçek hayattaki bir cenaze evi tarafından inşa edilmiş bir mumyalama laboratuvarı ve lise öğrencilerinin oynadığı bir hayvan mezarlığı korku sahnesi de dahil olmak üzere, içeride korkutucu sahneler yaratarak yıllık bir geleneğe dönüştürdüler.

Douglas'ın hikâyelerle dolu geçmişi Linda'nın ilgisini çekse de, kasabanın düşüşü onun için bir trajedi değildi. Bütçesi kısıtlı deneysel bir ev sahibi için, her şeyin düşük maliyetli olmasını sağlıyordu. Ucuz gayrimenkul şimdiden bir dizi girişimci ve sanatçıyı kendine çekiyordu. Bunların arasında Douglas'ta bir kafe açan ve dört yıl sonra belediye başkanı seçilen Manhattan'dan Robert Uribe, yaratıcı bir şekilde modifiye edilmiş araçlardan oluşan Art Car World müzesini inşa eden Berkeley'li yönetmen Harrod Blank gibi isimler vardı. Filo, vitray pencereleri ve gotik kuleleri olan cenaze arabası Carthedral'ı ve bin kırk beş adet plastik atla donatılmış Coltmobile'ı da içeriyordu. Coltmobile, alkolü bırakmaya çalışırken canı her içki içmek istediğinde bir atı arabaya yapıştıran alkolik bir Vietnam askeri tarafından yaratıldı.

Ancak kasabanın da zorlukları vardı. Linda yeni evini araştırırken uğursuz bir şeyle karşılaştı. Ön ödemeyi yaptıktan kısa bir süre sonra bana, "Douglas Meksika sınırında olduğu için epeyce uyuşturucu kaçakçılığı sorunu var," demişti. Linda, bu bilgiyi Douglas hakkındaki kitaplardan öğrendiğini ancak ne kadar zaman önce yazıldığını bilmediğini ekledi. O zamandan beri işler düzelmiş olabilir miydi?

Linda, kaçakçılık sorununu okurken kasabanın en ünlü uyuşturucu baskını öğrenmişti. Geçmişi, ajanların sınırın altından geçen doksan metre uzunluğunda bir tünel bulduğu 1990 yılına kadar dayanıyordu. Sinaloa karteli tarafından kokain kaçakçılığı yapmak için kullanılan betonla güçlendirilmiş geçidin, yeraltında üç katı vardı ve girişi kurnazca gizlenen Agua Prieta'daki bir evden başlıyordu. Açılan bir musluk, bir bilardo masasını ve

üzerine oturduğu levhayı kaldıran bir hidrolik asansörü çalıştırıyor ve aşağı inen bir merdiven ortaya çıkıyordu. İçeride tünel bir metre yüksekliğindeydi ve klimalıydı, elektrik lambalarıyla aydınlatılmıştı ve dalgıç pompasıyla su baskınlarından korunuyordu. Bir çift metal ray üzerinde uçtan uca giden bir tramvay Douglas'ta bir kamyon yıkama istasyonu kılığındaki yüz seksen beş metrekairelik bir deponun altında sona eriyordu. Kaldıraç ve makara sistemiyle yüzeye çıkarılan kokain paketleri işçiler tarafından bekleyen tırlara yüklenirdi. Ajanlar, "kokain sokağı" lakaplı tünelin "James Bond filminden fırlamış gibi" olmasına hayret ettiler. Sinaloa elebaşısı Joaquin "El Chapo" Guzman daha da coşkuluymuştu, adamlarının "çok havalı bir tünel yaptığını" söyleyerek övünüyordu.

Bu Linda'nın ilgisini çekse de hiçbir şey planından vazgeçmesini engellemedi. "Eski bir sınır devriyesi, polise bilgi veren insanların öldürüldüğünü yazmış. Muhbirleri," diye açıklamıştı, gerçekçi bir şekilde. "Evet, uyuşturucu karteli muhbirleri katle ediyor. Ben de söyleyim, 'Şey, ben o insanlarla işbirliği yapmıyorum.'" Telefonu kapattıktan sonra, acaba Linda kendini rahatlatmaya mı çalışıyor diye merak ettim. Ya da beni. Ya da her ikimizi de. Her hâlükârda, Douglas'ın tam sınırda olduğunu söylerken abartmamıştı. Eski sinema binasının on iki blok güneyinde, kasaba -ve ulus- kuru bir hendeğe benzeyen çimento kaplı bir kanalı çevreleyen iki paralel tel örgünün önünde durur. (Federal müteahhitler tarafından kullanılan resmi adı "Uluslararası Douglas Hendeği"dir.) Hendeğin ABD tarafında bulunan ilk tel örgü, kendini kamufle eden çöl bejine boyanmış ağır tel örgüden yapılmıştır. Meksika'ya bakan ve sosyal sınır bariyeri olan ikinci tel örgü, hapishane filminden fırlamış gibi görünüyor. Ağır çelikten yapılmış duba tarzı bir yapı, beş buçuk metre yukarıda duruyor, gözlerden uzak ve yeraltından devam ederek burada kazıcıları caydırmak için iki üç metre daha alçalıyor. Siyah ve paslı parmaklıkları, Douglas'ın neredeyse beş katı büyüklüğündeki sanayi metropolü Meksikalı kardeş şehri Agua Prieta'nın anlık görüntülerini sınırla çevreleyen on santim boşluklarla ayrılmış.

Vatandaşlarının çoğu serbest ticaret bölgelerinde –ihracat için ürünler üreten yabancılara ait fabrikalarda– araba parçalarından tıbbi malzemelere, panjurlara, elektronik eşyalara ve giysilere kadar her şeyi üretiyor.

Linda'nın kitapları kaçakçılık konusunda da haklıydı. Uyuşturucu kuryeleri, serbest ticaret bölgesi işçilerinin bir ayda kazandığından daha fazlasını bir gecede kazanabilir. Bu nedenle, Douglas giriş limanındaki Sınır Devriyesi görevlilerinin, genellikle, gelen arabaların çamurluk panellerinde ve yedek lastiklerinde esrar paketleri bulması pek şaşırtıcı değildir. (Nadir durumlarda, meth, eroin veya kokain çıkar.) Yakın tarihli bir baskında, on altı yaşındaki Meksikalı bir çocuğu, tel örgünün tepesinden Douglas'a inmek için emniyet kemeri kullanırken yakaladılar. Görevi: Agua Prieta'dan bariyerin üzerinden atılmış kırk kiloluk esrar çuvalarını toplamak ve onları yakında bekleyen çalıntı bir arabaya sürüklemek. Bu iş için kendisine dört yüz dolar vadedilmişti. Araba fabrikasında triger kayışı yaparak haftada kırk iki dolara çalışıyor, bu parayla da annesini ve dokuz kardeşini besliyordu.

Sınır ajanları, uyuşturucu paketlerini tepeden küçük teleferiklerle taşımak için ev yapımı çelikten makaralı halat düzeneği inşa eden kaçakçılar da dahil olmak üzere, yabancı istismarlar bildirdiler. Başka bir yaratıcı kaçakçı, yirmi beş kilo marihuana ile lağımdan geçip Douglas'a girmeye çalışırken, rögar kapağını patlatan ajanlar tarafından dalış tüpü ve maskeyle donatılmış, siyah ve mor bir dalgıç giysisi giymiş hâlde buldu. Dalış ekipmanını ve otu yere bıraktı ve Agua Prieta'ya doğru aceleyle döndü. Sınır boyunca başka yerlerden uzaktan kumandalı ultra hafif uçakların tel örgünün üzerinden uçtuğuna dair hikâyeler geliyor. (Bu dronlardan biri yirmi üç kiloluk bir balyayı yanlışlıkla Arizona, Nogales'deki bir açık garaja düşürmüştü.)

Linda'nın arazisini görmek için Sulphur Springs Vadisi'ne doğru ilerlerken öğle vaktini çoktan geçmişti. Sonoran ve Chihuahu-

an çöllerini sınırlayan bu kurak alan, güneydoğu Arizona'dan kuzey Meksika'ya kadar yaklaşık yüz altmış kilometreye yayılır. Daha aşağıdaki kısım, yarım düzine sıradağlarla çevrilidir: batıda Dragoon ve Mule Dağları ve doğuda Chiricahua, Swisshelm, Pedregosa ve Porilla Dağları. Linda'nın arazisi Porilla Dağları'nın eteklerindeydi. Coronado Ulusal Ormanı'nın bir parçası olan Chiricahua Dağları'nın kuzeyinde kamp konakçılığı işleri olacağını söylemişti.

Yerleşimin olmadığı sonsuz çalılıklardan oluşuyormuş gibi gelen bir yerden geçtim. İleride asfalt parıldayan bir su birikintisi, yaklaştıkça kaybolan bir serap gibi görünüyordu. Yol kenarındaki çürüyen bir reklam panosunda "SERBEST TİCARET POLİTİKASI: UYUŞTURUCU GİRER, MİLYARLARCA DOLAR ÇIKAR" yazıyordu. Ara sıra gümrük çalılıklardan alçak çiftlik evleri yükseliyordu. Bazıları uzun zamandır terk edilmiş gibiydi – bir zamanlar kapıların ve pencerelerin olduğu yerler aralıktı, çatıdaki boşluklardan kirişlerin iskeleti görünüyordu. Yolun sol tarafında ipek çiçeklerle dolu küçük beyaz bir tapınak belirdi ve daha sonra, daha ileride, *Breaking Bad*'deki bir sahneden fırlamış gibi, ıssızlığın ortasında tek başına duran son model bir karavan belirdi.

Birkaç yanlış dönüşten sonra, Craigslist reklamında bahsedilen doğruya giden engebeli yolu buldum. Saat çoktan bir olmuştu, bu yüzden on dakika gecikeceğimi haber vermek için Linda'ya mesaj attım. Cevap hemen geldi: "Ben hazırım."

Yol dar ve engebeliydi ama kırmızımsı toprak kaskatıydı. Yaz ortası yağmurları göz önüne alındığında, bu bir şanstı. Gergin ve heyecanlıydım, muhtemelen biraz fazla hızlı sürüyordum. *Ya burada kötü bir şeyle karşılaşsam? Ya Linda gördüklerinden hoşlanmazsa?* Araba yalpalayarak ilerliyordu, her iki taraftaki çalılıklardaki kuşlar ürkererek uçuyordu. Çizgi film karakterine benzeyen büyük kulaklı siyah kuyruklu bir tavşan yolun karşısına fırladı. Kısa süre sonra, bir çift sokak tabelasının olduğu bir kavşak belirdi. Burada gördüğüm ilk tabelaydı, asfaltsız vahşi do-

ğada garip bir şekilde resmiydi. Başka bir toprak yola döndüm ve beş yüz metre daha ilerledim. Solda, meskit çalılıkları ile kaplanmış bir yolun hayaleti belirdi. Bir çalıdan güneşte solmuş pembe gevşek bir şerit sarkıyordu.

Akıllı telefondaki haritamı kontrol ettim. Mavi GPS noktası, Linda'nın arazisini gösteren takımyıldızın hemen yanındaydı. Cep telefonu sinyali güçlüydü, bu yüzden dizüstü bilgisayarım ile internete girmek için telefonu bir WiFi erişim noktası olarak kullandım ve sonra görüntülü konuşmak için Linda'yı aradım. İlk denemede cevap yoktu ama tekrar aradığımda açtı. Gülümseyordu, pembe renkli gözlüğünün ardında gözlerinin kenarları kırışıyordu. Tanıdık, üç heceli selamı bekledim.

“Mer-haaa-baaa,” diye bağırdı Linda. Video, çevirmeli defterin sayfaları gibi bir dizi donmuş görüntü arasında tekliliyordu. “Kesik kesik geliyor,” dedi. Ancak ses netti ve bağlantı kopmadı, bu yüzden denemeye karar verdik. Dizüstü bilgisayarı ileri doğrulttum ve patikadan batıya yöneldim. “Bulutları görüyorum!” diye bağırdı Linda. Kameranın açısını çok yükseğe almıştım ve gökyüzünün dönen bir görüntüsünü yayınlıyordu. Eğmeye çalışırken, Linda'ya aşağıdan burun deliklerimi çektim. Sonunda düzeltbildim.

“Ah, bak! Yol bu mu?” dedi inanamayarak. Beş dönümünün PVC borudan yapılmış kazıklarla işaretlenmiş olması gerektiğini de sözlerine ekledi. Öyle bir şey görmüş müydüm? Henüz değil, diye yanıtladım. Görebildiğim şey kırmızımsı kuru toprak, vadinin diğer ucundaki Mule Dağları'nın siluetleriydi. “Manzara çok güzel, değil mi?” Linda hayret etti. Sonra görünmeyen birine bağırdı. “Gary, gel otur da bir bak!”

“Oturamam,” dedi hafif boğuk bir ses.

“Öyleyse bir ağaca yaslan,” diye yanıtladı Linda.

Siyah plastik çerçeveli gözlüklü yaşlı bir adam belirdi. Yüzü Linda'nın omzunun üzerinden geçti, ekrana bakarken kaşları çatıldı. Gri saçları tepeden incelmışti ve yüzünde yardımsever bir merak ifadesi vardı.

“Bugün bulutlu,” dedi. Ve sonra: “Şu çimenlere bak!” Linda şakasına gülünce, Gary sırıttı. “Bir çim biçme makinesine ihtiyacın olabilir,” dedi ifadesiz bir şekilde.

Uzakta, yerden bir kıymık gibi çıkan beyaz bir direk belirdi. “PVC’yi görüyor musun?” diye sordum.

“Hayır!” Ekrana doğru eğildi ve gözlerini kıstı. Yürümeye devam ettim. Bana dikkatli olmamı hatırlattı. Bastığın yere dikkat et, diye uyardı. “Özellikle yılanlara.” Çıngıraklı yılanlar Linda ve Gary’nin Sequoia Ulusal Ormanı’nda çalıştıkları kamp çevresinde yaygındı ve Linda burada da yaşadıklarını biliyordu.

Sonunda yaklaştık. Bir buçuk metre boyundaki PVC boru, küçük bir kaya yığını ve bir inşaat demiri kazığının yanına dikilmişti. “Ah! Gördüm,” dedi Linda yine heyecanla. “GPS’inde nasıl görünüyor?” Mavi nokta –çöldeki konumum– Linda’nın arazisinin kuzeydoğu köşesini işaretleyen yıldızın tam üstüne oturdu. “Eşleşiyor!” dedim. Linda bir kahkaha patlattı. “Nereye gitmek istersin?” diye sordum. “Ne istersen yapabiliriz.”

Linda kuru nehir yatağını görmek istedi. Arazisinin kuzeybatı köşesindeydi. Satıcı ona, diğer potansiyel alıcıların o çukura bakıp uzaklaştığını söylemişti. Fakat Linda bunun bir kazanç, çöl fırtınaları sırasında yağmur toplamanın bir yolu olabileceğini düşündü. “Biliyorsun, bu *‘daha fazla su’* demek,” diye açıkladı daha sonra.

Batıya doğru yürürken, dizüstü bilgisayar su arama çubuğu gibi önüme doğrultarak şakalaştık. “Yılanları benden önce görürsen bir şey söyle!” diye yalvardım. Yayının aksamasına dikkat çeken Linda, ilgisizdi. “Ah evet, gecikme ve diğer şeylerle ne kadar mümkünse,” dedi sesi kısılırken. Bulundukları yerin hava durumu hakkında konuştuk. Missouri, Joplin’in hemen batısında, hâlâ Kentucky’ye gidiyorlardı. Otuz üç dereceydi – burasıyla aynı, ama güneşli ve nemliydi. “Ah, sıırıslıkla oldum!” dedi Linda. Görüşmemizden önce, bir orta batı yazının yapış yapış sıcağında rahat edecek gölgeli ağaçların olduğu bir dinlenme yeri bulmak için acele etmişti. (“Acele etmek”, Squeeze Inn’de saatte

yaklaşık yüz kilometre yapması anlamına geliyordu. Daha fazlası aracı sarsıyordu.)

Hareketli bir karınca yuvasının etrafından dolaşarak, Linda'ya göstermek için kamerayı aşağı doğrulttum. “Ooooh, güzel karıncalar!” diye belirtti. Bu görüntü, zeminin kıvamı hakkında sorulara yol açtı. Gary çok fazla kaya olup olmadığını bilmek istedi. “O kadar kayalık değil, ama biraz var,” dedim. Linda yüksek sesle toprağın kumlu ve tanecikli mi yoksa tozlu mu olduğunu merak etti. Toprak soğutma boruları kurmak istiyordu –boruları, sıcaklığın on iki dereceye kadar düştüğü toprağın birkaç metre altına gömmeyi içeren doğal bir iklim kontrol sistemiydi– ve bunları evinde ve ayrıca bir serada hava sirkülasyonu için kullanmayı planlıyordu. Yerleştirmek için epey bir kazmak gerekecekti.

“Oldukça kolay kazılır,” dedim, onlara göstermek için bir parça kuru, kaba toprak aldım ve sonra parmaklarımı yayarak yere elenmesini izledim. “Elimden nasıl aktığını görüyor musunuz?”

“Güzel,” diye yanıtladı Gary. “Bu çok büyük bir artı.” Linda kabul etti. “Soğutma boruları için kazmak çok kolay olabilir gibi görünüyor. Oh iyi iyi.”

Kuru nehir yatağına doğru devam ettik ve Linda bitki örtüsüne hayran kaldı. Yaz yağmurları, çöl bitkilerinin canlı, neredeyse gür görünmesini sağlamıştı. Kreozotun mumsu yaprakları arasında narin sarı çiçekler asılıydı. Beyaz dikenli akasyalar, polenli küçük baloncuklarla süslenmişti. Avize ağaçları çiçeklenme dönüsünü yeni bitirmişti. Bıçak şeklindeki yaprakların her bir saçığından, kurumuş çiçeklerden bir baş taşıyan solmuş bir sap çıktı. Dikenli dokunaçlara benzeyen uzun, dalgalı kolları olan gizemli bir kaktüsün yanından geçtik. Bana dikenli armudu hatırlatan yumru şeklinde kırmızı meyvelerle kaplıydı. Yine de Linda bunun başka bir şey olduğunu biliyordu. “Dikenli armut yapraklarında bulunur. Bu başka bir tür kaktüs,” dedi ve ekledi, “Yine de yiyebilmeli.” (Daha sonra bunun gece kaktüsü olduğunu öğrendim –Gecenin Kraliçesi olarak da bilinir– çiçekleri yılda sadece bir kez gece açılır.)

Yanlış bir dönüşten sonra kuru nehir yatağı karşımda belirdi. “Gerçek bir nehir yatağı mı yoksa sadece bir hendek mi?” diye sordu. “Ne kadar derin?” Bilgisayarı, kamera çukura bakacak şekilde kenara koydum ve görebilmesi için güçlkle. Bazı yerlerde kalçamla aynı hizadaydı; başka bir yerde omuzlarıma geliyordu. Doksan ila yüz yirmi santimetre arasında olduğunu tahmin ettim.

“Her yeri aynı şekilde derin mi?” diye sordu. Sadece kuzeybatıda toprağı bir üçgen şeklinde kesiyor ve çok büyük değil, diye açıkladım. Diğer köşeler gibi bu da bir boruyla işaretlenmişti ve kuru nehir yatağından çıktıktan sonra onu bulmaya gittim. Bu sefer Linda işareti hemen gördü. “İşte burada, bak!” diye haykırdı. “Eveet!”

Ondan sonra ilk işarete doğru geri yürüdüm. “Ee ne düşünüyorsun?” diye sordum Linda’ya.

“Düşündüğümünden daha iyi,” dedi, arazinin panoramik dağ manzarasını ve toprağının kalitesini överek. Rubber Tramp Rabdevuları’ndan sonra kamp yaptığı çakıl teraslara atıfta bulunarak, “Ehrenberg’teki gibi taşla kayaya kalacağımı düşünüyordum, ama öyle olmadı,” diye ekledi. Ehrenberg, bitki örtüsü çok az olan bir ay manzarasına benziyordu. Linda, arazinin düzgün bir şekilde ölçülmüş ve işaretlenmiş olmasından memnundu. “Orası büyük marifet,” dedi. “Özellikle bu fiyata, aman Tanrım!”

Üç buçuk yıldır –Linda’yla ilk tanıştığım günden beri– bana en sevdiği Earthship’in resimlerini gösteriyordu. Yer planı Fibonacci serisine dayanan Nautilus adında bir modeldi. Çevresini saran dağların hatlarını yansıtan eğimli kerpiç duvarlarıyla bu toprak parçasından yükseldiğini hayal ettim. “Earthship’i burada hayal etmeye çalışıyorum,” dedim ona.

“Evet, çok güzel olacak, değil mi?” diye yanıtladı Linda mutlu bir şekilde. Amazon işi bittiğinde ve havalar da biraz serinlediğinde gelip kamp yapmayı planlıyordu. Araziyi bizzat gördüğünde, nerede inşa edileceğine karar verebileceğini düşündü. “Bir süre üzerinde oturmam gerekecek ve Earthship’in yeri belirecek,” dedi.

Son yarım saattir, hava sıcaklığına rağmen ortamı rahatlatan bulutlu gökyüzü altında yürüyor ve konuşuyordum. Şimdi güneş

çıkılmış, çölü bir demir tavaya dönüştürmüştü. Dizüstü bilgisayarımda bir sıcaklık uyarısı belirdi – bu sıcaklıkta çalışmayacaktı. Video dondu ve ardından bağlantı kesildi. Turumuz sona ermişti.

Bu arazinin Linda için ne anlama geldiğini düşünürken epey zaman harcamıştım. Burada, kimsenin elinden alamayacağı, ari olarak sahip olduğu, ondan daha uzun süre dayanabilecek bir şey inşa etme hayaline yönelik somut bir ilerleme vardı. Fakat onu ekranda Gary ile görmek yeni bir boyut ekledi. Tüm karizmasına rağmen, Linda bana her zaman yalnız bir kurt gibi gelmişti. Ailesi ve dostları vardı elbette ama onları yakınında tutarken tamamen bağımsız kalmayı da başarmıştı. Şimdi, resme yeni insanlar girerse geleceğinin nasıl olacağını merak etmeye başladım. Gary, Linda ile Earthship'e mi taşınacaktı? LaVonne ve diğer göçebeler onun topraklarını portatif evlerinde ziyaret edecek miydi? Ve Linda'nın komşuları kimdi? Etrafta güvenebileceği biri var mıydı?

Hiç kimseyi görmemiştim. Bol bol su içtim ve tekrar arabaya atladım ve insana dair bir iz aradım.

İlk ipucu atlardı. Linda'nın arsasının yarım kilometre güneybatısında, üç at yeşil boyalı bir kapının arkasında durmuş, araba yaklaşırken şüpheli bir şekilde izliyor ve sonra uzaklaşıyordu. Kapıda "İzinsiz Giriş Yapılmaz: İhlal Edenler Hakkında Yasal İşlem Başlatılacak" yazan bir tabela vardı. Dokuz paslı kurşun deliği ve kenarları henüz paslanmamış bir av tüfeği mermisi ile delinmişti. Yirmi kalibrelik bir mermiden gelen sarı bir kovan, yakınlardaki toprakta ezilmiş hâlde duruyordu.

Bir esinti çıktı, çalıları hışırdattı ve beraberinde başka bir ses, sıyrık ile gıcırtı arası bir ses duyuldu. Yüz metre batıda bulunan harap bir kulübeden geliyor gibiydi. Çatıdaki gevşek oluklu tenke levha aşağı yukarı inip kalkıyordu. İlk defa, bazı insanların bulunmak istemeyebileceği aklıma geldi. İnsanları buradan ürkütmek ciddi bir hata olabilirdi. Bu yüzden yavaşça yaklaştım ve kayıp bir turist gibi "Merhabaaa!" diye seslendim. Cevap yoktu.

Kulübe kontrplak, tavuk teli ve kalaydan oluşan bir kolajdı. Parçalanmış mavi bir muşamba duvardaki bir deliğin üzerinden sarkıyordu. Toprak zemindeki küçük bir bank dışında içe-

risi boştu. Çevresindeki çöl, yaşamların kesintiye uğradığını düşündüren döküntü yığınlarıyla kaplıydı. Birkaç oyuncak ayı, iki kulplu bir tencere, bir yüksek topuklu ayakkabı, elbise askıları, boş teneke kutular, seramik kupalar ve Şikago grubuna ait bir kaset vardı. Eşyaların sahiplerini ve burayı aceleyle terk edip etmediklerini merak ettim. (Daha sonra, sınır çöllerinde biriken, çoğu bitkin göçmenlerin geride bıraktığı enkazları okuyacaktım. Bazı durumlarda, ülkeye yürüyerek girenlerin, kendilerini kaçırarak kalabalık arabalara sığışmadan önce eşyalarını küçültmeleri gerekiyordu.)

Yoluma devam ederken, insana ait daha fazla kanıt gördüm. Kulübenin beş yüz metre kuzeyindeki toprak yoldan, tepesinde birkaç baraka, kurtarılmış paletlerden yapılmış bir ağıl, iki çember tarzı sera –belki bahçeler?– ve eski bir sedan görebiliyordum. Doğuya dönerken daha önce gözümden kaçırdığım bir mülk buldum, bu Linda’nın topraklarının yaklaşık üçte ikisi kadar güneybatısındaydı. Ben kalkarken küçük bir otlakta bir eşek yüksek sesle anırdı. Ayrıca yanına portatif bir tuvalet bağlanmış, soluk kemik beyazı bir seyahat karavanı vardı. Tekrar seslendim. Cevap yoktu.

Uydu haritaları daha güneyde bir çiftliği gösteriyordu. Belki evde biri vardı? Haritayı takip ederek, cılız meskit çalılıklarının altında tembellik eden siyah sığırların yanından geçtim. Kısa süre sonra bir çit ve bunun çok ötesinde bir ev belirdi. Ancak yol çirkinleşti. Kısa bir yokuştan sonra, su birikintilerinin gökyüzünü yansıttığı alçak bir noktaya daldı. Kenarından geçmeye çalıştım. Yumuşaktı. Kısa süre sonra Corolla’nın ön ucu tekerlek yuvalarına saplandı. Geri çekilmeye çalışmak, beyaz kiralık arabanın üzerine çamur damlacıkları saçarak lastiklerin dönmesine neden oldu.

Linda’nın uyarısını hatırladım: *Sıkışma*.

Arabadan telefon çekmiyordu, bu yüzden dışarı çıktım ve bir bankete tırmandım. Beşinci aramada bir AAA temsilcisi toprak yollarda servis olmadığını açıkladı. Bir sonraki deneme, bir ba-

ba-oğul çekici şirketi olan Nalley's Pit Stop idi. Sahibi Lonnie, bir iş için dışarıdaydı. Bekleyebilir miydim? Tabii ki. Güneydoğuda yoğun bulutlar toplanmıştı. Çiftlik evine yürümek birdenbire iyi bir fikir gibi göründü. Yaklaştığımda sessizlik bir havlama kakofonisi ile bozuldu – köpekten bir kapı zili. Bir düzine köpek arazide dolaşıyordu, bazıları serbest, diğerleri ağıllarda volta atıyordu. En küçüğü, siyah beyaz bir yavru, kendinden menkul bir büyükelçi gibi peşimden koştu. Ön bahçede bir kaynak makinesi, bir ot biçme makinesi ve büyük taşlarla dolu bir klozet vardı. Kapıya doğru yürüdüm ve merhaba diye bağırdım. Hiçbir hareket yoktu.

Arabaya geri dönerken telefon çaldı. Lonnie yakın olduğunu söyledi. Kısa süre sonra, ineklerin bulunduğu yerde bir açık kasa kamyon belirdi. Bankete tırmandım ve bir kazazede gibi kollarımı salladım.

Lonnie ve oğlu Lonnie Jr. bulutları görmüş ve aceleyle gelmişlerdi. Çiftliğin bir kısmı taşkın ovasındaydı. Bir UPS kamyonu yağmurlu mevsimde burada mahsur kalmıştı. Sürücü yardım için Lonnie'yi aradığında, su lastikleri geçiyordu. Toprak kuruyana kadar hiçbir şey yapamamışlardı.

Lonnie Jr., Corolla'nın arka tamponunun altına bir kanca bağladı. Motoru nötr konuma getirdim ve ona bir başparmak işareti yaptım. Araba çamurdan geriye doğru yuvarlanmaya başladığında, hendeğin diğer tarafına dört tekerlekli bordo bir kamyonet geldi. Yıpranmış siyah beyzbol şapkalı ve Wrangler kot pantolonlu bir adam dışarı çıktı ve elleri kalçalarında izledi. Soför koltuğundan utangaç bir şekilde el salladım.

"Burası hain bir nokta," diye gözlemledi adam. Kızıl sakallı ve çilli, az pişmiş biftek gibi pembe bir cildi vardı. Arabayı kurtardıktan sonra, Lonnie ve Lonnie Jr.'a çekme için seksen dolar ve yirmi dolar bahşiş verdim, bolca teşekkür ettim. Kamyonetteki adam kendini çiftliğin sahibi olarak tanıttı. "Burada tek başına mısın?" diye sordu. Aslında rahatsız oldum ama dürüst olandan başka makul bir cevap düşünemedim. Bu yüzden Linda'dan

bahsettim ve burada hayatın nasıl olduğunu sordum. Brahman ve Angus melezleri olan elli Brangus sığırı sürüsü yönettiğini ve yirmi altı yıldır bu topraklarda yaşadığını söyledi. Burada hayat çoğunlukla sakindir, dedi, ama bazen uyuşturucu katırları ağır sırt çantaları ile içeri girer. Onlardan kaçınmak en iyisi. İki kez vurulmuştu. Şimdi pick-up'ında bir AR-15 bulunduruyordu.

Komik derecede kirli kiralık arabaya bindim. Ayak bölmesinde bir santim çamurla, pedallara basarken spor ayakkabım gıcırdayıyordu. Az önce ayrıldığım toprakların üzerinde bir gökkuşağı belirdiğinde, berbat hissettirdi –doğanın alay etme şekli miydi?– ama yine de fotoğraf çekmek için durdum.

Douglas şehir merkezine döndüğümde, Gadsden Oteli'nin önüne park ettim ve lobiye girdim. Linda'nın tarif ettiği gibi, mağaraya benzeyen kehribar rengindeki oda, İtalyan sütunları, geniş mermer merdiveni ve deri kanepeleri ile gösterişliydi. ("İçinde oturmak, klasik eğitim görmüş bir korsanın ininde uzanmak gibi geliyor," diye yazmıştı *Los Angeles Times* muhabiri.) Vitray pencere, asma katta on iki metrelik bir duvar resmiydi. Arkadan aydınlatmalı camları, renk girdapları içinde bir çöl sahnesini betimliyordu – taba rengi toprak, mavi gökyüzü, ufukta mor dağlar, çiçek açmış yeşil avize ağaçları. Linda'nın değerli mücevherlerle işlenmiş topraklarının bir resmi gibiydi. Otelin neredeyse boş olan restoranı Casa Segovia'ya gittim ve yedi dolarlık bir tabak enchilada ve bir michelada sipariş ettim. Vitrayda resmedilen manzara, yanıp sönen parlak bir ışığın ardıl bir görüntüsü gibi beynimde asılıydı. Linda'nın böyle güzelleştirilmiş bir vahşi doğaya adım attığını görmek istedim: güneybatıda bir cennet bahçesine. Ne var ki bütün gün savuşturduğum endişelerim, artık düşüncelerimle baş başa kaldığım için içeri sızmaya başladılar.

Linda ve Gary'nin Campbellsville, Kentucky'ye ulaşmaları için iki gün daha yolculuk yapmaları gerekiyordu. Orada, sonraki beş ayı bir Amazon deposunda on saatlik gece vardiyasında çalışarak geçireceklerdi. Linda için iş, evini inşa etmeye başlamak için para kazanmak demekti. Niyeti buydu. Ancak, baş döndürücü yaz sıcağı, silahlı uyuşturucu katırları, su baskınları ve çın-

gıraklı yılanlar ile birlikte arazinin uzaklığını düşünürken, merak ettim: Planı çılgınca mıydı? Üç yıl boyunca Linda'nın hayali üzerine kafa yorarken, şüphelerim vardı. Ama çoğunlukla *Gizli Dosyalar*'dan Fox Mulder'ın mantrasını paylaşmıştım: "İnanmak İstiyorum."

Daha sonra Linda'ya bölge hakkında öğrendiklerimi –hem iyi hem de kötü– içeren bazı notlar gönderdim ve endişelerimi itiraf ettim. Ayrıca arazisinin ve çevresinin fotoğraflarının olduğu bir haritayı da e-posta ile gönderdim. İlk mesaja cevap vermedi ama bana fotoğraflar için ne kadar mutlu olduğunu söylemek için Amazon'dan cevap yazdı. "Sık sık açıp fotoğraflara bakıyorum ve orada olmayı hayal ediyorum," dedi. "Bu lanet işten nefret ediyorum ama sayelerinde devam ediyorum. On beş hafta daha ve sonra özgür olacağım."

Bu sırada mide boşluğumda başka endişeler toplandı. Linda'nın bedeni inşaatın zorluklarına dayanabilir mi? Amazon'daki ilk seferini ve acil servise düşmesine neden olan baş dönmesini düşündüm. Tarayıcıyı kullanmaktan incinen bileğin iyileşmesi üç yıl sürmüştü. Ya tekrar incinirse? Amazon o zamandan beri daha hafif barkod tarayıcılara geçti – belki bu yardımdı olurdu? Ayrıca işin onu yıpratacağından endişeleniyordum. Linda başlangıçta istifçi olarak çalışmak, malları rafa dizmek üzere görevlendirildiyse de sezonun ilerleyen vakitlerinde bana yöneticilerin onu ve diğer CamperForce işçilerini toplayıcılar gibi daha yorucu pozisyonlara transfer etmeyi düşündüklerini söyledi. Bir yıl önce, bir toplayıcının çalışırken adım sayacı taktığını söylemişti. Cihaz, tek bir günde yirmi dokuz kilometre ve kırk dört kat merdiven kaydetmişti.

Linda Amazon'daki turunu başarıyla tamamlasa bile, Earthship'i inşa etmeye başlamak için yeterli parayı biriktirebilecek miydi? CamperForce için en son çalıştığında, gece vardiyası ve fazla mesai ücretleri olmadan, on bir dolar, elli sent alıyordu. Şimdi ise temel ücreti on dolar, yetmiş beş sentti. (Linda başlangıçta bazı CamperForce konumlarından daha iyi ücretler sunan Fernley tesisinde çalışmıştı ancak bu depo 2015'te kapanmıştı.)

Morali için de endişeliydim. Linda, Amazon için çalıştığı ilk sezonunda, Amerikalıların satın aldığı büyük miktarda ıvır zıvırı yakından görmüş ve iğrenmişti. Bu deneyimin ektiği hayal kırıklığı tohumu depodan ayrıldıktan sonra da büyümeye devam etti. Linda, büyük bir karavandan küçük bir karavana geçerken, minimalizm ve küçük ev hareketi hakkında da okuyordu. Tüketim kültürü ve insanların kısa ömürlerine ne kadar çok çöp sığdırdığı hakkında çok düşünmüştü. Bütün bu düşüncelerin nereye varacağını merak ediyordum.

Linda hâlâ bu düşüncelerle boğuşuyordu. Haftalar sonra, Kentucky’de çalışmaya başlamasının ardından, Facebook’ta şu mesajı yayınlayacak ve ayrıca doğrudan bana mesaj atacaktı:

Biri neden ev sahibi olmak istiyorsun diye sordu. Bağımsız olmak, sidik yarışından çıkmak, bu hengâmeden kurtulmak, yerel işletmeleri desteklemek, sadece Amerikan malı satın almak, sevmediğim insanları etkilemek için ihtiyacım olmayan şeyleri almayı bırakmak için. Şu anda büyük bir çevrimiçi tedarikçi için, bir depoda çalışıyorum. Satılan her şey, çocuk işçiliği yasalarının olmadığı, işçilerin on dört ila on altı saat yemek yemeden veya tuvalet molası vermeden çalıştığı dünyanın başka bir yerinde yapılan ıvır zıvırlar. Bu bir milyon metrekairelik depo, bir ay dayanmayacak şeylerle dolu. Hepsinin sonu çöplük. Bu şirketin yüzlerce deposu var. Ekonomimiz; Çin, Hindistan, Meksika gibi ucuz işgücüne sahip üçüncü dünya ülkelerinde tuttuğumuz, görmek zorunda olmadığımız ancak emeklerinin meyvelerinin tadını çıkarabileceğimiz kölelerin sırtları üzerine inşa edilmiştir. Bu Amerikan Şirketi muhtemelen dünyanın en büyük köle sahibidir.

Bunu yolladıktan sonra şöyle devam etti:

Biliyorum, radikal bir şey ama isteyken aklımdan bunlar geçiyor. Bu depoda hiçbir şey yok. Boktan şeyleri satın almak için kredilerini kullanan, borçlarını ödemek için nef-

ret ettikleri işlerde çalışan tüketicileri kendine tutsak etti.
Burada olmak gerçekten moral bozucu.

Linda, “ahlaki sorunla” başa çıktığını ekledi. “Planımı tamamlamak için kazandığım parayı nasıl onurlandırabilirim. Paranın nereden geldiğini bilmediğini biliyorum. Bu zamanda, ihtiyaç duyduğum parayı ihtiyacım olduğu zamanda kazanmanın başka bir yolu var mı? Bu dünyada fazla zamanım kalmadı.”

Duygularını son bir satırda damıttı: “Emekli olmak için son işini yapan bir banka soyguncusu gibiyim.”

Ancak Douglas’tayken, Linda henüz bana bunlardan bahsetmemişti. Enchiladas tabağımdan bir çatal aldım ve sonra ne olacağını merak ettim. Yola çıktığımda güneş batıyordu. 191 numaralı otoyoldan kuzeye gittim. Bütün gün tehdit eden yağmur henüz gelmemişti ama bulutlar batıya doğru kaymış ve şimdi Mule Dağları’nın üzerine oturmuştu. Bulutlarla zirveler arasında bir gökyüzü çatlağı vardı. Gün ışığının son ışınları, kızıla dönmeden önce, tüm pembeler ve turuncularla deniz kabuğu renklerini boyayarak içinden geçti. Mule Dağları’nın dik yamaçları boyunca devam ederek sola döndüm. Artık hava karanlıktı. Kuzeydeki Dragoon Sıradağları’nın üzerinde şimşekler çaktı.

Tombstone kasabasından geçtim, Benson’daki Texaco’da durdum. Yakıt pompalarının üzerinde aydınlatılmış bir gölgelik, gün ışığı gibi parıldayan bir parıltı düşürüyor ve güveler ve böcekler sarhoş daireler çizerek bir böcek diskosu oluşturunuyordu. Telefonum Linda’dan gelen bir mesajla öttü: “Şehre geri döndün mü?” diye sordu. Evet, diye cevap verdim. Çölde bağlantımızı kaybettikten sonra, geceyi geçirmek için Springfield, Missouri’de durmadan önce, Kentucky’ye doğru yüz on iki kilometre yol katettiklerini söyledi. “Günde beş yüz km yol yapıyoruz,” diye ekledi. “Gary çok yorgun ve sıcak canıma okuyor.”

“Yaklaştığına sevindim!” diye yazdım. Sonra mesaj atmaktan vazgeçip onu aradım. Yine arazi hakkında konuşmaya başladık.

Çok güzeldi, dedi Linda. “Elini toprağa soktuğunda, ‘Vay canına, bu ne güzel bir toprak!’ dedim.” Sonra bana Gary hakkında

daha fazla şey anlattı. “Benden gerçekten hoşlanıyor,” dedi. “Ve benim kadar çalışmış.” Gary bir radyoloji departmanı ve bir bak-kal işletmiş ve inşaatta çalışmış, diye detaylandırdı. “Çok zeki ve iyi bir hafızası var. El yazısı çok güzel. Sayılarla arası çok iyi, her türlü hesabı aklından yapar.”

Bir Earthship inşa etmeye yardım etmek ister miydi? Kök salmak isteyip istemediğini bilmiyorum, diye düşündü. “Ama gerçekten iyi bir planım olduğunu söylüyor. Hayal dünyasında yaşamıyorum. Bu sadece bir fantezi değil. Yapılabilir bir şey.” Aralarında ne olursa olsun, mülkü onun adına olacaktı. Ne de olsa bu onun hayaliydi.

Şimdi önemli olan Kentucky’ye ulaşmak ve Noel’e kadar dayanmaktı. Amazon’un diğer yüzünü zaten görebiliyordu: Nakit ve bu nakdi kullanma planıyla serbest kalmak, arazisinde kamp yapmak için Arizona’ya gitmek. Toprağını kendi parmaklarının arasından geçirmek, bir gelecek planlamak. Bu görüntü sayesinde kilometrelerce yol katediyordu. Amazon’da hayatta kalmasını sağlayacak olan bundan başka bir şey değildi. Kendi toprağının yerçekimi. Yıllarını bunu planlayarak geçirmişti. Tüm o bastırılmış düşünceyi eyleme geçirmeye hazırды.

“Mutluyum, mutluyum, çok mutluyum,” dedi bana. “Gidip bunu gerçekleştirirmek için can atıyorum.”

Ondan sonra kapattık. Geç oluyordu ve Linda’nın önünde uzun bir sürüş günü daha vardı.

FİNAL

Hindistan Cevizindeki Ahtapot

Amerika'ya kış erken bastırıyor. Kar fırtınaları, batıdan doğuya kıta boyunca geniş beyaz bir fırça darbesiyle, tozu dumana katıyor.

Kaliforniya'nın San Bernardino Dağları'nın yükseklerinde, kar Jeffrey çamlarının arasından kıvrılarak geçiyor ve Hanna Flat'teki boş kamp alanlarına yerleşiyor. Sessiz alçıpan fabrikasının ve Empire, Nevada'nın, boş evlerinin üzerini dolduruyor. Kuzey Dakota'da uyuyan şekerpancarı tarlalarını örtüyor. CamperForce işçilerinin yaşadığı Kentucky, Campbellsville'de ve yakındaki karavan parklarındaki Amazon deposunda hafifçe yağıyor.

Ancak Sonoran Çölü'ndeki küçük bir kasabada güneş parlıyor ve öğleden sonra sıcaklıklar yirmilere tırmanıyor. Ülkenin her yerinden on binlerce göçebenin akın etmesiyle Quartzsite'a yıllık göç başlamış durumda. Akşamları kamp ateşinin çevresinde tekrar bir araya geliyorlar, neredeyse bitmek üzere olan yıldan hikâyeler anlatıyorlar ve başlamak üzere olan yıl için planlar yapıyorlar.

Swankie Wheels, sonbahar başında yetmiş ikinci doğum gününü kutladığı ve kamp konakçısı olarak çalışırken üç kaburgasını kırdığı Colorado Rockies'den sonra Quartzsite'a geri döndü. Isıtma sistemi olmayan minibüsünde geçirdiği soğuk gecelerin ardından, yatağının etrafına kurduğu küçük çadırı bir

koza gibi kullanarak içinde uyuyor. Yeni bir zorlu görev için antrenman yapıyor: Hedefi, bin iki yüz seksen yedi kilometrelik Arizona Yolu.

Silvianne Delmars, Swankie yakınlarında kamp kuruyor. Gündüzleri kasabada kristaller ve mücevher yapım malzemeleri satan Gem World alışveriş merkezinde kasiyerlik yapıyor. Bir gece karaoke grup yemeğinde cesaretini toplayarak onlarca insanın önünde tezahürat ve alkışlar eşliğinde “Yolun Kraliçesi” marşını söylüyor. Ve yedi yıl sonra ilk randevusuna gitmeye hazırlanıyor – korucu istasyonunda tanıştığı yakışıklı bir karavancı ile akşam yemeği.

LaVonne Ellis, Kuzey Dakota Erişim Boru Hattı ile mücadele eden protestoculara katıldığı Standing Rock’taki iki haftalık görevden sonra Ehrenberg’e döndü. Çölün sessizliğinde, Amazon’da yayınladığı kısa bir çocukluk biyografisi olan *The Red-Feather Christmas Tree*’yi [Kırmızı Tüylü Noel Ağacı] bitirmek için tıkanma hâlini aşmaya çalışıyor. (“Linda May asla şüphe duymadı” diyor teşekkür yazısında.) Daha sonra ucuz gözlükler için Los Algodons’u ziyaret ediyor. Gelecek için yeni bir hayal kuruyor: New Mexico, Taos yakınlarında eski bir okul otobüsünü kalıcı olarak park edip seyahatleri arasında yaşayabileceği bir arazi satın almak.

Bob Wells de Ehrenberg’de, yüzlerce katılımcı beklentisiyle, şimdiye kadarki en büyük Rubber Tramp Randevuları’na ev sahipliği yapmaya hazırlanıyor. Yüksek sesli müziği ve tasmasız gezdirilen köpekleri yasaklayarak iki haftalık toplantı için yeni kurallar koyuyor. Ve besleyecek bu kadar çok boğazla organize etmenin çok zor olacağını düşünerek geleneksel grup yemeklerini etkinlik takviminden çıkarıyor. (Pek az şey biliyor: Bu yıl etkinliğe –çoğu YouTube’da yayınladığı videolar sayesinde– beş yüzden fazla mobil konut katılacak.)

Yakında daha fazla göçebe gelecek. Bunların arasında, kurtarılmış bir Prius’ta yaşayan eski profesyonel çömlekçi David Swanson da var. David, geçen yıl izleyicilere aracını gezdirdiği

Rubber Tramp Randevuları'na geri dönmekten heyecan duyuyor. Şimdilik Teksas'taki Padre Adası'na park etti. Bana yazdığı Facebook mesajında, burayı hem araba hem de çadır kampının yasal olduğu bir "göçebe cenneti" olarak tanımlıyor. Ardından "RTR 2017'ye gidecek misiniz?" diye soruyor?"

Üzüntümü dile getiriyorum: "Son üç RTR'ye gittim ve bunu kaçırarak olmak beni öldürüyor." Davide yazdığım kitabı bitirmeye çalıştığımı söylüyorum.

"Kelimelerle bol şans!" diye cevap veriyor neşeyle. "Meşgul kal!"

Fakat David'in sorusu göğsümde bir boşluk yaratıyor. Göçebelerle geçen üç yıldan sonra, RTR'yi kaçırmak yanlış geliyor. Kendi kendime kurgu olmayan yazının en önemli kuralını tekrarlıyorum: *Hikâye geleceğe doğru yayılmaya devam eder ama bir noktada uzaklaşırsınız.*

Ancak son kısım hakkında yanıliyorum çünkü hikâye beni eve kadar takip etti. Brooklyn'de tekerlekli küçük evler her yerde bulunur. Onları görmeden duramıyorum.

Boerum Hill'deki dairemin yakınında park yeri olmayan bir ara sokakta, dikiz aynasından sarkan bir *nazar* boncuğu –kötü gözden korunmak için bir madalyon– olan gümüş renkli, yüksek tavanlı bir Ford karavan var. Pencereler koyu renkli, neredeyse siyah ve arkalarında güneşlikler var.

Kız kardeşimin Bed-Stuy'daki binasından kısa bir yürüyüş mesafesinde, ticari bir kamyon parkının karşısında eski bir karavan var. Kabinin arkasındaki mahremiyet perdesi çekilerek kapatılmış. Isı tutucu folyo yalıtımı, çatı katındaki camı bloke ediyor. Arkaya takılan yedek lastiğin yanında, çöp torbaları ve koli bandı, bir zamanlar bir pencereyi tutan boş bir yuvayı kapatıyor.

Prospect Park'ın kenarında daha fazla karavan park ediyor. Şikâyet edecek komşuların olmadığı Gowanus ve Crown Heights'taki alçak depoların yakınında toplanıyorlar. Bu gezici barınaklar her yerededir – gözlerden uzak, görünmez bir şehir burası.

Sezonun ilk kar yağışından sonraki gece, Brooklyn'deki en-

düstriyel rıhtımın son bölümlerinden biri olan Red Hook'u ziyaret ediyorum. Arka sokaklar loş ve şehir kampçıları için iyi bir koruma sağlayan müteahhit kamyonetleri, teslimat kamyonları, yiyecek kamyonları, ticari römorklar gibi çok çeşitli iş araçlarıyla kaplı. Çok geçmeden onları görmeye başlıyorum: Konserve jam-bon şeklinde eski bir seyahat karavanı. Perdeleri çekilmiş, kabin pencereleri plastik levha ve Amerikan bayraklarıyla kapatılmış bir Chevy Astro minibüsü. Renkli camlı, gösterişli kırmızı jant kapaklı ve motor kapalıyken ısı sağlamak için arka tamponun üzerine kaynaklanmış bir propan fırını olan dönüştürülmüş bir ulaşım mekiği. Bir sürü son model karavan, panjurları çekilmiş.

Hepsinin arasında en dikkat çekici olanı, kısa sarı bir okul otobüsü. Pencereleri, sıfır görüş için sac ile kaplanmış. Çatının kenarında parıldayan, yerden zar zor fark edilen, mükemmel şekilde hizalanmış dört güneş panelinin alüminyum çerçeveleridir. İç yüzeyinde yoğunlaşma olan ön camın arkasında bir örtü asılıdır. Özgürlük Anıtı manzaralı, East River'a doğru park edilmiş.

İçimdeki gazeteci kapıyı çalmak istiyor. Ama sonra, gizlice park ettiğim günler aklıma geliyor – kapalı pencerelerin arkasına saklanmanın nasıl bir his olduğunu, yaklaşan bir yabancıнын ayak seslerinde hızlanan kalp atışlarımı hatırlıyorum.

Uzaklaşıyorum.

Brooklyn çevresinde bu kadar çok göçebeyle karşılaşmak ufuk açıcı. Yine de, bu proje ilk kez can evimden vurmuyor. Yazımın ortasında, Swankie'nin Seattle'da yazılım mühendisi olan küçük oğlunun, yıllar önce Burning Man'de tanıştığım biri olduğunu öğrendim. Daha sonra LaVonne'un sevgili arkadaşlarından birinin Berkeley'deki bir gazeteci arkadaşıyla evli olduğunu fark ettik. İkisinde de merak ettim: *Bunun olasılığı nedir?*

Belki o kadar düşük değil. Ne de olsa milyonlarca Amerikalı, geleneksel bir orta sınıf varlığının imkânsızlığıyla boğuşuyor. Ülke genelindeki evlerde mutfak masaları ödenmemiş faturalarla dolup taşıyor. Işıklar gece geç saatlere kadar yanıyor. Aynı hesaplar tekrar tekrar, defalarca yorgunluktan bitap düşene kadar,

bazen de gözyaşlarıyla yapılıyor. Market fişleri, tıbbi faturalar, kredi kartı borcu, öğrenci kredisi ve araba masrafları maaştan çıkarılıyor. Çıkarılacak en büyük gider ise kira.

Krediler ve borçlar arasındaki genişleyen boşlukta bir soru asılı: *Yaşamaya devam edebilmek için bu hayatın hangi kısımlarından vazgeçmeye hazırsın?*

Bu ikilemle karşı karşıya kalanların çoğunun sonu arabada ikamet etmek olmayacak. Bunu yapanlar, biyologların “indikatör tür” olarak adlandırdıkları şeye benzerler – bir ekosistemde çok daha büyük değişimlere işaret etme kapasitesine sahip hassas organizmalar.

Göçebeler gibi, milyonlarca Amerikalı, dönüşüm görünüşte daha az radikal olsa bile, hayatlarını değiştirmeye zorlanıyor. Hayatta kalma mücadelesini çözümlemenin birçok yolu vardır. *Bu ay öğün mü atlayacaksınız? Doktorunuz yerine acile mi gideceksiniz? Kredi kartı borcunu mu erteleyeceksiniz? Kesilmeyeceklerini umarak elektrik ve gaz faturalarını ödemeyi mi erteleyeceksiniz? Bir gün yetişmenin bir yolunu bulacağınız ümidiyle, öğrenci ve araba kredilerinde faizin birikmesine izin mi vereceksiniz?*

Bu onur kırıcı durumlar, daha büyük bir sorunun altını çiziyor: *İmkânsız seçimler ne zaman insanları –bir toplumu– parçalamaya başlar?*

Bu zaten gerçekleşiyor. İnsanları geceleri ayakta tutan hesap kitabın sebebi, bir sır değil. Ortalama kazançları karşılaştırdığınızda, en tepedeki yüzde bir, alt yarıdakilerden seksen bir kat fazla kazanıyor. Gelir merdiveninin alt yarısındaki Amerikalı yetişkinler için –yaklaşık yüz on yedi milyon– kazanç 1970’lerden bu yana değişmedi.

Bu bir gelir farkı değil – bir uçurum. Ve bu artan bölünmenin bedelini herkes ödüyor.

Merhum yazar Stephen Jay Gould, “Einstein’ın beyninin kıvrımları veya kütlesiyle, onunla neredeyse eşit yeteneğe sahip kişilerin pamuk tarlalarında ve fabrikalarda yaşayıp öldüğü gerçeğinden daha fazla ilgilenmiyorum,” der. Derinleşen bir sınıf ayrı-

mı, sosyal hareketliliği neredeyse imkânsız hâle getiriyor. Sonuç, fiili bir kast sistemidir. Bu sadece ahlaki olarak yanlış değil, aynı zamanda son derece müsriftir. Nüfusun büyük bir kesiminin fırsatlara erişimini reddetmek, geniş yetenek ve beyin gücü rezervlerini çöpe atmak anlamına gelir. Ayrıca ekonomik büyümeyi azalttığı da kanıtlanmıştır.

Gelir eşitsizliğini hesaplamak için yaygın olarak kabul edilen ölçü, Gini katsayısı adı verilen asırlık bir formüldür. Bu, Dünya Bankası, CIA ve Paris merkezli Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü ile birlikte, dünyanın dört bir yanındaki ekonomistler için altın bir standarttır. Ortaya çıkardığı şey şaşırtıcı. Bugün Birleşik Devletler, tüm gelişmiş uluslar arasında eşitsizliğin en çok olduğu toplum. Amerika'nın eşitsizlik seviyesi, Rusya, Çin, Arjantin ve savaşın parçaladığı Demokratik Kongo Cumhuriyeti ile karşılaştırılabilir.

Ve durum, muhtemelen daha da kötüleşecek. Bu beni meraklandırıyor: *Önümüzdeki yıllarda toplumsal düzende başka hangi çarpıklıklar –hatta mutasyonlar– ortaya çıkacak? Kaç kişi sistem tarafından ezilecek? Kaç kişi bundan kurtulmanın bir yolunu bulacak?*

İlk tanışmamızdan birkaç gün sonra, Linda ahtapot şeklindeki yüzüğümü fark etti. “Hiç laboratuvarda ahtapot gördün mü, ne kadar akıllılar?” diye hayret etti. “Onlar kaçış ustaları!”

Linda internette gördüğü bir videoyu anlattı: “Diğer tankta yiyecek var ve bu büyük ahtapot ilk tankta tek başına. Kendini bir tüpe sıkıştırıyor ve diğer tanka geçiyor. Deneyi ilerleyen bölümlerde daha da zor hâle getirmeye devam ettiler. Bir kapağı açıp sonra bir tüpe girmek zorunda kalıyor.”

Sonunda her şeye rağmen ahtapot dışarı çıktı.

“Bazen insanlar böyle olabiliyor,” diye önerdim.

“Evet, bizi bir kutuda tutmaya çalışırsan,” dedi Linda. Güldü.

Çok daha sonra, Linda, Facebook sayfasında yeni bir video paylaştığında bu sohbet aklıma geliyor. Görüntülerde okyanu-

sun dibinde yürüyen bir ahtapot görülüyor. Ayaklarını sürüyerek garip bir şekilde yürüyor ve başlıkta nedeni açıklanıyor – ahtapot bir çift boş hindistan cevizi taşıyor. Aniden içlerine atlıyor. Kabukları gövdesine yaklaştırıp dokunaçlı bir bowling topu gibi yuvarlanarak yolculuğuna devam ediyor.

Ahtapot hem ulaşım hem de koruma için bir araç yaratmıştı – hindistan cevizinden bir tür mobil ev. Endonezya’da bir dalgıç o anı videoya kaydetmişti. Linda, onu “dünyanın en şirin, en zeki ahtapotu” olarak tarif eden bir yorum yaptı.

Linda yine yolda. Campbellsville, Kentucky’deki Amazon deposundaki mevsimlik işi sona erdi ve batıya doğru yolculuğuna başladı. Gary daha uzun süre çalışmak için geride kaldı, bu yüzden bu sefer tek başına seyahat ediyor, kısa kış günleri ve uzun, karanlık geceler boyunca Squeeze Inn’i cipinin arkasında çekiyor.

İlk varış noktası Taos, New Mexico. Orada en sevdiği Earthship, Nautilus’u ziyaret etmeyi ve tasarımı kendi ihtiyaçlarına göre uyarlama konusunda bir mimara danışmayı planlıyor. Ardından Rubber Tramp Randevuları’na devam edecek. Daha sonra, geleceği olan topraklara göz atmak için Douglas, Arizona yakınlarındaki çöle gidecek.

Ancak Taos’un dışında, cipinin gösterge panelinde “Motoru Kontrol Et” ışığı beliriyor. Kar fırtınalarının bölgeye doğru yaklaşmakta olduğunu duyuyor. Dağlardan geçerken kötü hava koşullarından kaçınmayı uman Linda, güzergâhını değiştirip doğruca Douglas’a gidiyor.

Olaysız varıyor. İlk gece, şafak öncesi sıcaklıklar donma noktasının altına düştüğünde bile, terk edilmiş bir Safeway’in otoparkında kamp kuruyor. Ertesi gün, şehrin kuzeyindeki panayır alanında indirimli bir karavan parkı buluyor. Yanında Montanadan bir çift kalıyor. Daha iyi günleri olmuş beş metrelik bir Airstream karavanda yaşıyorlar. Linda onlara Earthship’ten bahsediyor ve planlarla dolu üç telli dosyasını gösteriyor.

Bir gün sonra telefonda görüşüyoruz. Yarıda kalan Taos'u ziyaret etme planının dışında Kentucky'den dönüş yolculuğunun sorunsuz geçtiğini söylüyor. "Hava mükemmeldi!" diyor. "Yol boyunca üç yağmur damlasına rastladım." Yolculuk yalnızca üç gün sürdü. Hâlâ geceliği sadece on beş dolar olan karavan parkında kalıyor. Bugün duş aldı; yolculuk sırasında ıslak mendillerle idare etmişti. "Karavanımda oturuyorum ve dinleniyorum," dedi memnun bir şekilde iç geçirerek.

Ve arazisini ziyaret etti. Geçen bahar Craigslist'teki fotoğraflarda ve daha sonra yaz boyunca akıllı telefonunda bir videoda gördüğü çöl parçası üç boyutlu hâle geldi. Arazi gerçek, somut, içinden yürüdüğü bir ortam. Çıngıraklı yılanın sesini bile duyduğuna yemin ediyor. "Çok güzel," diyor.

Şimdi gelecek ivedilikle yaklaşımakta. "Altmış altı yaşındayım," diyor gerçekçi bir şekilde. "Burada işleri hızlandırmam gerekiyor. Bir noktada rahatlamak ve tadını çıkarmak istiyorum."

Detaylar sel gibi akıyor. Linda bana az önce dört bin watt'lık portatif bir jeneratörü yirmi altı dolara –piyasa fiyatının yarısına– satın aldığını söyledi. "Tanrım, elektriğim var!" diyor sevinç çığlığı atarak. Elektrikli süpürge kadar gürültülü çalışıyor ama bu onu rahatsız etmiyor. Randımanı, kırk beş watt'lık bir güneş panelinden elde ettiği gücü gölgede bırakıyor.

Linda, arazisinin yakınında büyük tankları doldurabilecek ucuz bir su dağıtım hizmeti bulduğunu anlatıyor. (Earthship'in yağış toplamak için sarnıçları olsa da, yeterli olmayabilir ve inşaat süreci boyunca kendini idame ettirmesi gerekecek.) Arazinin ölçülmesinden bahsediyor – permakültür için banketleri kesmeden önce yükseltiyi bilmesi gerekiyor. Ve yarın, çekme mesafesini –yoldan ne kadar uzağa inşa etmesi gerektiğini– ve diğer imar ayrıntılarını öğrenmek için ilçe inşaat departmanını ziyaret edecek.

"Onların web sitesinde, derecelendirme izni olmadan bir dönüme kadar temizleyebileceğinizi okudum," diyor. "Zaten tek yapmak istediğim buydu."

Linda, Rubber Tramp Randevuları'ndan sonra inşaatla başlamayı planlıyor. Gary onunla birlikte araziye dönmeyi kabul etti. LaVonne de gidiyor. Birlikte organik tarıma izin verecek ve evinin inşası sırasında çevreden koruma sağlayacak bir sera inşa etmeye başlayacaklar.

Linda artık görebiliyor, sanki üç telli dosyadaki resimler canlanmış gibi. Yıllardır hayalini kurduğu Earthship, çorak bir çöl parçasında yükseliyor. Kendi kararlı elleriyle, ailesi olmuş arkadaşlarının yardımıyla inşa ediyor. İş bittiğinde –ki bitecek– Earthship onların barınağı olacak. Gıda, su, enerji, ısıtma ve soğutma için yenilenebilir sistemlerle, bir ev olacak, aynı zamanda bir canlı, çölle uyum içinde var olan bir organizma olacak. Hep-sinden uzun yaşayacak.

Gelecek, sadece haftalar sonra, yeni yılda başlıyor. Linda zaten ilk adımı planladı: temel atma. Gaz veya seyahat için ekstra ücret olmadan, saati otuz beş dolara bir ekskavatör operatörü buldu. Poposu koltuğa değdiği an başlıyor,” diyor mutlu bir şekilde. Ocak ayı sonlarında bir tarih ayırdı.

Proje sekiz saat sürmeli, diyor bana. İş şöyle yürür:

İlk önce ekskavatör aşırı büyümüş erişim yolunu temizleyerek arazisine bir yol açıyor. Ardından, Squeeze Inn'i park edebileceği bir yerde bir araba yolu çiziyor.

Sonunda ana şantiyede çalışmaya başlıyor. Kol uzanıyor. Kova dalıyor. Ekskavatör zorlu çöl çalılıklarını koparıırken, metal dişler defalarca yere saplanıyor. Dokunduğu her şey boyun eğiyor: budaklı fundalık, dayanıklı kaktüs, kaya. Linda'nın geleceğinin önünde duran engeller, birer birer kaldırılıyor.

Yakında iş biter. Ekskavatör ayrıldığında, Linda geride bıraktığı boş alana girer. Bu arazi şimdi onun için hazır – mükemmel bir dönüm, üzerine evini inşa edeceği şey.

Teşekkür

Üç yıl boyunca ve katedilen yirmi beşinci kilometrede, bir sürü insanla tanışırsınız. Bu kitap onların iyilikleri sayesinde var olmuştur. Yolda bilgeliği, kötü şakaları, kamp ateşlerini ve kahveyi paylaşanlara ve evde destekleriyle bu yolculuğu mümkün kılanlara minnettarım.

En derin minnettarlığım Linda May'e. Birine hikâyenizi anlatacak kadar güvenmek az bir şey değil, özellikle de yazar üç yıl boyunca etrafınızda dolanıp duruyorsa, kızınızın evinin dışındaki karavanda uyuyorsa ve not defterine bir şeyler karalarken kamp alanında golf arabanızın ardından koşuyorsa. Umarım Linda'nın direnci -zekâsı ve geniş yüreğiyle birlikte- benim gibi başkalarını da etkiler.

Birkaç yüz göçebe zamanlarını paylaşmış ve burada iz bırakmıştır. Listelenemeyecek kadar çoklar ama özellikle LaVonne Ellis, Silvianne Delmars, Bob Wells, Charlene Swankie (diğer adıyla "Swankie Wheels"), Iris Goldberg, Peter Fox, Ghost Dancer, Barb ve Chuck Stout, Lois Middleton, Phil ve Robin DePeal, Gary Fallon, Lois Middleton, David Roderick, Al Christensen, Lou Brochetti, Jen Derge, Ash Haag, Vincent Mosemann, David Swanson, Mike, Kat ve Alex Valentino ve tabii ki gizemli adam Don Wheeler'a minnettarım.

Columbia Gazetecilik Okulu'ndan, özellikle meslektaşlarım Ruth Padawer ve David Hajdu'dan coşkulu destek geldi. Rockefeller Vakfı, Pilar Palaciá ve Claudia Juech'in sıkı çalışmasıyla

büyülü bir yer olan Bellagio Center'da bir ay sağladı. Oradaki suç ortaklarım dostluk, derin kavrayış ve spontane dans partilerini paylaştı. Doğru zamanda doğru soruları soran (ve benim de fotoğrafımı çeken) fotoğrafçı Todd Gray'e ayrıca teşekkür ederiz.

Harper's Magazine'den James Marcus, bu hikâyeye inanan ilk editördü. Harper's Magazine makalesindeki diğer müttetikler arasında Giulia Melucci, Sharon J. Riley ve yetenekli fotoğrafçı Max Whittaker vardı. The Nation'dan Lizzy Ratner ve Sarah Leonard, The Christian Science Monitor'den Clara Germani ve Economic Hardship Reporting Project'ten Alissa Quart, kitabın destekçileriydi.

Bir menajerin ateşli besleyicisi Joy Harris, bu projeyi en başından derin bir empati ile "aldı". Norton'daki Editör Alane Mason, kontrolü ele alıp düzeltti. Adam Reed, Ashley Patrick, Kyle Radler ve Laura Goldin de çok yardımcı oldu.

Michael Evans, Robert ve Karen Kopfstein, Jerry Hirsch, Stella Ru ve Stu Levin bana ve Halen'a (gerçek) sığınak sağladı. Ann Cusack küçük bir Amerikan bayrağı ile birlikte Neosporin ve Irish Spring gibi çeşitli eşyalar içeren bir bakım paketi gönderdi. Douglas, Arizona'daki Nalley's Pit Stop'tan Lonnie ve Lonnie Jr. tekerleklerimi çamurdan çıkardı. Aaron, Bill ve Kansas, Hutchinson'daki Conklin Cars'daki tamircilerden oluşan çatlak ekip, alternatörümü onarmak için geç saatlere kadar çalıştı.

Aileme minnettarım: Babam Ron, Doğu'ya dönüş yolculuğunun büyük bölümünde yardımcı pilot olarak Halen'a yardım etti. Annem Susan (yakında "Dr. Bruder" olacak) bana ilk günlerden itibaren nasıl yazacağımı öğretti. Ablam Megyn ateşli ve muhteşem ve eve dönmenin en iyi yanlarından biri. Köpeğim Max (diğer adıyla Mutt-Mutt Wagglebutt) içini çekti ve uzun yazma geceleri boyunca yanıma sokuldu.

Douglas Wolk, Rebecca Fitting, Chris Taylor, Jess Taylor Wolfe, Caroline Miller, Josh ve Lowen Hunter, Sarah Fan, Chris Hackett, Sarah McMillan, Dorothy Trojanowski, Eleanor. Lovinsky, Marlene Kryza, Julia Solis, John Law, Christos Pathiakakis, Robert

Kuttruff, Rob Schmitt, Stacey Cowley, David Dyte, B'Anna Federico, Nate Smith, Raya Dukhan, Michael Evenson, Ellen Taylor, Clark McCasland, Martha Prakelt, Barış Ulku, Shel Kimen, Iva Roze, James Mastrangelo, Niambi Person Jackson, Amelia Klein, Anthony Tranguch ve çok özlediğim David Carr'ın da dahil olduğu topluluğuma ya da "lojik" aileme sahip olduğum için çok şanslıyım. Kabilelerime de minnettarım: Madagaskar Enstitüsü, Flaming Lotus Girls, Illumination Village, 29 Hour Music People ve Dark Passage.

Yardımcı komplocu Julia Moburg ("Sörfçü Julia") dengede kalmama yardımcı oldu. İpek maymunlarından daha iyi ve benim hak ettiğimden daha fazla.

Bu kitap en iyi arkadaşım Dale Maharidge'e ithaf edilmiştir. Son on dört yıldır, saat kaç olursa olsun telefonlara cevap veren ses oldun.

Modern bir aile nasıl görünüyorsa biz de öyleyiz.

   /ithakiyayinlari